

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

EUROPOS SOCIALINIO FONDO PARAMOS IR JAUNIMO UŽIMTUMO INICIATYVOS VEIKSMINGUMO, EFEKTYVUMO IR POVEIKIO, ĮSKAITANT JAUNIMO GARANTIJŲ INICIATYVOS ĮGYVENDINIMĄ, VERTINIMAS

GALUTINĖ ATASKAITA

Paslaugų sutartis finansuojama Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 12 prioritetą „Techninė parama, skirta informuoti apie Veiksmų programą ir jai vertinti“.

Paslaugas teikia PPMI Group, UAB, ir VŠĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas (VPVI) pagal 2015 m. lapkričio 13 d. paslaugų pirkimo sutartį D4-214 su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

PPMI Group, UAB
Gedimino pr. 50, LT-01110, Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 249 7056
El. paštas: info@ppmi.lt

Dėl detalesnės informacijos apie tyrimą kreiptis į
VPVI tyrimų direktorę Dovilę Jonavičienę el. paštu: dovile@vpvi.lt

Ataskaitos tekstą patikrino lietuvių kalbos redaktorė Justė Matijošienė.

TURINYS

Įvadas	1
1. Vertinimo objektas.....	3
1.1. JUI ir JGI įgyvendinimo Europos Sąjungoje kontekstas	3
1.1.1. ES iniciatyvos iki JUI ir JGI.....	3
1.1.2. Jaunimo užimtumo iniciatyva.....	4
1.1.3. Jaunimo garantijų iniciatyva	5
1.2. Priemonės „Jaunimo užimtumo didinimas“ veiklų apžvalga.....	6
1.2.1. Pagrindiniai projektų „Atrask save“ ir „Naujas startas“ įgyvendintojai	6
1.2.2. Projektas „Atrask save“: LDB ir JRD pirminės intervencijos programų schema.....	7
1.2.3. Antrinės intervencijos projektas „Naujas startas“	7
2. Vertinimo metodologija.....	9
2.1. Vertinimo analitinis pagrindas.....	9
2.2. Duomenų rinkimo metodai	12
2.2.1. Pirminių ir antrinių šaltinių analizė.....	13
2.2.2. Interviu programa	15
2.2.3. Apklausa.....	16
2.2.4. Fokusuota diskusija.....	17
3. Vertinimo rezultatai	18
3.1. Socialinė-ekonominė JUI įgyvendinimo aplinka.....	18
3.2. JUI intervencijų indėlis į JGI	21
3.2.1. JUI vieta JGI įgyvendinimo plano struktūroje.....	21
3.2.2. JUI finansavimo reikšmė JGI kontekste	22
3.2.3. JUI ir JGI vertinimo kriterijai.....	22
3.3. JUI intervencijų logika.....	25
3.3.1. JUI intervencijų tinkamumas atsižvelgiant į tikslinės grupės poreikius.....	25
3.3.1.1. NEET jaunimo grupės ir jų poreikiai.....	25
3.3.1.2. JUI intervencijų atitiktis tikslinės grupės poreikiams.....	27
3.3.2. Intervencijų tinkamumas atsižvelgiant į nustatytus tikslus ir uždavinius	31
3.3.2.1. Tinkamumas pagal nustatytus produkto rodiklius	31
3.3.2.2. Tinkamumas pagal nustatytus rezultato rodiklius.....	32

3.4.	JUI tikslinės grupės.....	36
3.4.1.	Tikslinių grupių dydis.....	36
3.4.2.	JUI dalyvių paieška	40
3.4.3.	JUI dalyvių atranka.....	41
3.4.4.	NEET jaunuolių motyvavimas dalyvauti JUI intervencijose	48
3.4.5.	Darbo su NEET krūvis.....	49
3.5.	JUI paslaugos.....	51
3.5.1.	Pirminės intervencijos projektas „Atrask save“	52
3.5.1.1.	Projekto „Atrask save“ metu teikiamų paslaugų kompleksiskumas	52
3.5.1.2.	Projekto „Atrask save“ įgyvendinimo procesas.....	57
3.5.2.	Antrinės intervencijos projektas „Naujas startas“	64
3.5.3.	JUI stebėseną	65
3.6.	JUI partnerystės.....	67
3.6.1.	LDB ir JRD partnerystė.....	67
3.6.2.	Partnerystė su suinteresuotais socialiniais partneriais.....	70
3.7.	Naujų priemonių (paslaugų) ir metodų atsiradimas	76
3.8.	Pasiūlymų kokybės vertinimo kriterijai	78
	Išvados ir rekomendacijos.....	84
	Literatūros sąrašas	93
	1 priedas. LDB JGI koordinatorių apklausos rezultatai	97
	2 priedas. JRD JGI koordinatorių apklausos rezultatai	128

LENTELIŲ, PAVEIKSLŲ IR SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

Lentelės

1 lentelė. Vertinimo uždaviniai ir klausimai	1
2 lentelė. Vertinimo klausimų operacionalizavimas	11
3 lentelė. Vertinimo klausimams atsakyti naudoti informacijos šaltiniai pagal jų tipus	14
4 lentelė. Kriterijai, taikyti atrenkant savivaldybes tiriamiesiems vizitams	15
5 lentelė. Bedarbių ir neaktyvių NEET jaunuolių grupių dalis nuo visų 15–29 m. amžiaus jaunuolių (2007–2014 m.).....	19
6 lentelė. JGI įgyvendinimo plano ir JUI remiamos priemonės „Jaunimo užimtumo didinimas“ (07.4.1-ESFA-V-404) vertinimo kriterijai	22
7 lentelė. NEET jaunimui reikalingos intervencijos, siekiant padėti jiems integruotis į darbo rinką ar švietimo sistemą.....	26
8 lentelė. Neaktyviems NEET jaunuoliams aktualios priemonės ir jų prieinamumas projekte „Atrask save“	31
9 lentelė. Projekto „Atrask save“ paraiškoje nurodyti bedarbių ir neaktyvių NEET jaunuolių skaičiai bei įdarbinti JGI koordinatoriai.....	37
10 lentelė. Aukštesnės už minimalią darbo pasiūlymo kokybės įvertinimo forma	80
11 lentelė. Pasiūlymo dirbti kokybės vertinimas	81
12 lentelė. Pasiūlymo atlikti stažuotę (praktiką) kokybės vertinimas	82
13 lentelė. Pasiūlymo mokytis pameistrystės kokybės vertinimas	82
14 lentelė. Pasiūlymo toliau mokytis kokybės vertinimas	83

Paveikslai

1 paveikslas. Jaunimo nedarbo statistika ir ES jaunimo užimtumo iniciatyvų seka	3
2 paveikslas. JUI finansuojamų projektų „Atrask save“ ir „Naujas startas“ schema	8
3 paveikslas. JUI intervencijų logika.....	9
4 paveikslas. Vertinimo analitinis pagrindas.....	10
5 paveikslas. Vertinimo metodai pagal skirtingas vertinimo klausimų grupes	12
6 paveikslas. NEET jaunimas, jaunimo nedarbas ir jaunimo ilgalaikis nedarbas Lietuvoje 2007–2014 m.	18
7 paveikslas. Grynoji (neto) tarptautinė migracija (atvykusiųjų asmenų į savivaldybę skaičius, atėmus išvykusiųjų iš savivaldybės asmenų skaičių) savivaldybėse 2014 m.	20
8 paveikslas. Jaunimo garantijų iniciatyvos priemonės, remiamos JUI lėšomis, JGI plane	24
9 paveikslas. JUI intervencijų logika.....	28
10 paveikslas. Rezultato rodikliai ir jų tarpusavio ryšiai.....	33
11 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jūsų savivaldybėje yra pakankamai švietimo įstaigų bei laisvų mokymosi vietų, kad potencialiai visi projekto „Atrask save“ dalyviai, kurie norės grįžti į švietimo sistemą, galėtų tai padaryti?“	34

12 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jūsų savivaldybėje esama pakankamai laisvų darbo vietų, jog potencialiai visi projekto „Atrask save“ dalyviai galėtų gauti pasiūlymą dirbti?“	35
13 paveikslas. Įsidarbinimo galimybių netolygumai apskrityse pagal laisvų darbo vietų skaičių ...	35
14 paveikslas. JRD taikyta NEET jaunuolių skaičiaus savivaldybėse apskaičiavimo metodika	37
15 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymas į klausimą „Kaip manote, ar pavyks Jūsų savivaldybėje į pirminės intervencijos programą įtraukti numatytą skaičių jaunuolių?“	39
16 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą, kuris iš trijų procesų – surasti, atrinkti ar motyvuoti NEET jaunuolius dalyvauti projekte – jiems atrodo sudėtingiausias.	40
17 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Kokias viešinimo priemones naudojote / planuojate naudoti, siekdami pritraukti jaunuolius dalyvauti projekte „Atrask save“?“	41
18 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Kuriems iš toliau pateiktų kriterijų teiktumėte pirmenybę, atrenkant nepasirengusius darbo rinkai jaunus bedarbius į projektą „Atrask save“?“	42
19 paveikslas. Kriterijų kombinacijos atrankos algoritmas ir JUI dalyvių atrankos kriterijai	46
20 paveikslas. JUI dalyvių atrankos kriterijai ir kriterijų sekos atrankos algoritmas.....	47
21 paveikslas. JRD JGI koordinatoriams nustatytas NEET jaunuolių, su kuriais reikia dirbti, rodiklis (per 36 mėn.)	51
22 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Kokia dalis LDB pirminės intervencijos programos dalyvių bus linkę eiti į samdomo darbo pogrupį Jūsų savivaldybėje?“	53
23 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Jūsų manymu, kokia dalis LDB pirminės intervencijos programos dalyvių bus linkę eiti į švietimo sistemos pogrupį Jūsų savivaldybėje?“	54
24 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Jūsų manymu, kokia dalis LDB pirminės intervencijos programos dalyvių bus linkę eiti į savarankiško užimtumo pogrupį Jūsų savivaldybėje?“	55
25 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar savanoriškos veiklos galimybė bus aktuali pirminės intervencijos programoje dalyvaujantiems jaunuoliams?“	55
26 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar pirminės intervencijos programos įgyvendinimo metu bus poreikis jaunuoliams teikti psichologines konsultacijas?“ ..	56
27 paveikslas. JGI koordinatorių pasiskirstymas pagal iki projekto „Atrask save“ turėtą darbo su jaunimu patirtį	57
28 paveikslas. JGI koordinatorių pasiskirstymas pagal amžių	58
29 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jums pakanka turimos informacijos apie LDB pirminės intervencijos programos įgyvendinimą?“	59
30 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Pažymėkite, kas bus atsakingas už toliau nurodytų funkcijų atlikimą LDB pirminės intervencijos programos įgyvendinimo metu“	60
31 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jums buvo suteikta pakankamai informacijos apie JRD pirminės intervencijos programą?“	61
32 paveikslas. JRD JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jums pakanka turimos informacijos apie JRD pirminės intervencijos programos įgyvendinimą?“	62

33 paveikslas. JRD JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jums buvo suteikta pakankamai informacijos apie LDB pirminės intervencijos programą?“	63
34 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą, kada jaunuolis, pabaigęs JRD pirminės intervencijos programą, galėtų toliau dalyvauti antrinės intervencijos projekte „Naujas startas“	63
35 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą apie psichologo paslaugų teikimą projekto metu.	64
36 paveikslas. JRD JGI koordinatorių atsakymai į klausimą apie psichologo paslaugų teikimą projekto metu.	64
37 paveikslas. JRD JGI koordinatorių pateiktas bendradarbiavimo su LDB JGI koordinatoriumi vertinimas.....	68
38 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą apie dalyvavimą JGI įgyvendinimo komisijos posėdžiuose.	69
39 paveikslas. JRD JGI koordinatorių atsakymai į klausimus „Ar Jūsų apskrityje / nacionaliniu lygiu yra numatomi reguliarūs JRD JGI koordinatorių susitikimai?“	70
40 paveikslas. JRD JGI koordinatorių bendradarbiavimo su savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatoriumi (JRK) vertinimas	72
41 paveikslas. JRD JGI koordinatorių pateiktą bendradarbiavimo su įvairiomis savivaldybių institucijomis vertinimų vidurkiai.....	74
42 paveikslas. JRD JGI koordinatorių ir savivaldybės socialinių darbuotojų bendradarbiavimo vertinimas.....	75
43 paveikslas. JRD JGI koordinatorių ir savivaldybės seniūnų / seniūnių bendradarbiavimo vertinimas	75
44 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar įgyvendindami projektą „Atrask save“ pradėsite teikti naujas paslaugas, kokių iki šiol neteikėte?“	77
45 paveikslas. Pasiūlymo dirbti kokybės įvertinimas	79

Santrumpos

ADRP	Aktyvi darbo rinkos politika
AJC	Atviri jaunimo centrai
AJE	Atviros jaunimo erdvės
EK	Europos Komisija
ESF	Europos socialinis fondas
IVP	Individualus veiklos planas
JGI	Jaunimo garantijų iniciatyva
JRD	Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
JUI	Jaunimo užimtumo iniciatyva
LDB	Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
NEET	Nedirbantis, nesimokantis ir mokymuose nedalyvaujantis (jaunimas)
NVO	Nevyriausybinių(-s) organizacija(-os)
SADM	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
ŠMM	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija
TDB	Teritorinė darbo birža

ĮVADAS

Nedirbantis, nesimokantis ir mokymuose nedalyvaujantis (NEET) jaunimas yra sudėtinga socialinė problema, kuriai Europos Sąjungoje (ES) mažinti 2013 m. Europos Vadovų taryba nusprendė pradėti įgyvendinti Jaunimo užimtumo iniciatyvą (JUI). Pagal šią iniciatyvą 20 ES valstybių narių, kurių regionuose 2012 m. 15–24 m. jaunimo nedarbo lygis viršijo 25 proc. arba buvo aukštesnis nei 20 proc. ir per 2012 m. padidėjo daugiau nei 30 proc., buvo paskirta 6,4 mlrd. eurų papildomoms jaunimo užimtumo didinimo priemonėms iki 2018 m. įgyvendinti. Tarp šių 20 šalių pateko ir Lietuva, gavusi virš 69 mln. eurų JUI lėšų.

Lietuvoje JUI yra įtraukta į 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą: jai įgyvendinti yra skirtas 7 prioriteto 7.4.1. uždavinys „Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 m. amžiaus jaunimo skaičių“¹. Šiam uždaviniui pasiekti yra numatyta priemonė „Jaunimo užimtumo didinimas“ (07.4.1-ESFA-V-404), kuri iki 2018 m. pabaigos yra finansuojama išskirtinai JUI lėšomis. Priemonės veiklos apima du pirminės ir antrinės intervencijos projektus „Atrask save“ ir „Naujas startas“. Šiems projektams įgyvendinti iki 2018 m. pabaigos yra skirtos visos JUI lėšos – 69 173 966 eurai. Priemonės „Jaunimo užimtumo didinimas“ įgyvendinimas 2019–2020 m. bus tęsiamas iš Europos socialinio fondo (ESF) lėšų, tam numačius 20 532 671 eurą. Planuojama, jog 2019–2020 m. bus tęsiamos tos pačios ar panašios priemonės veiklos kaip ir iki 2018 m. pabaigos, tačiau šių veiklų finansavimo šaltinis bus pasikeitęs (iš JUI į ESF). Be to, pasirenkant priemones bus atsižvelgiama į JUI veiklų įgyvendinimo iki 2018 m. patirtį ir atliktų jų vertinimų rezultatus.

JUI įgyvendinimas Lietuvoje yra glaudžiai susijęs su kitos europinės jaunimo užimtumo didinimo iniciatyvos – Jaunimo garantijų – įgyvendinimu. JGI veiklos Lietuvoje apibrėžtos Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plane. JUI remia dvių iš aštuonių, JGI įgyvendinimo plane numatytų, uždavinių įgyvendinimą bei finansuoja penkias iš 25 numatytų priemonių. 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 7 prioriteto 7.4.1. uždavinio priemonė „Jaunimo užimtumo didinimas“ ir JUI lėšomis finansuojamos penkios JGI įgyvendinimo plano priemonės apima tuos pačius pirminės ir antrinės intervencijos projektus „Atrask save“ bei „Naujas startas“. Dėl šios priežasties JUI įgyvendinimo vertinimas Lietuvoje iš dalies apima ir JGI įgyvendinimo vertinimą.

Pagrindinis šio **vertinimo tikslas** yra įvertinti ESF paramos ir specialaus asignavimo JUI finansuojamų priemonių veiksmingumą, efektyvumą ir poveikį, siekiant tinkamai atsiskaityti Europos Komisijai ir patobulinti intervencijų įgyvendinimą jaunimo užimtumo didinimo srityje.

Šiam tikslui pasiekti yra numatyti **du uždaviniai**:

1. **išanalizuoti ir įvertinti** pasirengimą įgyvendinti Veiksmų programos 7 prioriteto 7.4.1 uždavinį „Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio

¹ Lietuvos Respublika (2014), *2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa*. Prieiga internete: <<http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2014-2020-metu-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programa>>.

15–29 m. amžiaus jaunimo skaičių“ ir ESF paramos bei specialaus asignavimo JUI finansuojamų priemonių pasiekimus;

2. **pateikti išvadas bei rekomendacijas** dėl intervencijų logikos, paslaugų tobulinimo, 7.4.1 uždavinio „Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 m. amžiaus jaunimo skaičių“ veiksmingumo ir efektyvumo didinimo.

Šis vertinimas yra privalomas pagal 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos priimtą reglamentą dėl Europos socialinio fondo. Pastarajame iš viso yra numatyti du nacionaliniai JUI įgyvendinimo vertinimai, kurie privalo būti atlikti iki 2015 m. ir 2018 m. pabaigos². Šiame vertinime keliami klausimai atitinka klausimus, nurodytus Europos Komisijos išleistose Jaunimo užimtumo iniciatyvos vertinimo gairėse³.

Vertinimą pagal 2015 m. lapkričio 16 d. sutartį su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija atliko PPMI Group, UAB, ir VŠĮ Viešosios politikos ir vadybos instituto tyrėjai. Vertinimas apima laikotarpį iki 2015 m. pabaigos. Atsižvelgiant į tai, kad JUI paslaugų teikimas NEET jaunuoliams vertinimo metu dar nebuvo pradėtas vykdyti, klausimų, į kuriuos turi būti atsakyta vertinimo metu, sąrašas įvadinio vertinimo etapo metu, suderinus su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, buvo susiaurintas, palyginti su numatytu Techninėje specifikacijoje (žr. 1 lentelę). Pirma, nesant konkrečių asmenų, kuriems jau būtų teikiamos numatytos paslaugos, šiame vertinime atsisakyta klausimų, susijusių su socialinėje atskirtyje esančių jaunuolių, marginalių bendruomenių bei nekvalifikuotų asmenų poreikiais ir lūkesčiais, žvelgiant iš jų pačių perspektyvos. Antra, dėl tikslinei grupei nepradėtų teikti paslaugų, šiame vertinime taip pat atsisakyta klausimų, susijusių su (1) paslaugų įgyvendinimu praktikoje ir (2) su JUI intervencijų pasiekimais. Atitinkamai, šiame vertinime pateiktos rekomendacijos tik dėl suplanuotų intervencijų logikos tobulinimo ir geresnio pasirengimo jas įgyvendinti, identifikuojant įgyvendinimo rizikas ir sėkmės prielaidas.

Šią galutinę vertinimo ataskaitą sudaro:

- **1 skyrius**, kuriame pristatomas vertinimo objektas;
- **2 skyrius**, kuris yra skirtas taikytiems vertinimo metodams – pirminių ir antrinių šaltinių analizei, giluminiams interviu, fokusuotai diskusijai ir kiekybinėms apklausoms – pristatyti;
- **3 skyrius**, kuriame pateikiami vertinimo rezultatai, išdėstyti pagal vertinimo klausimus;
- **išvadų ir rekomendacijų dalis**.

Papildoma informacija yra pateikta ataskaitos prieduose:

- **1 priede** pristatomi LDB JGI koordinatorių apklausos rezultatai;
- **2 priede** pateikiami JRD JGI koordinatorių apklausos rezultatai.

² Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1304/2013 dėl Europos socialinio fondo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1081/2006, 2013 m. gruodžio 17 d. <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1304&from=EN>>

³ Europos Komisija, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas (2015), *Jaunimo užimtumo iniciatyvos vertinimo gairės* (angl. *Guidance on Evaluation of the Youth Employment Initiative*).

1 lentelė. Vertinimo uždaviniai ir klausimai

1 UŽDAVINYS. Išanalizuoti ir įvertinti pasirengimą įgyvendinti Veiksmų programos 7 prioriteto 7.4.1 uždavinį „Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 m. amžiaus jaunimo skaičių“ ir ESF paramos bei specialaus asignavimo JUI finansuojamų priemonių pasiekimus	1 UŽDAVINYS. Išanalizuoti ir įvertinti pasirengimą įgyvendinti Veiksmų programos 7 prioriteto 7.4.1 uždavinį „Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 m. amžiaus jaunimo skaičių“ ir ESF paramos bei specialaus asignavimo JUI finansuojamų priemonių pasiekimus	2 UŽDAVINYS. Pateikti išvadas bei rekomendacijas dėl intervencijų logikos, paslaugų tobulinimo, 7.4.1 uždavinio „Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 m. amžiaus jaunimo skaičių“ veiksmingumo ir efektyvumo didinimo
Techninėje specifikacijoje įvardinti vertinimo klausimai (10.1.1 – 10.1.16)	Šio vertinimo metu analizuojami vertinimo klausimai (10.1.1–10.1.4, 10.1.6, 10.1.8–10.1.9, 10.1.11, 10.1.16)	Išvados ir rekomendacijos (10.1.16)
10.1.1. Kokioje socialinėje-ekonominėje aplinkoje įgyvendinama JUI?	10.1.1. Kokioje socialinėje-ekonominėje aplinkoje įgyvendinama JUI?	Dėl intervencijų logikos tobulinimo
10.1.2. Kokia JUI reikšmė JGI kontekste? Koks planuojamas JUI intervencijų indėlis į JGI? Kaip JUI prisideda /papildo kitas priemonės, numatytas JGI įgyvendinimo plane?	10.1.2. Kokia JUI reikšmė JGI kontekste? Koks planuojamas JUI intervencijų indėlis į JGI? Kaip JUI prisideda/papildo kitas priemonės, numatytas JGI įgyvendinimo plane?	
10.1.3. Išnagrinėti JUI intervencijų logikos tinkamumą, atsižvelgiant į socialinę-ekonominę aplinką, nustatytų tikslų ir uždavinių pasiekimo tikimybę ir tikslinės grupės poreikius.	10.1.3. Išnagrinėti JUI intervencijų logikos tinkamumą, atsižvelgiant į socialinę-ekonominę aplinką, nustatytų tikslų ir uždavinių pasiekimo tikimybę ir tikslinės grupės poreikius.	
10.1.4. Įvertinti, ar tinkamai pasirinktos tikslinės grupės ir jų apimtys, ar JUI lėšos naudojamos tiems, kuriems labiausiai reikia pagalbos integruotis į darbo rinką ir (ar) švietimo sistemą? Ar suplanuotos veiklos atitinka ir kaip atitinka socialinėje atskirtyje esančių jaunuolių, marginalių bendruomenių bei nekvalifikuotų asmenų poreikius ir lūkesčius? Ar JUI intervencijų logika ir praktika leidžia daryti išvadą, kad tikslinės grupės bus pasiektos taip, kaip suplanuota?	10.1.4. Įvertinti, ar tinkamai pasirinktos tikslinės grupės ir jų apimtys, ar JUI lėšos naudojamos tiems, kuriems labiausiai reikia pagalbos integruotis į darbo rinką ir (ar) švietimo sistemą? Ar suplanuotos veiklos atitinka ir kaip atitinka socialinėje atskirtyje esančių jaunuolių, marginalių bendruomenių bei nekvalifikuotų asmenų poreikius ir lūkesčius? Ar JUI intervencijų logika ir praktika leidžia daryti išvadą, kad tikslinės grupės bus pasiektos taip, kaip suplanuota?	
10.1.5. Kaip patys JUI dalyviai vertina pirminės intervencijos atitiktį jų lūkesčiams ir poreikiams?	–	
10.1.6. Ar paslaugos ir jų teikimo schema užtikrina ir kaip užtikrina rezultatų JUI įgyvendinimą? Ar užtikrinamas paslaugų kompleksškumas? Kokie paslaugų ir jų teikimo schemas privalumai ir trūkumai bei kokios galimybės jas tobulinti?	10.1.6. Ar paslaugos ir jų teikimo schema užtikrina ir kaip užtikrina rezultatų JUI įgyvendinimą? Ar užtikrinamas paslaugų kompleksškumas? Kokie paslaugų ir jų teikimo schemas privalumai ir trūkumai bei kokios galimybės jas	Dėl paslaugų tobulinimo

	tobulinti?	
10.1.7. Ar užtikrinamas ir kaip užtikrinamas pagalbos asmenims, netekusiems darbo ar iškritusiems iš švietimo sistemos, savalaikiškumas? Kaip tai veikia praktikoje?	–	
10.1.8. Įvertinti JUI partnerystės tinkamumą įgyvendinti suplanuotas veiklas ir 7.4.1 uždavinį: kiek sėkmingai buvo panaudotos jau esančios partnerystės? Ar sukurtos naujos partnerystės sudaro prielaidas sėkmingai įgyvendinti 7.4.1 uždavinį? Ar pakankamai įtrauktos visos suinteresuotos šalys?	10.1.8. Įvertinti JUI partnerystės tinkamumą įgyvendinti suplanuotas veiklas ir 7.4.1 uždavinį: kiek sėkmingai buvo panaudotos jau esančios partnerystės? Ar sukurtos naujos partnerystės sudaro prielaidas sėkmingai įgyvendinti 7.4.1 uždavinį? Ar pakankamai įtrauktos visos suinteresuotos šalys?	
10.1.9. Kokią įtaką JUI padarė naujų priemonių (paslaugų) ir metodų atsiradimui?	10.1.9. Kokią įtaką JUI padarė naujų priemonių (paslaugų) ir metodų atsiradimui?	
10.1.10. Kokią pažangą padarė dalyviai dalyvaujant JUI intervencijose? Kiek tikėtina, kad po dalyvavimo JUI intervencijose dalyviai dirbs, įskaitant savarankišką darbą, mokysis, įskaitant mokymąsi pameistrystės forma, atliks stažuotę (praktiką), ir kodėl?	–	
10.1.11. Kokiais kriterijais turėtų būti vertinama pasiūlymų dirbti, mokytis, mokytis pameistrystės forma ir atlikti stažuotę (praktiką) kokybė?	10.1.11. Kokiais kriterijais turėtų būti vertinama pasiūlymų dirbti, mokytis, mokytis pameistrystės forma ir atlikti stažuotę (praktiką) kokybė?	
10.1.12. Kokia dalyvių gautų pasiūlymų dirbti, mokytis, mokytis pameistrystės forma ar atlikti stažuotę (praktiką) kokybė vertinant pagal pasiūlytus kriterijus? Kokie pasiūlymai dominuoja – subsidijuojami ar nesubsidijuojami? Kokios gautų pasiūlymų dirbti charakteristikos (pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvos vertinimo gairių reikalavimus ir PFSA apibrėžimą)?	–	Dėl Jaunimo užimtumo iniciatyvos veiksmingumo didinimo
10.1.13. Įvertinti labiausiai pasiteisinusias veiklas (paslaugas), atsižvelgus į tikslinės grupės specifiką ir kontekstą.	–	
10.1.14. Įvertinti vieneto (dalyvio) įkainį pagal kiekvieną projektą atskirai ir pagal atskiras tikslines grupes.	–	Dėl Jaunimo užimtumo iniciatyvos efektyvumo didinimo
10.1.15. Įvertinti atskirų veiklų (paslaugų) efektyvumą.	–	
10.1.16. Pateikti išvadas bei rekomendacijas dėl intervencijų logikos, paslaugų tobulinimo, Jaunimo užimtumo iniciatyvos veiksmingumo ir efektyvumo didinimo.	10.1.16. Pateikti išvadas bei rekomendacijas dėl intervencijų logikos, paslaugų tobulinimo, Jaunimo užimtumo iniciatyvos veiksmingumo ir efektyvumo didinimo.	

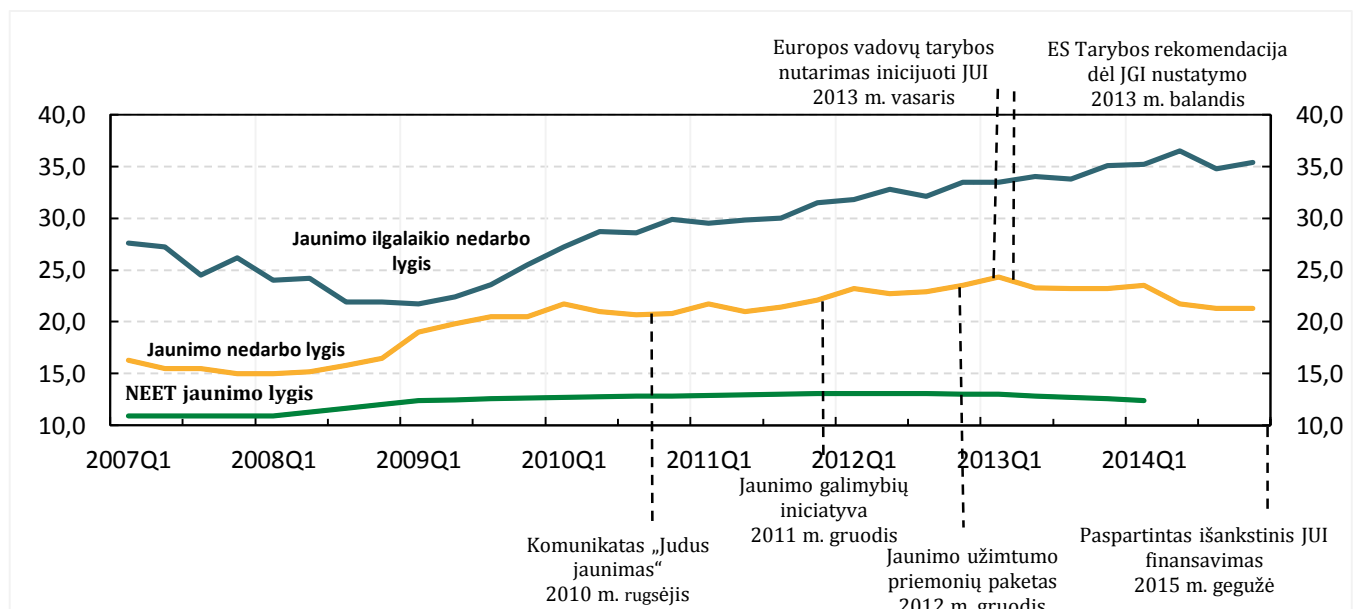
1. VERTINIMO OBJEKTAS

Šiame skyriuje išsamiai pristatomas vertinimo objektas. Pirmiausia aptariamas JUI ir JGI įgyvendinimo Europos Sąjungoje kontekstas. Vėliau pristatomos priemonės „Jaunimo užimtumo didinimas“ veiklos, t. y. pirminės intervencijos projektas „Atrask save“ ir antrinės intervencijos projektas „Naujas startas“.

1.1. JUI ir JGI įgyvendinimo Europos Sąjungoje kontekstas

Dėl pasaulinės ekonomikos krizės žymiai išaugęs jaunimo nedarbas lėmė, jog Europos Komisija (EK) nuo 2010 m. skiria didelį dėmesį jaunimo užimtumo klausimams ir yra inicijavusi keletą skirtingų jaunimo užimtumo didinimo iniciatyvų. Chronologinė pagrindinių ES iniciatyvų seka kartu su jaunimo nedarbo lygį matuojančių rodiklių kaita pavaizduoti 1 paveiksle.

1 paveikslas. Jaunimo nedarbo statistika ir ES jaunimo užimtumo iniciatyvų seka

Pastabos: Eurostatas pateikia tik metinius NEET jaunimo lygio duomenis. Ilgalaikio nedarbo lygis – 12 ir daugiau mėnesių nedirbančių asmenų dalis nuo visų nedirbančių asmenų (proc.).

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis Eurostato duomenimis (ES28; 15–24 m. jaunimas).

1.1.1. ES iniciatyvos iki JUI ir JGI

Aukštas jaunimo nedarbo lygis, kaip vienas iš pagrindinių Europos Sąjungos (ES) iššūkių, paminėtas 2010 m. pradėtoje įgyvendinti ES dešimties metų ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo **strategijoje „Europa 2020“**. Europos Komisija į šią strategiją įtraukė **pavyzdinę iniciatyvą „Judus jaunimas“**⁴, kuri padėjo pagrindus jaunimo užimtumo politikos formavimui ir įgyvendinimui ES lygmeniu. Pagrindiniai iniciatyvos tikslai apėmė jaunimo užimtumo padėties gerinimą, aukštesnių Europos aukštojo mokslo įstaigų rezultatų siekimą, visų lygių mokymo ir švietimo kokybės gerinimą

⁴ Europos Komisija (2010), *2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija*, KOM(2010) 2020 galutinis, Briuselis.

bei studentų ir stažuotojų judumo skatinimą⁵. Šioje iniciatyvoje taip pat galima rasti pirmųjų užuominų apie jaunimo garantijas, pagal kurias valstybės narės prisiimtų išipareigojimus per 4 mėnesius kiekvienam nedirbančiam jaunuoliui suteikti tolimesnio mokymosi arba darbo pasiūlymą.

Pavyzdinės iniciatyvos „Judus jaunimas“ rėmuose 2011 m. Europos Komisija paskelbė apie **Jaunimo galimybių iniciatyvą** (įgyvendinta 2012–2013 m.). Inicatyva skatino valstybes nares vykdyti ankstyvo iškritimo iš švietimo sistemos prevenciją, užtikrinti galimybes jaunimui įgyti darbo patirties praktikos metu ir padėti jaunimui susirandant pirmąjį darbą⁶. Europos Komisija kai kurioms šalims (pvz., Lietuvai, Graikijai, Italijai) taip pat rekomendavo daugiau 2007–2013 m. ESF lėšų nukreipti į projektus, skirtus mažinti jaunimo nedarbą. Numatytas papildomas pameistrystės schemų ES finansavimas ir parama šalims narėms sudarant jaunimo verslumo skatinimo programas. Jaunimo galimybių iniciatyva siekė dar kartą atkreipti šalių narių dėmesį į jaunimo nedarbo problemos mastą bei numatyti konkrečius finansinius išteklius bei priemones, kurios pagreitintų pavyzdinės iniciatyvos „Judus jaunimas“ įgyvendinimą.

2012 m. gruodį Europos Komisija pasiūlė **Jaunimo užimtumo didinimo priemonių paketą**, kuris yra platesnio Užimtumo paketo dalis. Šiame pakete pateiktas konkretus pasiūlymas ES valstybėms įgyvendinti Jaunimo garantijų iniciatyvą (ES Taryba pasiūlymą patvirtino 2013 m. balandį), taip pat nuspręsta įsteigti Europos pameistrystės aljansą, tęsti konsultacijas dėl bendros ES stažuotų kokybės sistemos sukūrimo bei plėtoti darbo jėgos mobilumą skatinančias priemones.

1.1.2. Jaunimo užimtumo iniciatyva

2013 m. vasarį Europos Vadovų Taryba priėmė sprendimą dėl **Jaunimo užimtumo iniciatyvos** įsteigimo ir jai įgyvendinti skyrė 6 milijardų eurų biudžetą (papildomos lėšos šalia ESF lėšomis finansuojamų jaunimo užimtumo didinimo priemonių 2014–2020 m. periodui). JUI parama buvo paskirstyta NUTS2 regionų lygmeniu ir ja galėjo pasinaudoti tik tie regionai (valstybės), kuriuose jaunimo nedarbas 2012 m. buvo aukštesnis nei 25 proc. arba buvo aukštesnis nei 20 proc., tačiau per 2012 m. padidėjo daugiau nei 30 proc.⁷ Iš viso JUI paramą gavo 20 ES šalių narių. Pabrėžtina, jog JUI lėšomis turi būti įgyvendintos individualizuotos jaunuolių užimtumo didinimo priemonės. Vykdam JUI intervencijas turi būti pabrėžiami asmeniniai jaunuolių poreikiai ir didžiausias dėmesys skiriamas kokybiškam jų orientavimui ir integravimui į darbo rinką⁸. Tai reiškia, kad JUI lėšomis negali būti finansuojamos struktūrinės reformos, tokios kaip stebėsenos sistemų diegimas ar infrastruktūros gerinimas. Struktūrinės jaunimo užimtumo didinimo reformos gali būti įgyvendinamos naudojant ESF lėšas.

⁵ Europos Komisija (2010), „Judus jaunimas“ – iniciatyva išlaisvinti jaunimo potencialą, kad Europos Sąjungos ekonomikos augimas būtų pažangus, tvarus ir integracinis, KOM(2010) 477 galutinis, Briuselis. Prieiga internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0477:FIN:LT:PDF>>.

⁶ Europos Komisija (2011), *Youth opportunities initiative*, COM (2011) 933 final, Briuselis.

⁷ Europos Komisija (2013), *Jaunimo užimtumo iniciatyva*, COM(2013) 144 final, Strasbūras. Prieiga internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0144:FIN:LT:PDF>>.

⁸ Europos Komisija (2014), *Jaunimo užimtumo iniciatyvos įgyvendinimo gairės*. Europos socialinio fondo teminis dokumentas, Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras. Prieiga internete: <<http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=457&langId=lt>>.

2015 m. gegužės mėnesį ES Taryba **padidino išankstinio JUI finansavimo dydį** nuo 1 proc. iki 30 proc. (nuo visos numatytos paramos sumos)⁹. Lietuvos atveju išankstinio finansavimo dydis po padidinimo sudaro 9 216 963,57 eurų. Padidintu išankstiniu finansavimu buvo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas JUI paramą gavusioms valstybėms kuo greičiau pradėti įgyvendinti jaunimo užimtumo didinimo priemones.

1.1.3. Jaunimo garantijų iniciatyva

2013 m. balandžio mėn. ES Taryba priėmė rekomendaciją **dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo**¹⁰. Šia rekomendacija valstybės narės paskatintos užtikrinti, kad visiems jaunuoliams būtų suteikti kokybiški darbo, tolesnio mokymosi, gamybinės ar mokomosios praktikos pasiūlymai per keturis mėnesius po darbo netekimo ar formaliojo švietimo įstaigos baigimo. Skirtingai nei JUI, JGI apima visas 28 ES valstybes. JGI numatytos veiklos valstybėse gali būti finansuojamos iš kelių skirtingų šaltinių, įskaitant JUI, ESF ar nacionalinius valstybių biudžetus.

Minėtoje ES Tarybos rekomendacijoje numatomos ir tam tikros priemonės bei gairės, koku būdu valstybės narės galėtų spręsti jaunimo nedarbo problemą. Visų pirma, pabrėžiama ankstyvosios intervencijos ir aktyvinimo svarba. Šioje srityje valstybės skatinamos plėtoti socialinės aprėpties programas, remti informacinius mainus tarp atsakingų tarnybų, plėtoti individualizuotų paslaugų jaunimui teikimą. Įgyvendinant jaunimo integraciją į darbo rinką skatinančias priemones, valstybėms siūloma tobulinti jaunimo įgūdžius, suteikiant jaunuoliams galimybę grįžti į švietimo ar mokymo sistemą, bei gerinti jaunuolių padėtį darbo rinkoje, taikant įvairias lengvatas, tikslines subsidijas bei finansines paskatas darbdaviams.

2013 m. pabaigoje visos JGI įgyvendinančios ES narės parengė **Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo planus**¹¹, kuriuose išdėstė, kaip minėta iniciatyva bus įgyvendinama nacionaliniu lygiu, kokie bus aktualių valdžios institucijų ir kitų organizacijų vaidmenys, kaip bus organizuojamas jos finansavimas, įgyvendinimo tvarkaraštis bei stebima pažanga.

2015 m. kovo mėnesį **Europos Audito Rūmų pateiktoje ataskaitoje** įvardijami sėkmingam JGI įgyvendinimui riziką keliantys veiksniai: nepakankamas finansavimas, kokybiško pasiūlymo apibrėžimo nebuvimas ir Komisijos vykdomos JGI stebėsenos ir atsiskaitymo už rezultatus trūkumai¹².

⁹ Europos Komisija (2015), *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo dėl pradinio išankstinio finansavimo, skiriamo pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą remiamoms veiksnių programoms, sumos padidinimo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1304/2013, COM(2015) 46 final*, Briuselis. Prieiga internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2015:0046:FIN:LT:PDF>>.

¹⁰ Europos Sąjungos Taryba, *2013 m. balandžio 22 d. rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo*, (2013/C 120/01), Liuksemburgas. Prieiga internete: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2013:120:FULL&from=EN>>.

¹¹ Visi pateikti JGI įgyvendinimo planai pateikti EK interneto svetainėje adresu: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1090&langId=en>>.

¹² Europos Audito Rūmai (2015), *EU Youth Guarantee: first steps taken but implementation risks ahead*, Special report No. 3, Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras. Prieiga internete: <http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR15_03/SR15_03_EN.pdf>.

1.2. Priemonės „Jaunimo užimtumo didinimas“ veiklų apžvalga

2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 7 prioriteto 7.4.1. uždavinio priemonė „Jaunimo užimtumo didinimas“ (07.4.1-ESFA-V-404) apima pirminės intervencijos projektą „Atrask save“ ir antrinės intervencijos projektą „Naujas startas“. Planuojama, kad projekte „Atrask save“ iki 2018 m. dalyvaus 35 tūkst. jaunuolių, iš kurių 23 tūkst. bus teritorinėse darbo biržose registruoti jauni bedarbiai ir 12 tūkst. – ekonomiškai neaktyvūs jaunuoliai. 2019–2020 m. laikotarpiu, kuomet šio pirminės intervencijos projekto finansavimas bus tęsiamas iš ESF lėšų, planuojama į projekto veiklas įtraukti papildomus 10 tūkst. NEET jaunuolių. Antrinės intervencijos projekte „Naujas startas“ numatoma, jog iš viso dalyvaus virš 11 tūkst. jaunuolių, kurie prieš tai bus dalyvavę pirminės intervencijos projekte „Atrask save“.

1.2.1. Pagrindiniai projektų „Atrask save“ ir „Naujas startas“ įgyvendintojai

Lietuvos darbo birža kartu su Jaunimo reikalų departamentu (turinčiu partnerio statusą) yra pagrindiniai pirminės intervencijos projekto „Atrask save“ įgyvendintojai. Institucijos, įgyvendindamos dvi skirtingas pirminės intervencijos programas, dirba su skirtingomis tikslinėmis grupėmis: LDB – su teritorinėse darbo biržose registruotais jaunais bedarbiais, o JRD – su ekonomiškai neaktyviais jaunuoliais. Savivaldos lygmeniu abi organizacijos savo pirminės intervencijos programas įgyvendina pasitelkdamos papildomus partnerius: JRD dirba su atrinktomis partnerių organizacijomis, o LDB dirba su TDB skyriais savivaldybėse.

Jaunimo reikalų departamentas iki 2015 m. balandžio mėn. 13 d. vykdė JRD partnerių atranką, kurioje dalyvavo 81 organizacija, įskaitant įvairias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, Atvirus jaunimo centrus (AJC), Atvirus jaunimo erdves (AJE), miestų ir miestelių kultūros bei švietimo centrus, religines organizacijas ir kt. Komisija, sudaryta iš SADM, LDB, JRD ir jaunimo organizacijų atstovų bei Jaunimo reikalų koordinatorių savivaldybėse¹³, atrinko 55 organizacijas, kurios pirminės intervencijos paslaugas yra pasiruošusios teikti 54 Lietuvos savivaldybėse¹⁴. JGI įgyvendinimo partnerių organizacijos (toliau **JRD partnerių organizacijos**) buvo atrinktos įvertinus jų darbo su neaktyviu jaunimu patirtį ir kompetencijas, turimų patalpų tinkamumą darbui su jaunuoliais ir jų pasiekiamumą, taip pat organizacijos darbuotojų kvalifikaciją.

Jaunimo reikalų departamentas atrinktose JGI įgyvendinimo partnerių organizacijose įdarbino iš viso 64 **JRD JGI koordinatorius**¹⁵. Šie koordinatoriai yra pagrindiniai JRD pirminės intervencijos programoje numatytų paslaugų, skirtų neaktyviems NEET jaunuoliams, teikėjai. JRD partnerių organizacijos savivaldybėse yra atsakingos ne tik už neaktyvių jaunų žmonių suradimą ir įtraukimą į projekto veiklas, bet ir už ankstyvos intervencijos ir aktyvinimo priemonių įgyvendinimą.

¹³ Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2015 m. balandžio 17 d. įsakymas „Dėl komisijos, vertinančios jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo partnerių atrankos paraišką, sudėties tvirtinimo“, Nr. 2V-67-(1.4), Vilnius.

¹⁴ Birštono, Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Neringos, Pagėgių ir Palangos savivaldybėse organizacijos nebuvo atrenkamos dėl potencialiai nedidelio ekonomiškai neaktyvių NEET jaunuolių skaičiaus šiose savivaldybėse (žr. 3.4.1. poskyrį).

¹⁵ Nors projektas „Atrask save“ yra finansuojamas JUI lėšomis, vertinime naudojama „JRD JGI koordinatoriaus“ sąvoka. Toks sprendimas priimtas remiantis oficialia projekto „Atrask save“ paraiška, kurioje JRD įdarbinti koordinatoriai įvardinami kaip „vietos JGI koordinatoriai“.

TDB skyriuose 55 Lietuvos savivaldybėse¹⁶ yra įdarbintas 61 **LDB JGI koordinatorius**¹⁷. Šie koordinatoriai yra atsakingi už nepasirengusių darbo rinkai bedarbių jaunuolių atranką bei sklandaus LDB pirminės intervencijos programoje numatytų paslaugų teikimo užtikrinimą. LDB JGI koordinatoriai savivaldos lygmeniu yra pagrindiniai veikėjai, nuo kurių veiklos labai priklausys visos LDB pirminės intervencijos programos įgyvendinimo sėkmė.

Antrinės intervencijos projektas, apimantis aktyvias darbo rinkos priemones, yra įgyvendinamas LDB. Teritorinės darbo biržos ir TDB skyriai, kaip tiesiogiai LDB pavaldžios institucijos, taip pat bus įtrauktos į projekto veiklų įgyvendinimą.

1.2.2. Projektas „Atrask save“: LDB ir JRD pirminės intervencijos programų schema

LDB pirminės intervencijos programos metu **darbo rinkai pasirengusiems bedarbiams** (jaunuoliai, kurie turi paklausią darbo rinkoje profesiją ar nuolatinio darbo patirtį ir yra motyvuoti įsidarbinti pagal turimą kvalifikaciją) ir **darbo rinkai nepasirengusiems bedarbiams** (jaunuoliai, nekvalifikuoti ir neturintys darbo rinkoje paklausios profesijos, anksti iškritę iš švietimo sistemos) bus taikomi skirtingi paslaugų paketai. Darbo rinkai pasirengusiems jaunuoliams (5 tūkst. projekto dalyvių) teikiamos paslaugos bus sudarytos iš teorinių bei praktinių užsiėmimų, apimančių trūkstumų kompetencijų, jaunuoliui siekiant susirasti darbą, suteikimą. Darbo rinkai nepasirengusiems jaunuoliams (18 tūkst. projekto dalyvių) bus teikiamos platesnio spektro paslaugos: visų pirma, bus siekiama identifikuoti jaunuolio interesus ir gebėjimus; antra, jaunuoliai bus suskirstomi į smulkesnius pogrupius (orientavimas į samdomą darbą; švietimo sistemą; savarankišką veiklą); trečia, pirminės intervencijos pabaigoje jaunuoliai dalyvaus išvažiuojamuosiuose seminaruose, kuriuose dalinsis patirtimi (detalesnė aptariama 3.5.1.1. poskyryje).

JRD pirminės intervencijos programa yra skirta **ekonomiškai neaktyviems jaunuoliams** (12 tūkst. projekto dalyvių). Teikiamos paslaugos bus pritaikytos prie jaunuolio individualių poreikių bei įvardytos individualiame veiklos plane (detalesnė pristatoma 3.5.1.1. poskyryje). LDB ir JRD pirminės intervencijos programoje numatomų teikti paslaugų schema yra pateikta 2 paveiksle.

1.2.3. Antrinės intervencijos projektas „Naujas startas“

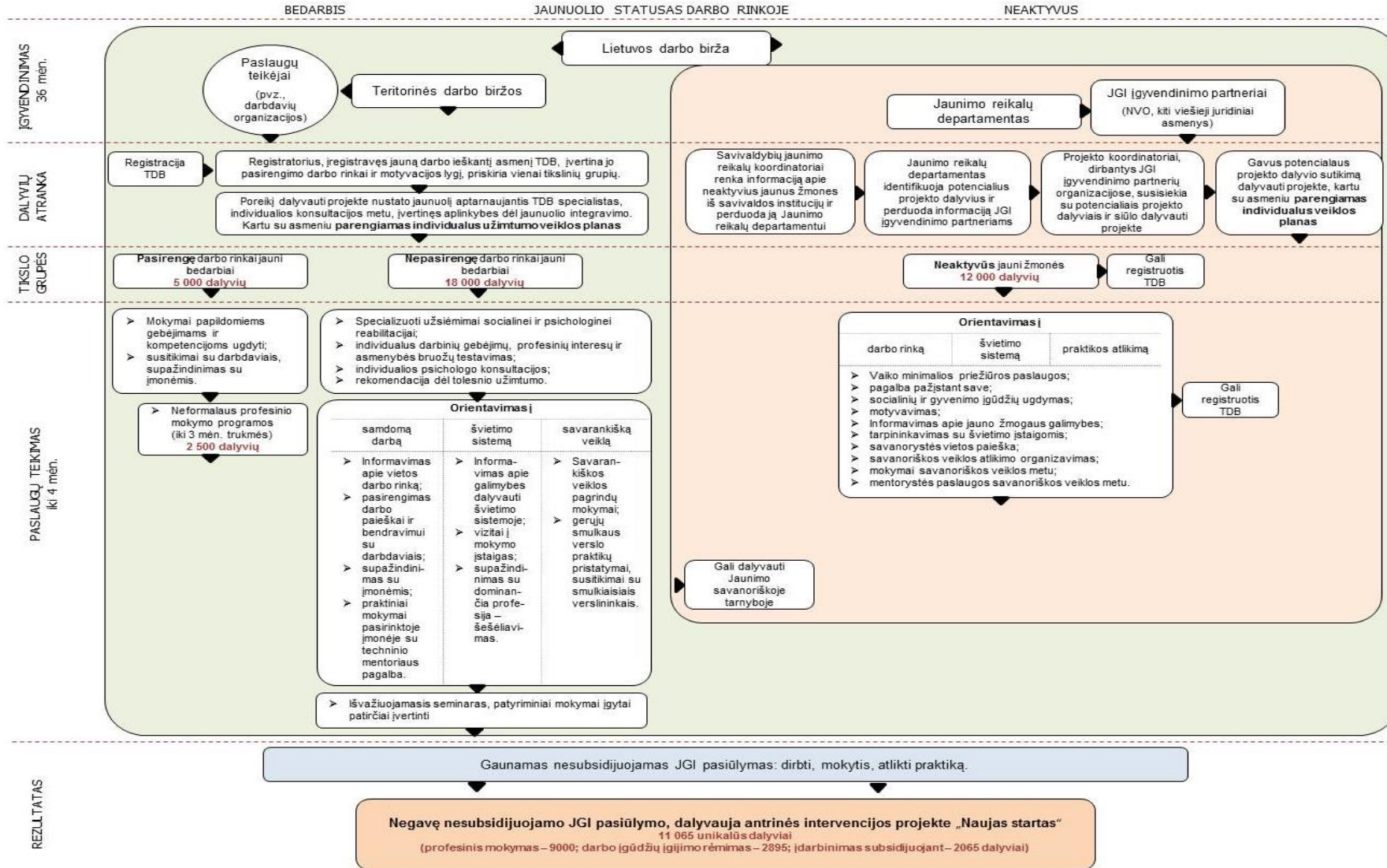
Antrinės intervencijos projektas „Naujas startas“ bus skirtas tiems jaunuoliams, kurie pabaigę dalyvavimą pirminės intervencijos projekte „Atrask save“ negavo nesubsidijuojamo pasiūlymo dirbti, mokytis, stažuotis arba mokytis per pameistrystę (11 065 unikalūs projekto dalyviai). Projekte galės dalyvauti tik darbo biržoje registruoti jaunuoliai, todėl JRD pirminę intervenciją pabaigęs jaunuolis visų pirma turės užsiregistruoti darbo biržoje ir tuomet galės dalyvauti antrinės intervencijos projekte. Projekte „Naujas startas“ numatytos šios paslaugos: profesinio mokymo programos, darbo įgūdžių įgijimo rėmimas, įdarbinimas subsidijuojant (plačiau projektas „Naujas startas“ yra aptariamas 3.5.2. poskyryje).

¹⁶ Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Neringos, Pagėgių ir Rietavo savivaldybėse organizacijos nebuvo atrenkamos dėl nedidelio jaunų registruotų bedarbių skaičiaus šiose savivaldybėse (žr. 3.4.1. poskyrį).

¹⁷ Nors projektas „Atrask save“ yra finansuojamas JUI lėšomis, vertinime naudojama „LDB JGI koordinatoriaus“ sąvoka. Toks sprendimas priimtas remiantis LDB interneto svetainėje pateikta informacija, kurioje LDB įdarbinti koordinatoriai įvardinami kaip „JGI koordinatoriai“. Prieiga internete: <<https://www.ldb.lt/TDB/Siauliai/Apie/Naujienos/UserDisplayForm.aspx?ID=840>>

2 paveikslas. JUI finansuojamų projektų „Atrask save“ ir „Naujas startas“ schema

PIRMINĖS INTERVENCIJOS PASLAUGŲ PROJEKTO „ATRASK SAVE“ SCHEMA

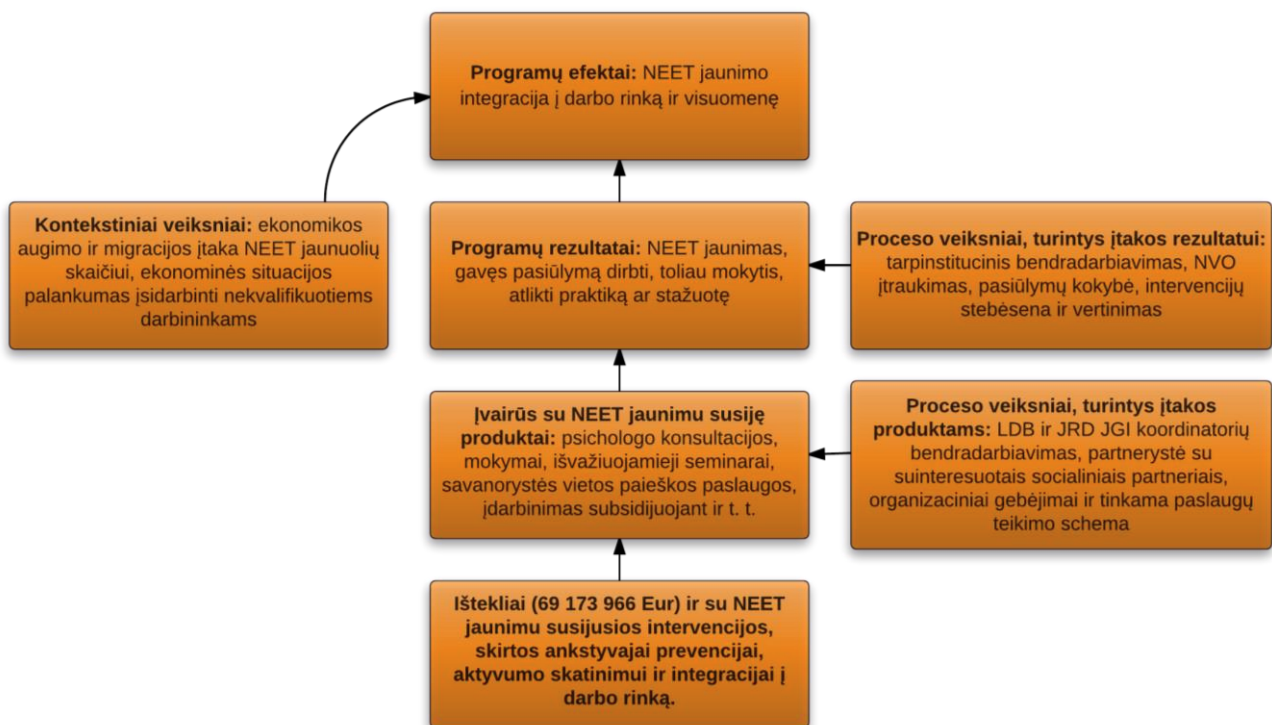

2. VERTINIMO METODOLOGIJA

2.1. Vertinimo analitinis pagrindas

Pagal JUI intervencijų logiką (žr. 3 paveikslą), įgyvendinus NEET jaunimui skirtas intervencijas, skirtas aktyvumui skatinti ir integracijai į darbo rinką, planuojama įgyvendinti tokias veiklas kaip psichologo konsultacijos, mokymai, išvažiuojamieji seminarai, savanorystės vietos paieškos ir t. t. Projekto „Atrask save“ veiklos turėtų suteikti NEET jaunimui galimybę įsidarbinti, toliau mokytis, atlikti praktiką ar stažuotę. Pagrindinis su NEET jaunimu susijusių intervencijų tikslas – sėkmingas ir ilgalaikis šių jaunuolių integravimas į darbo rinką ir visuomenę. Iš vienos pusės ši vertikali intervencijų logika gali pasireikšti su sąlyga, kad bus užtikrinta tinkama paslaugų teikimo schema, LDB ir JRD JGI koordinatoriai puikiai ją išmanys, turės pakankamai organizacinių įgūdžių ją įgyvendinti ir aktyviai bendradarbiaus tarpusavyje siekiant projekto „Atrask save“ tikslų. Iš kitos pusės, kad NEET jaunuolis priimtų pasiūlymą dirbti, mokytis ar stažuotis, šis pasiūlymas turi būti kokybiškas ir atliepti jaunuolio poreikius. Galiausiai, siekiant NEET jaunuolių integracijos į darbo rinką ir visuomenę, yra svarbi palanki ekonominė situacija šalyje – mažiau kvalifikuoti darbuotojai turi būti paklausūs darbo rinkoje.

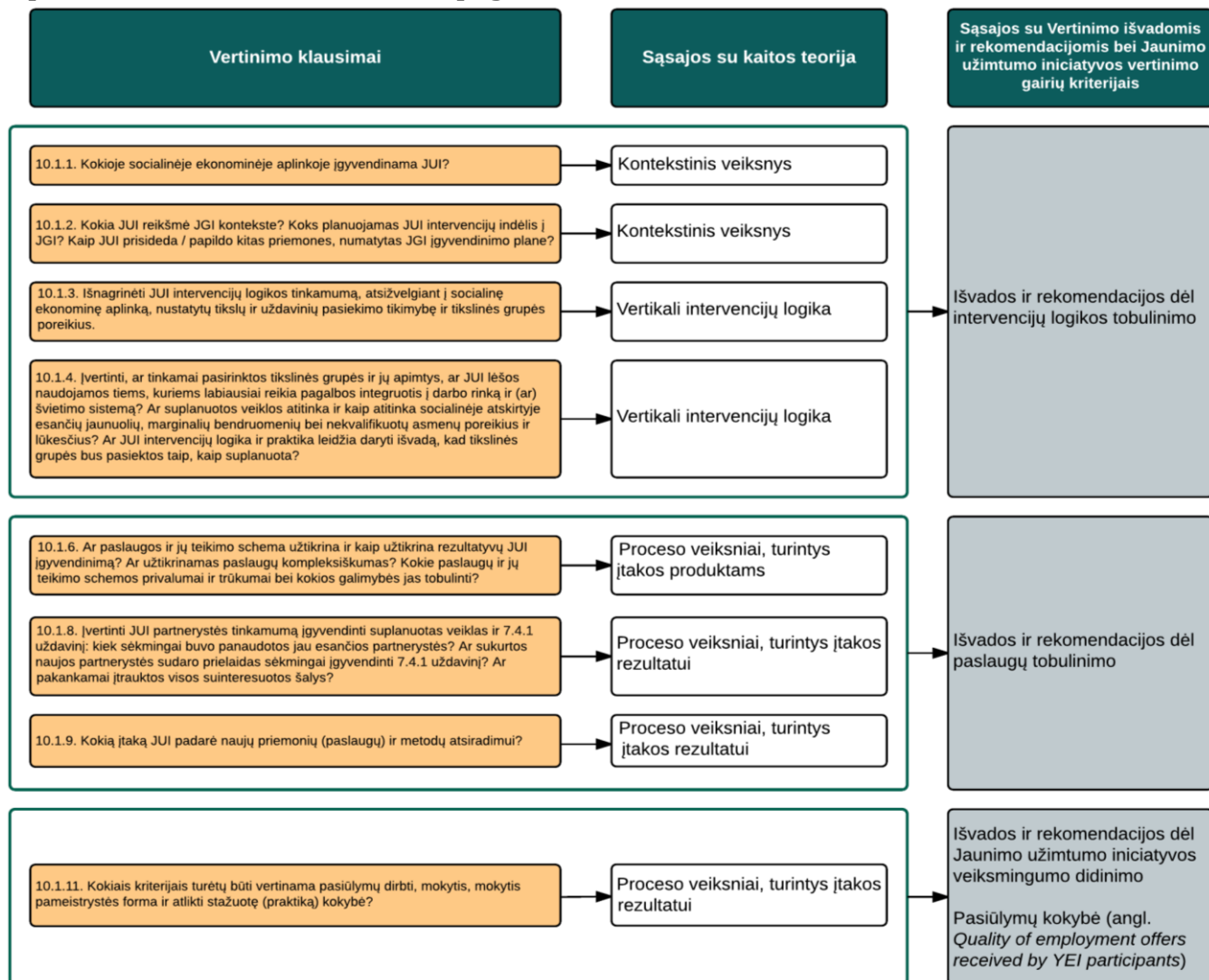
3 paveikslas. JUI intervencijų logika

Šaltinis: PPMI.

4 paveiksle nurodoma, kaip vertinimo klausimai siejasi su pristatyta JUI intervencijų logika, paremta kaitos teorija, bei pristatoma vertinimo klausimų sąsaja su Jaunimo užimtumo iniciatyvos vertinimo gairėse nurodytais kriterijais¹⁸.

4 paveikslas. Vertinimo analitinis pagrindas

Šaltinis: PPMI.

2 lentelėje pristatomas vertinimo klausimų operacionalizavimas.

¹⁸ Europos Komisija, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas (2015), *Jaunimo užimtumo iniciatyvos vertinimo gairės* (angl. *Guidance on Evaluation of the Youth Employment Initiative*).

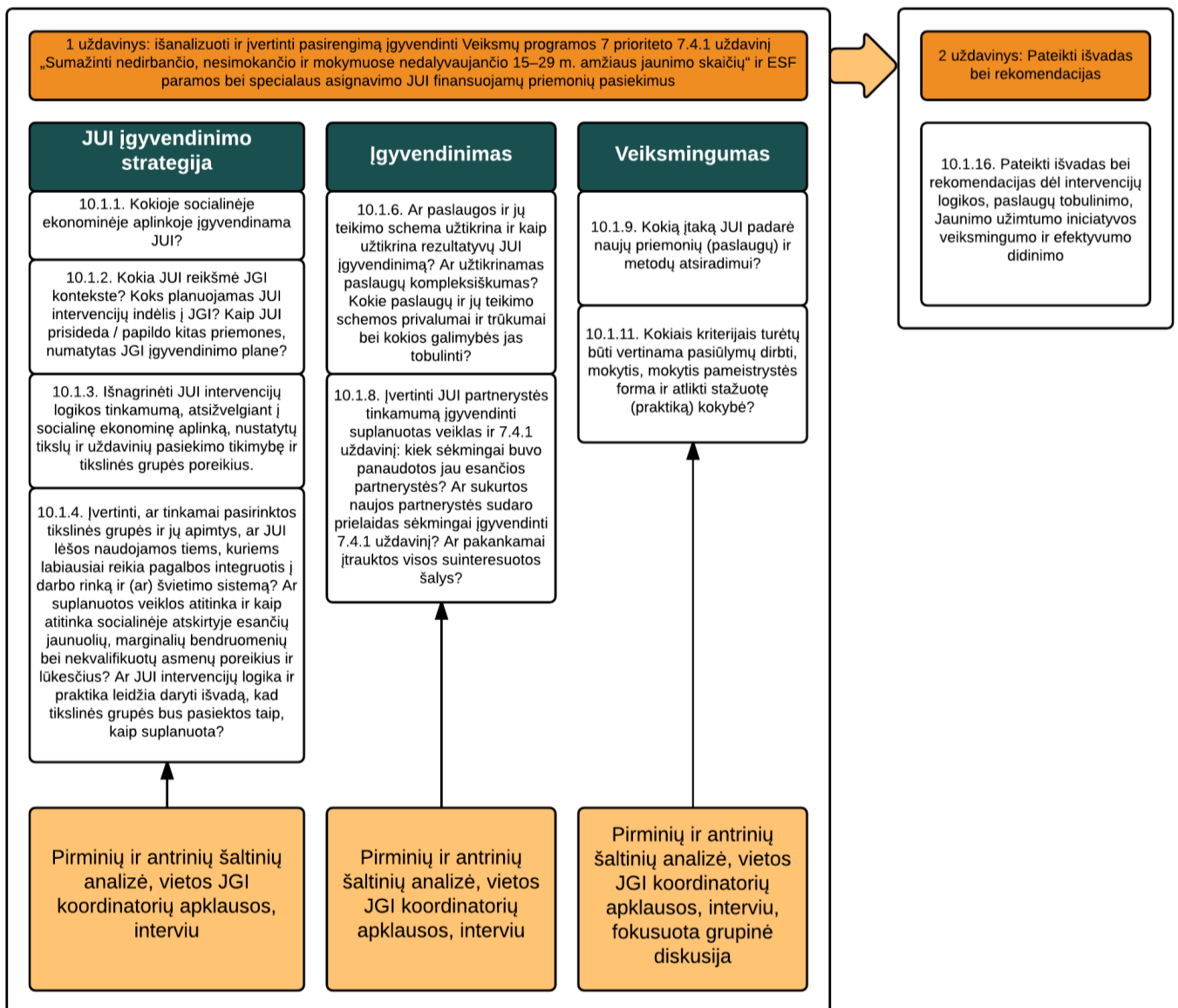
2 lentelė. Vertinimo klausimų operacionalizavimas

Vertinimo klausimai / užduotys	Klausimo operacionalizavimas
1 UŽDAVINYS: išanalizuoti ir įvertinti pasirengimą įgyvendinti Veiksmų programos 7 prioriteto 7.4.1 uždavinį „Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 m. amžiaus jaunimo skaičių“ ir ESF paramos bei specialaus asignavimo JUI finansuojamų priemonių pasiekimus	
10.1.1. Kokioje socialinėje-ekonominėje aplinkoje įgyvendinama JUI?	Kokie yra Lietuvos darbo rinkos rodikliai nuo JUI įgyvendinimo pradžios? Kokie yra Lietuvos socialinės aplinkos rodikliai nuo JUI įgyvendinimo pradžios?
10.1.2. Kokia JUI reikšmė JGI kontekste? Koks planuojamas JUI intervencijų indėlis į JGI? Kaip JUI prisideda / papildo kitas priemones, numatytas JGI įgyvendinimo plane?	Kokia JUI vieta JGI įgyvendinimo plano struktūroje? Kokia JUI finansavimo reikšmė JGI kontekste? Prie kokių JGI tikslų ar uždavinių pasiekimo prisideda JUI intervencijos? Kaip JUI prisideda / papildo kitas priemones, numatytas JGI įgyvendinimo plane?
10.1.3. Išnagrinėti JUI intervencijų logikos tinkamumą, atsižvelgiant į socialinę-ekonominę aplinką, nustatytų tikslų ir uždavinių pasiekimo tikimybę ir tikslinės grupės poreikius.	Kokie yra tikslinės grupės poreikiai? Ar JUI intervencijos atitinka tikslinės grupės poreikius? Ar JUI intervencijos tinkamos, atsižvelgiant į nustatytus tikslus ir uždavinius, atsižvelgiant į socialinę-ekonominę aplinką?
10.1.4. Įvertinti, ar tinkamai pasirinktos tikslinės grupės ir jų apimtys, ar JUI lėšos naudojamos tiems, kuriems labiausiai reikia pagalbos integruotis į darbo rinką ir (ar) švietimo sistemą? Ar suplanuotos veiklos atitinka ir kaip atitinka socialinėje atskirtyje esančių jaunuolių, marginalių bendruomenių bei ne kvalifikuotų asmenų poreikius ir lūkesčius? Ar JUI intervencijų logika ir praktika leidžia daryti išvadą, kad tikslinės grupės bus pasiektos taip, kaip suplanuota?	Atsižvelgiant į teorinę NEET jaunimo pogrūpių analizę ir jų charakteristikas, įvertinti, ar tinkamai pasirinktos tikslinės grupės ir jų apimtys, ar JUI lėšos naudojamos tiems, kuriems labiausiai reikia pagalbos integruotis į darbo rinką ir (ar) švietimo sistemą? Ar JUI intervencijų logika ir praktika leidžia daryti išvadą, kad yra sukurti tinkami mechanizmai, leidžiantys pasiekti tikslinę grupę taip, kaip suplanuota?
10.1.6. Ar paslaugos ir jų teikimo schema užtikrina ir kaip užtikrina rezultatyvų JUI įgyvendinimą? Ar užtikrinamas paslaugų kompleksiskumas? Kokie paslaugų ir jų teikimo schemas privalumai ir trūkumai bei kokios galimybės jas tobulinti?	Kokia yra LDB ir JRD įgyvendinamos pirminės intervencijos logika? Ar užtikrinamas paslaugų kompleksiskumas? Kokie paslaugų ir jų teikimo schemas privalumai ir trūkumai bei kokios galimybės jas tobulinti?
10.1.8. Įvertinti JUI partnerystės tinkamumą įgyvendinti suplanuotas veiklas ir 7.4.1 uždavinį: kiek sėkmingai buvo panaudotos jau esančios partnerystės? Ar sukurtos naujos partnerystės sudaro prielaidas sėkmingai įgyvendinti 7.4.1 uždavinį? Ar pakankamai įtrauktos visos suinteresuotos šalys?	Ar užtikrinamas sklandus LDB ir JRD JGI koordinatorių bendradarbiavimas? Ar suplanuotoms veikloms įgyvendinti yra įtrauktos visos reikiamos suinteresuotos šalys nacionaliniu ir vietos lygmeniu? Ar jos buvo pakankamai aktyviai įtraukiamos? Kiek sėkmingai buvo panaudotos jau egzistavusios partnerystės su savivaldybių Jaunimo reikalų koordinatoriais? Ar projekto metu sukurtos naujos partnerystės sudaro prielaidas sėkmingai įgyvendinti 7.4.1 uždavinį?
10.1.9. Kokią įtaką JUI padarė naujų priemonių (paslaugų) ir metodų atsiradimui?	Ar pradėjus įgyvendinti projektą „Atrask save“ teritoriniuose darbo biržos skyriuose, kuriuose veikia JGI koordinatoriai, buvo pradėta taikyti naujos priemonės (paslaugas) ar metodai? Ar pradėjus įgyvendinti projektą „Atrask save“, Jaunimo reikalų departamento partnerių organizacijose buvo pradėta taikyti naujas priemones (paslaugas) ar metodus?
10.1.11. Kokiais kriterijais turėtų būti vertinama pasiūlymų dirbti, mokytis, mokytiis pameistrystės forma ir atlikti stažuotę (praktiką) kokybė?	Atsižvelgiant į Lietuvos kontekstą, kokiais kriterijais turėtų būti vertinama pasiūlymų dirbti, mokytiis, mokytiis pameistrystės forma ir atlikti stažuotę (praktiką) kokybė?
2 UŽDAVINYS: Pateikti išvadas bei rekomendacijas dėl intervencijų logikos, paslaugų tobulinimo, 7.4.1 uždavinio „Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 m. amžiaus jaunimo skaičių“ veiksmingumo ir efektyvumo didinimo	
10.1.16. Pateikti išvadas bei rekomendacijas dėl intervencijų logikos, paslaugų tobulinimo, JUI veiksmingumo ir efektyvumo didinimo.	Kokios išvados bei rekomendacijos dėl intervencijų logikos, paslaugų tobulinimo, Jaunimo užimtumo iniciatyvos veiksmingumo ir efektyvumo didinimo kyla integravus 10.1.1–10.1.11 klausimų analizę.

2.2. Duomenų rinkimo metodai

Šiame vertinime, skirtame įvertinti JUI intervencijų suplanavimą ir įgyvendinimo progresą, **itin didelis dėmesys buvo teikiamas naujausios empirinės informacijos apie JUI praktinį įgyvendinimą**, visų pirma **vietos lygiu, surinkimui**. Atsižvelgiant į tai, buvo pasirinkti šie duomenų rinkimo metodai: be pirminių ir antrinių šaltinių analizės buvo atlikti interviu su JGI ir Jaunimo reikalų koordinatoriais trijose pasirinktose Lietuvos savivaldybėse, dvi LDB ir JRD JGI koordinatorių apklausa ir fokusuota diskusija bei interviu su nacionalinio lygmens suinteresuotų institucijų atstovais. Visais šiais metodais surinkti kokybiniai ir kiekybiniai duomenys buvo lyginami tarpusavyje, siekiant pateikti įvairiapusiškus ir pagrįstus atsakymus į vertinimo klausimus (žr. 5 paveikslą). Tolesniuose šio skyriaus poskyriuose pateikiama detalesnė informacija apie šiame vertinime taikytus duomenų rinkimo metodus.

5 paveikslas. Vertinimo metodai pagal skirtingas vertinimo klausimų grupes

Šaltinis: PPMI.

2.2.1. Pirminių ir antrinių šaltinių analizė

Vertinimo metu buvo sistemaiškai renkami ir analizuojami įvairūs pirminiai ir antriniai šaltiniai, kuriuos galima suskirstyti į šiuos pogrupius: 1) statistiniai duomenys, 2) aktualūs teisės aktai (strategijos, programos, priemonių planai, kiti teisės aktai ir dokumentai, susiję su JUI ir JGI įgyvendinimu Europos Sąjungoje ir Lietuvoje), 3) anksčiau atlikti moksliniai tyrimai, studijos bei vertinimai jaunimo užimtumo ir NEET jaunimo integracijos srityje ir 4) vienas iš svarbiausių šaltinių – projekto „Atrask save“ paraiška. Į 3 lentelę kaip informacijos šaltinių tipas yra įtraukti ir vertinimo metu atliktų apklausų, interviu ir fokusuotos grupinės diskusijos rezultatai, siekiant parodyti, kuriems vertinimo klausimams jie buvo aktualiausi. Pastarieji metodai plačiau pristatomi 2.3.2., 2.3.3. ir 2.3.4. poskyriuose.

Iš 3 lentelės galima matyti, kad su socialine-ekonomine JUI įgyvendinimo aplinka, JUI intervencijų indėliu į JGI, pasiūlymų kokybės vertinimo kriterijais ir ypač JUI intervencijų logika susiję klausimai pagal naudotus informacijos šaltinius yra labiau teoriniai. O klausimai, aptariantys JUI paslaugas, partnerystes, tikslines grupes, naujų priemonių (paslaugų) ir metodų atsiradimą, yra labiau susiję su praktiniu JUI įgyvendinimu, todėl šiems klausimams atsakyti buvo pasitelkti dar ir atliktų LDB ir JRD JGI koordinatorių apklausų ir interviu rezultatai.

- **Socialinei-ekonominei JUI įgyvendinimo aplinkai**, kurioje rašoma apie jaunimo užimtumo situaciją Lietuvoje, darbo rinkos ir migracijos tendencijas, apibūdinti buvo pasitelkti Eurostato, Lietuvos statistikos departamento ir Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos viešai skelbiami statistiniai duomenys.
- **JUI intervencijų indėlis į JGI** buvo vertintas pagal JUI vietą JGI įgyvendinimo plano struktūroje, JUI finansavimo reikšmę JGI kontekste ir JUI bei JGI vertinimo kriterijų aptarimą, todėl analizei buvo pasitelktas 2013 m. gruodžio 16 d. patvirtintas Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo planas, 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioritetų įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plano ir nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašas ir anksčiau atlikti vertinimai.
- **JUI intervencijų logikos** dalyje vertinant JUI intervencijų tinkamumą atsižvelgiant į tikslinės grupės poreikius, pirmiausia buvo pasitelkti anksčiau atlikti vertinimai ir studijos NEET jaunimo grupei ir jos poreikiams pristatyti ir projekto „Atrask save“ paraiška su priedais, skirtais realiai tenkinamų poreikių grupėms nustatyti. Vertinant intervencijų tinkamumą atsižvelgiant į nustatytus tikslus ir uždavinius, svarbiausias šaltinis buvo projekto „Atrask save“ schema, kurioje išdėstyta, kaip planuojama įgyvendinti 36 mėn. trukmės projektą ir kaip tikslinė grupė bus suskirstyta į pogrupius. Atlikta analizė buvo papildyta statistiniais duomenimis iš Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, ES investicijų interneto svetainės informacija apie siektinus vertinimo kriterijus, aktualiais teisės aktais ir LDB bei JRD JGI koordinatorių apklausų ir interviu rezultatais.
- Siekiant įvertinti, ar tinkamai pasirinktos **JUI tikslinės grupės** ir jų apimtys, ar JUI lėšos naudojamos tiems, kuriems labiausiai reikia pagalbos integruojantis į darbo rinką ir (ar) švietimo sistemą, buvo pasitelkti Eurostato statistiniai duomenys ir LDB bei JRD JGI koordinatorių apklausų ir interviu rezultatai, analizuota JRD taikyta NEET jaunuolių

skaičiaus savivaldybėse apskaičiavimo metodika ir projekto „Atrask save“ paraiškos priedas Nr. 14 „Koordinatorių etatų ir rodiklių pagrindimas“.

- Projekte „Atrask save“ teikiamų **paslaugų** kompleksiskumas ir paslaugų teikimo organizavimas buvo analizuojamas pasitelkiant projekto „Atrask save“ paraišką su priedais ir LDB bei JRD JGI koordinatorių apklausų ir interviu rezultatus.
- Siekiant įvertinti **JUI partnerystės** tinkamumą, buvo įvertintos kelių lygių ir tipų partnerystės: 1) *LDB ir JRD JGI koordinatorių bendradarbiavimas* (bendradarbiavimas tarp toje pačioje savivaldybėje dirbančių LDB ir JRD JGI koordinatorių bei bendradarbiavimas tarp skirtingose savivaldybėse dirbančių LDB ir JRD JGI koordinatorių) ir 2) *partnerystė su suinteresuotais socialiniais partneriais* (bendradarbiavimas nacionaliniu lygiu ir partnerystės vietos lygiu su savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatoriais ir kitais vietos lygmens veikėjais). Šiam tikslui pasiekti buvo nagrinėjamas Bendradarbiavimo memorandumas dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo ir kiti teisės aktai, projekto „Atrask save“ paraiška ir jos priedai, anksčiau atlikti vertinimai bei LDB ir JRD JGI koordinatorių apklausų ir interviu rezultatai.
- JUI įtaka **naujų priemonių (paslaugų) ir metodų atsiradimui** buvo nustatyta pasitelkiant anksčiau atliktus vertinimus bei LDB ir JRD JGI koordinatorių apklausų ir interviu rezultatus.
- Galiausiai **pasiūlymų kokybės vertinimo kriterijai** buvo nustatyti pasitelkiant įvairius teisės aktus (pavyzdžiui, Tarybos rekomendacija dėl stažuotių kokybės sistemos, Tarybos deklaracija dėl Europos pameistrystės aljanso, Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinės sistemos sukūrimo ir t. t.) ir fokusuotos grupinės diskusijos rezultatus.

Taigi atsakant į kiekvieną klausimą buvo taikomas informacijos šaltinių trianguliacijos principas. Vertinimo metu naudoti visi pirminiai ir antriniai šaltiniai yra nurodyti Literatūros sąrašė, pateiktame ataskaitos gale.

3 lentelė. Vertinimo klausimams atsakyti naudoti informacijos šaltiniai pagal jų tipus

Vertinimo klausimai	Informacijos šaltinių tipai				
	Statistiniai duomenys	Teisės aktai	Ankstesni vertinimai, studijos, tyrimai	Projekto „Atrask save“ paraiška	LDB ir JRD JGI koordinatorių apklausų, interviu ir fokusuotos grupės rezultatai
Socialinė ir ekonominė JUI įgyvendinimo aplinka	+				
JUI intervencijų indėlis į JGI		+	+		
JUI intervencijų logika	+	+	+	+	+
JUI tikslinės grupės	+			+	+
JUI paslaugos				+	+
JUI partnerystės		+	+	+	+
Naujų priemonių (paslaugų) ir metodų atsiradimas			+		+
Pasiūlymų kokybės vertinimo kriterijai		+			+

Šaltinis: PPML.

2.2.2. Interviu programa

Vertinimo metu **3 skirtingose savivaldybėse – Kauno mieste ir Ukmergės bei Ignalinos rajonuose – buvo atlikti 6 tiriamieji vizitai**, kurių metu buvo vykdomi pusiau struktūruoti giluminiai interviu su šiose savivaldybėse dirbančiais LDB JGI koordinadoriais ir JRD JGI koordinadoriais bei su Jaunimo reikalų koordinadoriais Kauno mieste. Vizitai vyko 2015 m. lapkričio 27 d. – gruodžio 4 d.

Savivaldybių atranka vizitams

Atrenkant savivaldybes tiriamiesiems vizitams, buvo atsižvelgta į keletą kriterijų, kurie gali turėti įtakos JUI ir JGI veiklų įgyvendinimo sėkmei: savivaldybių tipą (miesto ar rajono), nedarbo problemos mastą, JRD JGI koordinatorių ir LDB JGI koordinatorių skaičių bei JRD partnerių organizacijų tipą. Remiantis šiais kriterijais, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai buvo pateiktas išplėstinis šešių savivaldybių sąrašas, iš kurio buvo pasirinktos trys (žr. 4 lentelę). Galutinį pasirinkimą nulėmė toliau išdėstyti argumentai.

Iš miesto tipo savivaldybių buvo pasirinkta Kauno miesto savivaldybė, kadangi joje gyvena itin daug jaunų žmonių ir dirba net keturi JRD JGI koordinatoriai, trys LDB JGI koordinatoriai ir du Jaunimo reikalų koordinatoriai (JRK). Tikėtina, jog bendradarbiavimo ir tarpusavio darbo koordinavimo iššūkiai tarp skirtingų koordinatorių šioje savivaldybėje bus itin aktualūs.

Tiriamieji vizitai buvo vykdomi ir dviejose rajono tipo savivaldybėse. Pasirinktose Ukmergės r. ir Ignalinos r. savivaldybėse jaunų registruotų bedarbių skaičius, tenkantis 1 000 jaunuolių, yra itin aukštas (atitinkamai 57,31 ir 58,57 proc.), o registruoti bedarbiai sudaro santykinai didelę dalį darbingo amžiaus gyventojų (atitinkamai 13,3 ir 17,2 proc.). Kita vertus, šios savivaldybės tarpusavyje skiriasi tuo, kad Ukmergės r. savivaldybėje JRD JGI įgyvendinti atrinkta organizacija yra viešoji įstaiga, o Ignalinos r. savivaldybėje – savivaldybės biudžetinė įstaiga. Šie du skirtingi atvejai leidžia palyginti, su kokiais įgyvendinimo iššūkiais susiduria skirtingo tipo JRD partnerių organizacijos. Ignalinos atvejis taip pat įdomus tuo, jog šios savivaldybės LDB JGI koordinatorių yra atsakingas ir už Visagino savivaldybę.

4 lentelė. Kriterijai, taikyti atrenkant savivaldybes tiriamiesiems vizitams

Savivaldybė	Savivaldybės tipas	Jaunų (iki 25 metų) registruotų bedarbių skaičius 1 000 jaunuolių (2013)	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (2014) (%)	LDB JGI koordinatorių skaičius savivaldybėje	JRD JGI koordinatorių skaičius savivaldybėje	JRD JGI partneriai savivaldybėje
Kauno m.	Miesto	34,10	8,2	3	4	Viešoji įstaiga „Actio Catholica Patria“
Panevėžio m.	Miesto	48,41	10,1	3	2	Viešoji įstaiga „Route-4“
Ukmergės r.	Rajono	57,31	13,3	1	1	Viešoji įstaiga „Jaunimo laisvalaikio centras“
Utenos r.	Rajono	56,25	10	1	1	Savivaldybės biudžetinė įstaiga Utenos jaunimo mokykla

Ignalinos r.	Rajono	58,57	17,2	1 (apima ir Visagino sav.)	1	Savivaldybės biudžetinė įstaiga Ignalinos kultūros ir sporto centras
Molėtų r.	Rajono	45,21	11,8	1	1	Viešoji įstaiga „Projektų valdymo ir mokymo centras“

Pastaba: geltonai pažymėtos tiriamiesiems vizitams pasirinktos savivaldybės.

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis Lietuvos statistikos departamento ir LR SADM duomenimis (Lietuvos socialinio žemėlapiu duomenų bazė) bei JRD direktoriaus 2015 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. 2V-105-(1.4) *Dėl jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo partnerių atrankos konkurso rezultatų patvirtinimo.*

Interviu vykdymas

Tiriamųjų vizitų į savivaldybes metu buvo **atlikti giluminiai pusiau struktūruoti interviu su 11 koordinatorių**: 5 su LDB JGI koordinatoriais, 4 su JRD JGI koordinatoriais ir 2 su Jaunimo reikalų koordinatoriais.

Interviu laikas ir vieta su jų dalyviais buvo suderinti iš anksto. Prieš atliekant interviu, kiekvienas dalyvis taip pat buvo informuotas apie interviu tikslus, klausimus ir duomenų panaudojimą rengiant vertinimo ataskaitas. Visi interviu buvo įrašyti garso formatu, užtikrinus dalyvius, kad jų pateikta informacija bus naudojama tik vertinimo tikslais ir tik apibendrintai, neatskleidžiant atskirų pasisakymų autorystės. Pasitelkiant įrašus vėliau buvo parengtos kiekvieno interviu santraukos, skirtos vertintojams. Visomis šiomis priemonėmis buvo siekiama užtikrinti, kad interviu dalyviai gerai suprastų interviu tikslus ir jų metu jaustųsi laisvai, o vertintojai tiksliai perteiktų gautą informaciją.

Interviu metu buvo aptarta, ar, koordinatorių nuomone, JUI intervencijai tinkamai parinktos tikslinės grupės ir jų apimtys, ar intervencijų logika yra tinkama pasiekti tiek aktyviai darbo ieškančius jaunos bedarbius, tiek neaktyvius jaunuolius, ar paslaugų teikimo schema koordinatoriams atrodo tinkama, ar sklandžiai vyksta bendradarbiavimas tarp LDB ir JRD JGI koordinatorių bei su kitais JUI partneriais, ar JUI padarė įtakos naujų priemonių (paslaugų) ir metodų atsiradimui. Vidutinė atliktų interviu trukmė siekė apie 1 valandą.

Interviu metu gauta informacija buvo panaudota dvejopai. Pirma, interviu medžiaga tiesiogiai naudota atsakant į vertinimo klausimus. Antra, interviu labai padėjo tikslinant pradinius, su įvagine ataskaita teiktus, JGI koordinatorių apklausų klausimynus. Po interviu dalies klausimų buvo atsisakyta, kitų pakeistos formuluotės, taip pat įtraukta nemažai naujų klausimų ar atsakymų į juos variantų.

2.2.3. Apklausos

Vertinimo metu buvo **atliktos dvi vietos JGI koordinatorių – LDB ir JRD – apklausos internetu**. Apklausų tikslas buvo gauti kiekybinės (reprezentatyvios) informacijos apie įvairius JUI intervencijų planavimo ir įgyvendinimo praktinius aspektus skirtingose Lietuvos savivaldybėse. LDB ir JRD koordinatoriams buvo parengti du panašūs, tačiau jų darbo ypatumus atitinkantys klausimynai, taip siekiant, viena vertus, užtikrinti tam tikrą palyginamumą tarp atsakymų į apklausas, kita vertus, atsižvelgti į LDB ir JRD JGI koordinatorių darbo niuansus (apklausų klausimai kartu su atsakymais į juos pateikiami 1 ir 2 šios ataskaitos prieduose).

JGI koordinatorių apklausa buvo vykdoma pačių vertintojų, pasitelkiant internetinių apklausų įrankį *Fluid Surveys v.4.0.* (<http://fluidsurveys.com/>). Šis įrankis pasižymi keliomis toliau įvardytomis savybėmis, kurios buvo itin naudingos JGI koordinatorių apklausos metu.

- Įrankis suteikia galimybę kvietimus dalyvauti apklausoje respondentams išsiųsti kiekvienam asmeniškai su individualia nuoroda į apklausos klausimyną. Tai leidžia žinoti, kurie respondentai atsakė į apklausos klausimus, o kurie ne, ir pastariesiems siųsti priminimus atsakyti. Pakartotinis kvietimas dalyvauti apklausoje buvo išsiųstas 2015 m. gruodžio 15 d. Su respondентаis, kurie neatsakė ir po priminimo, buvo susisiekiama telefonu (20 skambučių).
- Įrankis taip pat leidžia nebaigtą pildyti apklausos klausimyną išsaugoti ir užpildyti vėliau, neprarandant anksčiau įvestų atsakymų. Jei reikia, pastaruosius taip pat galima koreguoti. Ši funkcija buvo naudinga dėl to, kad dauguma JGI koordinatorių užima šias pareigas neseniai, todėl atsakant į kai kuriuos klausimus, pavyzdžiui, apie naujas paslaugas, jiems galėjo reikėti pasitarti su kitais jų organizacijų darbuotojais.

Apklausa buvo pradėta vykdyti 2015 m. gruodžio 11 d. Jų metu **buvo siekiama apklausti visus 125 numatytus paskirti JGI koordinatorius:** 61 LDB JGI koordinatorių ir 64 JRD JGI koordinatorius. Kvietimų dalyvauti apklausoje buvo išsiųsta šiek tiek mažiau – 123, nes apklausų metu dar ne visi JRD JGI koordinatoriai buvo įdarbinti (remiantis JRD viešai skelbiamais duomenimis, 2015 m. gruodį nebuvo įdarbinti du JRD JGI koordinatoriai – Kaišiadorių ir Skuodo rajonuose¹⁹). Vykdamas apklausa teko labai greitai reaguoti į kintančias aplinkybes ir lanksčiai prisitaikyti, nes, pavyzdžiui, tik jau įpusėjus apklausai buvo įdarbintas ar bent jau viešai paskelbtas Biržų r. JRD JGI koordinatorius ir jo kontaktinė informacija. Šiam koordinatoriui kvietimas dalyvauti buvo išsiųstas vėliau nei kitiems. Be to, viešai skelbiamame JRD JGI koordinatorių sąrašė nėra skelbiami visi koordinatoriai, jei vienoje savivaldybėje / organizacijoje dirba keli jų, pavyzdžiui, Vilniaus ir Kauno miestuose. Tokiais atvejais, iš pradžių kvietimas dalyvauti apklausoje buvo išsiųstas tik vienam (pagrindiniam) koordinatoriui (-ei), o vėliau jis buvo išplatintas ir kitiems tos pačios savivaldybės koordinatoriams.

Apklausoje dalyvavo 57 LDB JGI koordinatoriai ir 55 JRD JGI koordinatoriai. Atsakomumo lygis (angl. *response rate*) labai aukštas – 93 proc. ir 89 proc. atitinkamai. Apklausų rezultatai pateikiami 1 ir 2 ataskaitos prieduose.

2.2.4. Fokusuota diskusija

Vertinimo metu buvo surengta ir fokusuota grupinė diskusija (angl. *focus group*) su nacionalinio lygmens suinteresuotų institucijų – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos darbo biržos ir Jaunimo reikalų departamento – atstovais. Diskusija įvyko 2015 m. gruodžio 14 d. Joje iš viso dalyvavo 11 asmenų. Susitikimo metu buvo diskutuojama, kokiais kriterijais yra ir kokiais turėtų būti vertinama pasiūlymų dirbti, mokytis, mokytis pameistrystės forma ir atlikti stažuotę (praktiką) kokybė. Diskusija truko 1,5 valandos. Papildomai buvo atlikta ir pora interviu su nacionalinių institucijų atstovais.

¹⁹ JGI koordinatoriai: <http://www.jrd.lt/jgi-koordinatoriai> [vėliausiai žiūrėta 2015 m. gruodžio 21 d.].

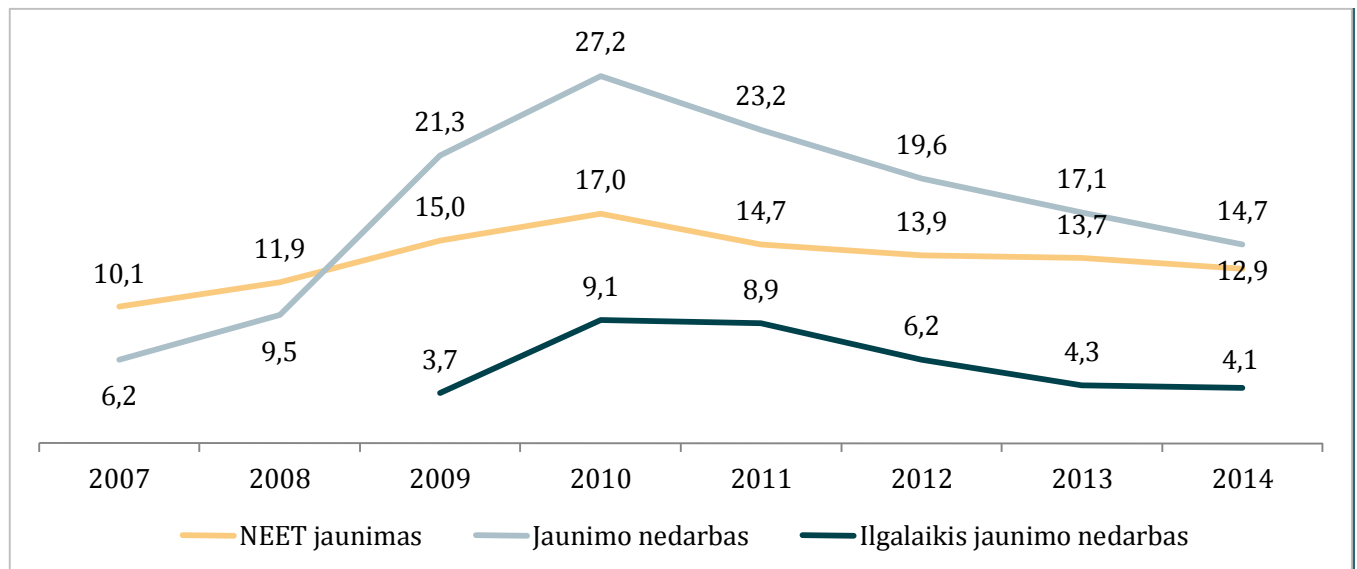
3. VERTINIMO REZULTATAI

3.1. Socialinė-ekonominė JUI įgyvendinimo aplinka

10.1.1. Kokioje socialinėje-ekonominėje aplinkoje įgyvendinama JUI?

Nuo 2010 m. jaunimo užimtumo situacija Lietuvoje stabiliai gerėja ir ES kontekste atrodo vis geriau. Eurostato duomenimis, 2014 m. jaunimo nedarbas Lietuvoje siekė 14,7 proc., o ilgalaikis nedarbas – 4,1 proc. ES vidurkis tais pačiais metais buvo atitinkamai 17,5 proc. ir 6,8 proc. NEET jaunimo lygis Lietuvoje taip pat nuosekliai mažėja ir 2010–2014 m. laikotarpiu sumažėjo nuo 17 proc. iki 12,9 proc. Visų trijų pagrindinių jaunimo nedarbą arba ekonominę neaktyvumą matuojančių rodiklių dinamika 2007–2014 m. pateikiama 6 paveiksle.

6 paveikslas. NEET jaunimas, jaunimo nedarbas ir jaunimo ilgalaikis nedarbas Lietuvoje 2007–2014 m.

Pastabos: Nurodyta dalis (proc.) nuo visų 15–29 m. amžiaus jaunuolių. Eurostatas ilgalaikio jaunimo nedarbo Lietuvoje duomenis pateikia nuo 2009 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Eurostato duomenis.

NEET jaunimo grupės sumažėjimas yra teigiama tendencija Lietuvai, tačiau tai gali kelti riziką sėkmingam projektų „Atrask save“ ir „Naujas startas“ įgyvendinimui, nes projekto tikslinė grupė mažėja, o jai priklausantys asmenys greičiausiai yra santykinai labiau nutolę nuo darbo rinkos. NEET jaunimą suskirsčius į bedarbius ir neaktyvius jaunuolius matyti, kad juos finansinė krizė ir vėliau prasidėjęs ekonomikos augimas veikė nevienodai. Bedarbių NEET jaunuolių grupė yra labai dinamiška:

- iki ekonominės krizės norinčių dirbti, tačiau negaunančių darbo pasiūlymo jaunuolių dalis buvo nedidelė bei siekė apie 3 proc.;
- ši grupė smarkiai išaugo ekonominės krizės laikotarpiu ir didžiausia buvo 2010 m., kuomet bedarbiai NEET jaunuoliai sudarė 10,7 proc. visų 15–29 m. amžiaus jaunuolių Lietuvoje;

- ekonomikai vėl pradėjus augti, bedarbių NEET jaunuolių grupė ėmė mažėti ir 2014 m. sumažėjo iki 6,6 proc. (žr. 5 lentelę). Tikėtina, kad šiuos 6,6 proc. bedarbių NEET jaunuolių sudaro daugiausia nemotyvuoti įsidarbinti asmenys arba asmenys, kuriems sunkiau įsidarbinti dėl kitų priežasčių. Geras pavyzdys yra viena iš visuomenės socialinės atskirties grupių – neįgalieji. Lietuvos darbo biržos duomenimis, neįgaliejiems bedarbiams įsidarbinti sunkiau nei asmenims, neturintiems neįgalumo, dažnai dėl visuomenėje ir tarp darbdavių vyraujančios stigmos.

Palyginti su Lietuvos darbo biržoje registruotais NEET jaunuoliais, neaktyvių NEET jaunuolių²⁰ skaičius nuo 2007 iki 2014 m. labai nežymiai svyravo. Toks neaktyvaus NEET jaunimo grupės skaičiaus pastovumas reiškia, kad šią grupę integruoti į darbo rinką net ir įvairių intervencijų pagalba gali būti labai sudėtinga.

5 lentelė. Bedarbių ir neaktyvių NEET jaunuolių grupių dalis nuo visų 15–29 m. amžiaus jaunuolių (2007–2014 m.).

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bedarbiai NEET jaunuoliai	2,3 %	3,2 %	8,2 %	10,7 %	8,6 %	7,9 %	7,4 %	6,6 %
Neaktyvūs NEET jaunuoliai	7,7 %	8,7 %	6,8 %	6,3 %	6,0 %	6,0 %	6,4 %	6,3 %

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Eurostato duomenis.

NEET jaunimo grupės sumažėjimas gali būti susijęs ne tik su pagerėjusiomis sąlygomis įsidarbinti, bet ir su migracijos tendencijomis. 2014 m. emigracijos mastai nežymiai sumažėjo, o imigracija šiek tiek išaugo: 2014 m. išvyko 36,6 tūkst. asmenų, o atvyko 24,3 tūkst. asmenų²¹. Kiekvieną savivaldybę tai paveikė skirtingai: absoliučiais skaičiais daugiausia žmonių į užsienį emigravo iš Kauno miesto, Klaipėdos miesto, Vilniaus miesto, Marijampolės ir Šilutės rajonų savivaldybių (žr. 7 paveikslą). Iš minėtų 36,6 tūkst. asmenų 15,7 tūkst. buvo jaunuoliai. Taigi 15–29 metų amžiaus piliečiai sudarė beveik pusę visų emigrantų skaičiaus²². Tai taip pat reiškia, kad minėtos savivaldybės gali susidurti su sunkumais randant reikiamą skaičių NEET jaunuolių, kurie dalyvautų projekte. 2015 m. vėl padidėjęs emigracijos į užsienį mastas²³ dar labiau aštrina šią problemą.

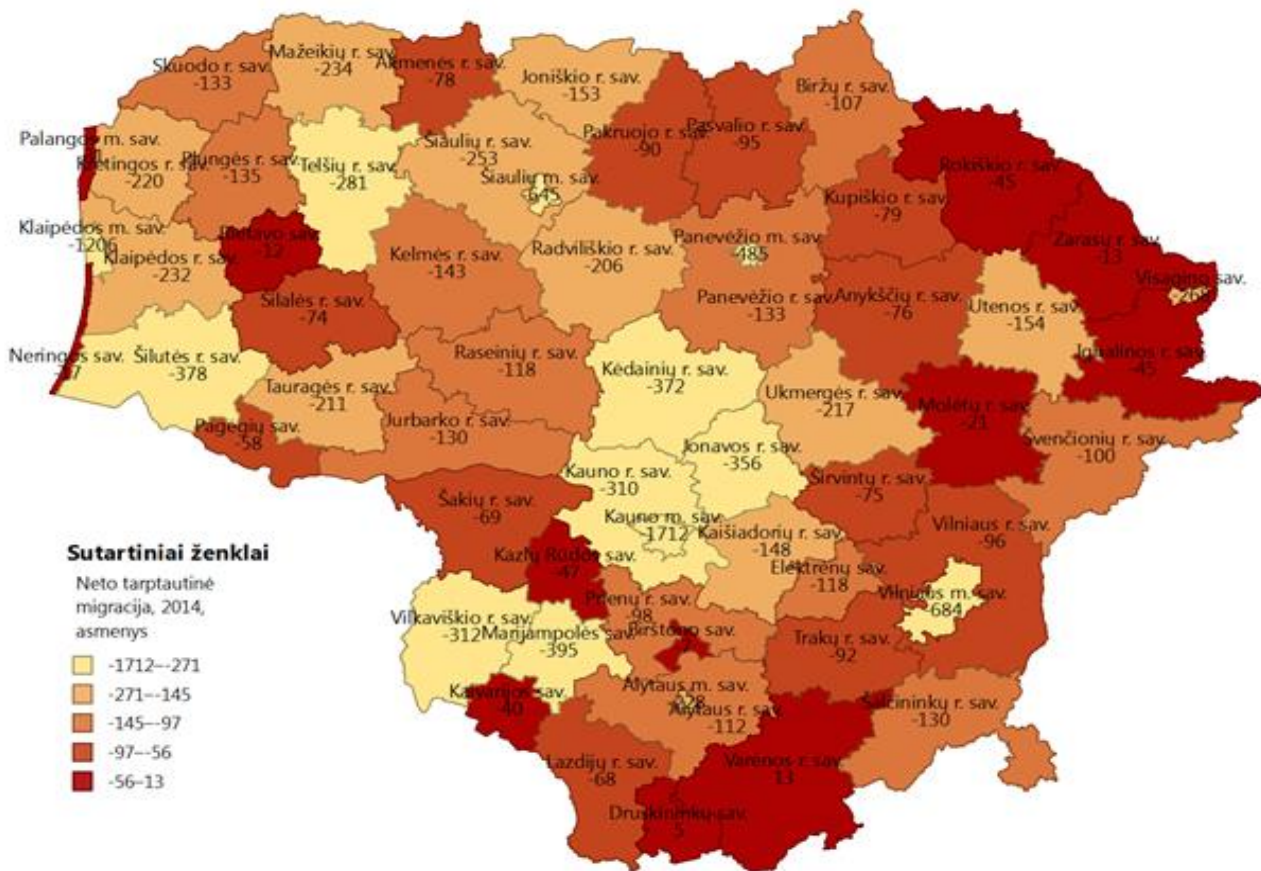
²⁰ Neaktyvių NEET jaunuolių grupę sudaro 15–29 m. amžiaus ekonomiškai neaktyvūs asmenys, nepriskiriami darbo jėgai: vaikai, iš švietimo sistemos iškritę mokiniai ir studentai, namų šeimininkės ir šeimininkai, neįgalieji, nuteistieji, asmenys, praradę viltį rasti darbą ir jo nebeieškantys, kiti asmenys, kurie nenori dirbti ir pan.

²¹ Lietuvos statistikos departamentas, 2014.

²² Ten pat.

²³ Lietuvos statistikos departamentas, 2015 m. pagrindiniai šalies ekonominiai ir socialiniai rodikliai, 2016 m. sausio 29 d. Prieiga internetu: http://osp.stat.gov.lt/documents/10180/1333188/Metinis_pranesimas_2015.pdf.

7 paveikslas. Grynoji (neto) tarptautinė migracija (atvykusiųjų asmenų į savivaldybę skaičius, atėmus išvykusiųjų iš savivaldybės asmenų skaičių) savivaldybėse 2014 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2015.

Labai svarbi projektų „Atrask save“ arba „Naujas startas“ sėkmės sąlyga yra šiuose projektuose dalyvavusių NEET jaunuolių galimybės įsidarbinti. Naujausiais duomenimis, **situacija darbo rinkoje gerėja**: 2015 m. antrojo ketvirčio pabaigoje Lietuvoje buvo 13,4 tūkst. laisvų darbo vietų samdomiems darbuotojams. Palyginti su pirmuoju tų pačių metų ketvirčiu, laisvų darbo vietų skaičius padidėjo beveik 2,8 proc., o palyginti su atitinkamu 2014 m. laikotarpiu – 16,6 proc.²⁴ LDB parengtos 2014 m. darbo rinkos tendencijų ataskaitos duomenimis, daugiausiai laisvų darbo vietų buvo galima pasiūlyti kvalifikuotiems darbininkams (52,5 proc. visų darbo pasiūlymų), o sunkiausia įsidarbinti buvo nekvalifikuotiems darbininkams, kurių iš viso buvo 39 proc., o jiems siūlomų darbo vietų – 25,2 proc.²⁵ Pastebima bendra tendencija, kad **kvalifikuotų ir nekvalifikuotų darbininkų poreikis mažėja, o specialistų paklausa stabiliai auga**²⁶. Turint omenyje, kad projekto „Atrask save“ tikslinė grupė yra sunkiausioje padėtyje esantys NEET jaunuoliai, t. y. neturintys darbo patirties ir išsilavinimo, tai reiškia, kad šiai grupei asmenų įsidarbinti gali būti vis sudėtingiau.

²⁴ Oficialiosios statistikos portalas (2015), „Laisvos darbo vietos 2015 m. antrojo ketvirčio pabaigoje“, Prieiga internete: <<https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?eventId=62215>>.

²⁵ Lietuvos darbo birža prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (2014), „Darbo rinkos tendencijos 2014 metais“, Prieiga internete: <https://www.ldb.lt/Informacija/DarboRinka/Tendencijos_pdf/2014%20m.%20darbo%20rinkos%20tendencij%C5%B3%20ap%C5%BEvalga.pdf>.

²⁶ Ten pat.

3.2. JUI intervencijų indėlis į JGI

10.1.2. Kokia JUI reikšmė JGI kontekste? Koks planuojamas JUI intervencijų indėlis į JGI? Kaip JUI prisideda / papildo kitas priemones, numatytas JGI įgyvendinimo plane?

3.2.1. JUI vieta JGI įgyvendinimo plano struktūroje

Siekiant įgyvendinti ES Tarybos 2013 m. balandžio 22 d. rekomendaciją dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos, Lietuvoje buvo parengtas bei 2013 m. gruodžio 16 d. patvirtintas Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo planas (JGI įgyvendinimo planas)²⁷. 2014 m. lapkričio 27 d. buvo patvirtinta nauja JGI įgyvendinimo planoversija²⁸. JGI plane yra išdėstyti iniciatyvos tikslai ir uždaviniai, numatytos priemonės jiems pasiekti bei nustatyti vertinimo kriterijai. JGI įgyvendinimo planas yra pagrindinis dokumentas, kuriuo reglamentuojamas JGI įgyvendinimas Lietuvoje. Pagrindinė JGI plano įgyvendinimą koordinuojanti institucija yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kuri kartu su jai pavaldžiomis įstaigomis – Lietuvos darbo birža ir Jaunimo reikalų departamentu – yra ir pagrindiniai plano įgyvendintojai. JGI įgyvendinimo plano tikslai, uždaviniai ir numatytos priemonės pavaizduotos 8 paveiksle.

Atsižvelgiant į skiriamus finansinius išteklius bei numatytų priemonių pobūdį, galima rekonstruoti JGI įgyvendinimo plano kelių lygių struktūrą. Plano branduolį sudaro didžiausią finansavimą turinčios JUI remiamos priemonės (pirminės ir antrinės intervencijos projektai „Atrask save“ ir „Naujas startas“). Ši JGI įgyvendinimo plano branduolį glaudžiai papildo JGI įgyvendinimo stebėsenos ir NEET identifikavimo ir stebėsenos sistemų sukūrimo priemonės, finansuojamos iš ESF lėšų. Likusių Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) ir Ūkio ministerijos (ŪM) įgyvendinamų priemonių ir priemonių, susijusių su teisinės bazės pokyčiais, sąsaja su JUI remiamomis priemonėmis yra netiesioginė, tačiau šios priemonės potencialiai gali padėti sklandžiau įgyvendinti pirminės ir antrinės intervencijos projektus bei apskritai pasiekti JGI plane išsikeltus uždavinius ir tikslus.

Pavyzdžiui, priemonės, susijusios su teisinio reglamentavimo pokyčiais (Užimtumo rėmimo įstatymo, Profesinio mokymo įstatymo ar jų įgyvendinamųjų teisės aktų pakeitimų parengimas), potencialiai gali prisidėti prie palankesnės teisinės aplinkos sukūrimo, siekiant skatinti kuo aukštesnį jaunimo užimtumą. Priemonės, susijusios su el. paslaugų vystymu, taip pat, tikėtina, padidins teikiamų paslaugų prieinamumą ir žinomumą tarp jaunuolių. Numatytos profesinio orientavimo, praktikos skatinimo priemonės taip pat iš dalies atlieka jaunimo nedarbo prevencijos funkciją. Ūkio ministerijos verslumo skatinimo priemonės gali paskatinti jaunus asmenis imtis savarankiškos veiklos bei taip prisidėti sprendžiant jaunimo nedarbo problemą.

²⁷ Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymas Nr. A1-692 „Dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“.

²⁸ Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymas Nr. A1-584 Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymo Nr. A1-692 „Dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo.

3.2.2. JUI finansavimo reikšmė JGI kontekste

JUI prisideda prie abiejų JGI įgyvendinimo plane iškeltų tikslų – „Jaunimo ankstyvoji intervencija ir aktyvumo skatinimas“ ir „Jaunimo integracijos į darbo rinką didinimas“ – pasiekimo. Išskirtinai JUI lėšomis yra finansuojamas uždavinys 2.2. „Užtikrinti individualius jaunimo poreikius atitinkantį ir efektyvų aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymą“, kuriame yra priemonė, skirta įgyvendinti jaunimo pasirengimo darbo rinkai ir užimtumo didinimo programas. Uždavinys 1.4. „Užtikrinti visapusiškų paslaugų teikimą tiek neaktyviam, tiek motyvuotam jaunimui“ taip pat yra daugiausiai finansuojamas JUI lėšomis, nes keturios iš penkių šiam uždaviniui įgyvendinti skirtos priemonės gauna tiesioginį JUI finansavimą. Iš viso JUI remia dvi iš aštuonių JGI įgyvendinimo plane numatytų uždavinių įgyvendinimą bei finansuoja penkias iš 25 numatytų priemonių. JUI finansuojamos JGI įgyvendinimo plano priemonės 8 paveiksle pažymėtos žaliu fonu.

Nors JUI finansuoja santykinai nedidelę JGI įgyvendinimo plano priemonių dalį, tačiau būtent šioms penkioms priemonėms įgyvendinti yra skirtos didžiausios lėšos – 69 173 966 eurai. Ši suma sudaro apie du trečdalius visų finansinių išteklių, skirtų įvykdyti JGI įgyvendinimo planą Lietuvoje. 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 7 prioriteto 7.4.1. uždavinio priemonė „Jaunimo užimtumo didinimas“ ir JUI lėšomis finansuojamos penkios JGI įgyvendinimo plano priemonės apima tuos pačius pirminės ir antrinės intervencijos projektus „Atrask save“ bei „Naujas startas“.

3.2.3. JUI ir JGI vertinimo kriterijai

Didelė JUI reikšmė Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimui Lietuvoje taip pat atsiskleidžia tarpusavyje palyginus šių dviejų iniciatyvų įgyvendinimo vertinimo kriterijus. 6 lentelėje pateikiami JGI įgyvendinimo plano ir JUI lėšomis finansuojamos priemonės „Jaunimo užimtumo didinimas“ (07.4.1-ESFA-V-404) vertinimo kriterijai. Žydra spalva pažymėti sutampantys vertinimo kriterijai, t. y. naudojami įvertinti tiek JGI įgyvendinimo planą, tiek JUI remiamą priemonę „Jaunimo užimtumo didinimas“. Pilka spalva pažymėti vertinimo kriterijai, kurie naudojami vertinti tik JGI įgyvendinimo planą, o geltona spalva pažymėtas kriterijus, kuris naudojamas vertinti tik JUI remiamą priemonę „Jaunimo užimtumo didinimas“. Net 13 iš 16 JGI įgyvendinimo plano vertinimo kriterijų sutampa su JUI remiamos priemonės „Jaunimo užimtumo didinimas“ vertinimo kriterijais. Galima teigti, jog JGI įgyvendinimo sėkmė Lietuvoje labiausiai priklausys nuo JUI remiamos priemonės „Jaunimo užimtumo didinimas“ sėkmingo įgyvendinimo.

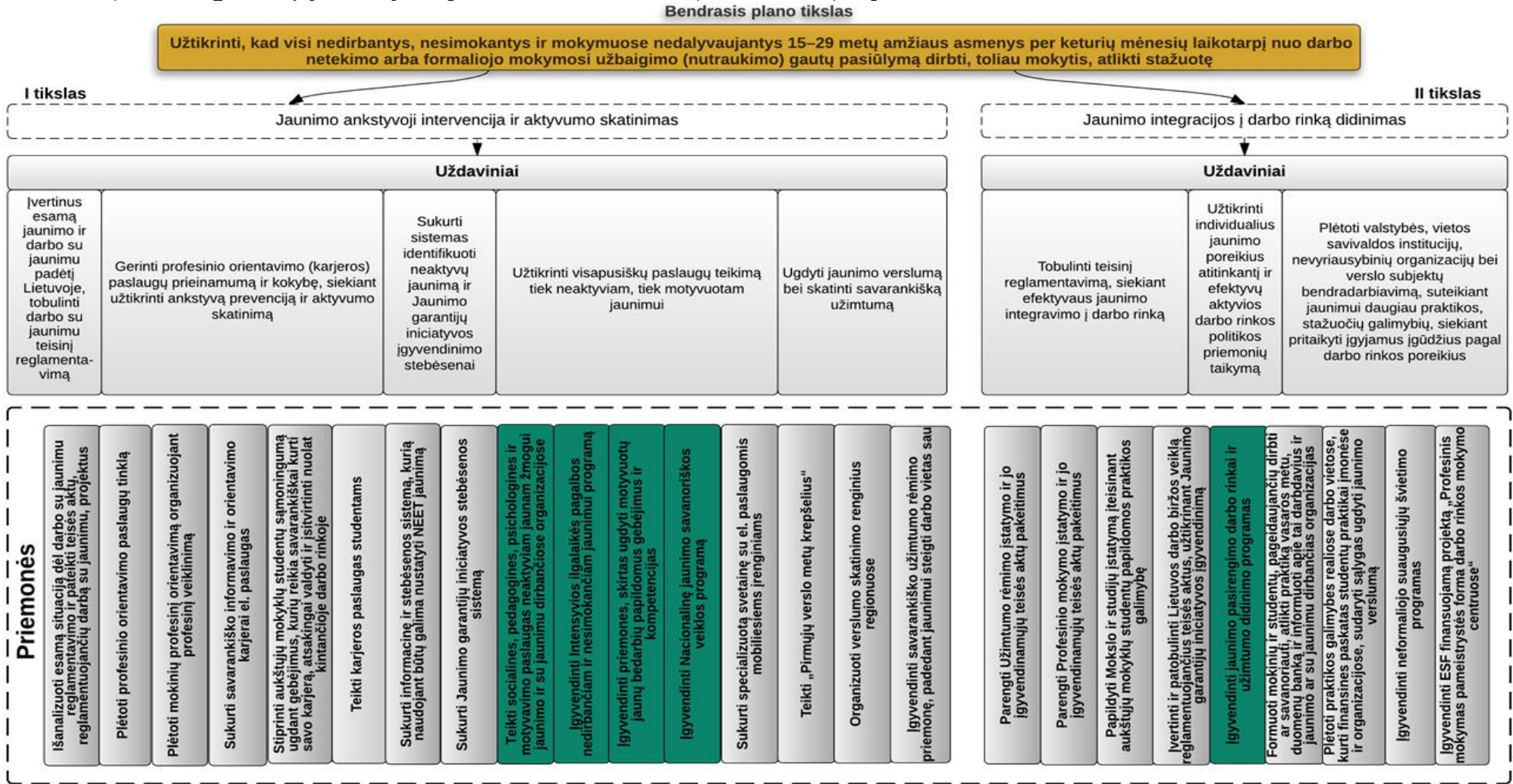
6 lentelė. JGI įgyvendinimo plano ir JUI remiamos priemonės „Jaunimo užimtumo didinimas“ (07.4.1-ESFA-V-404) vertinimo kriterijai

Nr.	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Siektina reikšmė 2018 m.	Naudojamas vertinti
1.	„Vidutinė metinė jaunų bedarbių iki 29 m. dalis nuo 16–29 m. asmenų“	5,2 %	JGI įgyvendinimo planą
2.	„Nekvalifikuotų jaunų bedarbių iki 29 m. dalis nuo visų jaunų bedarbių metų pradžioje“	38 %	JGI įgyvendinimo planą
3.	„Įdarbintų jaunų bedarbių iki 29 m. dalis nuo registruotų jaunų bedarbių“	68 %	JGI įgyvendinimo planą
4.	„15–29 metų nedirbančių, nesimokančių ir mokymuose nedalyvaujančių asmenų, dalyvavusių JUI remiamoje intervencijoje“	35 000 asmenų	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę

Nr.	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Siektina reikšmė 2018 m.	Naudojamas vertinti
5.	„Bedarbiai dalyviai, kurie baigė dalyvauti JUI remiamoje intervencijoje“	75 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
6.	„Bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą gavo pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės“	50 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
7.	„Bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą pradėjo mokytis, įgijo kvalifikaciją arba pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą“	50 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
8.	„Ilgalaikiai bedarbiai dalyviai, kurie baigė dalyvauti JUI remiamoje intervencijoje“	50 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
9.	„Ilgalaikiai bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą gavo pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės“	32 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
10.	„Ilgalaikiai bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą pradėjo mokytis, įgijo kvalifikaciją arba pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą“	26 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
11.	„Nestudijuojantys ir nesimokantys neaktyvūs dalyviai, kurie baigė dalyvauti JUI remiamoje intervencijoje“	35 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
12.	„Nestudijuojantys ir nesimokantys neaktyvūs dalyviai, kurie baigę dalyvavimą gavo pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės“	30 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
13.	„Nestudijuojantys ir nesimokantys neaktyvūs dalyviai, kurie baigę dalyvavimą pradėjo mokytis, įgijo kvalifikaciją arba pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą“	10 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
14.	„Dalyviai, kurie baigę dalyvavimą po šešių mėnesių tęsia mokymąsi, dalyvauja kvalifikaciją suteikiančiose mokymo programose, mokyme per pameistrystę ar atlieka stažuotę“	16 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
15.	„Dalyviai, kurie baigę dalyvavimą po šešių mėnesių dirba“	44 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
16.	„Dalyviai, kurie baigę dalyvavimą po šešių mėnesių savarankiškai dirba“	9 %	JGI įgyvendinimo planą ir JUI remiamą priemonę
17.	„15–29 metų nedirbantys, nesimokantys ir mokymuose nedalyvaujantys asmenys, dalyvavę JUI remiamoje intervencijoje, iš kurių: 25–29 metų asmenys“	8 000 asmenų	JUI remiamą priemonę

Šaltinis: sudaryta autorių pagal *Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano 2 priedą* bei LR SADM ministro 2015 m. vasario 24 d. įsakymą Nr. A1-90 *Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioritetų įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plano ir nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašo patvirtinimo*.

8 paveikslas. Jaunimo garantijų iniciatyvos priemonės, remiamos JUI lėšomis, JGI plane

Pastaba: Žaliai pažymėtos JUI lėšomis finansuojamos JGI plano priemonės.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LR Vyriausybės kanceliarijos užsakymu PPMI atlikto vertinimo „NEET jaunimo integracija į darbo rinką ir visuomenę įgyvendinant įvairias į NEET jaunimą orientuotas politikos intervencijas“ galutinę ataskaitą (2015).

3.3. JUI intervencijų logika

10.1.3. Išnagrinėti JUI intervencijų logikos tinkamumą, atsižvelgiant į socialinę-ekonominę aplinką, nustatytų tikslų ir uždavinių pasiekimo tikimybę ir tikslinės grupės poreikius.

3.3.1. JUI intervencijų tinkamumas atsižvelgiant į tikslinės grupės poreikius

3.3.1.1. NEET jaunimo grupės ir jų poreikiai

NEET jaunimo sąvoka apima kelias skirtingas jaunimo grupes, kurios gali būti papildomai skirstomos į dar mažesnius pogrupius. Visų pirma, NEET jaunuoliai skiriami į dvi stambesnes grupes pagal ekonominio aktyvumo laipsnį, t. y. į bedarbius ir ekonomiškai neaktyvius jaunuolius. Šios dvi NEET jaunuolių grupės gali būti papildomai skaidomos į smulkesnius pogrupius, atsižvelgiant į jaunuolių išsilavinimo lygį, turimą darbo patirtį ar motyvaciją dirbti. Pavyzdžiui, Lietuvos darbo biržoje registruoti jauni bedarbiai papildomai skirstomi į *pasirengusius* ir *nepasirengusius* darbo rinkai jaunuolius. Į pasirengusių pogrupį priskiriami jaunuoliai, įgiję profesinę kvalifikaciją ar turintys nuolatinio darbo patirties. Paprastai šie jaunuoliai pageidauja dirbti pagal įgytą kvalifikaciją bei turi pakankamai motyvacijos pradėti dirbti nedelsiant. Antrąjį pogrupį sudaro darbo rinkai nepasiruošę jaunuoliai, kurie dažniausiai neturi darbo rinkoje paklausios profesijos ir nėra motyvuoti pradėti dirbti.

Ekonomiškai neaktyvūs jaunuoliai taip pat yra gana skirtingi. Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas (*Eurofound*) išskiria keturis šių NEET jaunuolių pogrupius²⁹:

1. **„nepasiekiami“** (angl. *unavailable*) – turintys šeimos, slaugos įsipareigojimų, taip pat sergantys ir negalią turintys jaunuoliai;
2. **„atsiskyre“** (angl. *disengaged*) – nemotyvuoti, asocialūs, pavojingą gyvenimo būdą pasirinkę jaunuoliai, kurie nėra ribojami papildomų įsipareigojimų ar nedarbingumo, tačiau vis tiek neieško darbo bei nedalyvauja švietimo sistemoje;
3. **„galimybių ieškotojai“** (angl. *opportunity-seekers*) – jauni asmenys, aktyviai ieškantys, tačiau nerandantys tinkamų, jų gebėjimus ir statusą (jų pačių manymu) atitinkančių darbo arba tolimesnio mokymosi pasiūlymų;
4. **„savanorių“** (angl. *voluntary NEETs*) NEET jaunuolių pogrupį sudaro jauni keliautojai, aktyviai į meno, muzikos, savarankiško mokymosi ar kitas panašias veiklas įsitraukę jaunuoliai, kurie savanoriškai pasirinko priklausyti NEET jaunuolių kategorijai.

Jaunas žmogus iki tol, kol sulauks 29 metų amžiaus, gali patekti ir į kelis skirtingus NEET pogrupius. Pavyzdžiui, *savanoriai* NEET jaunuoliai gali tapti bedarbiais, jei nustoja vykdyti alternatyvias veiklas bei pradeda ieškoti darbo. Susidūręs su įsipareigojimais šeimai, kiekvienas

²⁹ Eurofound (2012), *NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

jaunuolis potencialiai gali patekti į *nepasiekiamų* jaunuolių grupę. Taip pat jauni asmenys, dirbantys trumpalaikius darbus, bei jaunuoliai, susiduriantys su sunkumais siekiant išlaikyti darbo vietą, gali kelis kartus pasitraukti ir vėl sugrįžti į NEET jaunimo gretas. Praktiškai kiekvieno jaunuolio 15–29 m. amžiaus tarpsnis pasižymi keliais ekonominio aktyvumo tipų pasikeitimais (darbas, mokymasis, bedarbystė) bei, tikėtina, keliais NEET statuso pasikeitimais. Šis dinamiškumas sukelia papildomų iššūkių sprendžiant NEET jaunimo problemas, kadangi tam pačiam jaunuoliui skirtingais gyvenimo tarpsniais gali reikėti keletą kartų suteikti skirtingas pagalbos priemones.

Skirtingiems NEET jaunimo pogrupiams yra aktualios skirtingos viešosios politikos intervencijos, siekiant juos įtraukti į darbo rinką ar švietimo sistemą. Pavyzdžiui, slaugos paslaugų prieinamumo didinimas bei darbo vietų pritaikymas neįgaliųjų poreikiams, tikėtina, paskatintų *nepasiekiamus* jaunuolius aktyviau įsidarbinti, dalyvauti švietimo programose ar mokymuose. O ilgalaikės intensyvios pagalbos programos, kurios apimtų motyvavimą, socialinių bei darbo įgūdžių formavimą ir psichologinę pagalbą, būtų aktualesnės *atsiskyrusiems* NEET jaunuoliams. Visų šiame poskyryje pristatytų NEET jaunuolių pogrupių viešosios politikos intervencijų poreikiai pateikiami 7 lentelėje.

7 lentelė. NEET jaunimui reikalingos intervencijos, siekiant padėti jiems integruotis į darbo rinką ar švietimo sistemą

Asmenų pogrupis		Apibūdinimas	Reikalingos viešosios politikos priemonės
Jauni bedarbiai	Pasiruošę darbo rinkai	Turi paklausią darbo rinkoje profesiją ar darbo patirtį, yra motyvuoti įsidarbinti pagal turimą kvalifikaciją.	Informavimas ir konsultavimas darbo paieškos, CV rengimo ir susijusiais klausimais, tarpininkavimas įdarbinant ir pan.
	Nepasiruošę darbo rinkai	Neturi darbo rinkoje paklausios profesijos ar yra pasitraukę iš švietimo sistemos, nėra motyvuoti dirbti.	Informavimas apie mokymosi galimybes, psichologinės ir socialinės reabilitacijos paslaugos, aktyvios darbo rinkos politikos priemonės (profesinis mokymas, darbo įgūdžių įgijimo rėmimas, įdarbinimas subsidijuojant, darbo rotacija ir kt.).
Neaktyvūs	Nepasiekiami	Jauni asmenys su šeimos ar slaugos išpareigojimais, taip pat sergantys bei negalią turintys jaunuoliai.	Vaiko priežiūros paslaugos, darbo vietų pritaikymas, pavėžėjimas ir pan.
	Atsiskyrę	Jauni asmenys, kurie nėra ribojami papildomų įpareigojimų ar nedarbingumo, tačiau nieško darbo arba nedalyvauja švietimo sistemoje. Į šią grupę patenka nemotyvuoti, asocialūs, taip pat pavojingą gyvenimo būdą pasirinkę jaunuoliai.	Intensyvios pagalbos programos, motyvavimo, socialinių bei darbo įgūdžių formavimo, psichologinės pagalbos paslaugos, reabilitacija.
	Galimybių ieškantieji	Jauni asmenys, aktyviai ieškantys darbo arba mokymosi galimybių, tačiau nerandantys tinkamų pasiūlymų, kurie, jų manymu, atitiktų jų gebėjimus ir statusą.	Parama pirmajam verslui.
	Savanoriškai nedirbantys	Jaunimas, kuris pasirinko savanoriškai priklausyti NEET kategorijai. Į šią grupę	Neformaliai įgytų kvalifikacijų pripažinimą skatinančios priemonės,

Asmenų pogrupis		Apibūdinimas	Reikalingos viešosios politikos priemonės
	ir nesimokantys	patenka jauni keliautojai, aktyviai į meno, muzikos, savanoriško mokymosi ar kitas panašias veiklas įsitraukę jaunuoliai.	savanoriškos veiklos programos.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LR Vyriausybės kanceliarijos užsakymu PPMI atlikto vertinimo „NEET jaunimo integracija į darbo rinką ir visuomenę įgyvendinant įvairias į NEET jaunimą orientuotos politikos intervencijas“ galutinę ataskaitą (2015).

3.3.1.2. JUI intervencijų atitiktis tikslinės grupės poreikiams

Šiame poskyryje aptariama, koku mastu JUI intervencijos atitinka NEET jaunimo grupės poreikius. LDB ir JRD pirminės intervencijos programos aptiriamos atskirai.

LDB pirminės intervencijos programa

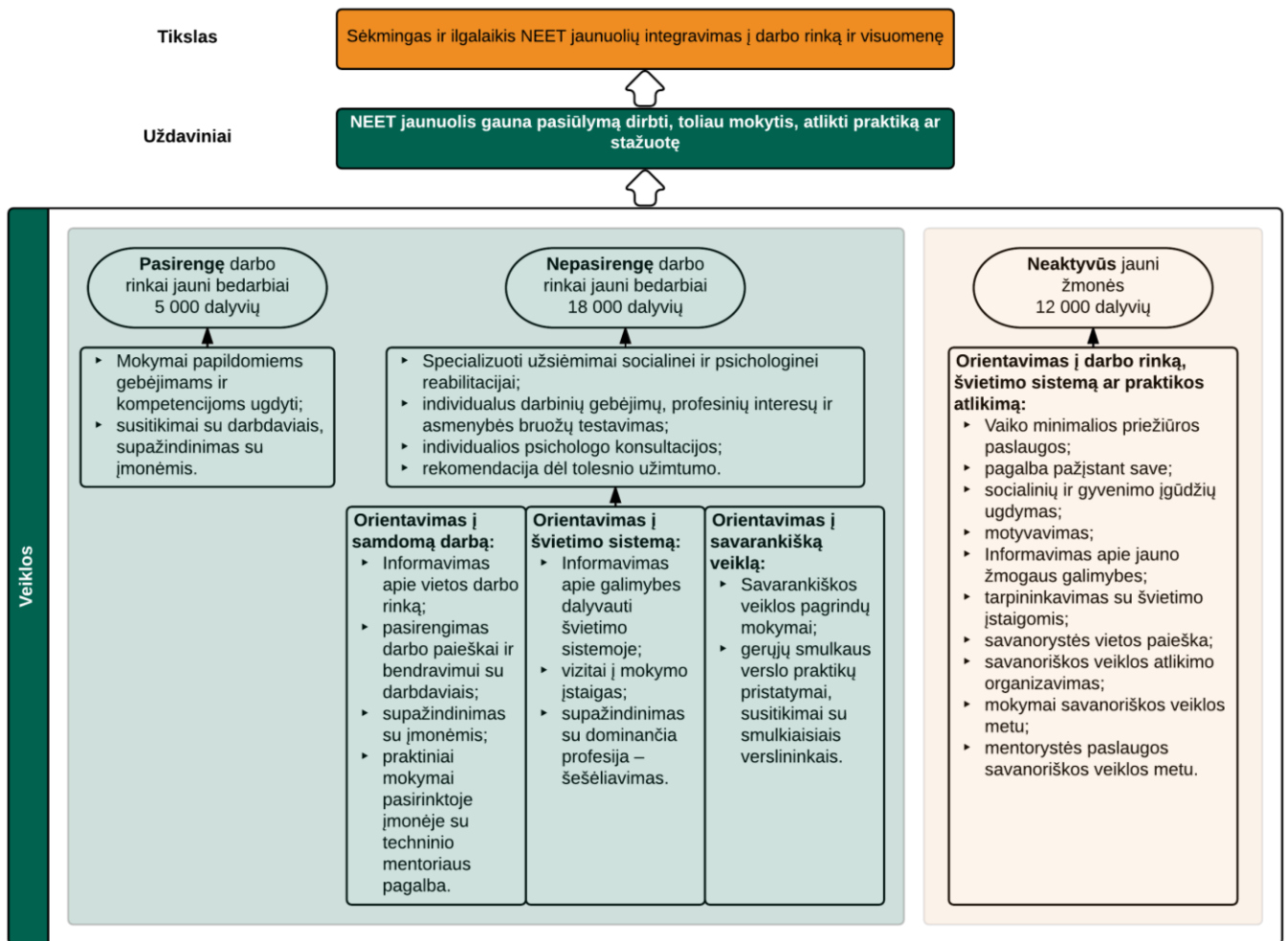
LDB dirbs su dviem bedarbių NEET jaunuolių grupėmis: pasirengusiais ir nepasirengusiais darbo rinkai jaunuoliais. Tikimasi, kad tai leis tinkamiau parinkti veiklas, kurios padėtų skirtingos patirties ir motyvacijos jaunuoliams gauti jiems tinkamą ir kokybišką pasiūlymą dirbti ar mokytis. Kadangi **pasirengę darbo rinkai NEET jaunuoliai** dažniausiai jau turi paklausią darbo rinkoje profesiją ar darbo patirtį, netgi yra motyvuoti įsidarbinti pagal turimą kvalifikaciją, jiems nėra aktualios tokios veiklos kaip grįžimas į švietimo sistemą. Atsižvelgiant į tai, jiems siūlomas paketas, kuris leistų įgyti papildomą trūkstamą kompetenciją, tačiau galutinis tikslas yra pasiūlymo įsidarbinti gavimas (žr. 9 paveikslą).

Nepasirengusių darbo rinkai jaunų bedarbių grupę gali sudaryti jaunuoliai su labai skirtingais poreikiais. Dėl šios priežasties iš pradžių bus teikiamos psichologo paslaugos, padėsiančios išsiaiškinti šiai grupei priklausančio jaunuolio polinkius. Tik išsiaiškinus, kuria linkme – samdomo darbo, švietimo sistemos ar savarankiškos veiklos – jaunuolių reikėtų orientuoti, bus pradėtas grupinis darbas, pasitelkiant atitinkamus paslaugų paketus (žr. 9 paveikslo dalį apie skirtingus paslaugų paketus, skirtus orientuotiems į samdomą darbą, švietimo sistemą ir savarankišką veiklą). Toks individualus požiūris į darbą su jaunuoliais turėtų palengvinti numatytų uždavinių ir tikslų pasiekimą.

Vis dėlto LDB pirminė intervencija turi ir apribojimų: nors LDB pirminėje intervencijoje nėra uždrausta dalyvauti socialinėje atskirtyje esantiems jauniems bedarbiams (jaunuoliams, turintiems priklausomybių, fizinę negalią, įsipareigojimų šeimai), tačiau jiems tai padaryti bus sudėtingiau. Pavyzdžiui, asmenims, sergantiems priklausomybės ligomis, būtina keisti mąstymą, elgesį ir gyvenimo būdą bei įgyti savitvados įgūdžių, todėl dirbant su tokiais asmenimis pirmiausia didelė reikšmė teikiama griežtai drausmei ir tvarkai. Dėl šių priežasčių priklausomybės ligomis sergančiųjų gydymo kursas vidutiniškai trunka 14 mėnesių. Net ir tiems asmenims, kuriems nėra būtinas visas gydymo kursas, kad galėtų gyventi be narkotikų, jis trunka apie 12 mėnesių. Galiausiai tie pacientai, kurie nebaigė viso gydymo kurso ir kurie vėl pradeda vartoti

narkotikus, bendruomenėje išbūna vidutiniškai 4 mėnesius³⁰. Tai reiškia, kad projektui „Atrask save“, kuriame būtent per 4 mėnesius nuo NEET jaunuolių identifikavimo turi būti suteiktos pirminės intervencijos paslaugos, nėra įmanoma šiai grupei suteikti reikiamų paslaugų. Taigi pirminė intervencija nėra tinkama pačioje sudėtingiausioje padėtyje esantiems jaunuoliams, kurių integracija į visuomenę ir darbo rinką yra kur kas ilgesnė – ji labiau tinkama vidutinio sudėtingumo atvejams. Tiesa, JGI koordinatoriai galėtų bendradarbiauti su reabilitacijos paslaugas teikiančiomis bendruomenėmis³¹ ir, prasidėjus reabilitacijos programos etapui, kuriame siekiama asmenų integracijos į visuomenę, įtraukti tokius jaunuolius į projektą „Atrask save“.

9 paveikslas. JUI intervencijų logika

Šaltinis: PPMI.

³⁰ Saulius Čaplinskas, Kęstutis Dragūnevičius (2008), „Lietuvos AIDS centro narkomanų psichologinės socialinės reabilitacijos bendruomenės rezultatų analizė“. Mykolo Romerio universitetas. Prieiga internete: https://www.mruni.eu/upload/iblock/b23/16_caplinskas_dragunavicius.pdf.

³¹ Lietuvos priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenių asociacija, „Reabilitacijos paslaugas teikiančios bendruomenės“. Prieiga internete: <http://www.narkomanija.lt/index.php/rcentrai>.

JRD pirminės intervencijos programa

JRD JGI koordinatoriai dirbs su ekonomiškai neaktyviais jaunais žmonėmis. Šių jaunuolių grupė yra dar įvairesnė, palyginti su jaunais bedarbiais. Iš jau aptartų keturių neaktyvių NEET jaunuolių pogrupių projektui „Atrask save“ yra aktualūs trys – *nepasiekiami*, *atsiskyrę jaunuoliai*, *savanoriškai nedirbantys* ir *nesimokantys*, – nes *galimybių ieškotojai* santykinai nėra blogiausioje padėtyje ir jiems aktualias veiklas, tokias kaip parama pradedantiems verslininkams, įgyvendina Ūkio ministerija. Išanalizavus kiekvienam neaktyvių jaunų žmonių pogrupiui aktualias priemones, galima pastebėti, kad nei vieno iš trijų pogrupių poreikiai projekte „Atrask save“ nebus iki galo patenkinti (žr. 8 lentelę).

- JUI priemonėse nenumatytas nei vienas pirminės intervencijos uždavinys ar priemonė, skirtas **nepasiekiamų** (šeimos ar slaugos išipareigojimų, sveikatos sutrikimų ar negalią turinčių) NEET jaunuolių integracijai į darbo rinką ir / ar švietimo sistemą skatinti. Iš principo tokios priemonės turėtų būti orientuotos į praktinių ir logistinių barjerų įsidarbinti ar mokytis panaikinimą. Pavyzdžiui, negalią turintiems jaunuoliams reikalingos pritaikytos darbo ar mokymosi vietos. Pagal Užimtumo rėmimo įstatymą parama gali būti suteikta darbdaviams, steigiantiems naujas darbo vietas ar pritaikantiems esamas darbo vietas prie bedarbio negalios ir įdarbinantiems juos pagal neterminuotą darbo sutartį. Todėl JGI koordinatoriai turėtų informuoti potencialius darbdavius apie tokią galimybę ir išsiaiškinti, ar jie būtų linkę sumokėti likusius 35 proc. darbo vietoms įsteigti (pritaikyti) reikalingų išlaidų³². Tačiau NEET jaunuoliai gali pasinaudoti pasiūlymu pradėti dirbti ir pagal terminuotą darbo sutartį. Darbdavių rėmimas, esant tokioms sąlygoms, įstatyme nėra numatytas. Be to, sociologinio tyrimo „Neįgaliųjų situacija darbo rinkoje. Aplinkos pritaikymas neįgaliųjų poreikiams“ duomenimis, trūksta lėšų mokyklų aplinkos pritaikymui ir specialiajam pedagogų mokymui³³. Vienių jaunų tėvų dalyvavimą pirminėje intervencijoje paskatintų didesnis vaiko priežiūros paslaugų prieinamumas. JRD JGI koordinatoriai dirba jaunimo organizacijose, kurios yra pritaikytos priimti jaunus žmones ir juos užimti. Todėl individualaus darbo su jaunais tėvais metu siūloma jų neapriboti ir leisti pasiimti savo atžalas. Tačiau tam, kad jauni tėvai galėtų ne tik dalyvauti intervencijoje, bet ir įsilieti į darbo rinką, būtinas darbdavių palankus nusiteikimas darbo ir šeiminių išipareigojimų derinimui. Paprastai tai užtikrinama per lanksčias darbo sąlygas, pavyzdžiui, tarptautinė Italijos įmonė AMA leidžia pasinaudoti *teledarbo* (darbo iš namų)

³² Lietuvos Respublikos Seimas (2006), „Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymas“. *Valstybės žinios*, 2006-06-30, Nr. 73-2762. Prieiga internetu: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279173&p_query=&p_tr2=>>.

³³ Laima Okunevičiūtė Neverauskienė, Rasa Kavaliauskaitė, Ginta Žemaitaitytė (2011), „Neįgaliųjų situacija darbo rinkoje. Aplinkos pritaikymas neįgaliųjų poreikiams“. atliktas Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos užsakymu, vykdant Europos Komisijos užimtumo ir socialinio solidarumo PROGRESS programos finansuojamą projektą „C.A.F.E.: keisk požiūrį – siek lygybės“ (Nr. JUST /2011/PROG /AG /1927).

galimybėmis³⁴. Tačiau tai NEET jaunimo daliai, kuri yra itin nemotyvuota, dažnai reikia palaikyti drausmę ir nesuteikti galimybių dirbti be priežiūros, todėl aktualesnėmis priemonėmis tampa palankios valandos vaikų darželiuose. Galiausiai kitataučiams jaunuoliams integracijos į darbo rinką ir švietimo sistemą procese naudingi būtų valstybinės kalbos mokymai ir pan.³⁵

- **Atsiskyrusiems jaunuoliams** bus teikiamos socialinės integracijos paslaugos, tačiau nebus teikiamos priklausomybės ligų, tokių kaip narkomanija ar alkoholizmas, reabilitacijos paslaugos, kurios užtrunka bent 12 mėn. Reabilitacijos kurso nepraėjęs jaunuolis nėra pasiruošęs integruotis į visuomenę ar pradėti dirbti. Taigi mažai tikėtina, kad JRD JGI koordinatoriai pasirinks dirbti su priklausomybių turinčiais asmenimis.
- Galiausiai į **savanoriškai nedirbančių ir nesimokančių jaunuolių grupę** patenka laisvę mėgstantys asmenys, kurie nori keliauti, aktyviai įsitraukti į meno, muzikos, savanoriško mokymosi ar kitas panašias veiklas. Nors tokiems jaunuoliams gali būti labai aktualios savanoriškos veiklos galimybės, kurios projekto „Atrask save“ metu bus užtikrintos, tačiau jiems taip pat aktuali tokia sistema, kuri pripažintų neformaliu būdu įgytas kompetencijas. Pagal priemonę „Studijų sistemos efektyvumo didinimas VP1-2.1-ŠMM-04-K“ projektus įgyvendinusios aukštosios mokyklos ir asociacijos pradėjo diegti neformaliu būdu įgytų kompetencijų vertinimo pripažinimo sistemas, o VŠĮ Lietuvos verslo kolegija netgi parengė „Neformaliu ir savaiminiu būdu įgytų kompetencijų pripažinimo ekspertinio personalo rengimo metodiką“. Vis dėlto Lietuvoje ši sistema nėra pakankamai išvystyta, todėl ir projekto „Atrask save“ rėmuose ji nebus prieinama.

Nenumačius visiems neaktyvaus jaunimo pogrupiams aktualių veiklų, gali susiklostyti trys scenarijai:

1. JRD JGI koordinatoriai pradės dirbti su asmenimis, kuriems negalės pagal projektą „Atrask save“ suteikti visų reikiamų paslaugų.
2. JRD JGI koordinatoriai pradės dirbti su asmenimis, kuriems negalės pagal projektą „Atrask save“ suteikti visų reikiamų paslaugų, tačiau galės derinti paslaugų teikimą su kitomis šalies programomis arba savo asmenine iniciatyva suorganizuos trūkstamų paslaugų teikimą. Projekto rėmuose taip pat yra numatytos papildomos siauros srities specialisto paslaugos. Jeigu į šią sąvoką įeitų ne tik psichologo, socialinio darbuotojo, teisininko, asmeninio finansininko, bet ir visų specialybių atstovai, kurie gali būti aktualūs NEET jaunuoliams, tai padėtų JRD JGI koordinatoriui individualizuoti teikiamas paslaugas.
3. JRD JGI koordinatoriai pasirinks dirbti su tais neaktyviais jaunuoliais, kuriems projekte numatytų paslaugų užtektų.

³⁴ Lygių galimybių plėtros centras ir VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, „Šeimos ir darbo derinimo geros praktikos gairės darbuotojams, darbdaviams ir politikos formuotojams“. Prieiga internetu: <<http://gap.lt/wp-content/uploads/2014/06/%C5%A1eimos-ir-darbo-derinimo-geros-praktikos-gair%C4%97s.pdf>>.

³⁵ Eurofound (2012), *NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Pirmojo scenarijaus atveju yra didelė tikimybė, kad jaunuolis pasitrauks iš projekto. Pagal antrą scenarijų tai, ar dalyvis pasiliks projekte, tiesiogiai priklausys nuo JRD JGI koordinatoriaus organizacinių ir bendradarbiavimo įgūdžių bei nuo koordinatoriaus žinių apie kitas vykdomas programas, kurios galėtų papildyti projekte „Atrask save“ numatytas veiklas. Vis dėlto yra didelė tikimybė, kad su dideliu kiekiu tokių jaunuolių ji(s) vis tiek neįstengtų efektyviai dirbti. Abiem atvejais tai reikštų, kad projekto „Atrask save“ uždavinių ir tikslų pasiekimui iškiltų rizika. Trečiasis scenarijus reikštų, kad dirbama su jaunuoliais, kurie nebūtinai yra sudėtingiausioje padėtyje, tačiau tai leistų lengviau pasiekti projekte numatytus rodiklius.

8 lentelė. Neaktyviems NEET jaunuoliams aktualios priemonės ir jų prieinamumas projekte „Atrask save“

Pogrupis	Aktualios priemonės	Ar priemonė bus teikiama projekto „Atrask save“ metu?
Nepasiekiami	Vaiko priežiūros paslaugos	Ne
	Darbo / mokslo vietos pritaikymas	Ne
	Pavėžėjimas ir pan.	Taip
Atsiskyre	Socialinių įgūdžių formavimo paslaugos	Taip
	Darbo įgūdžių formavimo paslaugos	Taip
	Psichologinės pagalbos paslaugos	Taip
	Motyvavimo paslaugos	Taip
	Reabilitacija	Ne
Galimybių ieškantieji	Parama pirmajam verslui	Ne
Savanoriškai nedirbantys ir nesimokantys	Neformaliai įgytų kvalifikacijų pripažinimą skatinančios priemonės	Ne
	Savanoriškos veiklos programos	Taip

Šaltinis: PPMI.

3.3.2. Intervencijų tinkamumas atsižvelgiant į nustatytus tikslus ir uždavinius

3.3.2.1. Tinkamumas pagal nustatytus produkto rodiklius

JUI nustatytų tikslų ir uždavinių pasiekimui įtakos turi ne tik tinkamai numatytos veiklos, bet ir tikslinės grupės apimtys. **Neaktyviems** jaunuoliams skirtoje pirminės intervencijos programoje per trejus projekto metus turėtų sudalyvauti 12 tūkst. neaktyvių jaunuolių. **Bedarbiams** jaunuoliams skirtoje pirminėje intervencijoje per tą patį laikotarpį turėtų sudalyvauti 5 tūkst. darbo rinkai pasirengusių jaunuolių ir 18 tūkst. nepasirengusių jaunuolių. Teigiamai vertintina, kad iš LDB pusės daugiausiai dalyvių yra numatyta nepasirengusių darbo rinkai jaunų bedarbių grupėje. Iš viso LDB ir JRD vykdomose pirminės intervencijos programose paslaugas planuojama suteikti 35 tūkst. NEET jaunuolių.

Eurostato duomenimis, Lietuvoje 2014 m. buvo 12,9 proc. 15–29 m. amžiaus NEET jaunuolių, t. y. 75 426 asmenys, iš jų – 38 635 asmenys priklausė 15–24 m. amžiaus grupei. Kad būtų pasiektas 35 tūkst. dalyvių skaičius, projekte „Atrask save“ turėtų sutikti dalyvauti vos ne kas antras jaunuolis. Tai labai ambicingas tikslas, turint omenyje, kad nemotyvuotą jaunuolį prikalbinti dalyvauti projekte yra didelis iššūkis. Šiai išvadai pritaria dalis LDB JGI koordinatorių: 15,8 proc. apklaustųjų mano, kad nepavyks į LDB pirminės intervencijos programą pritraukti 23 tūkst. jaunų

bedarbių. Pagrindinės įvardintos kliūtys yra šios: LDB informacinės sistemos duomenimis, reikiamo skaičiaus dalyvių nėra; trūksta darbo vietų; jaunuoliai nėra linkę dalyvauti panašiose priemonėse; bus sunkiau įtraukti asmenis, kurie dirba nelegaliai. Taip pat koordinatoriai teigė, kad vasaros laikotarpiu, kai bus pradėtas projektas, bedarbių skaičius sumažėja iki minimumo dėl sezoninių darbų įtakos. Tiesa, egzistuoja ir atvirkštinė tendencija – vasarą darbo biržoje intensyviau registruojasi absolventai, todėl jaunų bedarbių skaičius gali nebūtinai sumažėti.

Riziką, kad nebus surinkta pakankamai dalyvių, dar labiau pabrėžia JRD JGI koordinatoriai: net 42,9 proc. jų mano, kad egzistuoja didelė tikimybė įtraukti mažesni skaičių neaktyvių jaunuolių nei yra numatyta planuose. Dažniausiai įvardijama priežastis yra jaunuolių išvykimas dirbti į užsienį:

„Šiuo metu važinėju po seniūnijas ir bandau susitikti su potencialiais NEET jaunuoliais. Su socialiniais darbuotojais kartu peržiūrime sąrašus. Socialiniai darbuotojai išsigrynino sąrašus. Kviečiant jaunuolius į susitikimus, paaiškėjo, kad daugiau nei pusė, esančių sąrašuose, važinėja į užsienį dirbti arba yra emigravę. Pavyzdžiui, viena seniūnija teigė, kad NEET jaunuolių jų seniūnijoje yra aštuoni, o kviečiant į susitikimą, paaiškėjo, kad tik du potencialūs dalyviai yra neišvykę ir galėtų dalyvauti projekte.“

(JRD JGI koordinatorių apklausos respondento atsakymas)

Kitos dvi svarbios priežastys yra: 1) sunkumai neaktyvius jaunuolius pasiekti, surasti, net ir pasitelkiant įvairias institucijas; ir 2) duomenų nepatikimumas: pavyzdžiui, vienam JRD JGI koordinatoriui bendraujant su socialiniais darbuotojais ir kitais partneriais paaiškėjo, kad į neaktyvių NEET jaunuolių sąrašus buvo įtraukti ir TDB registruoti, pasyviai ieškantys darbo asmenys.

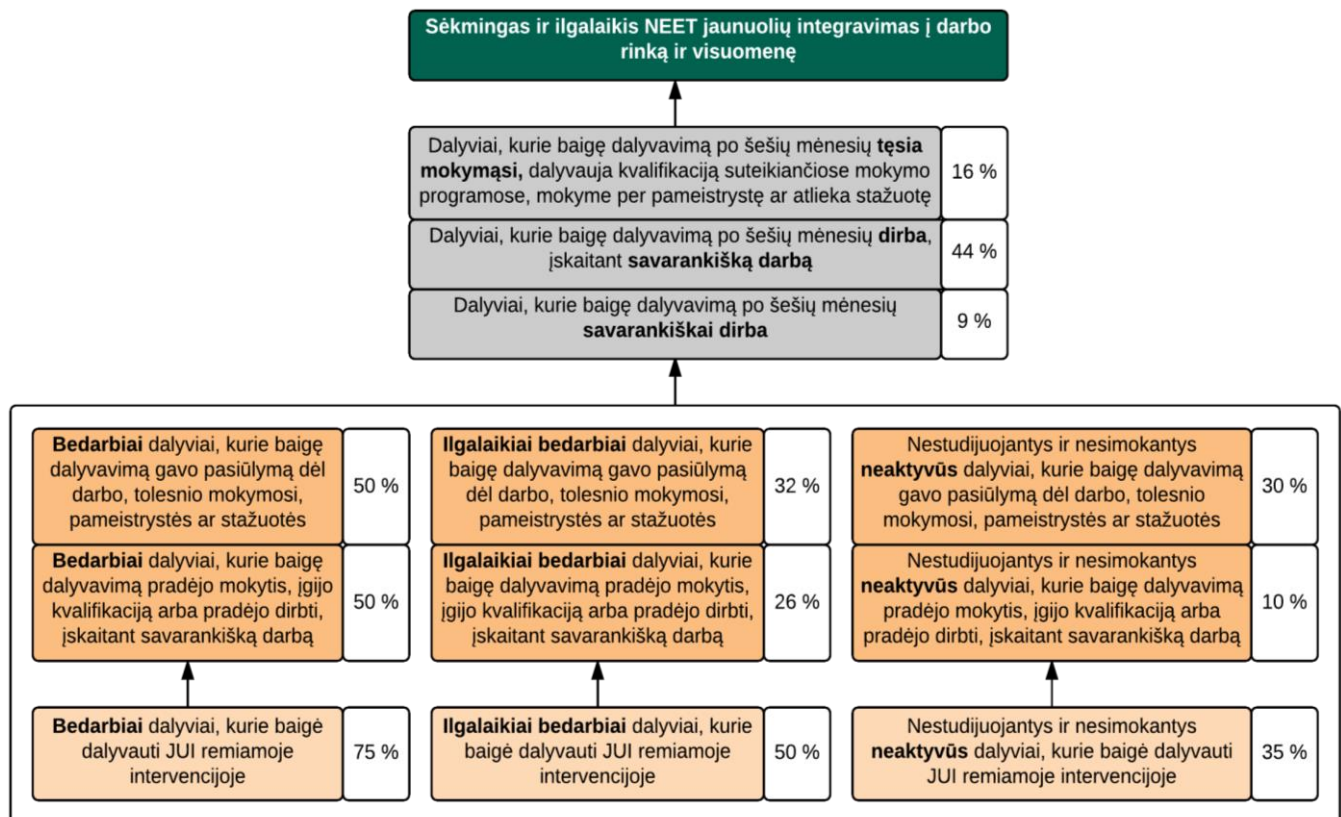
Taigi projekto lygiu iškyla rizika, kad produkto lygmens rodiklis – 35 tūkst. 15–29 metų nedirbančių, nesimokančių ir mokymuose nedalyvaujančių asmenų, dalyvavusių JUI remiamoje intervencijoje – nebus pasiektas, ypač dėl potencialaus neaktyvių jaunuolių skaičiaus trūkumo. Išsipildžius tokioms prognozėms, siūlytina trūkstamą neaktyvių NEET jaunuolių skaičių kompensuoti į projektą „Atrask save“ įtraukiant daugiau bedarbių NEET jaunuolių.

3.3.2.2. Tinkamumas pagal nustatytus rezultato rodiklius

Pagal priemonę „Jaunimo užimtumo didinimas“ (07.4.1-ESFA-V-404) yra numatyta pasiekti net 12 rezultato lygmens rodiklių (žr. 10 paveikslą). Teigiamai vertintina tai, kad iš karto numatyta, jog dėl NEET jaunimo charakteristikų neįmanoma visų rodiklių pasiekti 100 proc. Taip pat pabrėžiamas skirtumas tarp bedarbių ir neaktyvių NEET jaunuolių: neaktyvūs jaunuoliai yra daug sunkiau motyvuojami ir sudominami nei bedarbiai, todėl juos pritraukti ir išlaikyti projekte yra sudėtingiau. Atitinkamai neaktyviems jaunuoliams nustatyti rodikliai yra žymiai mažesni. Palyginimui: 75 proc. bedarbių dalyvių turėtų baigti JUI remiamą intervenciją, o neaktyvių jaunuolių – tik 35 proc. Tačiau numatyto aukštesnio lygmens rezultato rodiklio – dalyvių, kurie baigę dalyvavimą gavo pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės – skirtumai tarp bedarbių (siekiama 50 proc.) ir neaktyvių jaunuolių (siekiama 30 proc.) reikšmingai sumažėja. Suteikti pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės net 30 proc. neaktyvių jaunuolių gali būti sudėtinga. Interviu dalyviai, turintys ilgą darbo

su NEET jaunimu patirtį, minėjo, kad 4 mėn. yra per trumpas laikotarpis neaktyvų jaunuolių paruošti savarankiškam gyvenimui. Toks procesas gali užtrukti ir ilgiau kaip 1 metus.

10 paveikslas. Rezultato rodikliai ir jų tarpusavio ryšiai

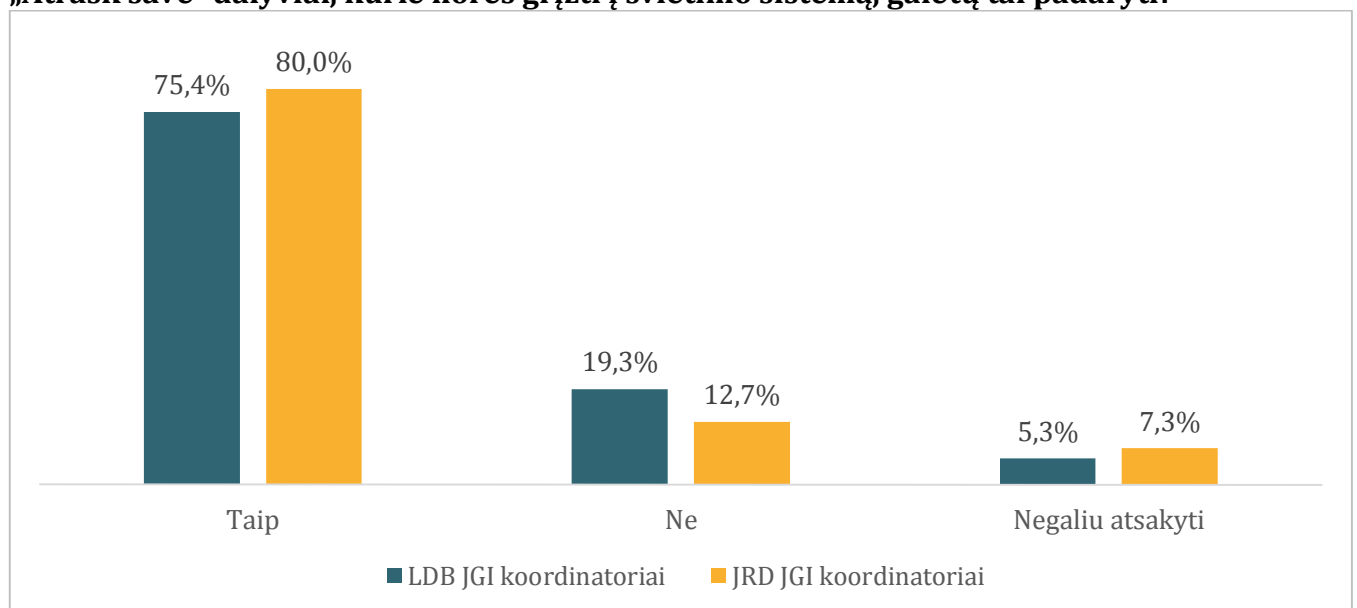
Šaltinis: PPMI.

Norint pasiekti užsibrėžtus rodiklius, taip pat būtina užtikrinti palankią išorinę aplinką, kurioje atitinkama intervencija yra įgyvendinama. Visų pirma, NEET jaunuoliai turi turėti kur įsidarbinti arba tęsti mokslus. Net 75 proc. LDB JGI koordinatorių ir 80 proc. JRD JGI koordinatorių mano, kad jų savivaldybėje yra pakankamai laisvų mokymosi vietų, kad potencialiai visi projekto „Atrask save“ dalyviai, kurie norės grįžti į švietimo sistemą, galėtų tai padaryti (žr. 11 paveikslą). Tačiau svarbu ne tik laisvų vietų skaičius, bet ir konkrečios vaikų grąžinimo į mokyklą sistemos egzistavimas, kad tai būtų galima įgyvendinti praktiškai. Pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintą įsakymą, asmenų priėmimo per mokslo metus tvarka turi būti nurodoma konkrečios savivaldybės priėmimo į valstybines ar savivaldybės mokyklas tvarkos apraše³⁶. Pavyzdžiui, priėmimo į Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas tvarkos apraše numatyta, kad tais atvejais, kai mokinys nutraukia mokymąsi, Lietuvos Respublikos teisės aktuose ar sutartyse nustatyta tvarka gali atnaujinti mokymąsi toje pačioje ar kitoje mokykloje. Jeigu tai norima padaryti jau prasidėjus mokslo metams, tuomet mokykloje esant laisvų vietų,

³⁶ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 30 d. įsakymas, „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 25 d. įsakymo Nr. ISAK-1019 "Dėl Priėmimo į valstybinę ir savivaldybės bendrojo lavinimo, profesinio mokymo įstaigą bendrųjų kriterijų sąrašo patvirtinimo" pakeitimo". Nr. 96-4533. Prieiga internetu: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=404156&p_query=&p_tr2=>>.

sprendimą dėl mokinio priėmimo į atitinkamą klasę priima mokyklos direktorius³⁷. Taigi teisinių kliūčių NEET jaunuoliui grįžti į švietimo sistemą nėra. Tačiau 2009–2012 m. įgyvendinto projekto „Iškritusių iš mokyklos mokinių grąžinimas“ (VP1-2.3-ŠMM-04-V-01-003), kurio tikslas tobulinti ir koordinuoti prevencinę veiklą, sprendžiant „iškritimo“ iš mokyklos problemą bei didinant pagrindinį išsilavinimą turinčių asmenų skaičių, patirtis parodė, kad egzistuoja tam tikri sėkmingo integravimo trukdžiai³⁸. Pagrindinė kliūtis yra nepakankamas visos mokyklos bendruomenės įsitraukimas, sprendžiant vaiko problemas. Paprastai mokyklų socialiniai pedagogai prisiima visą atsakomybę už probleminius vaikus, o klasės auklėtojai ir mokytojai šiame procese kai kada lieka nuošalyje³⁹. Projekto „Iškritusių iš mokyklos mokinių grąžinimas“ rėmuose suorganizuotoje konferencijoje „Mokyklą visiems kuriame šiandien“ ši problema buvo dar labiau išryškinta: seminaruose apie mokymosi motyvaciją ir mokyklos nelankymo priežastis bei darbo ypatumus su mokyklą palikusiaisiais, ypač specialiųjų poreikių vaikais, mokomųjų dalykų mokytojai sudarė mažumą. Jų manymu, tai ne jų kompetencija ir su NEET jaunuoliais turėtų dirbti mokykloje dirbantys specialistai⁴⁰.

11 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jūsų savivaldybėje yra pakankamai švietimo įstaigų bei laisvų mokymosi vietų, kad potencialiai visi projekto „Atrask save“ dalyviai, kurie norės grįžti į švietimo sistemą, galėtų tai padaryti?“

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

³⁷ Vilniaus miesto savivaldybės taryba, „Priėmimo į Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas tvarkos aprašas“. Patvirtinta 2013 m. birželio 5 d. sprendimu Nr. 1-1273. Prieiga internetu: <<https://www.vilnius.lt/vaktai2011/DefaultLite.aspx?Id=3&DocId=30225398>>.

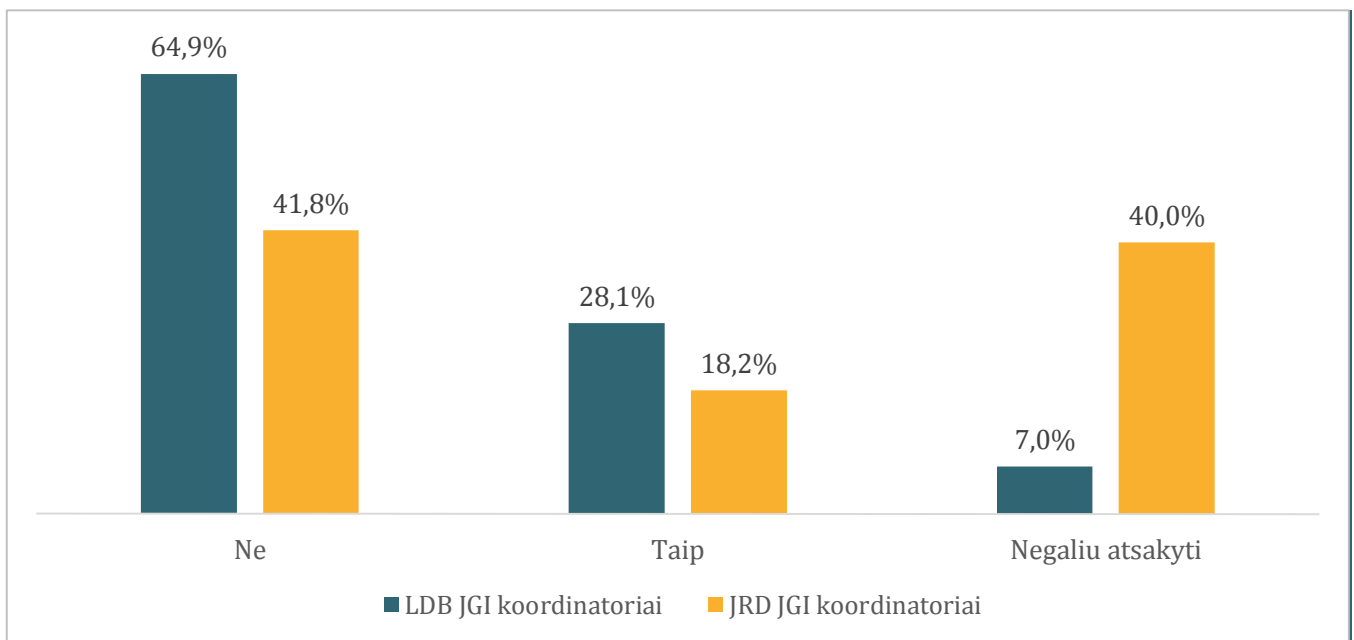
³⁸ Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, „Iškritusių iš mokyklos mokinių grąžinimas“. Prieiga internetu: <<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:TMLN8jo9GpkJ:www.sppc.lt/index.php%3F2057842575+%&cd=2&hl=lt&ct=clnk&gl=us>>.

³⁹ Virginija Skučaitė, Elena Gauda Karmazė (2011), *Padėkime vaikui įveikti sunkumus: geroji bendradarbiavimo mokyklose patirtis. Metodinės rekomendacijos švietimo pagalbos specialistams ir mokytojams*. Vilnius.

⁴⁰ Eglė Krikštaponytė, „Iškritusiųjų iš mokyklos grąžinimas – sunkus darbas“. Prieiga internetu: <http://www.gzeme.lt/?s_id=1&n_id=2419>.

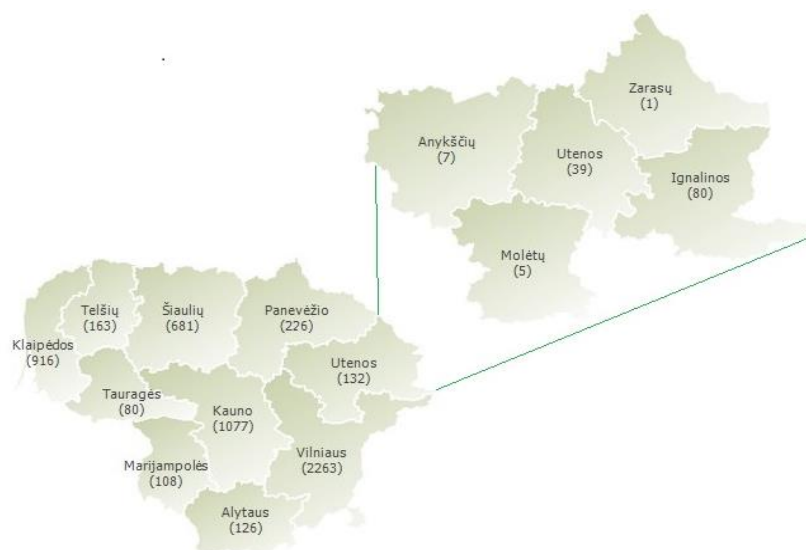
Vis dėlto, LDB ir JRD JGI koordinatorių nuomone (atitinkamai 65 proc. ir 42 proc.), jų savivaldybėje nėra pakankamai laisvų darbo vietų, kad potencialiai visi projekto „Atrask save“ dalyviai galėtų gauti darbo pasiūlymą (žr. 12 paveikslą). Šią nuomonę papildo 13 paveiksle pateiktas savivaldybių žemėlapis, pagal kurį rasti darbą, pavyzdžiui, Utenos apskrityje, bus itin sudėtinga, nes joje 2015 m. gruodį buvo tik 132 laisvos darbo vietos. Tai kelia riziką, kad antrinėje intervencijoje norės dalyvauti daugiau NEET jaunuolių nei numatyta projekto „Naujas startas“ įgyvendinimo planuose.

12 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jūsų savivaldybėje esama pakankamai laisvų darbo vietų, jog potencialiai visi projekto „Atrask save“ dalyviai galėtų gauti pasiūlymą dirbti?“

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

13 paveikslas. Įsidarbinimo galimybių netolygumai apskrityse pagal laisvų darbo vietų skaičių

Šaltinis: LDB prie SADM 2015 gruodžio 18 d. duomenys, <<https://www.ldb.lt/LDBPortal/Pages/ServicesForEmployees.aspx>>.

3.4. JUI tikslinės grupės

10.1.4. Įvertinti, ar tinkamai pasirinktos tikslinės grupės ir jų apimtys, ar JUI lėšos naudojamos tiems, kuriems labiausiai reikia pagalbos integruotis į darbo rinką ir (ar) švietimo sistemą? Ar suplanuotos veiklos atitinka ir kaip atitinka socialinėje atskirtyje esančių jaunuolių, marginalių bendruomenių bei nekvalifikuotų asmenų poreikius ir lūkesčius? Ar JUI intervencijų logika ir praktika leidžia daryti išvadą, kad tikslinės grupės bus pasiektos taip, kaip suplanuota?

3.4.1. Tikslinių grupių dydis

LDB, planuodama LDB JGI koordinatorių poreikį bei nustatydama jų veiklos rodiklius, buvo gana palankioje padėtyje, kadangi turėjo tikslius administracinius duomenis apie tikslinės grupės dydį kiekvienoje Lietuvos savivaldybėje. Bedarbių NEET jaunuolių skaičius savivaldybėse buvo nustatytas pagal TDB skyriuose registruotų jaunų bedarbių skaičių. Bedarbių NEET jaunuolių skaičius tarp savivaldybių 2014 m. varijavo nuo 4 692 jaunuolių Vilniaus miesto savivaldybėje iki 47 jaunuolių Birštono ir 14 jaunuolių Neringos savivaldybėse (žr. 9 lentelę).

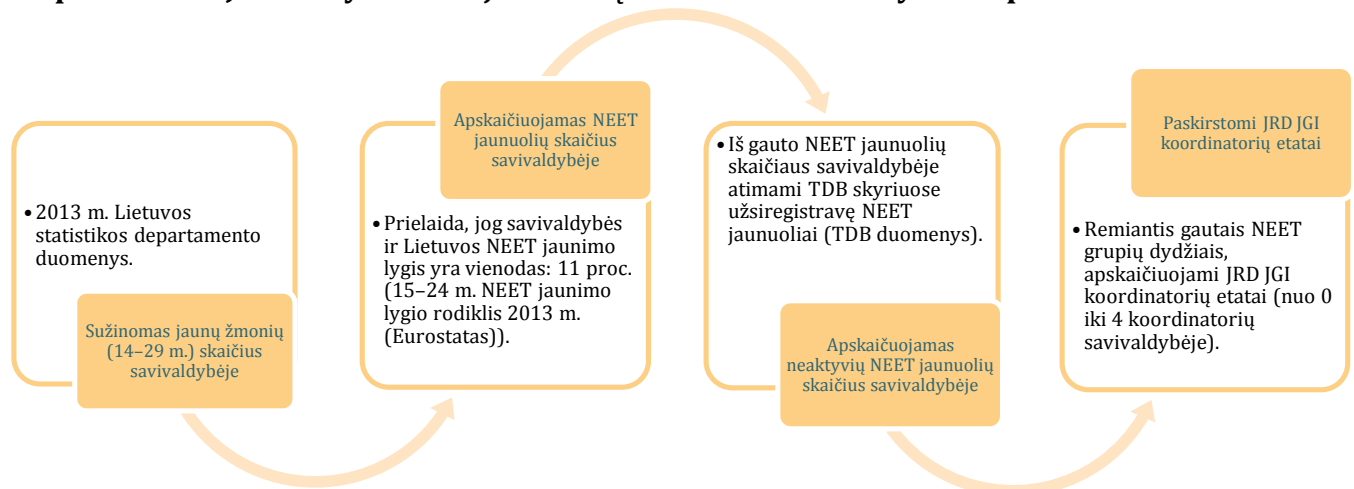
JRD, planuodamas JRD JGI koordinatorių poreikį bei nustatydamas veiklos rodiklius, buvo kur kas sudėtingesnėje padėtyje, kadangi Lietuvoje iki šiol nėra tikslių administracinių duomenų apie ekonomiškai neaktyvių NEET jaunuolių skaičių savivaldybėse. JRD teko taikyti savo sudarytą NEET jaunuolių savivaldybėse apskaičiavimo metodiką, kuri rėmėsi Eurostato pateikiamu NEET jaunuolių Lietuvoje rodikliu bei Lietuvos statistikos departamento pateikiama statistika. JRD, apskaičiuodamas neaktyvaus NEET jaunimo skaičių Lietuvoje (bei, remiantis gautais rezultatais, padalinęs JRD JGI koordinatorių etatus savivaldybėse), naudojo tiek skirtingų metų, tiek skirtingų amžiaus grupių statistinius duomenis. Naudoti 2014 m. Statistikos departamento duomenys apie 14–29 m. gyventojų skaičių Lietuvoje bei Eurostato pateikiamas 2013 m. 15–24 m. NEET jaunimo lygio Lietuvoje rodiklis (11,1 proc.)⁴¹. Skirtingų laikotarpių ir skirtingų amžiaus grupių statistinių rodiklių naudojimas leidžia manyti, kad NEET jaunimo dydis Lietuvoje ir kiekvienoje savivaldybėje buvo apskaičiuotas netiksliai.

Taip pat pabrėžtina, jog Eurostatas pateikia tik procentinį NEET jaunimo lygio rodiklį, o konkretus NEET jaunuolių skaičius Lietuvoje nepateikiamas. Taip yra todėl, kad Eurostato NEET jaunimo rodiklis apskaičiuojamas remiantis reprezentatyvios apklausos duomenimis. Visos Lietuvos mastu yra apklausama reprezentatyvi jaunuolių imtis ir, remiantis šios apklausos rezultatais, išvedamas NEET jaunimo rodiklis. Žinant bendrą jaunuolių skaičių Lietuvoje ir procentinį tos pačios amžiaus kategorijos NEET jaunimo rodiklį, galima apskaičiuoti ir konkretų NEET jaunuolių skaičių Lietuvoje, kuris nėra visiškai tikslus dėl apklausos paklaidos. Žinant Eurostato pateikiamą NEET jaunimo lygį, galima gana neblogu tikslumu apskaičiuoti NEET jaunimo grupės dydį visoje Lietuvoje, tačiau praktiškai nieko negalima pasakyti apie NEET jaunimo grupės dydį konkrečioje savivaldybėje. Yra nepagrįsta daryti prielaidą, jog kiekvienoje savivaldybėje NEET jaunimo lygis

⁴¹ Projekto „Atrask save“ paraiškos priedas Nr. 14 „Kordinatorių etatų ir rodiklių pagrindimas“.

buvo toks pats kaip ir visoje Lietuvoje, t. y. 11 proc. 2013 m. JRD taikyta NEET jaunuolių savivaldybėse apskaičiavimo metodika detalai pateikiama 14 paveiksle.

14 paveikslas. JRD taikyta NEET jaunuolių skaičiaus savivaldybėse apskaičiavimo metodika

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis projekto „Atrask save“ paraiškos priedų Nr. 14 „Kordinatorių etatų ir rodiklių pagrindimas“.

Taikyta metodologija nulėmė, jog, tikėtina, nei vienoje savivaldybėje realus NEET jaunuolių skaičius nėra tinkamai atspindėtas. Tikėtina, jog savivaldybėse, kuriose reali NEET jaunimo dalis yra didesnė nei pritaikytas 11 proc. rodiklis, gautas mažesnis potencialių NEET jaunuolių skaičius. O savivaldybėse, kuriose realus NEET jaunimo lygis yra mažesnis nei pritaikytas 11 proc. rodiklis, NEET jaunuolių skaičius buvo gerokai padidintas. Kad NEET jaunimo lygis greičiausiai nėra vienodas visose savivaldybėse, leidžia manyti jaunimo nedarbo lygio skirtumai savivaldybėse. Pavyzdžiui, Ignalinos rajone jaunų (iki 25 m.) registruotų bedarbių skaičius, tenkantis 1 000 jaunuolių, siekė kiek daugiau nei 58, o Kauno m. sav. šis skaičius siekė vos 34 jaunuolius⁴². Tikėtina, jog svyravimai tarp savivaldybių turėtų pasireikšti ir neaktyvių NEET jaunuolių atveju. Pagrindo manyti, jog taikyta metodika neatspindi realaus NEET jaunuolių skaičiaus savivaldybėse, taip pat suteikia ir tai, jog pritaikius šią metodiką, apskaičiuotas neaktyvių NEET jaunuolių skaičius Šilalės rajone yra neigiamas (-21) (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. Projekto „Atrask save“ paraiškoje nurodyti bedarbių ir neaktyvių NEET jaunuolių skaičiai bei įdarbinti JGI koordinatoriai

Savivaldybė	Bedarbiai NEET	Neaktyvūs NEET	LDB JGI koordinatoriai	JRD JGI koordinatoriai
Akmenės r.	332	250	1	1
Alytaus m.	952	547	2	1
Alytaus r.	415	264	1 (apima ir Varėnos r.)	1
Anykščių r.	341	335	1	1
Birštonas	47	65	1 (apima ir Prienų r.)	0
Biržų r.	326	354	1	1
Druskininkai	233	305	1	1
Elektrėnai	125	527	1 (apima ir Trakų r.)	1
Ignalinos r.	262	137	1 (apima ir Visagino r.)	1

⁴² Lietuvos socialinio žemėlapių duomenų bazė. Prieiga internete: <http://www.socialiniszemelapis.lt/index.php?-1309863976>.

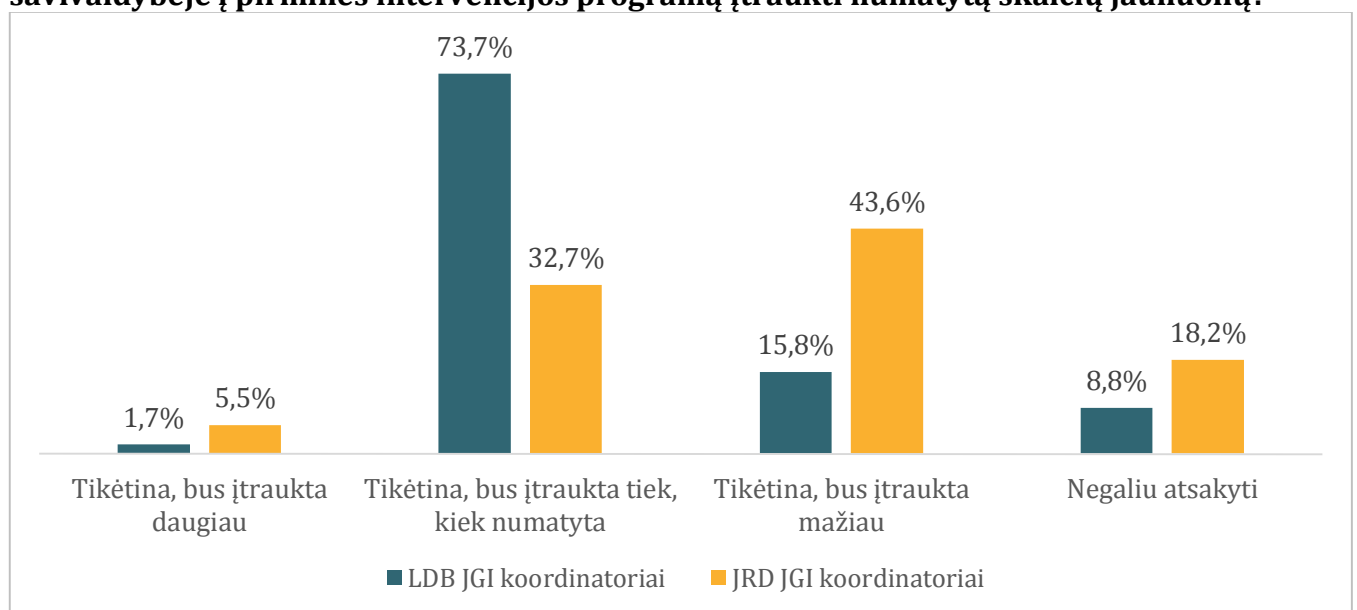
Jonavos r.	476	731	1	1
Joniškio r.	311	339	1	1
Jurbarko r.	521	249	1	1
Kaišiadorių r.	169	819	1	1
Kalvarija	201	136	0	0
Kauno r.	566	1895	2	2
Kazlų Rūda	150	190	0	0
Kėdainių r.	387	910	1	1
Kelmės r.	437	384	1	1
Klaipėdos r.	429	987	1	1
Kretingos r.	317	794	1 (apima ir Palangą)	1
Kupiškio r.	311	189	1	1
Lazdijų r.	374	184	1	1
Marijampolė	667	930	1	1
Mažeikių r.	794	777	1	1
Molėtų r.	240	277	1	1
Neringa	14	58	0	0
Pagėgiai	111	163	0	0
Pakruojo r.	188	395	1	1
Palanga	216	142	1 (apima ir Kretingos r.)	0
Panevėžio r.	393	630	1	1
Pasvalio r.	361	371	1	1
Plungės r.	426	641	1	1
Prienuų r.	206	546	1 (apima ir Birštono r.)	1
Radviliškio r.	462	605	1	1
Raseinių r.	355	601	1	1
Rietavas	99	141	0	0
Rokiškio r.	383	432	1	1
Skuodo r.	335	195	1	1
Šakių r.	372	510	1	1
Šalčininkų r.	399	545	1	1
Šiaulių r.	305	823	1	1
Šilalės r.	800	-21	1	1
Šilutės r.	125	1094	2	1
Širvintų r.	247	196	1 (0,5 etato)	1
Švenčionių r.	214	449	1	1
Tauragės r.	611	535	1	1
Telšių r.	419	824	1	1
Trakų r.	121	823	1 (apima ir Elektrėnų sav.)	1
Ukmergės r.	571	363	1	1
Utenos r.	546	516	1	1
Varėnos r.	221	391	1 (apima ir Alytaus r.)	1
Vilkaviškio r.	639	477	1	1
Vilniaus r.	946	1609	1	2
Visaginas	289	170	1 (apima ir Ignalinos r.)	1
Zarasų r.	296	136	1 (0,5 etato)	1
Vilniaus m.	4692	10713	4	4
Kauno m.	2873	5739	3	4
Klaipėdos m.	1600	2494	2	2
Šiaulių m.	811	2013	2	2
Panevėžio m.	1056	1374	2	2

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis projekto „Atrask save“ paraiška ir šios paraiškos priedu Nr. 14 „Kordinatorių etatų ir rodiklių pagrindimas“.

Argumentą dėl netikslaus NEET jaunuolių apskaičiavimo savivaldybėse sutvirtina ir Jaunimo reikalų kordinatorių (JRK) interviu metu pateikta informacija. Anot jų, JRD pateiktas rodiklis

Kaune (5 739) yra apie 1 500 asmenų didesnis nei jų surinkta statistika apie neaktyvius NEET jaunuolius savivaldybėje iš socialinių darbuotojų, seniūnijų, policijos komisariatų ir kitų socialinių partnerių⁴³. Galiausiai net 44 proc. JRD JGI koordinatorių nurodė, jog yra tikėtina, kad į projekto veiklas bus įtraukta mažiau nei numatyta jaunuolių (žr. 15 paveikslą). Tokie rezultatai gali būti netiesioginė nuoroda, kad daliai JRD JGI koordinatorių yra priskirti per aukšti veiklos rodikliai, bei kartu reikšti, jog JRD pirminės intervencijos programos rodikliai gali būti nepasiekti ir į projekto veiklas nebus įtraukti numatyti 12 tūkst. ekonomiškai neaktyvių jaunuolių. Šią riziką itin sustiprina tai, kad pagal naujausius JRD paskelbtus duomenis⁴⁴, 2016 m. sausio mėn. 1 d. Lietuvoje buvo net 29,5 tūkst. mažiau neaktyvių NEET jaunuolių, palyginti su duomenimis, naudotais rengiant projekto „Atrask save“ paraišką.

15 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymas į klausimą „Kaip manote, ar pavyks Jūsų savivaldybėje į pirminės intervencijos programą įtraukti numatytą skaičių jaunuolių?“

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

Netikslus NEET jaunuolių grupių dydžių apskaičiavimas savivaldybėse iškelia kelias projekto įgyvendinimo rizikas. Pirmą, galimai į projekto veiklas nebus įtraukti numatyti 12 tūkst. ekonomiškai neaktyvių jaunuolių. Antra, JRD pirminės intervencijos programos išteklių galimai yra netiksliai paskirstyti. Alternatyvus NEET jaunuolių nustatymo savivaldybėse metodas būtų pasikliauti Jaunimo reikalų koordinatorių savivaldybėse teikiama statistine informacija apie NEET jaunuolius. JRK renka statistinius duomenis apie NEET jaunimą bendradarbiaudami su savivaldybių administracijų vaiko teisių apsaugos skyriais, jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis, atviraisiais jaunimo centrais, atvirosiomis jaunimo erdvėmis, teritoriniais policijos komisariatais, seniūnijomis, švietimo įstaigomis, socialinės paramos ir globos organizacijomis. Šių koordinatorių surinkta informacija apie NEET jaunuolius savivaldybėje taip pat nėra visiškai tiksli, kadangi neretai į šį sąrašą patekę jaunuoliai neatitinka formalus NEET

⁴³ JRK koordinatorės interviu metu minėjo, jog jų surinkta statistika taip pat nėra itin tiksli.

⁴⁴ Jaunimo reikalų departamentas, *NEET situacija savivaldybėse*, 2016 m. sausio 1 d. Prieiga internetu: <http://www.jrd.lt/neet-situacija-savivaldybese> [vėliausiai žiūrėta 2016 m. sausio 28 d.].

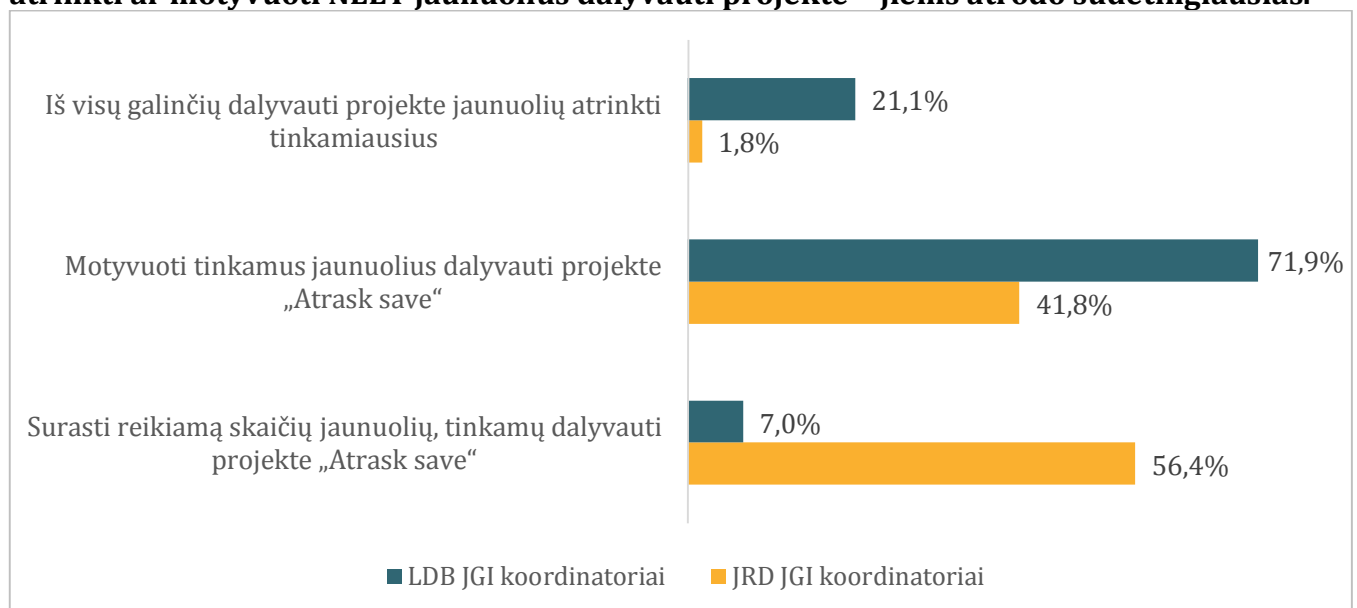
jaunuolio apibrėžimo (pavyzdžiui, formaliai yra įtraukti į mokinių sąrašus mokykloje, nors realiai mokyklos nelanko). Nepaisant to, JRK pateikiama informacija, tikėtina, leistų tiksliau įvertinti NEET jaunuolių grupių dydžius bei kartu nustatyti santykinius jų skirtumus tarp savivaldybių. JRD pirminės intervencijos išteklių perskirstymas, remiantis JRK savivaldybėse pateikiamais duomenimis, tikėtina, leistų tikslingiau juos išnaudoti bei kartu pasiekti geresnių rezultatų, nes didesnis dėmesys būtų skiriamas toms savivaldybėms, kuriose NEET jaunimo problema yra santykinai didesnė.

3.4.2. JUI dalyvių paieška

LDB pirminės intervencijos programos įgyvendinimui palankias sąlygas sudaro tai, jog šios programos tikslinė grupė – registruoti bedarbiai NEET jaunuoliai – yra tiksliai identifiukuota. Pasirengusius darbo rinkai bedarbius jaunuolius į projekto veiklas galės tiesiogiai nukreipti TDB skyriaus specialistas, individualios konsultacijos metu nustatęs konkretaus jaunuolio poreikį dalyvauti projekte. Informaciją apie darbo rinkai nepasirengusius jaunus bedarbius TDB skyriaus specialistas privalės perduoti LDB JGI koordinatoriui, kuris galutinai atrinks jaunuolius, kuriems bus pasiūlyta dalyvauti LDB pirminės intervencijos programoje.

Dėl įvairių priežasčių ekonomiškai neaktyviais tapusius jaunus asmenis pasiekti ir pasiūlyti JUI remiamas paslaugas yra kur kas sudėtingiau. Negalią ar išsipareigojimų šeimai turinčius, į socialinę atskirtį pakliuvusius ar dirbti motyvaciją praradusius jaunuolius pirmiausia reikia identifiukuoti ir tik tuomet galima pradėti rūpintis jų įdarbinimu ar grąžinimu į švietimo įstaigas. Žinant neaktyvių NEET jaunuolių suradimo sunkumus (plačiau aptariami 3.6.2. poskyryje), nenuostabu, jog net 56 proc. JRD JGI koordinatorių (žr. 16 paveikslą) reikiamo skaičiaus neaktyvių jaunuolių, tinkamų dalyvauti projekte „Atrask save“, suradimą nurodė kaip žymiai sudėtingesnę procesą nei šių jaunuolių motyvavimą dalyvauti projekte ar dalyvių atrankos įgyvendinimą.

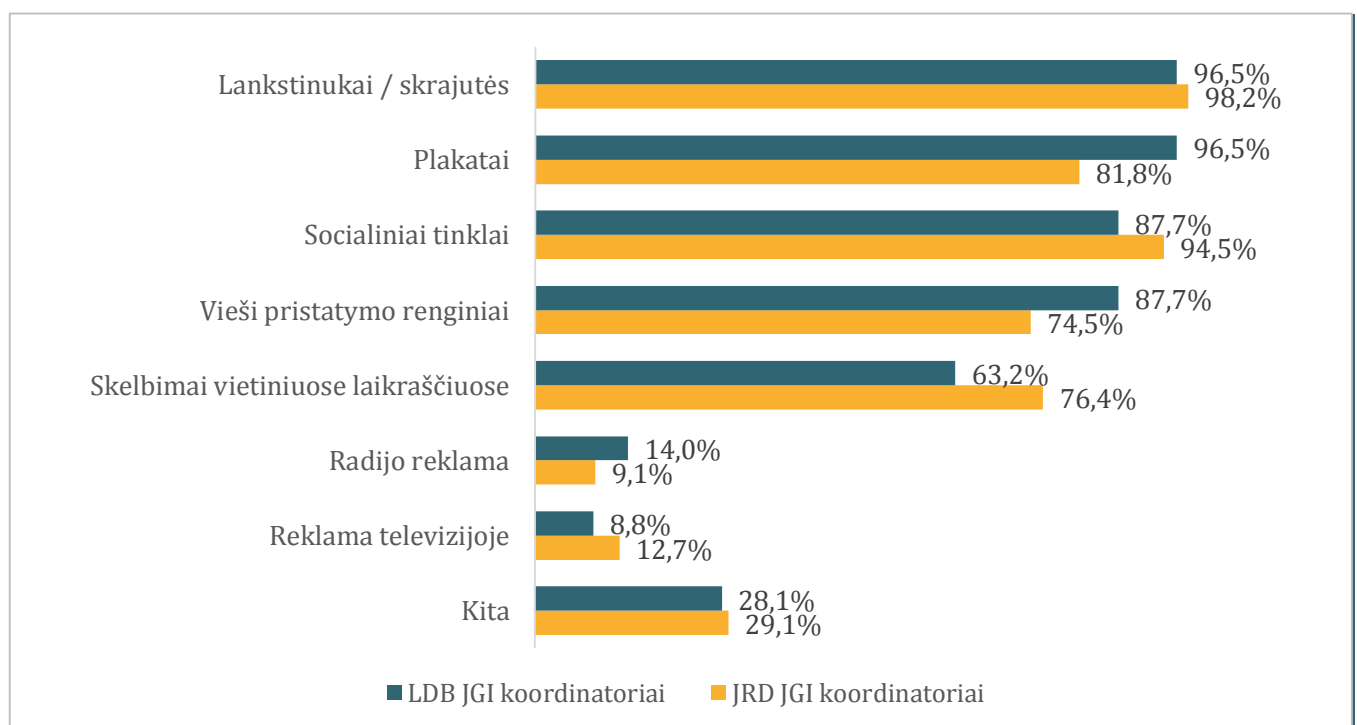
16 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą, kuris iš trijų procesų – surasti, atrinkti ar motyvuoti NEET jaunuolius dalyvauti projekte – jiems atrodo sudėtingiausias.

Šaltinis: JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57), PPMI.

Apklausoje JGI koordinatorių buvo klausama, kokias projekto viešinimo priemones jie naudoja / planuoja naudoti siekdami pritraukti potencialius dalyvius į projekto „Atrask save“ veiklas. Iš 17 paveiksle pateiktų rezultatų matyti, jog beveik visi koordinatoriai planuoja naudoti lankstinukus ir skrajutes, viešinimo plakatus ir reklamą socialiniuose tinkluose (visos priemonės paminėtos daugiau kaip 80 proc. JGI koordinatorių). Vieši pristatymo renginiai ir skelbimai vietiniuose laikraščiuose taip pat bus gana populiarios priemonės, kadangi jas taikys daugiau kaip 60 proc. JGI koordinatorių. Visi apklausoje dalyvavę koordinatoriai taip pat buvo paprašyti išskirti tris, jų manymu, pačias efektyviausias viešinimo priemones. Net 40 JRD JGI koordinatorių ir 43 TDB koordinatoriai socialinius tinklus paminėjo kaip pačią efektyviausią priemonę. Taip pat nemaža dalis JGI koordinatorių išskyrė viešus pristatymo renginius bei lankstinukus / skrajutes kaip efektyvias viešinimo priemones.

17 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Kokias viešinimo priemones naudojote / planuojate naudoti, siekdami pritraukti jaunuolius dalyvauti projekte „Atrask save“?“

Pastaba: apklausos dalyviai galėjo pasirinkti kelis atsakymo variantus.

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

3.4.3. JUI dalyvių atranka

Palyginti su projekto dalyvių suradimu, galutinių projekto dalyvių atranka LDB JGI koordinatoriams, tikėtina, bus kur kas sudėtingesnis procesas (TBD skyriuose registruotų bedarbių NEET jaunuolių skaičiai, tikėtina, bus didesni už numatytus projekto dalyvių skaičius). Interviu metu 2015 m. lapkričio mėnesį kalbinti LDB JGI koordinatoriai teigė, jog jiems nebuvo nurodyta, kokiais detaliais kriterijais jie turėtų remtis, atrinkdami projekto dalyvius iš išplėstinio sąrašo. Esant tokiai situacijai, skirtingi LDB JGI koordinatoriai galimai taikys skirtingus kriterijus atrinkdami projekto dalyvius. Tikėtina, jog vienose savivaldybėse projekto veiklose dalyvaus santykinai geresnėje padėtyje esantys jaunuoliai nei kitose savivaldybėse, kuriose LDB JGI

koordinatoriai taikys griežtesnius atrankos kriterijus. Šią prielaidą iš dalies patvirtina ir atviri atsakymai į klausimą apklausoje apie dalyvių atrankos vykdymo procesą, kuriais remiantis galima išskirti dvi pagrindines LDB JGI koordinatorių numatomas taikyti dalyvių atrankos strategijas: a) orientavimasis į pačioje sudėtingiausioje padėtyje esančius jaunuolius; b) orientavimasis į jaunuolius, kurie turėtų noro ir motyvacijos dalyvauti projekte.

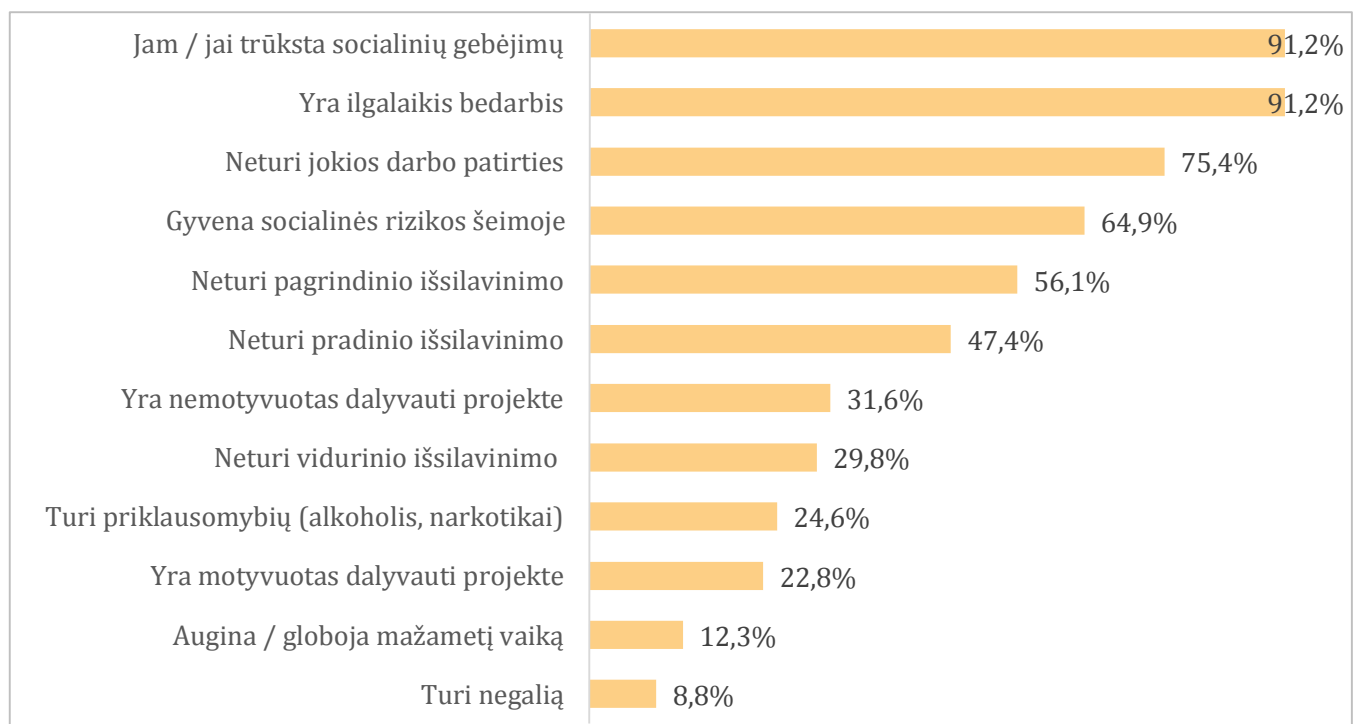
„Išrinksiu labiausiai nemotyvuotus, neturinčius darbo patirties, neturinčius pradinio, pagrindinio, vidurinio išsilavinimo, neturinčius socialinių gebėjimų.“

„Prioritetai bus skiriami neišdirbinusiems absolventams; ilgalaikiams bedarbiams; jaunuoliams iš nedirbančių šeimų.“

(LDB JGI koordinatorių apklausos respondentų atsakymai)

LDB JGI koordinatorių apklausos metu buvo paprašyta respondentų pažymėti iki šešių kriterijų, kuriais remiantis jie atrinks projekto dalyvius iš išplėstinio dalyvių sąrašo. 18 paveiksle pateikti rezultatai rodo, jog didžioji dalis koordinatorių pagrindinį dėmesį skirs kriterijams, susijusiems su žemu jaunuolio išsilavinimu, darbo patirties stoka bei socialinių gebėjimų trūkumu. Virš 90 proc. koordinatorių pasirinko socialinių gebėjimų trūkumo ir ilgalaikio nedarbo kriterijus, todėl tikėtina, jog šie kriterijai ir bus vieni pagrindinių, atrenkant projekto dalyvius iš išplėstinio jaunuolių sąrašo. Atviruose apklausos atsakymuose koordinatoriai taip pat dažnai minėjo, jog konsultuosis su TBD skyrių konsultantais, kurie anksčiau yra dirbę su konkrečiu jaunuoliu, arba organizuos individualius pokalbius su visais potencialiais dalyviais ir tuomet nuspręs, kuriems jaunuoliams dalyvavimas projekte būtų pats naudingiausias.

18 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Kuriems iš toliau pateiktų kriterijų teiktumėte pirmenybę, atrenkant nepasirengusius darbo rinkai jaunus bedarbius į projektą „Atrask save“?“

Pastaba: apklausos dalyviai galėjo pasirinkti kelis kriterijus.

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57), PPMI.

JRD JGI koordinatorių apklausoje taip pat buvo klausiama, kokiais kriterijais remdamiesi jie atrinks jaunuolius, jei potencialių projekto dalyvių būtų daugiau nei numatyta plane. Gana didelė dalis JRD JGI koordinatorių atsakė, jog tokia situacija yra itin mažai tikėtina jų savivaldybėje (t. y. nebus surasta tiek jaunuolių, jog tektų atlikti atranką), todėl konkrečių kriterijų nenurodė. Dalis koordinatorių atsakė, jog dirbs su visais jaunuoliais, nepriklausomai nuo jų bendro skaičiaus. Likusi dalis koordinatorių pateikė atrankos kriterijus, o jų tarpusavio skirtumai leidžia manyti, jog skirtingose savivaldybėse į projekto veiklas gali būti atrinkti nevienodo sudėtingumo atvejai.

„Pirmenybę teiksiu jaunimui, kuris linkęs į delinkventinį elgesį, gyvena asocialiose šeimose, kur vartojamas alkoholis, narkotikai, yra antisanitarinės gyvenimo sąlygos ir pan.“

„Pirmiausia atsižvelgsime į jaunuolio motyvacijos lygį, problemų lauką (pavyzdžiui, ekonominė, socialinė, šeimyninė padėtis, savęs vertinimas). Svarbiausias atrankos kriterijus – sutikimas dalyvauti projekte bei noras spręsti iškilusias problemas.“

(JRD JGI koordinatorių apklausos respondentų atsakymas)

Tiek apklausų rezultatai, tiek interviu programos metu surinkta medžiaga leidžia teigti, jog socialinėje atskirtyje, marginaliose bendruomenėse esančių jaunuolių tikimybė būti įtrauktais į projekto veiklas yra santykinai mažesnė. Pavyzdžiui, tik 9 proc. LDB JGI koordinatorių nurodė negalios turėjimą kaip vieną iš prioritetinių projekto dalyvių atrankos kriterijų (žr. 18 paveikslą). Interviu metu kalbinti JGI koordinatoriai pabrėžė, jog jiems yra gana sunku pasiekti šią tikslinę jaunuolių grupę, kadangi negalią turintys jaunuoliai retai registruojasi darbo biržoje. Nors formaliai šie jaunuoliai turės tokias pačias galimybes dalyvauti projekte „Atrask save“ kaip ir kiti, tačiau lieka neaišku, kaip vyktų realus šių jaunuolių įtraukimas į projektą bei numatytų paslaugų suteikimas. JGI koordinatoriai interviu metu negalėjo detalai papasakoti, kaip bus užtikrintas šių jaunuolių dalyvavimas projekto veiklose (pavyzdžiui, atvykimas į TDB ar JRD partnerių organizaciją, vizitai į švietimo įstaigas, trumpalaikė praktika pasirinktoje darbovietėje).

Jaunuoliai, turintys išipareigojimų šeimai (auginantys, globojantys mažamečius vaikus), taip pat gali susidurti su sunkumais, norėdami dalyvauti projekte „Atrask save“. Visų pirma, tokie jaunuoliai susiduria su vaiko priežiūros paslaugų poreikiu tam, kad patys galėtų dalyvauti projekto veiklose. Antra, tik 12 proc. LDB JGI koordinatorių nurodė mažamečio vaiko auginimą / globojimą kaip svarbų kriterijų, atrenkant projekto dalyvius (žr. 18 paveikslą). Šio kriterijaus nepopuliarumas nereiškia, jog jaunuolis į projekto veiklas nepatektų, atsižvelgus į kitus kriterijus (pvz., ilgalaikis nedarbas), tačiau struktūriniai šių jaunuolių dalyvavimo projekto veiklose apribojimai išlieka. Tikėtina, jog šeiminių išipareigojimų turintys jaunuoliai nesutiks dalyvauti projekto veiklose, jei neturės galimybės gauti formalių arba neformalių ikimokyklinio amžiaus vaiko priežiūros paslaugų.

Itin sudėtingoje padėtyje esantys jaunuoliai (turintys priklausomybę nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų, asocialūs, linkę į nusikalstamumą), tikėtina, taip pat į projektą bus įtraukti mažesne apimtimi. Tik ketvirtadalis koordinatorių priklausomybę nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų pažymėjo kaip prioritetinį kriterijų (žr. 18 paveikslą). Interviu programos metu kalbinti JGI koordinatoriai, paklausti apie itin sudėtingoje padėtyje esančių jaunuolių pritraukimą į pirminės intervencijos programas, minėjo, kad nėra linkę taip plačiai interpretuoti jaunuolių, kuriems

labiausiai reikia pagalbos, grupės apibrėžimo. Koordinatoriai pabrėžė, kad šiems jaunuoliams derėtų taikyti žymiai intensyvesnes ir platesnio pobūdžio programas, kurios nepatenka į projekto „Atrask save“ apimtį, pavyzdžiui, ilgalaikės reabilitacijos programas. Koordinatoriai savo tikslinę grupę apibrėžė kaip nemotyvuotus jaunuolius, kuriems reikia papildomų paskatų bei gebėjimų tam, kad jie pradėtų dirbti ar mokytis. Itin sudėtingoje padėtyje esantys jaunuoliai, anot koordinatorių, sudaro atskirą, žymiai mažesnę bei sudėtingesnę grupę.

Galimi JUI dalyvių atrankos kriterijai ir algoritmai

LDB pirminės intervencijos programoje numatyta teikti keturis skirtingus paslaugų paketus: į samdomą darbą orientuoti paslaugų paketai pasirengusiems ir nepasirengusiems darbo rinkai jaunuoliams; grįžimo į švietimo sistemą ir savarankiško užimtumo paketai nepasirengusiems darbo rinkai jaunuoliams (plačiau pristatomi 3.5.1.1. poskyryje). Skirtingas LDB pirminės intervencijos paslaugas gausiantiems jaunuoliams keliami ir skirtingi dalyvavimo projekte tikslai: įsidarbinti, grįžti į švietimo sistemą ar pradėti savarankišką veiklą. Kadangi jaunuoliai sieks skirtingų tikslų, būtų galima taikyti ir skirtingus atrankos kriterijus pagal tai, koks paslaugų paketas būtų teikiamas jaunuoliui.

Pasirengę darbo rinkai jaunuoliai (turi paklausią darbo rinkoje profesiją, yra motyvuoti įsidarbinti pagal turimą kvalifikaciją) yra santykinai palankioje padėtyje ir, tikėtina, trumpuoju laikotarpiu sugebėtų savarankiškai gauti darbo pasiūlymą. Atrenkant šiuos jaunuolius dalyvauti projekte, būtų galima taikyti ilgesnės kaip 3 mėnesių registracijos darbo biržoje trukmės kriterijų. Jei darbo rinkai pasirengęs asmuo yra registruotas darbo biržoje ilgiau kaip 3 mėn., tikėtina, jis / ji susiduria su tam tikromis įsidarbinimo kliūtimis bei šiam jaunuoliui dalyvavimas LDB pirminės intervencijos programoje (pasirengusių darbo rinkai asmenų pogrupyje) būtų itin naudingas. Taip pat svarbu pasirengusių darbo rinkai jaunuolių į darbo rinką grąžinti gana greitai, kadangi ilgalaikio nedarbo atveju šie jaunuoliai gali prarasti profesinius įgūdžius bei motyvaciją dirbti. 3 mėnesių registracijos darbo biržoje trukmės kriterijus, tikėtina, leistų į projekto veiklas įtraukti tuos pasirengusius jaunuolius, kuriems reikia papildomos pagalbos darbo rinkoje, tačiau dar iki to laiko, kol jie nėra praradę noro dirbti ir turimų profesinių gebėjimų. Šalia ilgesnės nei 3 mėn. registracijos darbo biržoje papildomi atrankos kriterijai galėtų būti: kelių papildomai darbo rinkoje remiamo asmens požymių turėjimas⁴⁵ ar gyvenimas kaimo vietovėje. Šių kriterijų taikymas taip pat, tikėtina, leistų atrinkti jaunuolius, kuriems yra sudėtingiau savarankiškai įsitvirtinti darbo rinkoje.

Kiek kitokio pobūdžio kriterijus būtų galima taikyti atrenkant nepasirengusius darbo rinkai jaunuolius (neturi paklausios darbo rinkoje profesijos, yra nemotyvuoti). Siekiant į projekto veiklas atrinkti pačioje sudėtingiausioje padėtyje esančius jaunuolius, būtų galima taikyti tokius kriterijus kaip ilgalaikis registruotas nedarbas ar 2 metų ir ilgesnis nedarbas iki įsiregistravimo darbo biržoje. Ilgalaikis nedarbas dažniausiai rodo, kad asmuo susiduria su didelėmis ir sudėtingomis įsidarbinimo kliūtimis bei kartu rodo nedidelę tikimybę, jog tokiam asmeniui pavyks

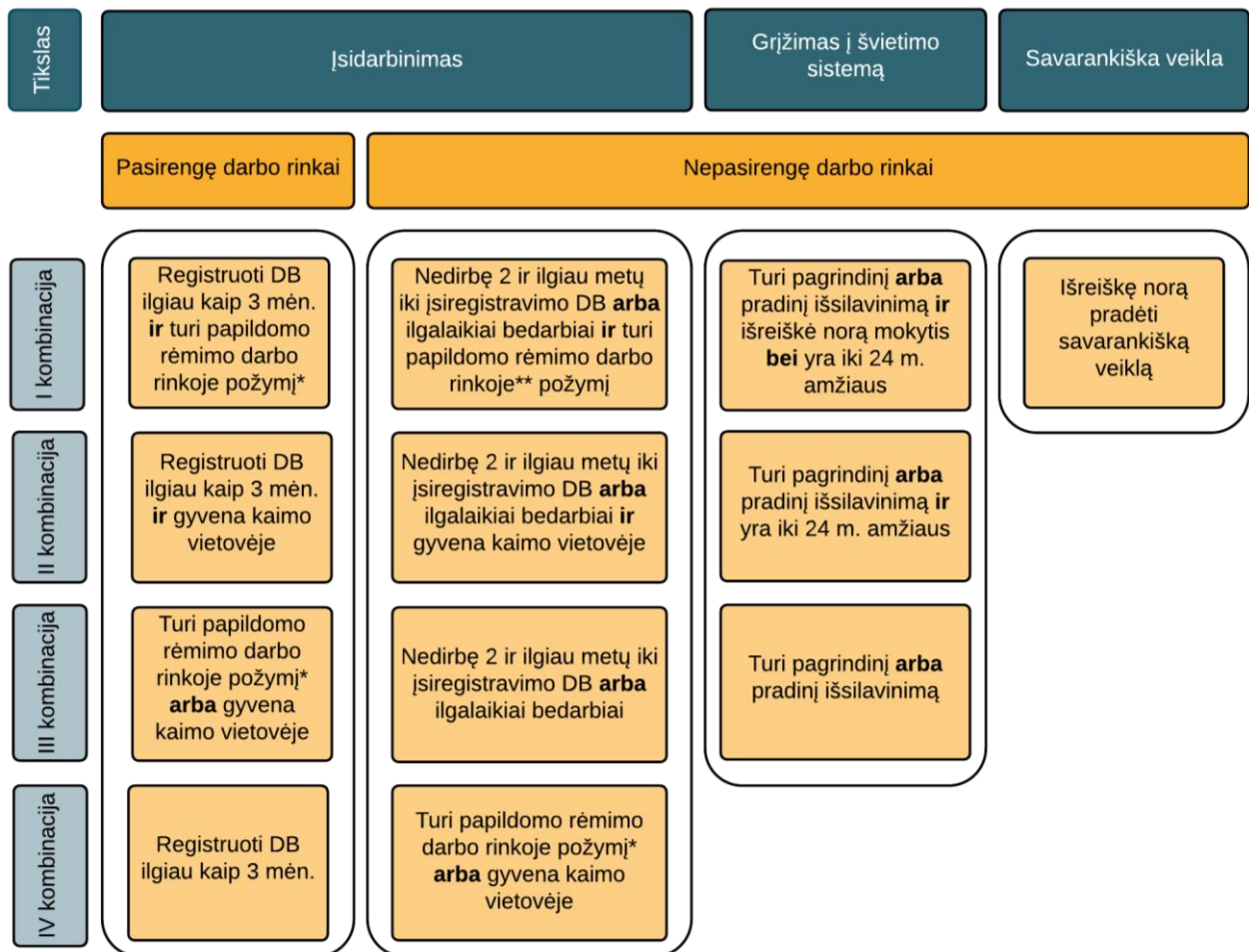
⁴⁵ Darbo rinkoje papildomai remiami asmenys yra įvardinti Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme.

savarankiškai gauti darbo pasiūlymą. Papildomi kriterijai, jei ilgą laiką nedirbusių jaunų bedarbių, norinčių dalyvauti projekte, būtų mažiau nei numatyta, galėtų būti (kaip ir pasirengusių darbo rinkai jaunuolių atveju): kelių papildomai darbo rinkoje remiamo asmens požymių turėjimas ir gyvenimas kaimo vietovėje. Šių kriterijų taikymas taip pat, tikėtina, leistų atrinkti jaunuolius, kurie susiduria su sunkumais susirandant darbą bei kartu pasižymi didesne rizika tapti ilgalaikiais bedarbiais ateityje.

Atrenkant jaunuolius į savarankiškos veiklos arba švietimo pogrupius, turėtų būti taikoma kitokia logika nei aprašyta anksčiau. Svarbu, jog jaunuolis turėtų poreikį bei kartu norėtų sugrįžti į švietimo sistemą arba pradėti savarankišką veiklą. Priešingu atveju, šie paslaugų paketai jaunuoliams bus mažai naudingi. Darbo biržoje užsiregistravęs jaunuolis individualios konsultacijos metu su TDB specialistu pažymi, kokio pobūdžio pasiūlymai jį domintų (darbo, mokymosi, savarankiškos veiklos). Remiantis šiais duomenimis, būtų galima atrinkti jaunuolius, kuriems grįžimo į švietimo sistemą ar savarankiškos veiklos paslaugų paketai būtų aktualūs. Žemas jaunuolio išsilavinimo lygis (pradinis arba pagrindinis išsilavinimas) galėtų būti papildomas kriterijus atrenkant jaunuolius, kuriems grįžimo į švietimo sistemą paslaugų paketas būtų aktualus. Pabrėžtina, jog į švietimo sistemą turėtų būti santykinai lengviau sugrįžti jaunesnio amžiaus asmenims, tad, atrenkant asmenis į grįžimo į švietimo sistemą pogrupį, galėtų būti teikiamas papildomas prioritetas jaunuoliams iki 24 m. amžiaus.

Vieningų atrankos kriterijų nustatymas LDB JGI koordinatoriams ir TDB specialistams yra tik vienas žingsnis, siekiant užtikrinti atrankos nuoseklumą skirtingose Lietuvos savivaldybėse. Taip pat svarbu, jog LDB JGI koordinatoriai ir TDB specialistai taikytų vieningą JUI dalyvių atrankos algoritmą. Galima išskirti bent tris skirtingus atrankos algoritmus: kriterijų kombinacijų, kriterijų sekos ir vieno kriterijaus pakankamumo algoritmas. 19 ir 20 paveiksluose pateikti galimi JUI dalyvių atrankos algoritmai bei išskirti skirtingi potencialūs atrankos kriterijai, atsižvelgiant į jaunuoliams suteikiamą paslaugų paketą.

19 paveikslas. Kriterijų kombinacijos atrankos algoritmas ir JUI dalyvių atrankos kriterijai

Pastaba: *Šalia darbingi asmenys iki 29 metų požymio. **Šalia darbingi asmenys iki 29 metų; ilgalaikiai bedarbiai; iki įsiregistravimo teritorinėje darbo biržoje nedirbė 2 ir daugiau metų požymių. Šaltinis: PPMI.

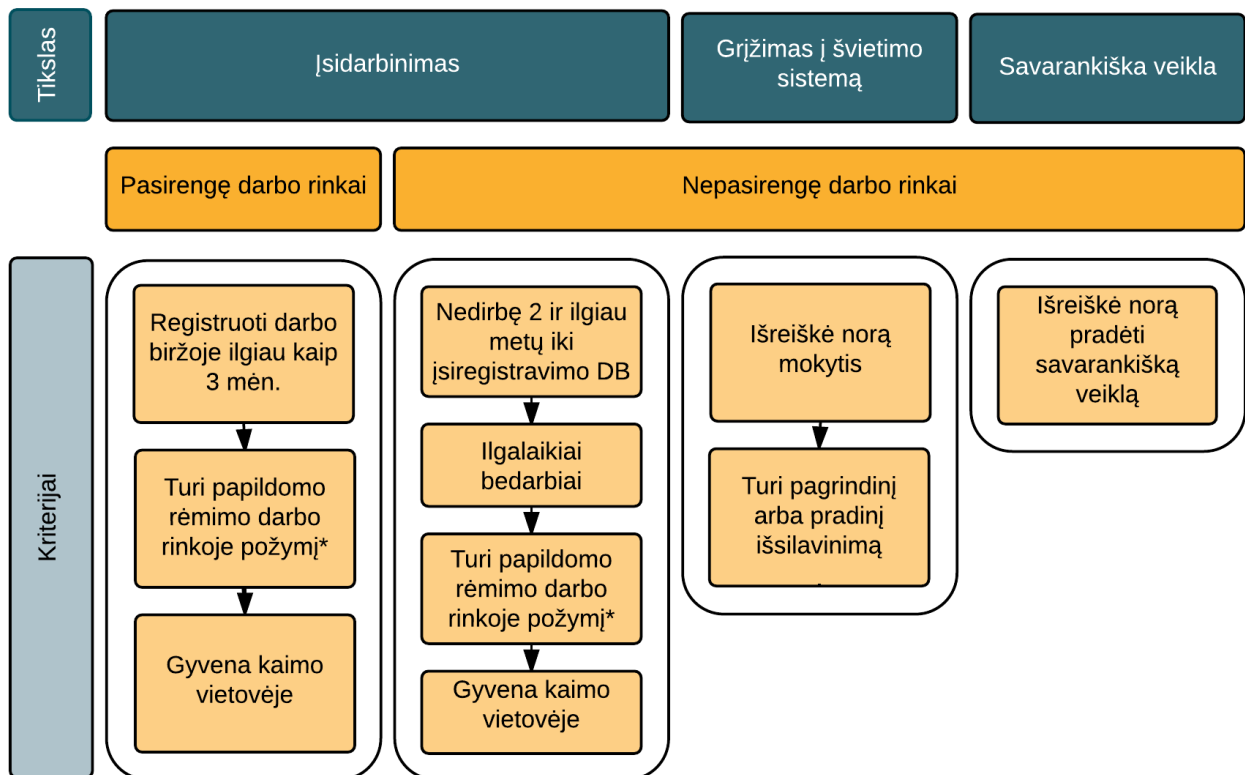
Kriterijų kombinacijos atrankos algoritmas suponuoja, jog atrenkant JUI dalyvius, reikėtų taikyti kelių skirtingų atrankos kriterijų kombinacijas (žr. 19 paveikslą). Kriterijų kombinacijos turėtų būti išdėliotos hierarchine tvarka, t. y. pirmoji kombinacija turėtų leisti atrinkti sudėtingiausioje padėtyje esančius jaunuolius, kuriems konkretus numatytas paslaugų paketas būtų pats naudingiausias bei reikalingiausias, o tolesnės kombinacijos vis praplėstų potencialių projekto dalyvių skaičių. Atrinkus jaunuolius pagal pirmąją kombinaciją, tačiau likus laisvų vietų projekte, LDB JGI koordinadorius ar TDB specialistas turėtų taikyti antrąją kombinaciją ir t. t. Jei pritaikius visas prioritetas kombinacijas projekte liktų vietų, turėtų būti kviečiami visi likę NEET bedarbiai. Tikėtina, kriterijų kombinacijų algoritmas leistų tiksliausiai atrinkti JUI dalyvius. Kita vertus, šio algoritmo praktinis taikymas yra pats sudėtingiausias, palyginti su kitų dviejų algoritmų taikymu.

20 paveiksle pavaizduoto kriterijų sekos algoritmo praktinis taikymas yra žymiai paprastesnis. Šiuo atveju taikomas vienas konkretus kriterijus, o ne kriterijų kombinacijos, tačiau hierarchija tarp skirtingų atrankos kriterijų išlieka. Iš pradžių reikėtų taikyti prioritetinę atrankos kriterijų (pavyzdžiui: pasirengusių darbo rinkai jaunuolių atveju – ilgesnė nei 3 mėn. registracija darbo biržoje) ir, jei atrinktų JUI dalyvių būtų mažiau nei numatytas skaičius, tuomet reikėtų taikyti

tolesnį atrankos kriterijų (pavyzdžiui: pasirengusių darbo rinkai jaunuolių atveju – papildomo rėmimo darbo rinkoje požymio turėjimas).

Trečiasis – vieno kriterijaus pakankamumo – atrankos algoritmas yra gana panašus į kriterijų sekos algoritmą, kadangi jo metu taip pat taikomas vienas atrankos kriterijus, o ne kriterijų kombinacijos. Pagrindinis skirtumas nuo atrankos sekos algoritmo yra tas, jog šio algoritmo atveju nebėra sudaroma atrankos kriterijų hierarchija. Iš anksto nustatius atrankos kriterijų sąrašą, dalyvis yra atrenkamas į projektą, jei tenkina (bent vieną) sąraše esantį atrankos kriterijų (pavyzdžiui, pasirengusių darbo rinkai jaunuolių atveju – ilgesnė nei 3 mėn. registracija darbo biržoje arba papildomo rėmimo darbo rinkoje požymio turėjimas, arba gyvenimas kaimo vietovėje). Vieno kriterijaus pakankamumo algoritmo praktinis taikymas yra santykinai pats paprasčiausias, palyginti su kitais dviem algoritmais, tačiau mažiausiai orientuotas į sunkiausių atvejų identifikavimą ir įtraukimą į projektą.

20 paveikslas. JUI dalyvių atrankos kriterijai ir kriterijų sekos atrankos algoritmas

Pastaba: *Šalia darbingi asmenys iki 29 metų požymio.

Šaltinis: PPMI.

3.4.4. NEET jaunuolių motyvavimas dalyvauti JUI intervencijose

Palyginti su projekto dalyvių suradimu ir atranka, net 72 proc. LDB JGI koordinatorių jaunuolių motyvavimą dalyvauti projekte išskyrė kaip patį sudėtingiausią procesą (žr. 16 paveikslą). LDB JGI koordinatoriai ir interviu metu minėjo, jog maža dalyvių motyvacija bus viena pagrindinių projekto rizikų, kurią jiems teks suvaldyti. Apklausoje koordinatorių klausėme, kokiais metodais jie sieks motyvuoti jaunuolius dalyvauti projekte. Atviruose atsakymuose dalis koordinatorių minėjo, jog planuoja motyvuoti jaunuolius pasakodami sėkmės istorijas iš anksčiau LDB įgyvendinto ESF projekto „Pasitikėk savimi“. Didžiausia dalis koordinatorių minėjo, jog jaunuolius bandys motyvuoti stengdamiesi jiems išaiškinti praktinę dalyvavimo projekte naudą (profesinių interesų supratimas, naujų pažinčių užmezgimas).

„Siekiant labiau motyvuoti jaunuolius, papasakočiau ir apie buvusio ES projekto jaunimui „Pasitikėk savimi“ efektyvumą ir naudingumą buvusiems dalyviams: kaip jaunuoliai įsitraukdavo į veiklas, įgaudavo trūkstantų įgūdžių ir sėkmingai įsiliedavo į darbo rinką ar švietimo sistemą.“

„Individualaus pokalbio metu pristatyčiau projekto teikiamą naudą, pabrėžiant, jog užsiėmimai bus įdomūs, bus galima susirasti draugų. Taip pat dalyviams yra aktuali finansinė dalyvavimo projekte pusė, todėl pabrėžčiau, jog bus finansuojamos transporto išlaidos, maitinimas.“

(LDB JGI koordinatorių apklausos respondentų atsakymai)

Didelė dalis JRD JGI koordinatorių (42 proc.) dalyvių motyvavimą taip pat nurodė kaip patį sudėtingiausią procesą, palyginti su dalyvių atranka ir suradimu (žr. 16 paveikslą). Apklauskos metu JGI JRD koordinatorių buvo prašoma trumpai aprašyti, kokiais būdais jie sieks neaktyvius, nemotyvuotus jaunuolius paskatinti dalyvauti projekte. Paaiškėjo, jog dalis koordinatorių jaunuolius motyvuos dalyvauti pristatydami projekte numatytų paslaugų įvairovę. Nemaža dalis JRD JGI koordinatorių privalomojo sveikatos draudimo (PSD) kompensavimą išskyrė kaip svarbią motyvavimo priemonę.

„Didelė motyvacija jau yra tai, kad dalyvavimo metu bus apmokamas PSD, teikiamas individualus palydėjimas. Mūsų organizacija gali pasiūlyti ir kompleksines paslaugas – saugų užimtumą jaunimo centre ar savanorių centro konsultacijas. Taip pat, mano nuomone, svarbiausias motyvacijos veiksnys – santykis su jaunuoliu.“

(JRD JGI koordinatorių apklausos respondento atsakymas)

Apibendrinant, JGI koordinatoriai planuoja naudoti gana plataus spektro ir skirtingo poveikio motyvavimo priemones. Tiesa, jų veiksmingumas priklausys ir nuo siūlomų paslaugų kokybės. Žinant, jog jaunuolių motyvavimą dalyvauti projekte koordinatoriai išskyrė kaip vieną sudėtingiausių procesų, papildomos metodinės konsultacijos, tikėtina, padėtų koordinatoriams sklandžiau ir sėkmingiau įgyvendinti šį procesą.

3.4.5. Darbo su NEET krūvis

LDB JGI koordinatorių etatai savivaldybėse buvo paskirstyti atsižvelgiant į registruotų jaunų bedarbių skaičius. Didžiųjų miestų ir Kauno r. savivaldybėse, kuriose registruotų jaunų bedarbių skaičiai buvo didžiausi, paskirta nuo 2 iki 4 koordinatorių. Dalyje savivaldybių, kuriose registruotų jaunų bedarbių skaičius buvo pats mažiausias, nebuvo paskirtas individualus LDB JGI koordinatorius, o projekto „Atrask save“ veiklas šioje savivaldybėje turės įgyvendinti gretimos savivaldybės LDB JGI koordinatorius (pvz., Visagino LDB JGI koordinatorė apima ir Ignalinos r. sav.). Zarasų r. ir Širvintų r. savivaldybėse dėl nedidelio registruotų jaunų bedarbių skaičiaus LDB JGI koordinatoriai įdarbinti pusei etato. Vis dėlto didžiojoje dalyje savivaldybių įdarbinta po vieną koordinatorių visam etatui. Kiekvienoje savivaldybėje paskirtas LDB JGI koordinatorių etatų skaičius pateikiamas 9 lentelėje.

LDB JGI koordinatorių darbo krūvis koordinuojamos projekto dalyvių grupės dydžio prasme yra vienodas visoje Lietuvoje. LDB koordinatoriai vienu metu turės užtikrinti 30 NEET jaunuolių (2 grupių po 15 asmenų) dalyvavimą projekte ir jiems numatytų paslaugų sklandų teikimą. Jaunuolių įtraukimas į projektą vyks srautiniu principu: kol vieni jaunuoliai dalyvaus projekto veiklose, per tą patį laikotarpį turės būti atrinkti jau nauji projekto dalyviai. Tiek miesto, tiek rajono savivaldybėse dalyvių grupės yra vienodo dydžio, nors potencialiai rajono savivaldybėse gali būti sudėtingiau surasti pakankamai darbo rinkai nepasiruošusių jaunuolių. Pagal pirminį planavimą, kiekvienas LDB JGI koordinatorius per daugiau nei trejus metus į projekto veiklas turėtų įtraukti 300 jaunuolių. Bendras į projekto veiklas įtrauktų jaunuolių skaičius konkrečioje savivaldybėje skirsis priklausomai nuo to, kiek toje savivaldybėje yra įdarbintų LDB koordinatorių. Pavyzdžiui, Ukmergės r. sav. dirba viena LDB JGI koordinatorė, todėl šioje savivaldybėje per trejus projekto įgyvendinimo metus bus įtraukti 300 jaunuolių. Kauno m. sav. įdarbintos trys LDB JGI koordinatorės, todėl atitinkamai šiame mieste iki 2018 m. pabaigos į projekto veiklas bus įtraukti 1 200 jaunuolių.

Interviu metu LDB JGI koordinatoriai dalyvių grupių dydžius vertino kaip tinkamus bei minėjo, jog pajėgs vienu metu koordinuoti 30 jaunuolių dalyvavimą projekte ir atlikinėti naujų dalyvių atranką. Taip pat koordinatoriai neabejojo, jog pavyks į projekto veiklas įtraukti numatytą skaičių jaunuolių. Net 74 proc. LDB JGI koordinatorių atsakė, jog į projekto veiklas bus įtraukta tiek, kiek numatyta, arba netgi daugiau nei numatyta jaunuolių (žr. 15 paveikslą). Vis dėlto, kaip aptarta 3.3. skyriuje, gerėjant šalies ekonominei situacijai, JGI koordinatoriams gali būti sunku surasti pakankamai projekto dalyvių bei kartu pasiekti nustatytus projekto rodiklius.

Vėluojanti veiklų įgyvendinimo pradžia taip pat sukels papildomų iššūkių norint pasiekti nustatytus projekto rodiklius, kadangi į projekto veiklas per trumpesnę įgyvendinimo laikotarpį reikės įtraukti tokį patį skaičių jaunuolių. Šiuo metu dar nėra tiksliai žinoma, kada prasidės pirminės intervencijos projekto „Atrask save“ veiklų įgyvendinimas (visa apimtimi). Fokusuotos diskusijos metu LDB atstovai minėjo, jog LDB pirminės intervencijos programą numatoma pradėti 2015 m. balandžio mėnesį. Šiuo metu jau aišku, jog dėl vėlavimo nebus įgyvendinti bent du numatyti projekto dalyvių srautai (1 800 jaunuolių visoje Lietuvoje). Tai reiškia, jog ir bendras dalyvių skaičius (numatytas iki 2018 m.) turėtų sumažėti nuo 18 000 iki 14 400. Norint įgyvendinti 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programoje ir JGI

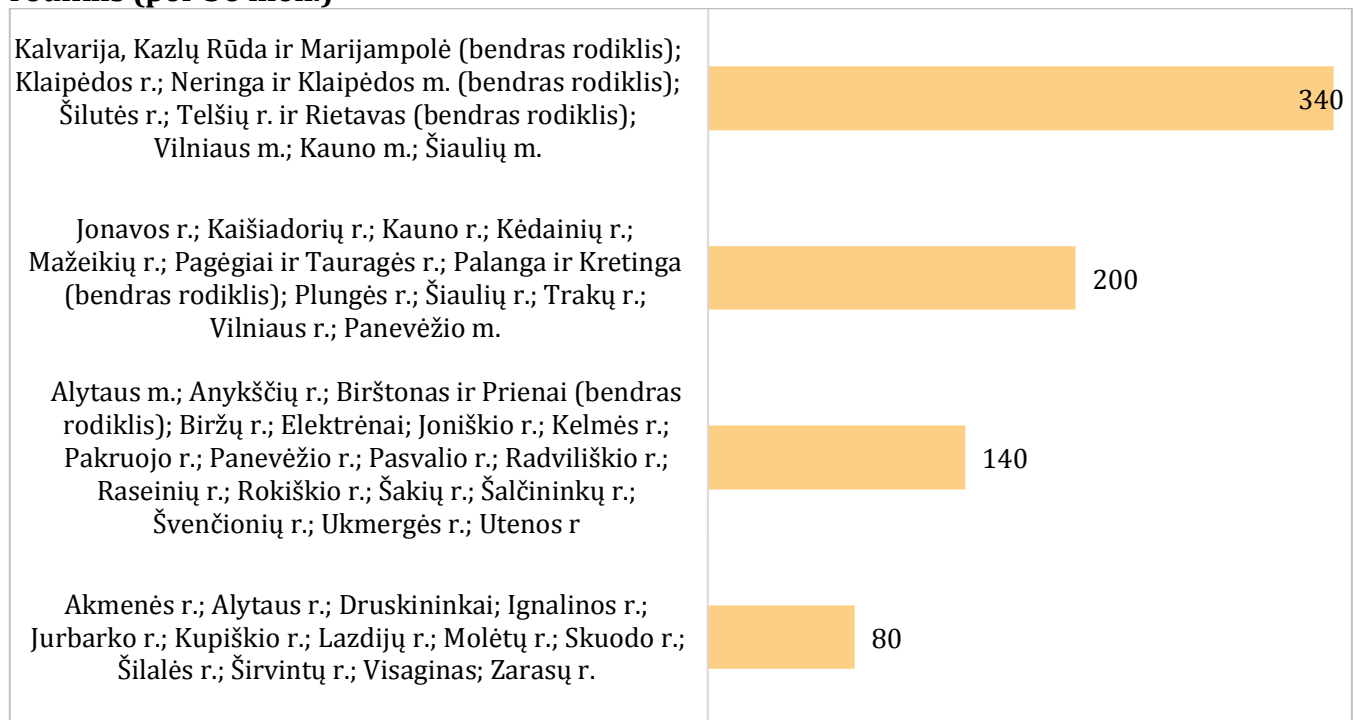
įgyvendinimo plane nustatytus rodiklius, neišvengiamai teks didinti LDB pirminės intervencijos programos dalyvių grupių dydžius. Jei dėl projekto vėlavimo bus praleisti du dalyvių srautai, dalyvių grupės reikės padidinti iki 20 asmenų, norint pasiekti numatytus projekto rodiklius. Dalyvių grupės padidėjimas nuo 15 iki 20 asmenų gali turėti reikšmingos įtakos teikiamų paslaugų kokybei, nes išaugęs darbo krūvis LDB JGI koordinatoriams reikštų, jog kiekvienam jaunuoliui būtų galima skirti mažiau dėmesio bei darbo laiko, jei iškiltų problemų dėl jo dalyvavimo projekto veiklose užtikrinimo. Kita galima alternatyva yra didinti grupių skaičių viename sraute.

JRD JGI koordinatorių veiklos rodikliai bei įdarbintų koordinatorių skaičius yra susietas su neaktyvių NEET jaunuolių skaičiumi savivaldybėse. Tikslių duomenų, kiek kurioje savivaldybėje yra NEET jaunuolių, Lietuvoje nėra, todėl JRD, skirstydamas JRD JGI koordinatorių etatus savivaldybėse bei nustatydamas jų veiklos rodiklius, rėmėsi savo sukurta NEET jaunuolių skaičiaus savivaldybėse apskaičiavimo metodika (plačiau apie JRD taikytą NEET jaunuolių skaičiavimo metodiką žr. poskyrį 3.4.1.).

JRD JGI koordinatorių darbo krūvis koordinuojamos projekto dalyvių grupės dydžio prasme skiriasi tarp Lietuvos savivaldybių. Skirtingose savivaldybėse dirbantiems koordinatoriams yra nustatyti skirtingo dydžio rodikliai (žr. 21 paveikslą). Pavyzdžiui, Akmenės r. JRD JGI koordinatoriui per trejus metus reikės dirbti bent su 80 NEET jaunuolių, o Klaipėdos r. koordinatoriui darbo krūvis bus keturis kartus didesnis bei sieks 340 jaunuolių per trejus metus. Didžioji dalis NEET jaunuolių į projekto veiklas bus įtraukti būtent didžiųjų miestų savivaldybėse. Žinant koordinatorių darbo krūvį per trejus metus, galima nesunkiai suskaičiuoti, su kiek jaunuolių turėtų dirbti koordinatorius kas keturis mėnesius (tiek, kiek truks pirminės intervencijos veiklos). Akmenės r. sav. JRD JGI koordinatorius per 4 mėn. turės dirbti su 9 jaunuoliais, o Klaipėdos r. koordinatorius turės dirbti net su 38 jaunuoliais per 4 mėn. Tai yra net didesnis skaičius nei LDB JGI koordinatoriaus koordinuojamos darbo rinkai nepasiruošusių jaunuolių grupės (dvi grupės po 15 asmenų, iš viso 30 jaunuolių per 3 mėnesius). Atsižvelgiant į tai, kad koordinatorius su kiekvienu neaktyviu jaunuoliu turėtų individualiai dirbti iki 4 mėnesių ir, kaip nurodyta projekto paraiškoje, bent 8 valandas per mėnesį, iš viso kai kurie koordinatoriai turėtų skirti virš 10 tūkst. valandų darbui su projekto dalyviais, nors tai gerokai viršija bendrą darbo valandų skaičių per trejus projekto metus.

Pabrėžtina, jog JRD JGI koordinatoriai dirbs su sudėtingesne jaunuolių grupe (ekonomiškai neaktyviais, nepalankioje padėtyje esančiais jaunuoliais) nei LDB JGI koordinatoriai. Interviu metu kalbinti JRD JGI koordinatoriai pabrėžė, jog darbas su tokiais jaunuoliais yra labai individualus ir reikalaujantis daug laiko. Iškyla rizika, jog didžiųjų miestų JRD JGI koordinatoriams iškelti rodikliai yra per dideli bei į projektą nebus įtrauktas numatytas skaičius jaunuolių. Alternatyvi rizika – dėl itin didelių rodiklių didžiuosiuose miestuose gali pasireikšti „grietinėlis“ efektas, kuomet į JRD pirminės intervencijos programą bus įtraukti kur kas geresnėje padėtyje esantys jaunuoliai, kuriems nereikia didelės pagalbos norint integruotis į darbo rinką ar sugrįžti į švietimo sistemą ir kurie galbūt tik laikinai priklauso neaktyvių NEET jaunuolių grupei (pvz., abiturientai, nusprendę laikinai nestoti į aukštąją mokyklą).

21 paveikslas. JRD JGI koordinatoriams nustatytas NEET jaunuolių, su kuriais reikia dirbti, rodiklis (per 36 mėn.)

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis projekto „Atrask save“ paraiškos priedu Nr. 14 „Koordinatorių etatų ir rodiklių pagrindimas“.

3.5. JUI paslaugos

10.1.6. Ar paslaugos ir jų teikimo schema užtikrina ir kaip užtikrina rezultatyvų JUI įgyvendinimą? Ar užtikrinamas paslaugų kompleksiskumas? Kokie paslaugų ir jų teikimo schemas privalumai ir trūkumai bei kokios galimybės jas tobulinti?

Lietuvoje JUI finansuojamas jaunimo užimtumo didinimo priemonės sudaro pirminės intervencijos projektas „Atrask save“ ir antrinės intervencijos projektas „Naujas startas“. Šie du projektai yra tarpusavyje susieti: antrinės intervencijos projekte „Naujas startas“ galės dalyvauti tik tie jaunuoliai, kurie prieš tai bus dalyvavę pirminės intervencijos projekte „Atrask save“. Tokiu būdu jaunas asmuo turėtų gauti visapusišką pagalbą, kuri apimtų paslaugas nuo socialinių įgūdžių ugdymo iki darbo užmokesčio subsidijų. Toliau šiame skyriuje detaliau pristatomos abiejų projektų paslaugų teikimo schemas. Aprašant projekto „Atrask save“ paslaugas, atskirai pristatomos LDB įgyvendinama programa jauniems bedarbiams ir JRD vykdoma neaktyvių jaunuolių integracijos programa, nes jų vidinė logika ir numatomos teikti paslaugos reikšmingai skiriasi.

3.5.1. Pirminės intervencijos projektas „Atrask save“

3.5.1.1. Projekto „Atrask save“ metu teikiamų paslaugų kompleksškumas

LDB pirminės intervencijos programa

Pirminės intervencijos paslaugų spektras, skirtas darbo rinkai *pasirengusiems bedarbiams jaunuoliams*, yra sudarytas tiek iš teorinių, tiek iš praktinių užsiėmimų. Teoriniai užsiėmimai susidės iš paklausių darbo vietų rinkoje bei joms užimti keliamų reikalavimų pristatymo bei darbo paieškos, laiko planavimo, konfliktų ir stresinių situacijų darbe valdymo mokymų. Praktiniai užsiėmimai apims išvykas į vietos savivaldybėje veikiančias įmones. Planuojama, jog pusei visų dalyvių (2 500 jaunuolių) pakaks šio paslaugų paketo savarankiškai įsidarbinti. Likusiems dalyviams planuojama papildomai suteikti neformalaus profesinio mokymo paslaugas. Dalyvaudamas šiose iki trijų mėnesių trukšiančiose programose jaunas bedarbis galės įgyti trūkstamas kompetencijas arba tobulinti savo kvalifikaciją tam, kad galėtų pretenduoti į laisvas darbo vietas arba pradėti dirbti savarankiškai.

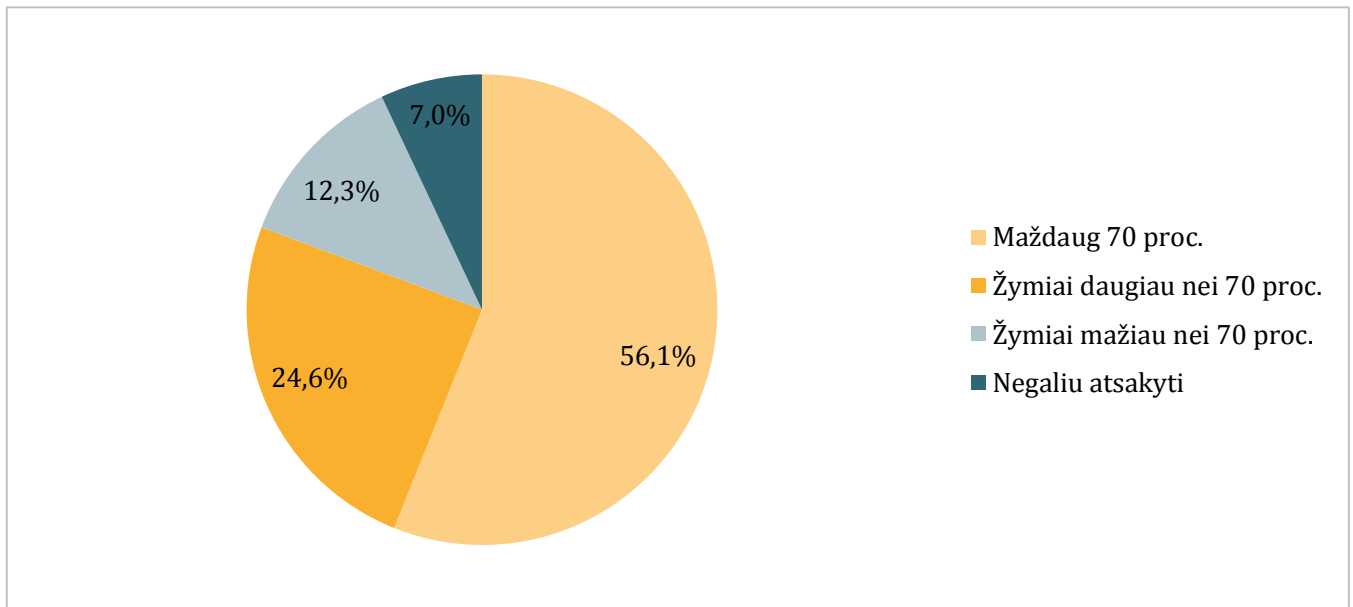
Darbo rinkai *nepasirengusiems jaunuoliams* paslaugos bus teikiamos keliais etapais. Visų pirma, atrinkta 15 jaunuolių grupė dalyvaus bendroje grupinėse motyvacijos kėlimo, savęs pažinimo ir pasitikėjimo savimi stiprinimo veiklose. Po pirmųjų užsiėmimų jaunuoliai privalės atlikti darbinį gebėjimų, profesinių interesų ir asmenybės bruožų identifikavimo testą. Jei atlikto testo rezultatų nepakaks tam, kad būtų galima nustatyti jaunuolio profesinius interesus, jam bus pasiūlytos papildomos individualios psichologo konsultacijos (jei bus poreikis, psichologo paslaugos jaunuoliui galės būti teikiamos ir vėlesniuose programos etapuose). Remiantis testo ir individualių psichologo konsultacijų rezultatais, jaunuoliai bus suskirstomi į tris smulkesnius pogrupius: 1) orientavimas į samdomą darbą; 2) orientavimas į švietimo sistemą ir 3) orientavimas į savarankišką veiklą. Tokiu skirstymu į pogrupius bus siekiama jaunuoliams suteikti jų individualius poreikius geriausiai atitinkančias pirminės intervencijos paslaugas (konkrečios numatomos teikti paslaugos pristatomos toliau tekste). Taip pat numatyta, kad pirminės intervencijos pabaigoje visi darbo rinkai nepasirengę jaunuoliai dalyvaus išvažiuojamuosiuose seminaruose, skirtuose gautai patirčiai įvertinti. Planuojama, kad viename seminare dalyvaus trijų koordinatorių grupės, t. y. 90 projekto „Atrask save“ dalyvių.

Orientavimo į samdomą darbą pogrupis. Teikiamos paslaugos apims tiek teorinius, tiek praktinius užsiėmimus, kurių metu jaunuoliams bus pristatoma darbo rinkos situacija vietos ir kaimyninėse savivaldybėse. Taip pat dalyviai bus mokomi savarankiškos darbo paieškos bei bendravimo su darbdaviais įgūdžių. Praktiniai užsiėmimai apims vizitus į savivaldybėje veikiančias įmones, kurių metu jaunuoliai gyvai susipažins su įmonių vykdomos veiklos pobūdžiu (gaminama produkcija, teikiamomis paslaugomis) ir 20 dienų trukmės praktiką pasirinktoje įmonėje, jaunuolį prižiūrint paskirtam techniniam mentoriui.

Planuojama, jog į šį pogrupį pateks apie 70 proc. (12 600) visų projekte dalyvaujančių darbo rinkai nepasirengusių jaunuolių. Apklausos metu LDB JGI koordinatorių buvo klausama, kokia dalis dalyvių, jų manymu, bus linkę eiti į samdomo darbo pogrupį jų savivaldybėje. 56 proc. koordinatorių atsakė, jog maždaug tiek, kiek numatyta (70 proc. visų dalyvių), ir bus linkę

pasirinkti šį pogrupį, tačiau taip pat net 25 proc. apklaustųjų nurodė, jog ši dalis bus, tikėtina, didesnė nei 70 proc. (žr. 22 paveikslą). Interviu dalyviai taip pat teigė, jog dauguma jaunuolių norės eiti į samdomo darbo pogrupį. Jų nuomone, jaunuoliai nori patys užsidirbti ir būti savarankiški, todėl šis pogrupis geriausiai atitiks jų preferencijas. Atsakydami į atvirą klausimą apklausoje, kodėl nebus aktuali savanoriška veikla, dalis koordinatorių nurodė, kad jaunuoliams svarbiausia yra piniginis atlygis. Tai dar kartą patvirtina, kad samdomo darbo pogrupis, tikėtina, bus aktualiausias.

22 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Kokia dalis LDB pirminės intervencijos programos dalyvių bus linkę eiti į samdomo darbo pogrupį Jūsų savivaldybėje?“

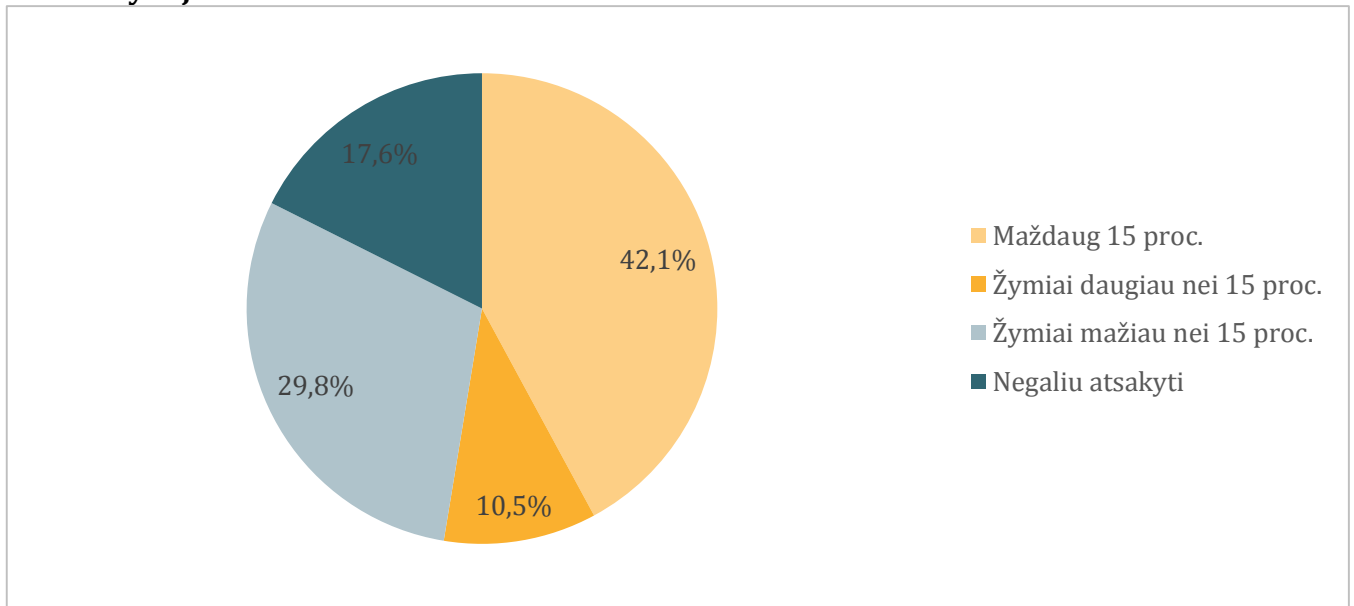

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57), PPMI.

Orientavimo į švietimo sistemą pogrupis. Šio pogrupio paslaugų paketas apims savivaldybėje veikiančių švietimo įstaigų pristatymą, kartu pristatant stojimo į mokyklas reikalavimus bei jose taikomus mokymosi būdus. Be to, yra numatyti jaunuolių vizitai į vietos švietimo įstaigas, kurių metu jiems bus suteikta papildoma informacija apie teikiamų mokymo paslaugų turinį, naudojamą inventorių, apgyvendinimo bendrabučiuose ir užklausinės veiklos galimybes. Šiam jaunuolių pogrupiui taip pat bus teikiama šešėliavimo paslauga (angl. *job shadowing*), kurios metu jaunuoliai vyks į įmones, vykdančias veiklą pagal jaunuolio pasirinktą mokytis profesiją.

Planuojama, jog į šį pogrupį pateks apie 15 proc. (2 700) visų projekte dalyvaujančių darbo rinkai nepasirengusių jaunuolių. Interviu metu LDB JGI ir JRD JGI koordinatorių buvo klausama apie jaunuoliams pirminės intervencijos programose numatytos galimybės sugrįžti į švietimo sistemą aktualumą. Koordinatoriai sutiko, jog daliai jaunuolių, atsižvelgus į jų išsilavinimo lygį bei turimus gebėjimus, būtų itin naudinga sugrįžti į švietimo sistemą. Kita vertus, koordinatoriai taip pat pabrėžė, jog neretai ypač anksti iš švietimo sistemos iškritę jaunuoliai yra nepalankiai nusiteikę švietimo įstaigų atžvilgiu bei greičiausiai nesutiks sugrįžti į jas, nors toks pasirinkimas potencialiai geriausiai atitiktų jų poreikius. Interviu medžiagą papildė ir LDB JGI koordinatorių apklausos duomenys. Net 30 proc. koordinatorių nurodė, jog žymiai mažiau nei 15 proc. projekto dalyvių, tikėtina, bus linkę eiti į švietimo sistemos pogrupį jų savivaldybėje (žr. 23 paveikslą).

23 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Jūsų manymu, kokia dalis LDB pirminės intervencijos programos dalyvių bus linkę eiti į švietimo sistemos pogrūpį Jūsų savivaldybėje?“

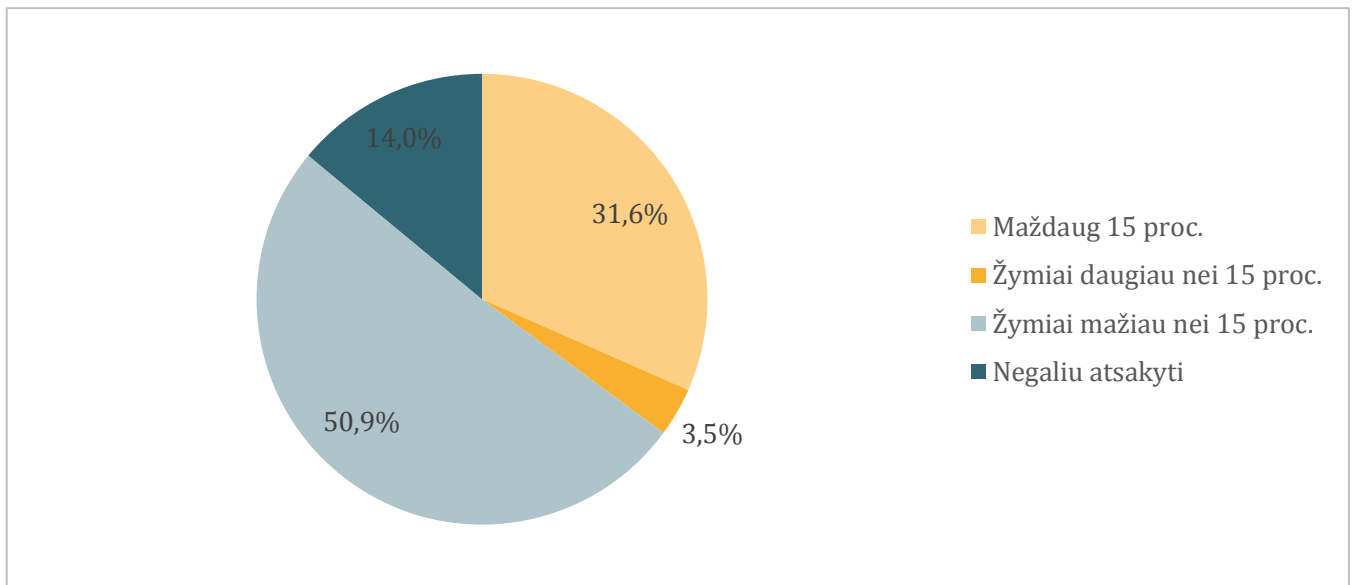

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57), PPMI.

Orientavimo į savarankišką veiklą pogrūpis. Į šį pogrūpį pateks tie jaunuoliai, kurie jau turės įgiję (dažnai neformaliu būdu) tam tikrų darbinių įgūdžių, kurie jiems potencialiai leistų užsiimti tam tikra individualia veikla, pavyzdžiui, smulkia amatininkyste. Šio pogrūpio teoriniai užsiėmimai apims individualios verslo veiklos tiesinio reglamentavimo ypatumų pristatymą, o praktinės dalies metu bus organizuojami dalyvių susitikimai su sėkmingais vietos smulkiojo verslo atstovais. Pastarieji pasidalins su jaunuoliais savo sėkmingos veiklos patirtimi bei praktiniais patarimais, kaip pradėti individualią verslo veiklą.

Planuojama, kad į šį pogrūpį taip pat pateks 15 proc. (2 700) visų projekte dalyvaujančių darbo rinkai nepasirengusių jaunuolių. Rajono savivaldybėse kalbinti LDB JGI koordinatoriai išreiškė abejonių dėl savarankišką užimtumą skatinančių paslaugų aktualumo. Visų pirma, koordinatoriai minėjo finansinius apribojimus (pvz., pradinio kapitalo trūkumą), su kuriais susiduria jaunuoliai, norėdami pradėti individualią veiklą. Taip pat dvejojta, ar mažesniuose miesteliuose susidarytų pakankamo dydžio paklausa tam, kad būtų galima pelningai teikti tam tikras paslaugas ar produktus. Interviu medžiagą papildė ir LDB JGI koordinatorių apklausos duomenys: net 51 proc. koordinatorių mano, jog žymiai mažiau nei 15 proc. projekto dalyvių, tikėtina, bus linkę eiti į savarankiško užimtumo pogrūpį jų savivaldybėje (žr. 24 paveikslą).

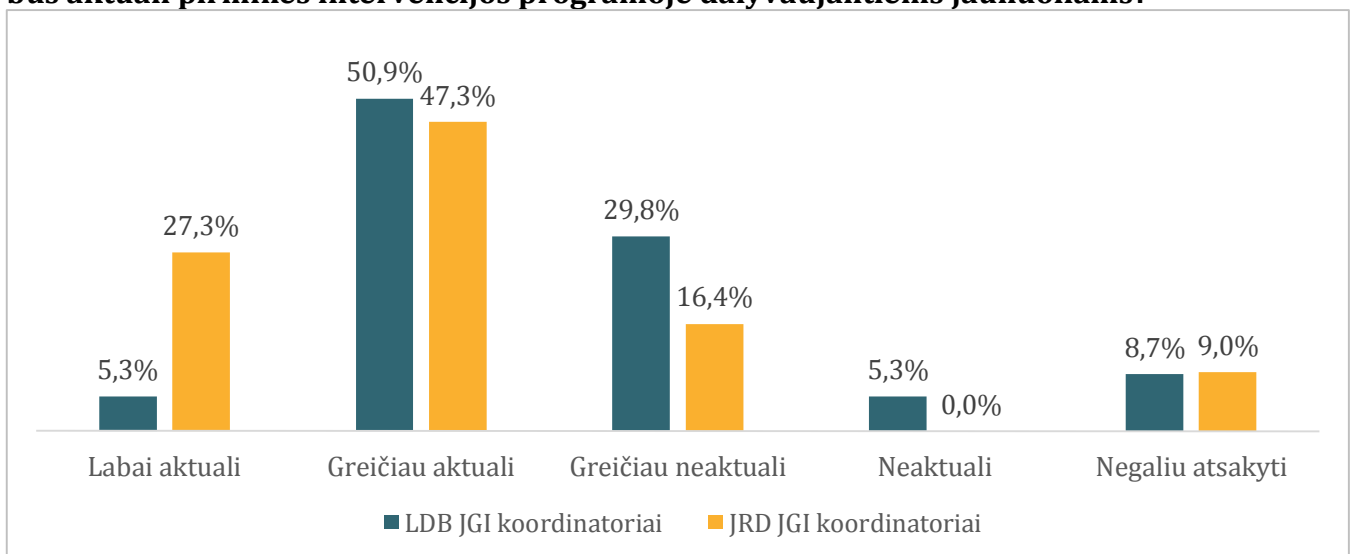
24 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Jūsų manymu, kokia dalis LDB pirminės intervencijos programos dalyvių bus linkę eiti į savarankiško užimtumo pogrūpį Jūsų savivaldybėje?“

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57), PPMI.

Kitos teikiamos paslaugos. Interviu metu bei apklausoje LDB JGI koordinatorių taip pat klausėme apie savanoriškos veiklos bei nemokamų psichologo konsultacijų aktualumą LDB pirminės intervencijos programos dalyviams (galimybė teikti šias paslaugas yra numatyta projekto schemeje). 35 proc. koordinatorių atsakė, jog savanoriškos veiklos paslauga yra neaktuali arba greičiau neaktuali programos dalyviams (žr. 25 paveikslą). Interviu metu kalbinti koordinatoriai pabrėžė, jog jaunuoliai užsiregistravę darbo biržoje, visų pirma, ieško darbo pasiūlymo, tad savanoriška veikla jiems nėra patrauklus pasiūlymas. Visiškai kitokia situacija yra su psichologo konsultacijų aktualumo vertinimu – net 96 proc. (žr. 26 paveikslą) LDB JGI koordinatorių nurodė, jog ši paslauga bus tikrai aktuali.

25 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar savanoriškos veiklos galimybė bus aktuali pirminės intervencijos programoje dalyvaujantiems jaunuoliams?“

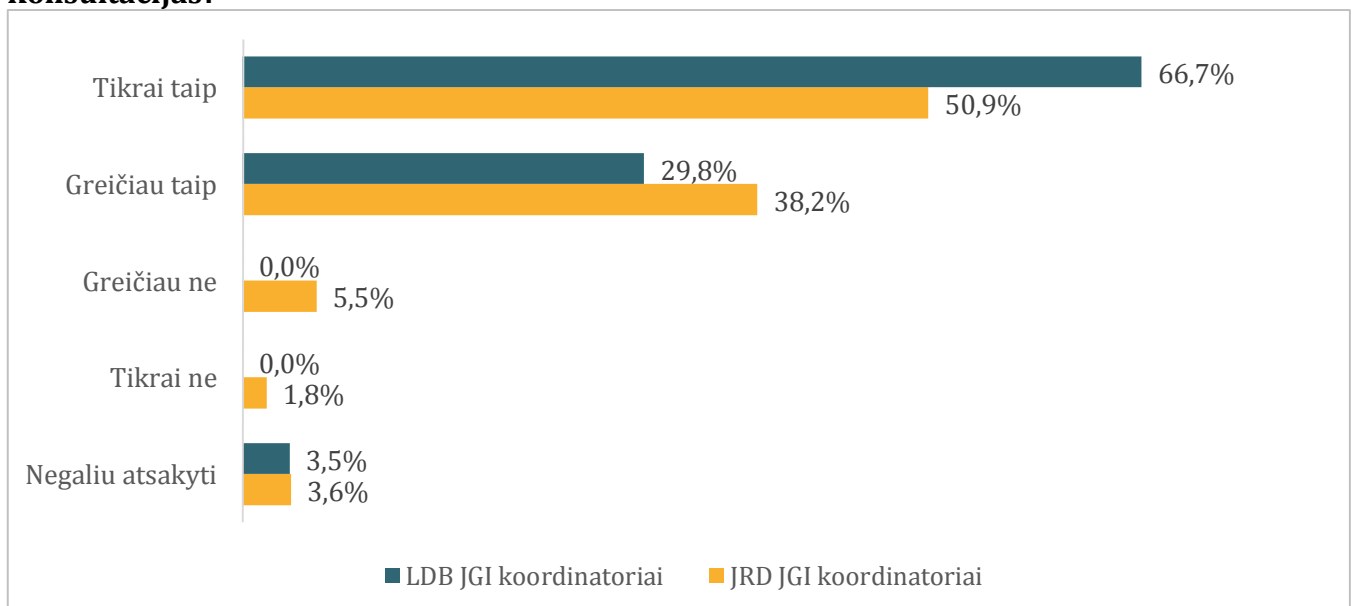
Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

JRD įgyvendinama pirminės intervencijos programa

JRD partneriai savivaldybėse yra atsakingi ne tik už potencialių projekto dalyvių suradimą, bet ir už ankstyvos intervencijos ir aktyvinimo paslaugų teikimą. Tai reiškia, kad atsižvelgdami į neaktyvaus asmens poreikius bei pageidavimus, JRD partneriai savivaldybėse per 4 mėnesius nuo jų identifikavimo turės jiems suteikti pirminės intervencijos paslaugas. Konkrečių paslaugų teikimas neaktyviam jaunuoliui priklausys nuo jo ar jos poreikių bei sudaryto individualaus veiklos plano, kuriame bus numatytos teikti paslaugos, veiklos ir jų įgyvendinimo terminai. Pirminės intervencijos paslaugos ekonomiškai neaktyviems jaunuoliams turėtų apimti: vaiko minimalios priežiūros paslaugas, pagalbą pažįstant save, motyvacijos kėlimo, socialinių įgūdžių ugdymo, tarpininkavimo, jaunuoliui siekiant sugrįžti į švietimo įstaigą, paslaugas. Taip pat bus teikiama nemažai paslaugų, susijusių su jaunuolių savanoriška veikla. Projekto „Atrask save“ paraiškos priede Nr. 16 „Pilnas paslaugų aprašymas“ nurodoma, kad jaunuoliai bus skatinami bei kartu jiems padedama susirasti savanoriškos veiklos vietą, organizuojami mokymai savanoriškos veiklos metu, užtikrinamos mentorystės paslaugos.

JRD JGI koordinatoriai kur kas palankiau, palyginti su LDB JGI koordinatoriais, vertino savanoriškos veiklos atlikimo galimybę projekte. Net 74 proc. koordinatorių mano, jog savanoriškos veiklos paslauga bus greičiau arba labai aktuali (žr. 25 paveikslą). Interviu programos metu kalbinti JRD JGI koordinatoriai taip pat kur kas palankiau vertino šios paslaugos aktualumą jaunuoliams, palyginti su jų kolegomis iš TDB skyrių. Kita vertus, tiek LDB JGI, tiek JRD JGI koordinatorių nuomonės sutapo dėl psichologo konsultacijų poreikio, kadangi net 89 proc. JRD JGI koordinatorių nurodė, jog poreikis šiai paslaugai tikrai arba greičiau bus (žr. 26 paveikslą).

26 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar pirminės intervencijos programos įgyvendinimo metu bus poreikis jaunuoliams teikti psichologines konsultacijas?“

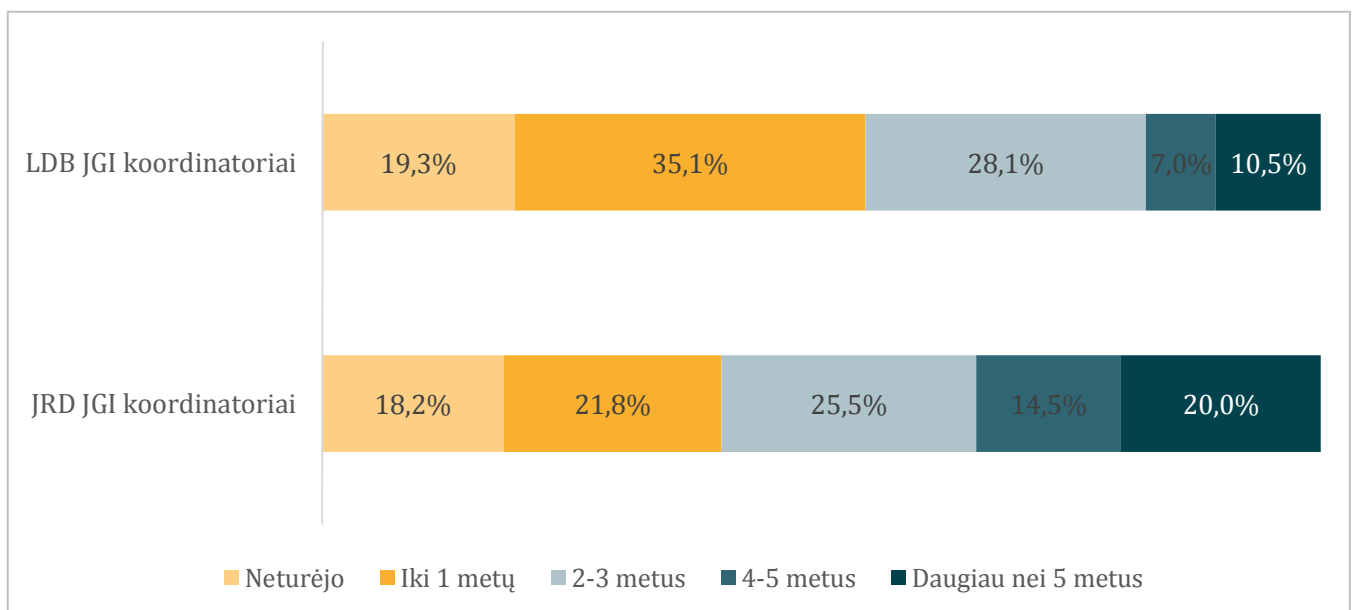

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

3.5.1.2. Projekto „Atrask save“ įgyvendinimo procesas

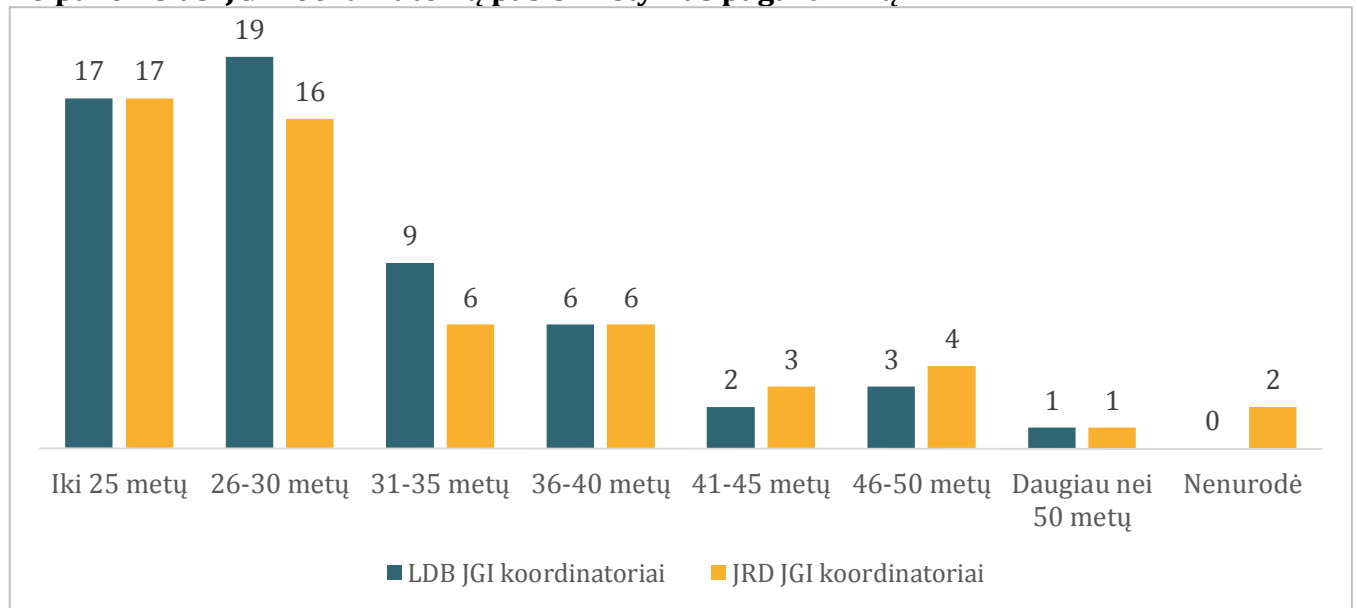
Svarbų vaidmenį projekto „Atrask save“ įgyvendinimo procese turės LDB ir JRD įdarbinti projekto koordinatoriai. Jie turės atlikti dalyvių paiešką, atranką, juos motyvuoti (žr. 3.4.2., 3.4.3., 3.4.4. poskyrius) bei teikti dalį paslaugų (žr. 3.5.1.1. poskyrį). Todėl galima teigti, kad dalis projekto sėkmės priklausys nuo koordinatorių kompetencijų. Interviu su LDB atstovais metu buvo teigta, kad dalis įdarbintų LDB JGI koordinatorių yra buvę projekto „Pasitikėk savimi“ projekto koordinatoriai ir jau turi panašaus darbo su jaunimu patirties. Tačiau atlikta koordinatorių apklausa rodo, kad net 19,3 proc. LDB JGI koordinatorių iš viso neturėjo darbo su jaunimu patirties ir dar 35,1 proc. turėjo tik iki metų tokio darbo patirties – taigi daugiau nei pusė LDB JGI koordinatorių nėra patyrę darbo su jaunimu specialistai. Panaši situacija yra ir su JRD JGI koordinatoriais – 40 proc. iš jų arba neturi darbo su jaunimu patirties, arba jos turi ne daugiau nei vienerius metus (žr. 27 paveikslą). Taip pat galima pastebėti, kad įdarbinti koordinatoriai yra santykinai jauni – daugiau nei pusė tiek LDB JGI, tiek JRD JGI koordinatorių yra iki 30 metų amžiaus (žr. 28 paveikslą).

27 paveikslas. JGI koordinatorių pasiskirstymas pagal iki projekto „Atrask save“ turėtą darbo su jaunimu patirtį

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

28 paveikslas. JGI koordinatorių pasiskirstymas pagal amžių

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

JRD ir LDB koordinuojamos pirminės intervencijos programos yra tarpusavyje integruotos. Pavyzdžiui, LDB pirminės intervencijos programos dalyviams yra numatyta galimybė dalyvauti JRD organizuojamoje savanoriškoje veikloje. Ekonomiškai neaktyvūs jaunuoliai, su kuriais dirbs JRD JGI koordinatoriai, taip pat galės bet kada užsiregistruoti viename iš TDB skyrių. Kadangi LDB ir JRD pirminės intervencijos programos yra tarpusavyje iš dalies integruotos, svarbu, jog visi koordinatoriai gerai išmanytų ne tik savo koordinuojamą programą, tačiau taip pat gerai žinotų apie projektų partnerių teikiamas paslaugas bei galimybes projekto dalyviams judėti tarp skirtingų programų.

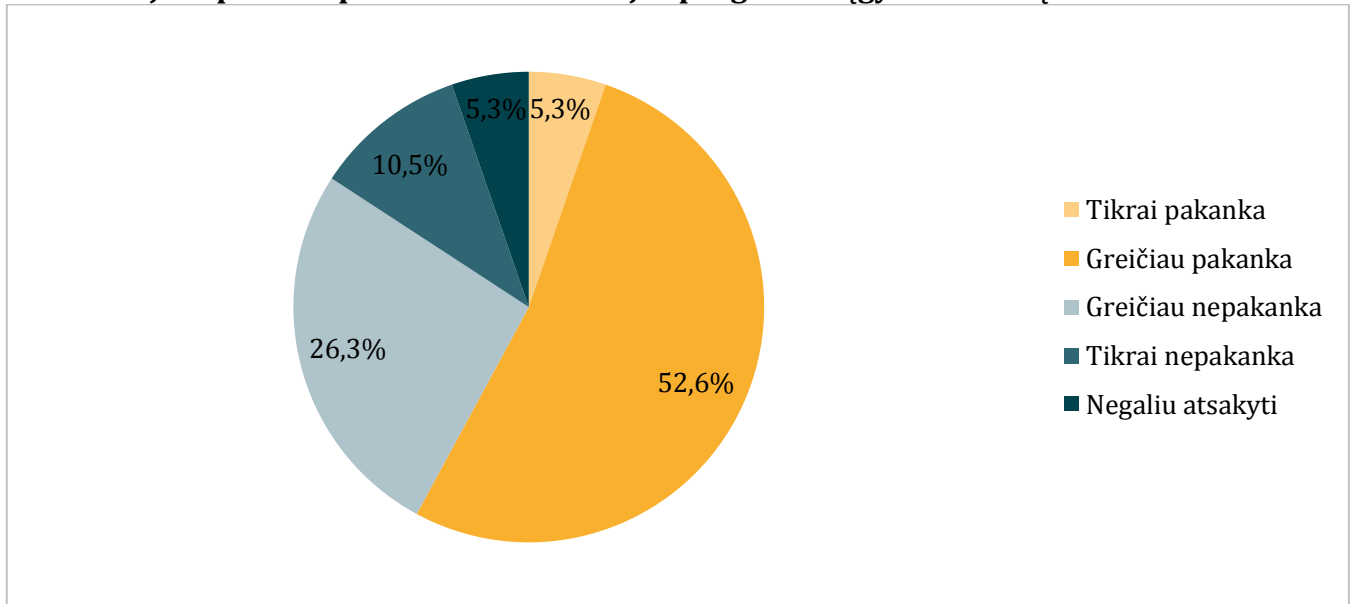
Koordinatorių apklausų rezultatai rodo, jog koordinatoriams trūksta informacijos tiek apie savo, tiek apie projekto partnerių teikiamas pirminės intervencijos paslaugas. Iš viso 37 proc. LDB JGI koordinatorių atsakė, jog jiems turimos informacijos apie LDB pirminės intervencijos programos įgyvendinimą nepakanka (žr. 29 paveikslą). Atviruose atsakymuose į šį klausimą koordinatoriai minėjo, jog jiems labiausiai trūksta informacijos apie būsimą veiklą koordinavimą su paslaugų tiekėju bei apskritai apie visą paslaugų teikimo schemą.

„Atsakomybių ir konkrečių darbų pasiskirstymo tarp LDB JGI koordinatoriaus ir paslaugų teikėjo, darbo su paslaugų tiekėju koordinavimo, informacijos apie paslaugų teikėjus.“

„Trūksta informacijos apie programoje numatytų paslaugų teikimo schemą, atsakomybių pasiskirstymą tarp LDB JGI koordinatoriaus ir paslaugų tiekėjo, darbo su paslaugų tiekėju koordinavimą.“

(LDB JGI koordinatorių apklausos respondentų atsakymai)

29 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jums pakanka turimos informacijos apie LDB pirminės intervencijos programos įgyvendinimą?“

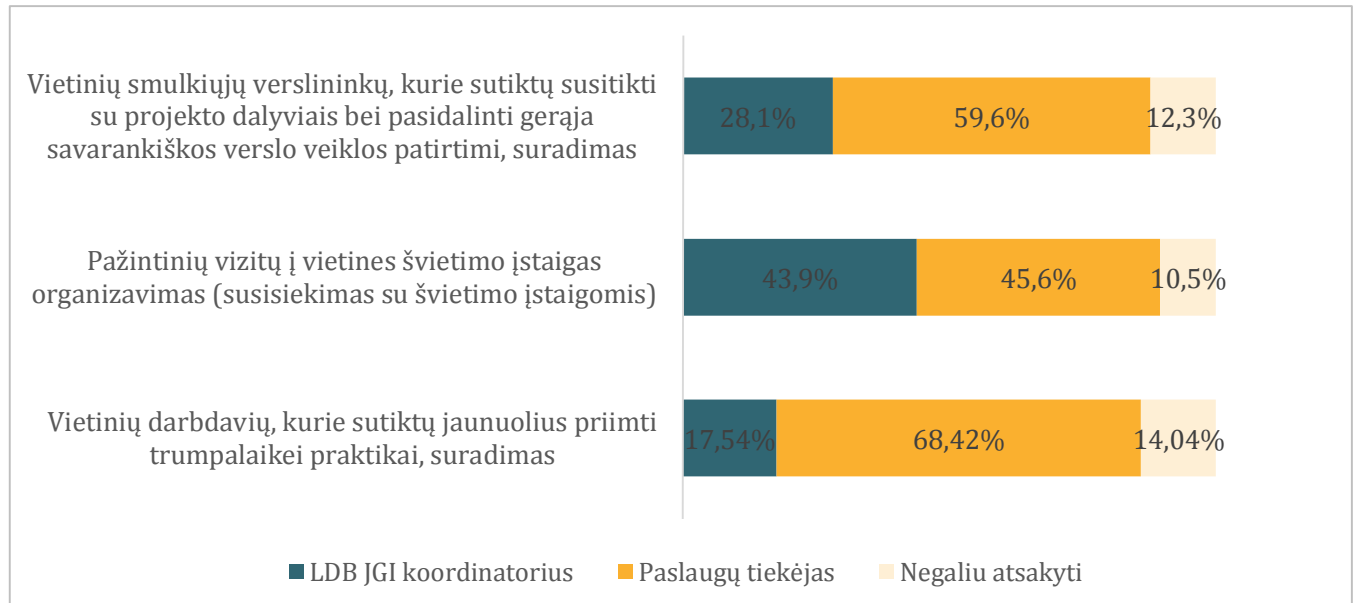

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57), PPMI.

Pastebėtas informacijos trūkumo tendencijas atspindi ir interviu metu surinkta informacija. Interviu metu LDB JGI koordinatoriai pabrėždavo, jog jiems labai trūksta informacijos apie būsimą bendradarbiavimą ir darbo koordinavimą su paslaugų tiekėju. Koordinatoriai pateikdavo skirtingas atliekamų funkcijų pasidalinimo tarp LDB koordinatoriaus ir paslaugų tiekėjo interpretacijas. Pavyzdžiui, vieni koordinatoriai teigė, jog jie bus atsakingi už darbdavių, kurie sutiktų priimti jaunuolius trumpalaikiai praktikai, suradimą ar susisiekimą su švietimo įstaigomis dėl trumpalaikių vizitų, o likę koordinatoriai teigė, jog šias funkcijas atliks paslaugų tiekėjai.

Apklausoje LDB JGI koordinatoriai taip pat turėjo pažymėti, kas – LDB JGI koordinatorius ar paslaugų tiekėjas – bus atsakingas už tam tikrų funkcijų atlikimą projekte. 68,4 proc. koordinatorių atsakė, jog paslaugų tiekėjas bus atsakingas už vietinių darbdavių, kurie sutiktų jaunuolius priimti trumpalaikiai praktikai, suradimą (žr. 30 paveikslą). Likusi dalis koordinatorių arba nurodė, kad jie patys bus už tai atsakingi (17,5 proc.), arba negalėjo atsakyti į šį klausimą (14 proc.). Beveik tolygiai pasiskirstė ir koordinatorių atsakymai apie tai, kas bus atsakingi už pažintinių vizitų į vietines švietimo įstaigas organizavimą. Beveik 44 proc. LDB JGI koordinatorių nurodė, jog už tai bus atsakingi jie patys, o 45,6 proc. nurodė, jog šią funkciją turės atlikti paslaugų tiekėjas. Panaši tendencija pasireiškė ir paklausus apie vietinių smulkiųjų verslininkų, kurie sutiktų susitikti su projekto dalyviais bei pasidalinti gerąja savarankiškos verslo veiklos patirtimi, suradimą: 59,6 proc. nurodė, jog už tai bus atsakingas paslaugų tiekėjas, o 28,1 proc. koordinatorių manė, jog jie patys turės atlikti šią funkciją. Tokie atsakymų skirtumai rodo, kad informacijos nėra pakankamai arba ji nėra vienodai suprantama.

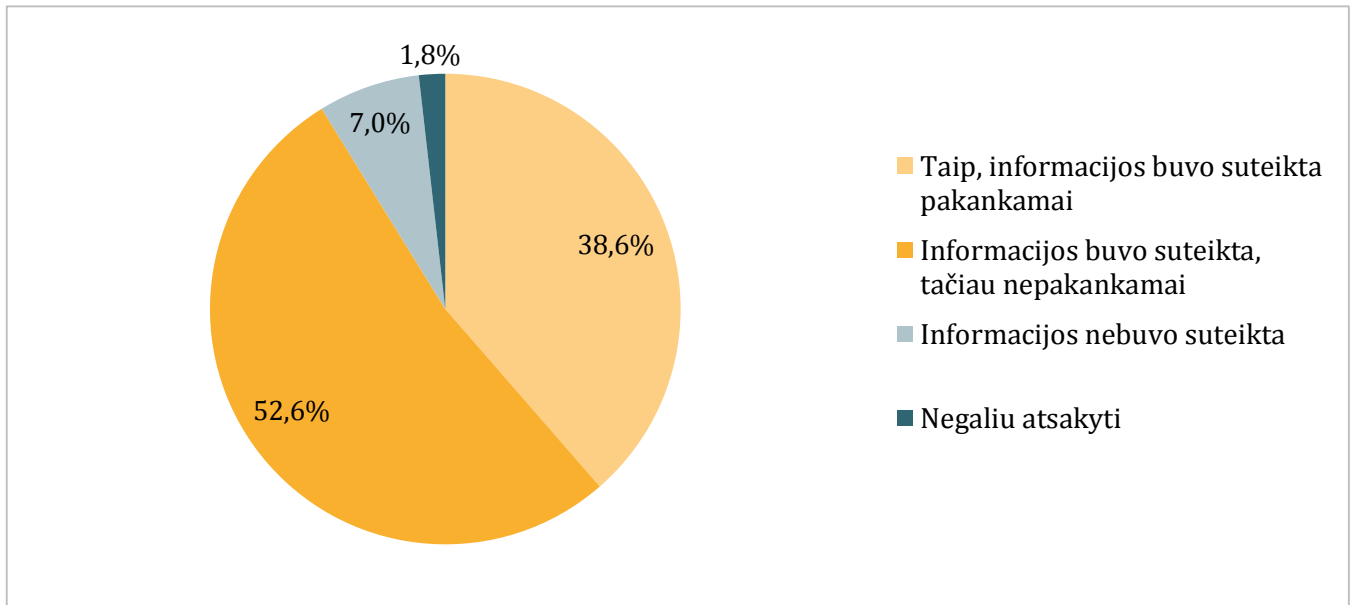
30 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Pažymėkite, kas bus atsakingas už toliau nurodytų funkcijų atlikimą LDB pirminės intervencijos programos įgyvendinimo metu“

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57), PPMI.

Daugiau nei pusė LDB JGI koordinatorių nurodė, kad apie JRD įgyvendinamą pirminės intervencijos programą jiems nebuvo suteikta pakankamai informacijos, o 7 proc. nurodė, jog informacijos jie apskritai nėra gavę (žr. 31 paveikslą). Tai gali paaiškinti, kodėl koordinatoriai pateikė skirtingus atsakymus, kuomet jų buvo klausama apie projekto „Atrask save“ įgyvendinimo schemą. 23 proc. apklaustų LDB JGI koordinatorių nurodė, kad jaunuolis, pabaigęs dalyvavimą JRD pirminės intervencijos programoje ir užsiregistravęs darbo biržoje, galės iškart dalyvauti antrinės intervencijos projekte „Naujas startas“ (jam nereikės papildomai pabaigti ir LDB pirminės intervencijos programos). Visgi net 18 proc. koordinatorių atsakė, jog toks jaunuolis turės pabaigti ir LDB pirminės intervencijos programą prieš pradėdamas dalyvauti antrinės intervencijos projekte. Didžioji dalis koordinatorių (46 proc.) atsakė, jog yra galimi abu variantai, priklausomai nuo konkretaus jaunuolio situacijos (žr. 34 paveikslą)

31 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jums buvo suteikta pakankamai informacijos apie JRD pirminės intervencijos programą?“

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57), PPMI.

JRD JGI koordinatoriai gana palankiai vertino jiems suteiktos informacijos apie JRD pirminės intervencijos programos įgyvendinimą pakankamumą. 69 proc. apklaustų koordinatorių nurodė, jog jiems informacijos yra suteikta tikrai pakankamai arba greičiau pakankamai (žr. 32 paveikslą). Kita vertus, net 29 proc. (16 koordinatorių) nurodė, jog informacijos jiems nepakanka. Atviruose atsakymuose JRD JGI koordinatoriai minėjo, jog jiems trūksta metodinių nurodymų, kaip derėtų dirbti su NEET jaunimu, informacijos apie LDB ir JRD pirminės intervencijos programų tarpusavio integraciją, numatytų teikti paslaugų turinį.

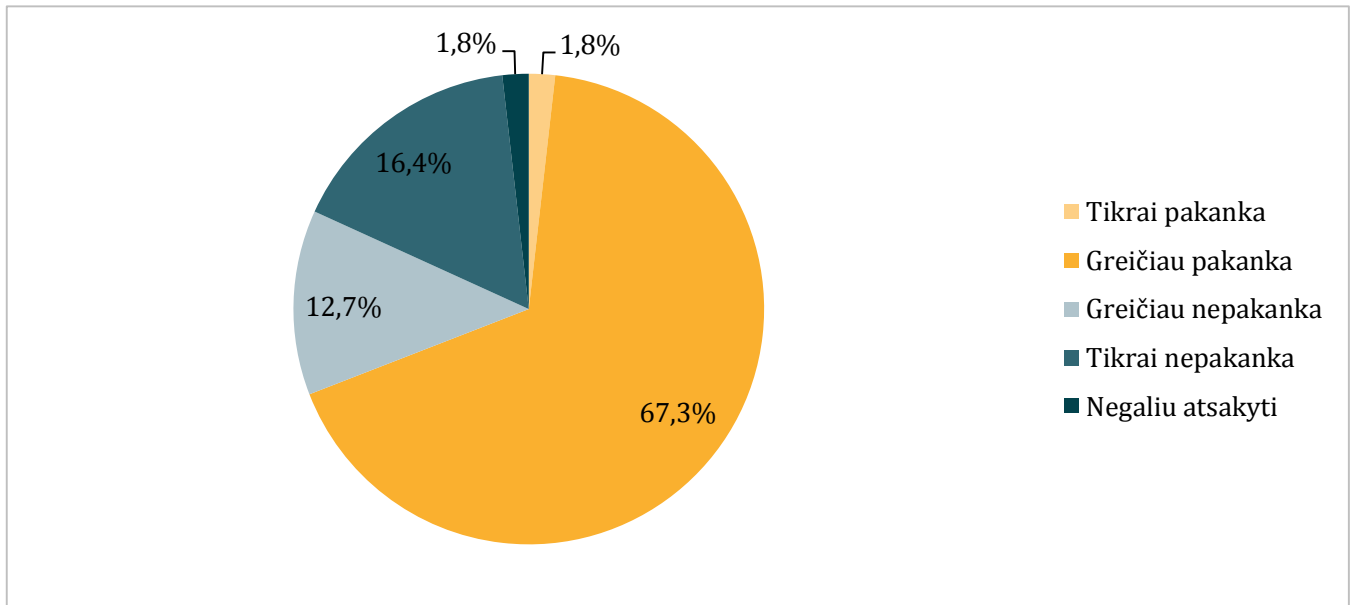
„Trūksta kompleksinio vaizdo apie tai, ką siūlo TDB koordinatoriai ir kaip mes galime kartu bendradarbiauti. Dirbame tame pačiame projekte, tačiau vieni apie kitus beveik nieko nežinome.“

„Metodinės medžiagos, kurių naudojant būtų galima padėti jaunuoliui pažinti save bei savo poreikius, užsiėmimų temų darbui su NEET.“

„Trūksta informacijos apie vaiko minimalios priežiūros paslaugas, visiškai neaišku dėl auklėjimo paslaugų teikimo, individualių pedagoginių konsultacijų teikimo. Neaišku, kaip turėčiau įgyvendinti šią paslaugą, jei mano turimos kompetencijos tam yra nepakankamos.“

(JRD JGI koordinatorių apklausos respondentų atsakymai)

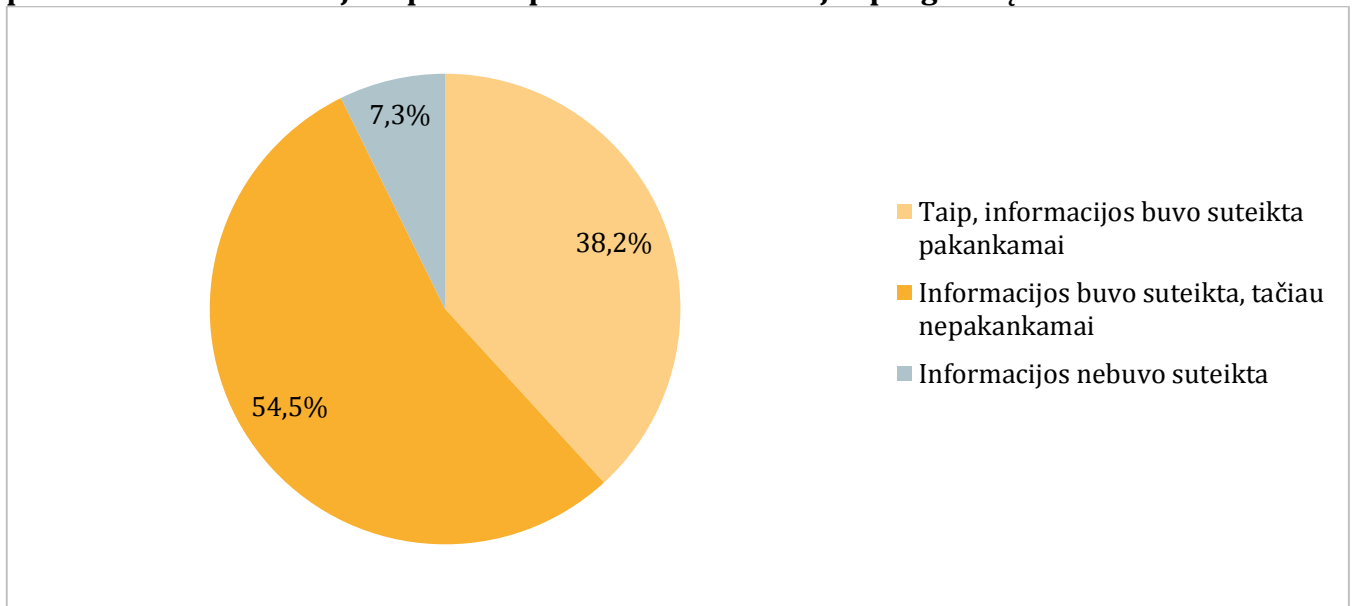
32 paveikslas. JRD JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jums pakanka turimos informacijos apie JRD pirminės intervencijos programos įgyvendinimą?“

Šaltinis: JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

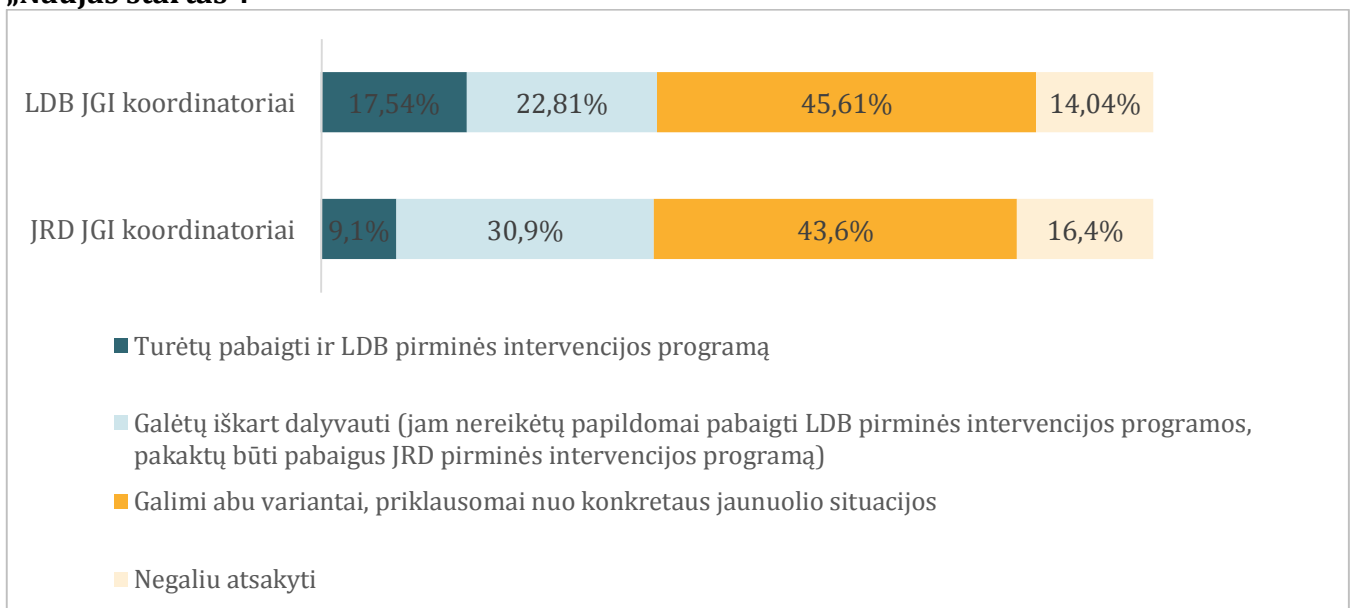
Daugumai JRD JGI koordinatorių taip pat trūksta informacijos ir apie LDB pirminės intervencijos programą. 55 proc. koordinatorių nurodė, jog informacijos apie LDB programą buvo suteikta, tačiau nepakankamai, o 7 proc. apklaustųjų nurodė, jog apskritai negavo jokios informacijos. Šis informacijos trūkumas, tikėtina, (kaip ir LDB JGI koordinatorių atveju) gali paaiškinti, kodėl koordinatoriai skirtingai interpretuoja projekto „Atrask save“ įgyvendinimo schemą. 31 proc. JRD JGI koordinatorių nurodė, kad jaunuolis, pabaigęs dalyvavimą JRD pirminės intervencijos programoje ir užsiregistravęs darbo biržoje, galės iškart dalyvauti antrinės intervencijos projekte „Naujas startas“ (jam nereikės papildomai pabaigti LDB pirminės intervencijos programos). Didžioji dalis koordinatorių (44 proc.) atsakė, jog yra galimi abu variantai, priklausomai nuo konkretaus jaunuolio situacijos (žr. 34 paveikslą).

33 paveikslas. JRD JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar Jums buvo suteikta pakankamai informacijos apie LDB pirminės intervencijos programą?“

Šaltinis: JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

34 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą, kada jaunuolis, pabaigęs JRD pirminės intervencijos programą, galėtų toliau dalyvauti antrinės intervencijos projekte „Naujas startas“.

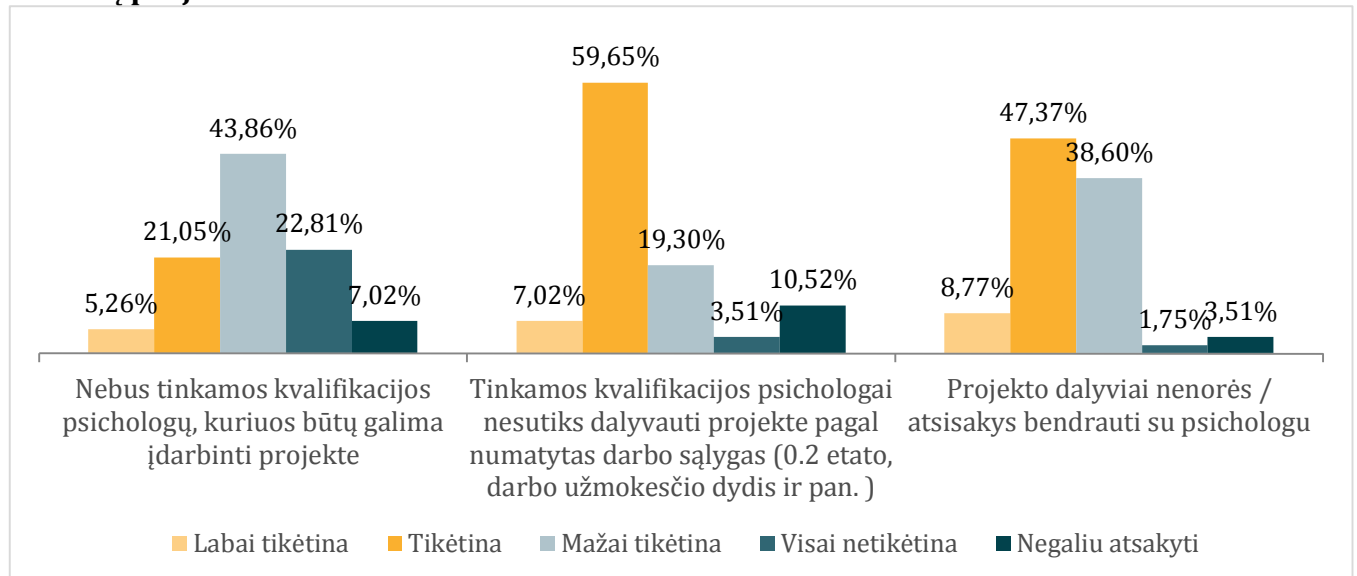

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

Apklausoje tiek LDB JGI, tiek JRD JGI koordinatorių buvo klausama apie galimybes užtikrinti sklandų psichologo paslaugų teikimą jų savivaldybėje (koordinatoriai apklausoje nurodė, jog šios paslaugos bus itin aktualios projekto dalyviams (žr. 26 paveikslą)). Apklausų duomenys rodo, jog beveik 67 proc. LDB JGI koordinatorių ir beveik 64 proc. JRD JGI koordinatorių mano, jog jų savivaldybėse situacija, kuomet tinkamos kvalifikacijos psichologai nesutiks dalyvauti projekte pagal numatytas darbo sąlygas, yra tikėtina arba labai tikėtina (žr. 35 ir 36 paveikslus). Taip pat 56,1 proc. LDB JGI koordinatorių ir 74,6 proc. JRD JGI koordinatorių mano, jog projekto dalyviai

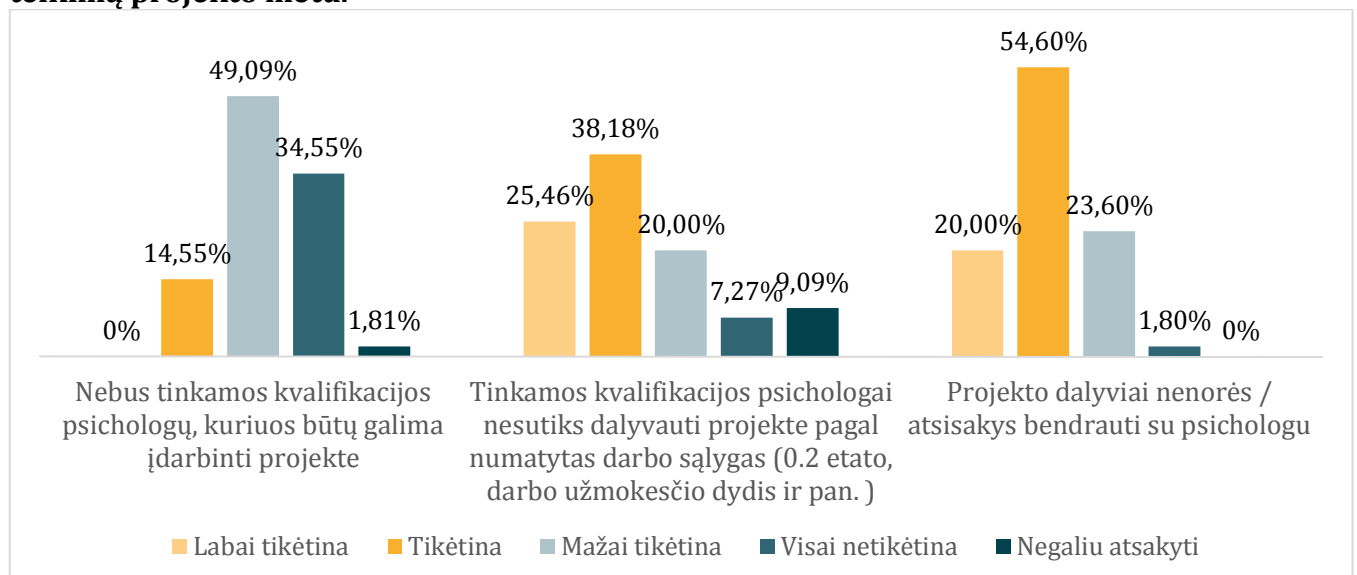
atsisakys bendrauti su psichologu, nors jiems šios paslaugos potencialiai būtų labai naudingos. Situacija, kuomet savivaldybėje nebus tinkamos kvalifikacijos psichologų, kuriuos būtų galima įdarbinti projekte, tik santykinai nedidelei koordinatorių daliai atrodė kaip labai tikėtina arba tikėtina (26,3 proc. LDB JGI koordinatorių ir vos 14,55 proc. JRD JGI koordinatorių).

35 paveikslas. LDB JGI koordinatorių atsakymai į klausimą apie psichologo paslaugų teikimą projekto metu.

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57), PPMI.

36 paveikslas. JRD JGI koordinatorių atsakymai į klausimą apie psichologo paslaugų teikimą projekto metu.

Šaltinis: JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

3.5.2. Antrinės intervencijos projektas „Naujas startas“

Projekte „Atrask save“ yra siekiama, kad Lietuvos darbo biržos ar Jaunimo reikalų departamento koordinuojamą pirminės intervencijos programą pabaigęs jaunuolis gautų nesubsidijuojamą pasiūlymą dirbti, mokytis, dalyvauti stažuotėje arba mokyme per pameistrystę. Kita vertus, jei

jaunuoliui nesubsidijuojamo pasiūlymo savarankiškai gauti nepavyktų, jam bus siūloma dalyvauti antrinės intervencijos projekte „Naujas startas“ bei tokiu būdu gauti subsidijuojamą pasiūlymą dirbti, mokytis, dalyvauti stažuotėje arba mokyme per pameistrystę.

Antrinės intervencijos projekte „Naujas startas“ galės dalyvauti tik darbo biržoje registruoti bedarbiai asmenys, kurie dalyvavo pirminės intervencijos projekte „Atrask save“, tačiau per vieną mėnesį negavo nesubsidijuojamo pasiūlymo dirbti, mokytis, dalyvauti stažuotėje arba mokyme per pameistrystę. JRD pirminę intervenciją pabaigęs jaunuolis, norėdamas patekti į projektą „Naujas startas“, visų pirma, turės užsiregistruoti darbo biržoje. Antrine intervencija vadinamos integracijos į darbo rinką priemonės, įskaitant bedarbių profesinį mokymą, įgūdžių įgijimo rėmimą, įdarbinimą subsidijuojant, darbo rotaciją, teritorinio judumo rėmimą ir pan. Planuojama, jog antrinės intervencijos projekte dalyvaus 11 065 unikalūs dalyviai. Iš viso 9 tūkst. jaunuolių turėtų būti įtraukti į profesinio mokymo programas, 2 895 jaunuoliams suteiktas darbo įgūdžių įgijimo rėmimas bei 2 065 jaunuoliams suteikta darbo užmokesčio subsidija. Bendras dalyvių skaičius nesutampa su į konkrečias priemones nusiunčiamų jaunuolių skaičiumi dėl to, jog tas pats jaunuolis galės dalyvauti keliose skirtingose priemonėse. Pavyzdžiui, dalyvauti profesinio mokymo programoje, o vėliau pagal įgytą profesiją įsidarbinti įmonėje, pasinaudodamas įdarbinimo subsidijuojant priemone. Galimybė tam pačiam jaunuoliui gauti kelias antrinės intervencijos paslaugas itin sustiprina ne tik antrinės intervencijos projekto, bet ir visos JUI įgyvendinimo sistemos (pirminės ir antrinės intervencijos projektų) integralumą bei kompleksiskumą.

3.5.3. JUI stebėseną

Lietuvos darbo birža, įgyvendindama 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 7 prioriteto „Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas“ 7.3.2 uždavinį „Padidinti valstybės įdarbinimo tarnybos veiksmingumą ir labiau orientuoti į rezultatus“, vykdo projektą „Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo stebėsenos modelio sukūrimas“. Šį projektą sudaro dvi dalys – JGI įgyvendinimo stebėsenos modulio sukūrimas, vystant LDB informacinę sistemą (LDB IS), bei JRD ir JRD partnerių bei TDB darbuotojų mokymas dirbti su sukurta programine įranga.

JGI stebėsenos sistema apims ir JUI įgyvendinamų projektų stebėseną. Sistemoje bus galimybė pažymėti, iš kokio finansinio šaltinio yra finansuojama priemonė. LDB IS bus realizuotos pirminės intervencijos priemonės jauniems bedarbiams – koordinatoriai galės žymėti dalyvio statusą, suteiktas paslaugas, sekti dalyvio pažangą, intervencijos rezultata. Prie kiekvienos ADRP priemonės (išskyrus paramą darbo vietoms steigti bei viešuosius darbus) bus galima pažymėti, kad ji yra teikiama kaip JUI priemonių antrinės intervencijos dalis. Taip pat bus sudarytos galimybės JRD ir JRD partnerių darbuotojams prisijungti prie LDB IS ne iš ldb.lt domeno. Jie į sistemą turės vesti duomenis apie dalyvio sutikimą ar atsisakymą dalyvauti, pildyti dalyvio IVP, žymėti jam suteiktas paslaugas, intervencijos rezultata. Sistemoje taip pat bus galimybė patikrinti, ar dalyvis atitinka tikslinę projekto grupę – yra neaktyvus.

Į sistemą tiek JRD ir JRD partnerių, tiek LDB darbuotojai galės įkelti projekto dalyvio anketą, kurioje bus pateikiama dalyvio asmeninė informacija bei socialinės charakteristikos. Bus

pažymima dalyvio lytis, statusas darbo rinkoje, išsilavinimas, priklausymas socialinės rizikos grupėms, taip pat projekto dalyvio atitiktis kitiems kriterijams, kuriuos suformuos ministerija ar kita įgyvendinanti institucija⁴⁶.

Stebėsenos sistemoje bus skaičiuojami trijų tipų rodikliai: LDB tiesioginiai rezultato rodikliai, JRD tiesioginiai rezultato rodikliai, LDB ir JRD ilgalaikiai rezultato rodikliai (žr. 6 lentelę). Taip pat bus sudaryta galimybė stebėti produkto rodiklių paskirstymą pagal 15–24, 25–29 metų amžiaus grupes: LDB pagal 16–29, 16–24, 25–29 metų amžiaus grupes, JRD pagal 15–18, 16–29 metų amžiaus grupes.

LDB IS esantys duomenys bus naudojami rodiklių stebėsenos ataskaitoms generuoti. Kiekvieno ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (mėnesio, ketvirčio, pusmečio, metų) bus generuojamos bendros JGI stebėsenos ataskaitos, taip pat bus galimybė sudaryti ataskaitas pagal asmenį. Be to, bus rengiamos ataskaitos pagal kiekvieną tikslinę grupę, atspindinčios kiekvienam dalyviui suteiktas konkrečias paslaugas. Taip pat bus rengiamos ir ataskaitos atskirai pagal kiekvieną antrinės intervencijos priemonę. Rodiklių stebėsenos ataskaitos bus prieinamos viešai LDB išoriniame portale.

⁴⁶ Preliminarioje anketoje jie nėra nurodyti.

3.6. JUI partnerystės

10.1.8. Įvertinti JUI partnerystės tinkamumą įgyvendinti suplanuotas veiklas ir 7.4.1 uždavinį: kiek sėkmingai buvo panaudotos jau esančios partnerystės? Ar sukurtos naujos partnerystės sudaro prielaidas sėkmingai įgyvendinti 7.4.1 uždavinį? Ar pakankamai įtrauktos visos suinteresuotos šalys?

Svarbi JUI intervencijų sėkmės prielaida yra sėkmingos dviejų tipų partnerystės. Pirma, tai bendradarbiavimas tarp Lietuvos darbo biržos (LDB) ir Jaunimo reikalų departamento (JRD) bei jų vietos lygmens JGI koordinatorių. LDB ir JRD partnerystė, įgyvendinant vieną bendrą JUI projektą, yra naujas sprendimas Lietuvos jaunimo užimtumo politikoje. Antra, ne mažiau nei LDB ir JRD tarpusavio bendradarbiavimas svarbus yra ir kitų suinteresuotų socialinių partnerių aktyvus įtraukimas į JUI įgyvendinimą tiek nacionaliniu, tiek vietos lygiu. Toliau šiame skyriuje vertinami abu partnerystės tipai ir pasiekta pažanga, kuriant JUI ir JGI įgyvendinimo socialinius tinklus ir bendradarbiavimo mechanizmus.

3.6.1. LDB ir JRD partnerystė

LDB ir JRD JGI koordinatorių bendradarbiavimas

Bendradarbiavimas tarp toje pačioje savivaldybėje dirbančių LDB ir JRD JGI koordinatorių

Pirminės intervencijos projekto „Atrask save“ paraiškoje buvo numatyta įdarbinti 125 projekto koordinatorius – 61 teritorinėse darbo biržose ir jų skyriuose bei 64 JRD partnerių organizacijose. Tačiau paraiškoje ir jos prieduose nebuvo numatyta jokie bendradarbiavimo tarp LDB JGI ir JRD JGI koordinatorių⁴⁷. Vis dėlto darbas tame pačiame projekte siekiant tų pačių tikslų lemia bendradarbiavimo būtinybę⁴⁸.

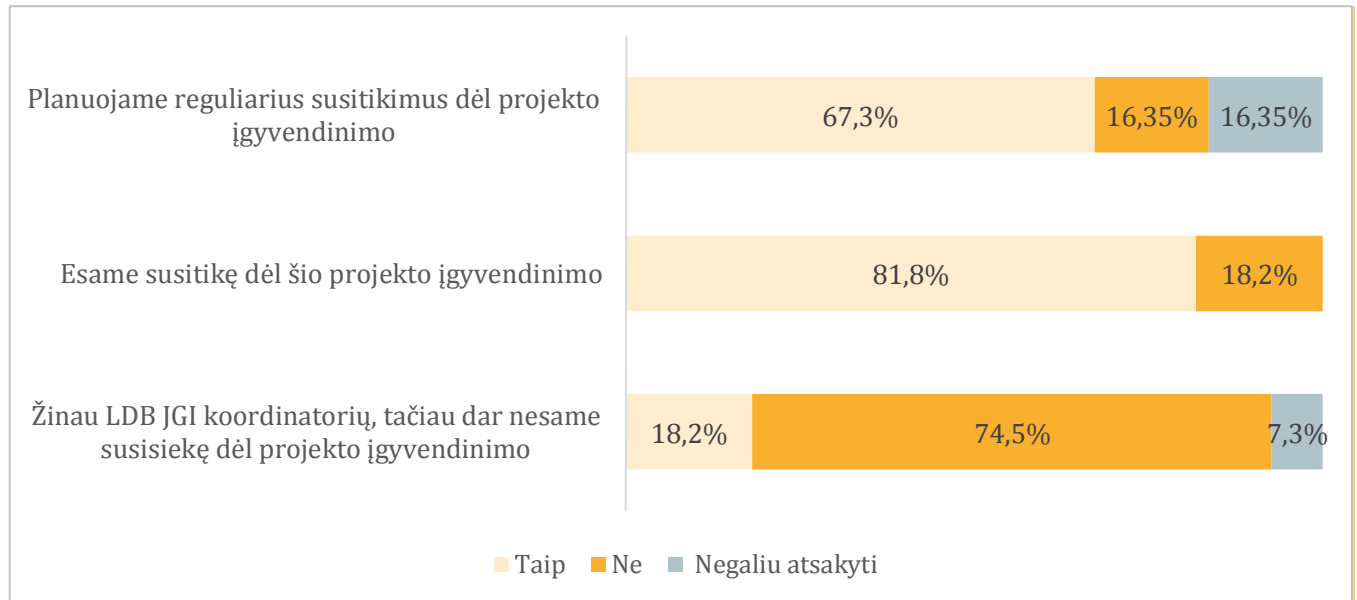
Dar neprasidėjus pačioms projekto veikloms, JGI koordinatorių tarpusavio bendradarbiavimas daugiausia yra paremtas susipažinimu ir, rečiau, bendro darbo ateityje planavimu. 82 proc. apklaustų JRD JGI koordinatorių teigė, kad yra susitikę su LDB JGI koordinatoriumi savo savivaldybėje dėl projekto „Atrask save“ įgyvendinimo, o 67 proc. pažymėjo, kad planuoja ir reguliarius susitikimus dėl projekto įgyvendinimo (žr. 37 paveikslą). Tuo pačiu metu 75,4 proc. apklaustų LDB JGI koordinatorių teigė, jog jau buvo susitikę arba ketina rengti reguliarius susitikimus su JRD JGI koordinatoriumi savo savivaldybėje (LDB JGI koordinatorių apklausa). Atlikti interviu leido pamatyti ir kokybinę tokio JGI koordinatorių santykio pusę. Visi interviu dalyvavę koordinatoriai teigė, jog yra susipažinę su kitu koordinatoriumi savo savivaldybėje bei deklaravę abipusį išipareigojimą bendradarbiauti. Tačiau ne visiems atrodė, kad bendradarbiavimas vyksta sklandžiai. Buvo išsakyti nuogąstavimai dėl supratimo, jog abu koordinatoriai dirba viename projekte, trūkumo. Koordinatoriai labai aiškiai pabrėžė tikslinių

⁴⁷ Numatytas tik JRD JGI koordinatoriaus tarpininkavimas tarp neaktyvaus jaunuolio ir TDB.

⁴⁸ PPMI (2015), *NEET jaunimo integracija į darbo rinką ir visuomenę įgyvendinant įvairias į NEET jaunimą orientuotas politikos intervencijas*, LR Vyriausybės kanceliarijos užsakymu atlikto vertinimo galutinė ataskaita.

grupių skirtį ir teigė, kad kiekvienas yra atsakingas už savo projekto dalį. Suvokimo apie darbą tame pačiame projekte stoka kartu su 3.5.1.2 poskyryje plačiau aptartu informacijos koordinatoriams apie projekto „Atrask save“ atskirų dalių įgyvendinimą trūkumu gali tapti kliūtimi sėkmingam koordinatorių bendradarbiavimui.

37 paveikslas. JRD JGI koordinatorių pateiktas bendradarbiavimo su LDB JGI koordinatoriumi vertinimas

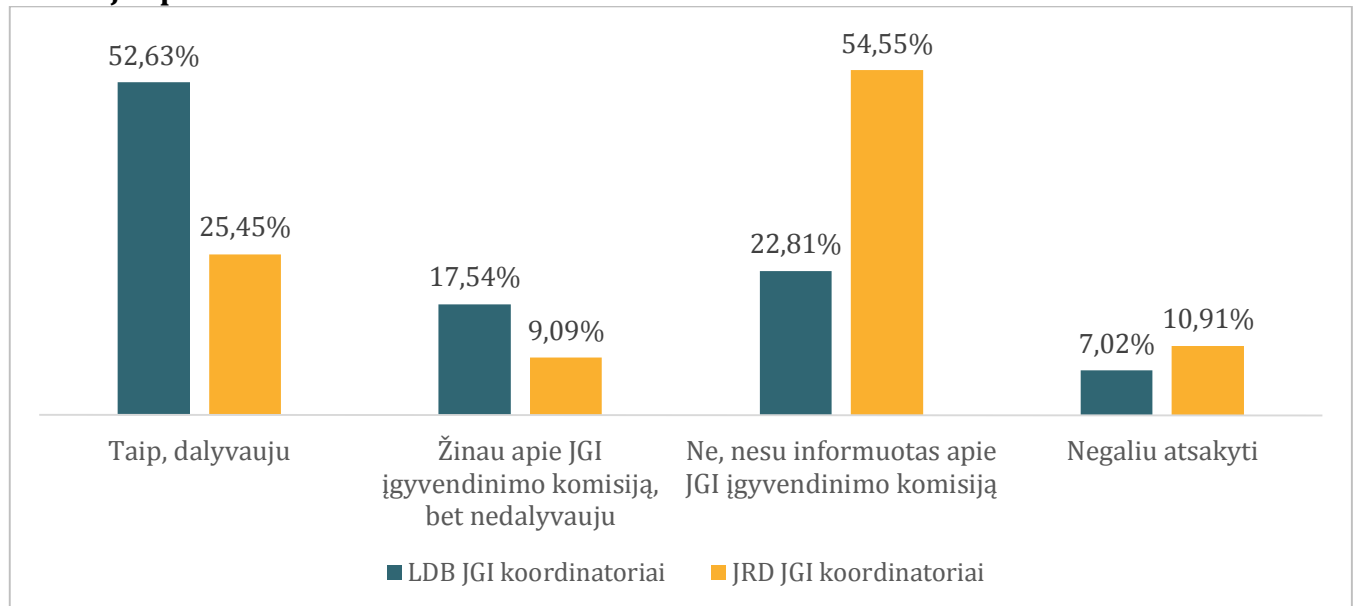

Šaltinis: JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

Lietuvos darbo birža yra sukūrusi JGI priežiūros įgyvendinimo institucijų tinklą. Lietuvos darbo biržos direktoriaus 2013 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-744 sudarytas nacionalinio lygmens Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo koordinacinis komitetas. Teritorinės darbo biržos yra įpareigosotos sudaryti TDB JGI įgyvendinimo koordinacinius komitetus bei suburti JGI įgyvendinimo komisijas savivaldos lygmeniu. Į JGI įgyvendinimo komisijas yra įtraukti savivaldos, mokymo įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, darbdavių ir kiti atstovai⁴⁹. Į pastarąsias komisijas pagal savo funkcijas galėtų patekti ir visi projekto „Atrask save“ koordinatoriai. Atlikta JGI koordinatorių apklausa parodė, kad JGI įgyvendinimo komisijų žinomumas skiriasi tarp LDB JGI ir JRD JGI koordinatorių. Net 54 proc. JRD JGI koordinatorių nežinojo apie JGI įgyvendinimo komisijas, o 53 proc. LDB JGI koordinatorių teigė dalyvaujantys jų posėdžiuose (žr. 38 paveikslą). Tai dar kartą įrodo bendradarbiavimo grandžių tarp vienoje savivaldybėje dirbančių LDB JGI ir JRD JGI koordinatorių trūkumą. Tiesa, sprendžiant šią problemą, anot projekto „Atrask save“ vadovės, LDB iniciatyva kas mėnesį kiekvienoje apskrityje vyks LDB JGI ir JRD JGI koordinatorių susitikimai. Taip bus sukurta papildoma platforma glaudesniai koordinatorių bendradarbiavimui.

⁴⁹ Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2013 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-744 „Dėl jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo“.

38 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą apie dalyvavimą JGI įgyvendinimo komisijos posėdžiuose.

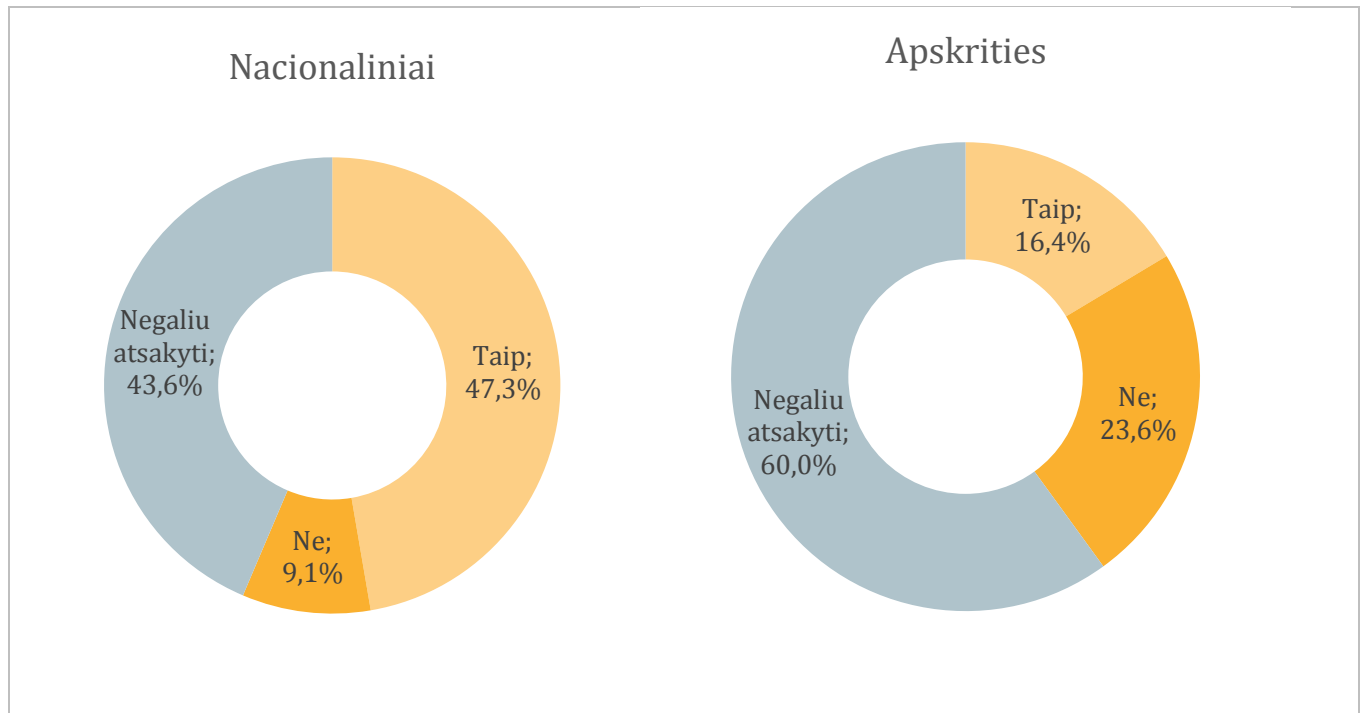
Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

Bendradarbiavimas tarp skirtingose savivaldybėse dirbančių LDB ir JRD JGI koordinatorių

Ne mažiau svarbus yra ir skirtingose savivaldybėse dirbančių LDB ir JRD JGI koordinatorių bendradarbiavimas. Turi būti sudarytos greitos ir patogios sąlygos keisti informacija ir patirtimi tą patį darbą dirbantiems koordinatoriams. Atlikti interviu parodė, kad nuolatiniam bendravimui koordinatoriai naudoja socialinius tinklus – pagrindinis bendravimas vyksta *Facebook* grupėse. Tiek LDB JGI, tiek JRD JGI koordinatoriai turi savo *Facebook* grupes, kuriose dalijasi patirtimi ir klausimais, aktualia informacija.

Projekto „Atrask save“ paraiškos priede Nr. 7 „Koordinatoriaus funkcijos“ yra numatyta, jog LDB JGI koordinatoriai turės kas mėnesį dalyvauti apskrities koordinatorių susitikimuose TDB būstinėje bei kas pusmetį šalies koordinatorių susitikimuose LDB būstinėje. Paraiškos priede Nr. 15 „Vietos JGI koordinatoriaus funkcijos“ nėra numatytas JRD JGI koordinatoriaus dalyvavimas reguliariuose apskrities ar šalies JRD JGI koordinatorių susitikimuose. Vis dėlto pačioje projekto „Atrask save“ paraiškoje yra numatyti susitikimai ir JRD JGI koordinatoriams. Atsižvelgiant į savivaldybių specifiką (miesto, rajono ar žiedinė) bus suorganizuojama 10 dviejų dienų bei 10 vienos dienos koordinatorių susitikimų (iš viso 20 susitikimų projekto įgyvendinimo metu). Tačiau JRD JGI koordinatoriai nėra užtikrinti dėl to, ar tokie susitikimai yra numatyti ir kokių dažnumu jie vyks. Dauguma apklausoje dalyvavusių koordinatorių (60 proc.) negalėjo atsakyti, ar jų apskrityje susitikimai vyks, ir tik 16 proc. nurodė, kad jų apskrityje numatomi reguliarius koordinatorių susitikimai (žr. 39 paveikslą). Koordinatoriai buvo labiau užtikrinti dėl nacionalinio lygmens koordinatorių susitikimų – 47 proc. teigė, kad tokie susitikimai vyks (žr. 39 paveikslą). Atsakydami į atvirus klausimus dėl nacionalinių susitikimų dažnumo, koordinatoriai nurodė įvairius jų organizavimo intervalus: kas mėnesį, du, tris ar tokiu dažnumu, kaip nuspręs JRD.

39 paveikslas. JRD JGI koordinatorių atsakymai į klausimus „Ar Jūsų apskrityje / nacionaliniu lygiu yra numatomi reguliarūs JRD JGI koordinatorių susitikimai?“

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

3.6.2. Partnerystė su suinteresuotais socialiniais partneriais

Bendradarbiavimo memorandumas nacionaliniu lygiu

Lietuvoje JUI įgyvendinimas yra neatsiejamas nuo Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo. 2013 m. gruodžio 16 d. Lietuvoje buvo patvirtintas Jaunimo garantijų iniciatyvos planas⁵⁰. Jame nustatyta, kad LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra atsakinga už plano įgyvendinimo koordinavimą. SADM kartu su jai pavaldžiomis Lietuvos darbo birža ir Jaunimo reikalų departamentu tapo pagrindiniais plano įgyvendintojais. Buvo numatyta, kad prie plano įgyvendinimo prisidės LR švietimo ir mokslo ministerija, LR ūkio ministerija ir LR žemės ūkio ministerija. JGI plano įgyvendinime taip pat bus siūloma dalyvauti socialiniams partneriams, jaunimo organizacijoms, savivaldybių atstovams. Siekiant įtvirtinti ir užtikrinti tarpinstitucinį bei tarpsektorinį bendradarbiavimą, 2014 m. sausio 14 d. buvo pasirašytas *Bendradarbiavimo memorandumas dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo*⁵¹. 2014 m. lapkričio 27 d. įvykdžius

⁵⁰ Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymas Nr. A1-692 „Dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“.

⁵¹ Bendradarbiavimo memorandumas dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo, 2014 m. sausio 14 d. Memorandumą pasirašė: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, Lietuvos studentų sąjunga, Lietuvos savivaldybių asociacija, Investuotojų forumas, Lietuvos pramoninkų konfederacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos verslo darbdavių konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“ ir Lietuvos darbo federacija.

Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano pakeitimus, tarp dalyvaujančių institucijų nebeliko LR žemės ūkio ministerijos⁵². SADM, LDB ir JRD yra atsakingos už garantijų teikimą iš švietimo sistemos ar darbo rinkos jau iškritusiems jaunuoliams. ŠMM ir jai pavaldžios įstaigos vykdydys prevencinio pobūdžio priemones, skirtas vis dar švietimo sistemoje esantiems jaunuoliams. LR ūkio ministerijos ir viešosios įstaigos „Versli Lietuva“ vaidmuo įgyvendinant JGI yra nukreiptas į jaunimo verslumą ir savarankišką užimtumą skatinančias priemones.

Jaunimo užimtumo iniciatyvos intervencijos yra nukreiptos į iš švietimo sistemos ar darbo rinkos jau iškritusius jaunuolius. Pagrindinė institucija, atsakinga už JUI įgyvendinimą ir partnerystės veiklos koordinavimą Lietuvoje, yra LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija. JUI projektus įgyvendinančios institucijos yra Lietuvos darbo birža kartu su Jaunimo reikalų departamentu. Tai yra pirmas šių dviejų institucijų sisteminio bendradarbiavimo atvejis, kartu įgyvendinant vieną projektą.

Partnerystės vietos lygiu

Partnerystės su savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatoriais

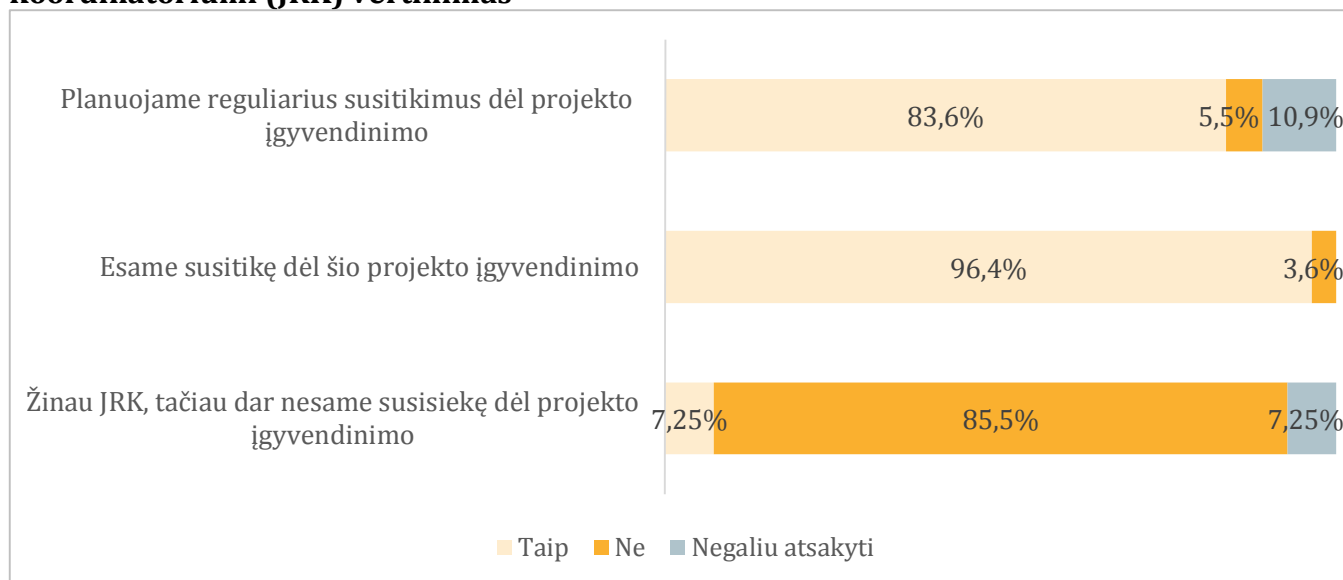
TDB ir jų skyriuose dirbantys projekto koordinatoriai ir JRD partnerių organizacijose dirbantys koordinatoriai, įgyvendindami JUI projektą, turėtų bendradarbiauti su savivaldybių Jaunimo reikalų koordinatoriais (JRK). Bendrojoje JGI įgyvendinimo schemoje⁵³ nurodyta, kad JRK turėtų rinkti statistinius duomenis apie NEET jaunimą Lietuvos savivaldybėse iš jose veikiančių Teritorinių darbo biržų (TDB) ir Jaunimo darbo centrų (JDC), policijos komisariatų, Vaikų teisių apsaugos tarnybos, socialinės rūpybos centrų, seniūnijų (seniūnų ir socialinių darbuotojų), Atvirų jaunimo centrų (AJC) bei Atvirų jaunimo erdvių (AJE). Nepaisant to, jog JRK yra įtrauktas į projekto schemą, jo vaidmuo nėra iki galo aiškus ir apibrėžtas. Tą patvirtina ir interviu programos metu kalbintų koordinatorių atsakymai – kiekvienoje iš aplankytų savivaldybių JRK vaidmuo įgyvendinant projektą „Atrask save“ skiriasi. Vienoje iš savivaldybių JRK atliko susitikimų organizavimo funkciją: kvietė susitikti LDB JGI ir JRD JGI koordinatorius, taip pat kvietė juos į kitus renginius bei posėdžius. Nors taip buvo kuriamos progos stiprinti JGI koordinatorių ryšius, viena iš savivaldybėje veikiančių koordinatorių abejojo to nauda dėl egzistuojančių darbo skirtumų. Kitoje savivaldybėje JRK aktyviai įsitraukė į patį projekto įgyvendinimą, teikdamas JRD JGI koordinatoriui informaciją apie potencialius projekto dalyvius bei skatindamas kitų savivaldybės darbuotojų bendradarbiavimą. Trečioje savivaldybėje JRK atlieka tik statistikos apie NEET jaunimą rinkimo ir perdavimo JRD funkciją. Šioje savivaldybėje JRK apie projektą sužinojo tik LDB JGI koordinatoriams pasiūlius susitikti jo aptarti – taigi apskritai nežinojo apie savo rolę projekte (statistiką apie NEET jaunuolius rinkdavo dar iki projekto). Nepaisant to, jog JRK funkcija projekto rėmuose nėra visiškai apibrėžta, projekto „Atrask save“ koordinatoriai yra linkę bendradarbiauti su savivaldybės JRK: 84 proc. JRD JGI koordinatorių nurodė, jog planuoja rengti reguliarius

⁵² Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymas Nr. A1-584 Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymo Nr. A1-692 „Dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo.

⁵³ 17 projekto „Atrask save“ paraiškų priedas „Bendroji JGI įgyvendinimo schema“.

susitikimus su JRK dėl projekto įgyvendinimo (žr. 40 paveikslą). Atitinkamai 51 proc. LDB JGI koordinatorių nurodė darysiantys tą patį (LDB JGI koordinatorių apklausa). Vis dėlto aiškiau apibrėžta JRK vieta projekte leistų susitikimus išnaudoti produktyvesniam bendradarbiavimui projekto metu.

40 paveikslas. JRD JGI koordinatorių bendradarbiavimo su savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatoriumi (JRK) vertinimas

Šaltinis: JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N=55), PPMI.

Bendradarbiavimas su kitais vietos lygmens veikėjais

Konkrečius projekto dalyvius, bendradarbiaudami su savivaldybių administracijų vaiko teisių apsaugos skyriais, jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis, AJC, AJE, teritoriniais policijos komisariatais, seniūnijomis, TDB, švietimo įstaigomis, socialinės paramos ir globos organizacijomis, turėtų nustatyti bei jiems pasiūlyti dalyvauti pirminės intervencijos programoje JRD JGI koordinatoriai. Tai, kad vietos lygmens veikėjai bus viena esminių grandžių surandant neaktyvius NEET jaunuolius, patvirtina ir JRD JGI koordinatorių apklausa. Atsakydami į atvirą klausimą apie tai, kaip koordinatoriai planuoja surasti potencialius projekto „Atrask save“ dalyvius, dauguma minėjo vietos institucijas ir veikėjus:

„Pagrindinis neaktyvių jaunuolių paieškos šaltinis – žmonės, esantys arčiausiai jų: seniūnai, socialiniai darbuotojai, bendruomenių pirmininkai, mokyklų socialiniai darbuotojai, darbo biržos atstovai, socialinių pagalbos centrų darbuotojai ir kiti aktyviai tam tikruose regionuose veikiantys asmenys.“

„Surasti jaunuolius planuoju per seniūnijas, socialinius darbuotojus, kurie geriausiai žino neaktyvių jaunuolių buvimo vietas.“

„Visos viltys nukreiptos į įstaigas, kurios vienaip ar kitaip turi prieigas prie neaktyvių jaunuolių. Tik jų dėka ir užtikrintu bendradarbiavimu bus pasiekti geriausi rezultatai. Juk kaip sakoma: „Vienas lauke ne karys...“

(JRD JGI koordinatorių apklausos respondentų atsakymai)

Kol pačios projekto veiklos dar neprasidėjo, JRD JGI koordinatoriai turi kurti savo ir vietos lygmens institucijų ryšius: susipažinti su jų darbuotojais, pristatyti projektą. Sėkmingai užmegzti ryšiai turėtų padėti efektyviau ir greičiau vykdyti projekto veiklas jam visiškai prasidėjus. Tačiau bendradarbiavimas ne visur vyksta sklandžiai – tiek dėl duomenų apsaugos aspektų, dėl kurių įvairios institucijos negali teikti informacijos apie neaktyvius NEET JRD JGI koordinatoriams, tiek dėl pačių institucijų nenoro bendradarbiauti. Neretai socialiniams partneriams trūksta informacijos apie projektą „Atrask save“, tad jie tiesiog nežino ir nesupranta, kodėl turėtų bendradarbiauti su JRD koordinadoriais.

Interviu metu paaiškėjo, kad dalyvių bendradarbiavimo su institucijomis ir organizacijomis patirtys ieškant neaktyvių NEET skiriasi. Visi interviu dalyviai pripažino, kad keitimasis informacija vyksta vien geros valios dėka, nes kitos institucijos neturi jokio įpareigojimo ją teikti JRD JGI koordinatoriui. Viename iš interviu buvo pažymėta, kad bendradarbiavimo beveik nėra: TDB atstovai atsisako teikti duomenis, daliai socialinių darbuotojų atrodo, kad dubliuojamas jų darbas, ir jos atsisako teikti pagalbą. Labiausiai buvo pabrėžiamas oficialaus rašto, skatinančio bendradarbiauti, trūkumas. Šį aspektą taip pat mini JRD JGI koordinatorių apklausos dalyviai, atsakydami į atvirą klausimą apie tai, kokios papildomos priemonės jiems padėtų įgyvendinti projekte numatytas veiklas. Teigiama, jog yra reikalingas pažymėjimas, „įrodantis, kad koordinadorius gali ir turi dirbti šį darbą“, taip pat pabrėžiama ir oficialaus leidimo seniūnijoms teikti informaciją bei bendradarbiavimo sutarčių su įstaigomis būtinybė (JRD JGI koordinatorių apklausa).

Vis dėlto kai kuriose savivaldybėse jau yra pavykę suformuoti institucijų bendradarbiavimo tinklą. Vienos savivaldybės JRD JGI koordinatore teigė, kad visos institucijos labai noriai teikia informaciją: socialiniai darbuotojai susiekia su koordinatore, siūlo kartu važiuoti pas neaktyvius NEET jaunuolius, TDB pateikia duomenis apie išsibraukusius iš darbo biržos jaunuolius, socialiniai pedagogai – apie iškritusius iš mokyklos. Tačiau reikia pažymėti, kad toks geras santykis tarp koordinatūros ir institucijų atstovų yra nulemtas ankstesnės ilgametės darbo socialinės apsaugos sistemoje patirties. Interviu medžiaga leidžia manyti, kad iki projekto suformuoti asmeniniai ryšiai su socialinės apsaugos sistemos darbuotojais žymiai palengvina JRD JGI koordinatorių darbą ieškant neaktyvių NEET jaunuolių. Kad yra savivaldybių, kuriose vietos institucijos noriai bendradarbiauja su koordinadoriais, patvirtina ir dalis apklausos respondentų atsakymų į klausimą apie dalyvių suradimą ir motyvavimą:

„Jaunuolių ieškojau per seniūnijų socialinius darbuotojus, socialinius pedagogus, nepilnamečių reikalų inspektore, probacijos tarnybos specialiste, vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėją – visi jie noriai padėjo ir pateikė nemažą skaičių jaunuolių.“

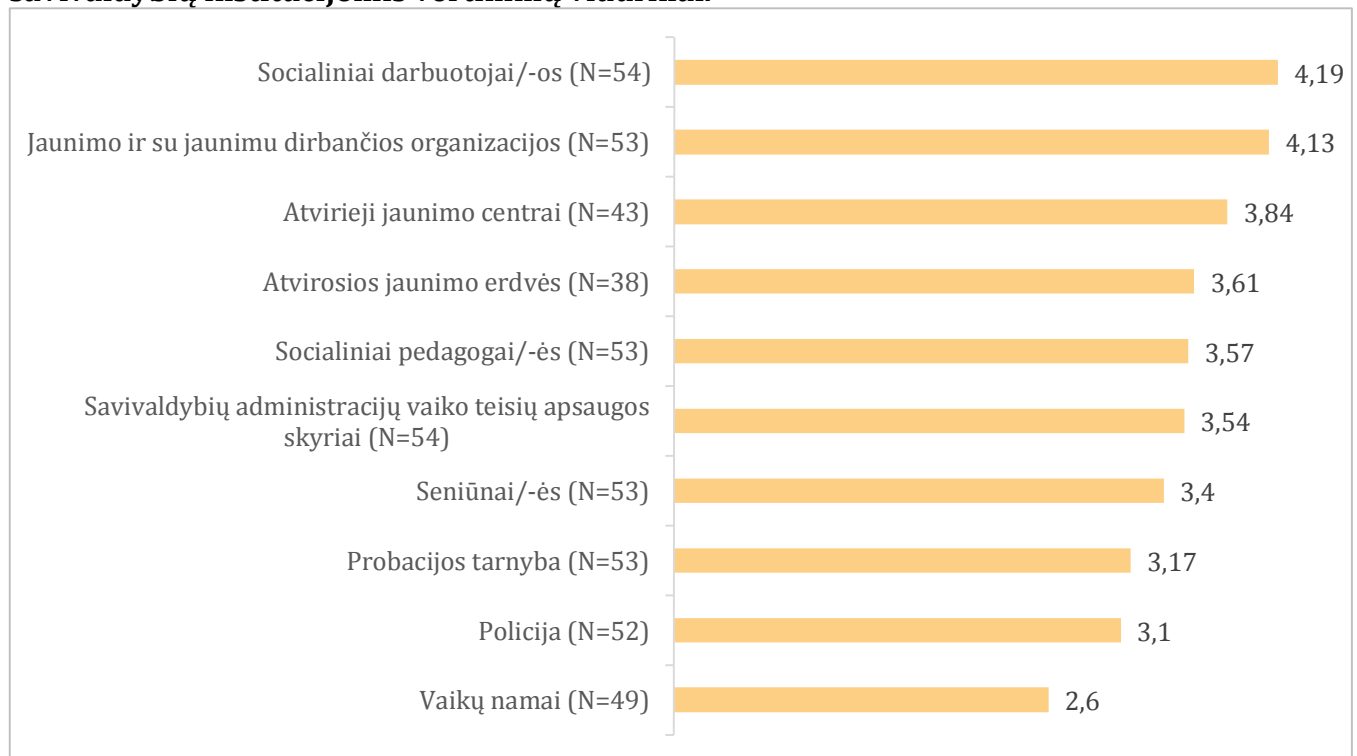
„Surasti neaktyvius jaunuolius labai geranoriškai sutinka padėti seniūnijos, socialiniai darbuotojai. Taip pat bendradarbiavimą užmezgiau ir su darbo birža. Dėl duomenų apsaugos informacijos jie teikti man negali, tačiau sutarėme, kad jei toks jaunuolis būtų braukiamas iš sąrašų, jis būtų informuotas apie galimybę susitikti su manimi ir veikti kitoje plotmėje arba tiesiog paprašys sutikimo perduoti jo duomenis man.“

„Viešindama projektą ir važinėdama po rajono seniūnijas, stengiuosi kiek galima „žmogiškiau“ (o ne vien oficialiai) bendrauti su įvairių institucijų darbuotojais. Beveik kiekvieno vizito metu gaunu NEET kontaktų.“

(JRD JGI koordinatorių apklausos respondentų atsakymai)

Tikėtina, kad didžiausią vaidmenį pasiekiant neaktyvius jaunuolius turės sėkmingas seniūnijų ir JRD JGI koordinatorių bendradarbiavimas. Dauguma interviu dalyvių pažymėjo, kad daugiausia informacijos apie neaktyvius NEET jaunuolius potencialiai turi socialiniai darbuotojai. JRD JGI koordinatorių apklausos atsakymuose į atvirus klausimus respondentai taip pat dažniausiai minėjo bendradarbiavimą su seniūnijomis ir jų darbuotojais kaip NEET jaunuolių pasiekimo šaltinį. Tiesa, informacijos taip pat ieškoma ir per kitus šaltinius: policiją, probacijos tarnybą, mokyklų socialinius pedagogus, vietos bendruomenes ir kitus socialinius partnerius. Apklausoje JRD JGI koordinatoriai turėjo įvertinti savo ir įvairių institucijų ligšiolinio bendradarbiavimo intensyvumą 5 balų skalėje. 41 paveiksle yra pateikiami gautų atsakymų vidurkiai. Intensyviausiai koordinatoriai nurodė bendradarbiaujantys su socialiniais darbuotojais, o mažiausiai – su vaikų namais.

41 paveikslas. JRD JGI koordinatorių pateiktų bendradarbiavimo su įvairiomis savivaldybių institucijomis vertinimų vidurkiai.

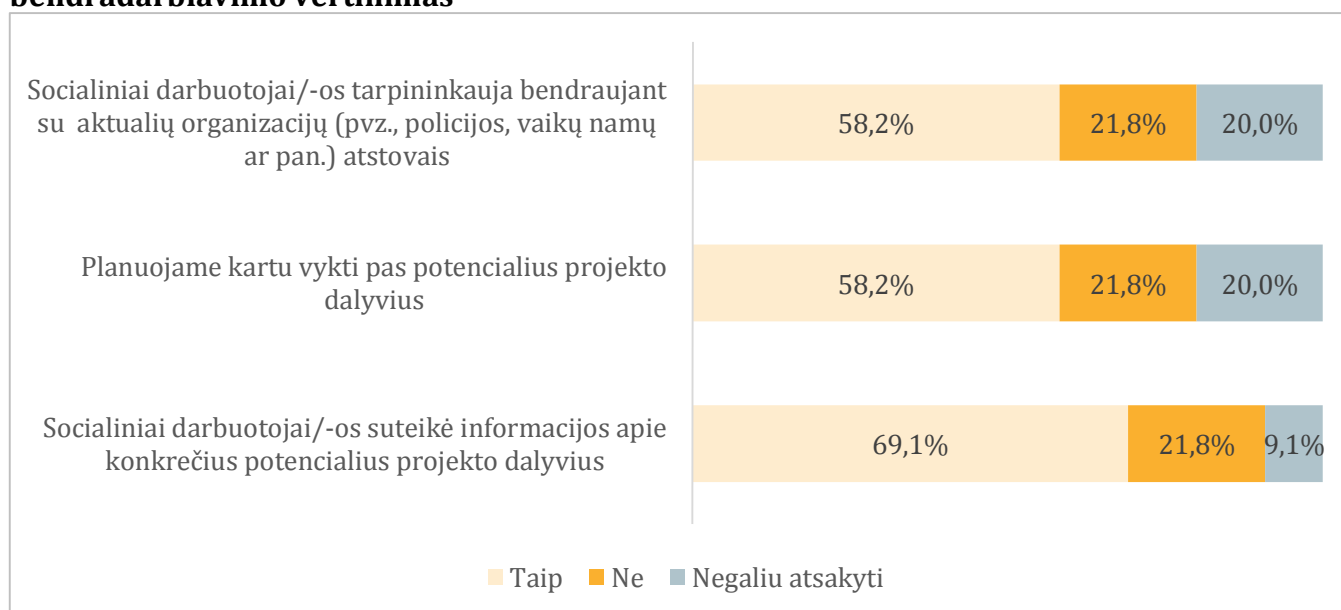
Pastaba: naudojama 5 balų skalė, kur 5 – reguliariai susisiekiame ir reguliariai susitinkame, 4 – reguliariai susisiekiame ir esame bent kartą susitikę, 3 – kartais susisiekiame ir esame bent kartą susitikę, 2 – esame bent kartą susisiekę, 1 – nesame nei karto susisiekę

Šaltinis: JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N=55), PPMI.

Tai, kad JRD JGI koordinatoriai daugiausiai kreipiasi į socialinius darbuotojus, leidžia tikėtis, jog bendradarbiaujant su socialinio darbo patirties turinčiais žmonėmis, bus lengviau pasiekti neaktyvius NEET jaunuolius. Atlikta apklausa parodė, kad socialiniai darbuotojai JRD JGI koordinatoriams labiausiai padeda teikdami informaciją apie konkrečius potencialius projekto

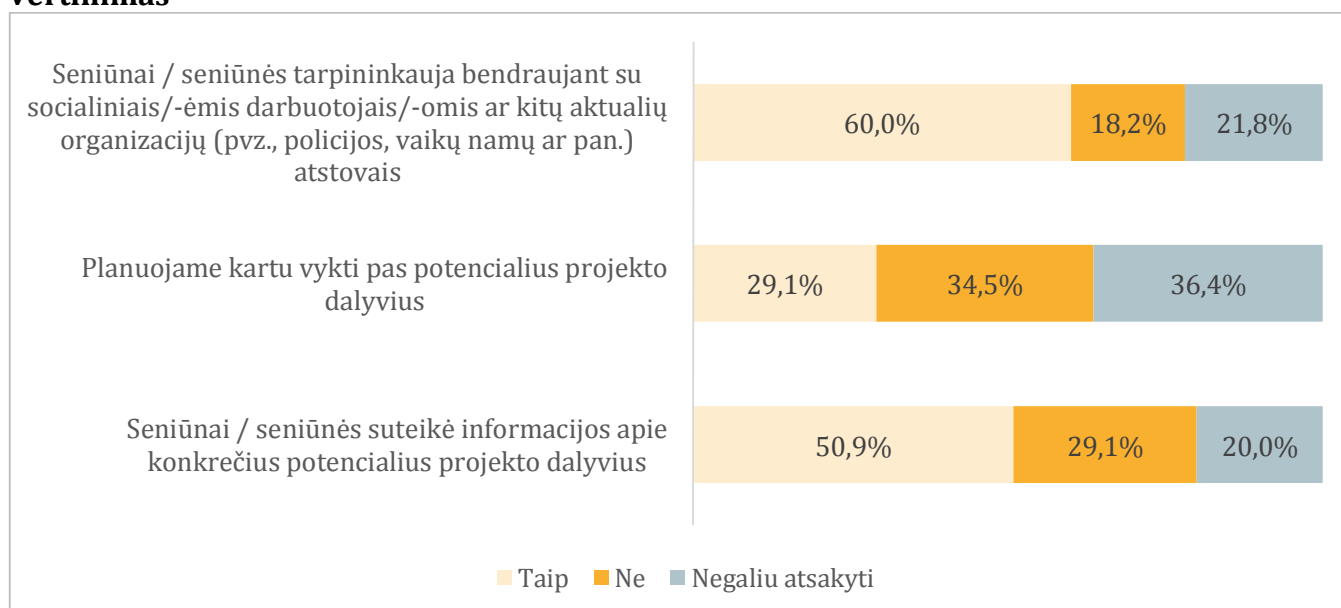
dalyvius. Taip pat net 58 proc. JRD JGI koordinatorių nurodė, jog planuoja kartu su socialiniais darbuotojais vykti pas potencialius projekto dalyvius (žr. 42 paveikslą), o seniūnai koordinatoriams labiausiai padeda tarpininkaudami tarp jų ir socialinių darbuotojų bei kitų organizacijų atstovų. Kad kartu su seniūnais planuoja vykti pas potencialius projekto dalyvius, nurodė tik 29 proc. atsakiusių į apklausą JRD JGI koordinatorių (žr. 43 paveikslą). Galima teigti, kad seniūnai daugiausia užima tarpininko tarp JRD JGI koordinatoriaus ir socialinių darbuotojų poziciją, o pastarieji į projektą labiausiai įsitraukia suteikdami informaciją bei paramą kartu vykstant pas potencialius dalyvius.

42 paveikslas. JRD JGI koordinatorių ir savivaldybės socialinių darbuotojų bendradarbiavimo vertinimas

Šaltinis: JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

43 paveikslas. JRD JGI koordinatorių ir savivaldybės seniūnų / seniūnių bendradarbiavimo vertinimas

Šaltinis: JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

3.7. Naujų priemonių (paslaugų) ir metodų atsiradimas

10.1.9. Kokią įtaką JUI padarė naujų priemonių (paslaugų) ir metodų atsiradimui?

Įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvos schemas, JUI lėšos gali būti panaudotos tik individualaus pobūdžio veikloms finansuoti. Šis fondas yra skirtas paremti individualių paslaugų jauniems, niekur nedirbantiems, nesimokantiems ir mokymuose nedalyvaujantiems (NEET) asmenims teikimą, o ne sistemų, infrastruktūros kūrimą ar su jaunimu dirbančių specialistų kompetencijų ugdymą. Atitinkamai, JUI paramą galima pasitelkti tęstinio mokymo(si) priemonėms (pvz., profesinio mokymo bei „antrojo šanso“ švietimo programoms) finansuoti; taip pat stažuotėms, praktikoms, laikinajam įdarbinimui remti, savarankišką užimtumą skatinančioms veikloms vykdyti. Tai reiškia, kad nustačius tokius finansavimo apribojimus, Lietuvoje buvo pradėtas taikyti **individualus požiūris į kiekvieną jaunuolį**.

Paslaugų teikimo pokyčiai

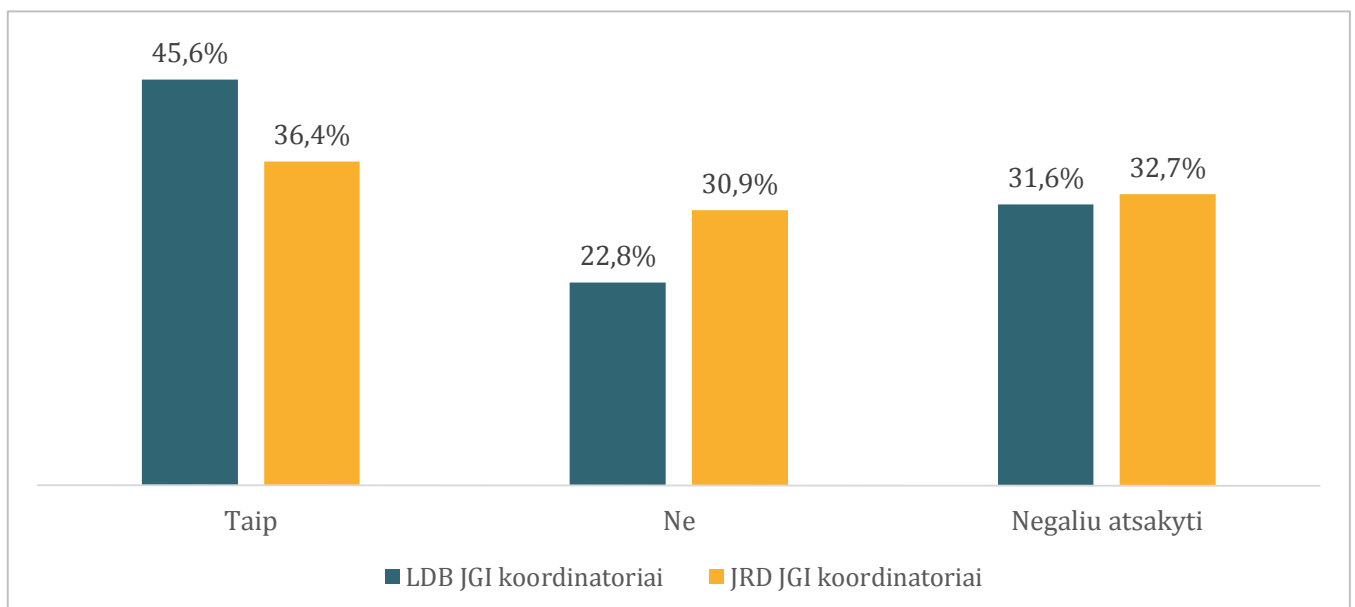
Pastangos kuo labiau individualizuoti paslaugų teikimą pagal skirtingus jaunuolių poreikius pirmiausia pastebimos peržiūrėjus planuojamų LDB ir JRD pirminės intervencijos programų turinį. Teikiamų paslaugų individualizavimo tendencija itin ryški **LDB pirminės intervencijos programoje**, kuomet, remiantis darbinių gebėjimų, profesinių interesų ir asmenybės bruožų identifikavimo testo rezultatais, jaunuoliai bus suskirstyti į skirtingus pogrupius bei teikiamos tik geriausiai jų poreikius atitinkančios paslaugos. **JRD pirminės intervencijos programoje** teikiamas paslaugas taip pat siekiama pritaikyti pagal ekonomiškai neaktyvių jaunuolių amžių ir turimą motyvaciją dalyvauti darbo rinkoje ar sugrįžti į švietimo sistemą. Tačiau JRD koordinatoriai dirbs ne grupėmis, o individualiai su kiekvienu jaunuoliu. Tikėtina, jog numatytas teikiamų paslaugų individualizavimas leis pasiekti geresnių projekto rezultatų bei kartu sudarys sąlygas geriau atliepti skirtingus NEET jaunuolių viešosios politikos intervencijų poreikius.

Tačiau orientacija į klientą yra išpildoma ne vien jo poreikius atitinkančių paslaugų pasiūla. Lietuvoje jaunuoliui pradėta teikti **kompleksines paslaugas**. Tai reiškia, kad asmeniui bus siūlomas individualiai jam pritaikytas visas paslaugų paketas, o ne tik jo poreikius atitinkančios atskiros paslaugos. Toks holistinis požiūris leidžia sukoordinuoti paslaugų teikimą taip, kad būtų pasiektas kuo geresnis rezultatas siekiant NEET jaunuolius integruoti į visuomenę ir darbo rinką. Iš kitos pusės pati sistema tapo kur kas nuoseklesnė: buvo apgalvotas visas NEET jaunuolio kelias iki integravimosi į švietimo institucijas ar darbo rinką ir paslaugų etapai buvo sukonstruoti taip, kad jaunuoliui visa patirtis panašėtų į vieno langelio principą. Pavyzdžiui, tiek Lietuvos darbo biržos, tiek JRD partnerių įgyvendinamomis pirminės intervencijos priemonėmis siekiama, kad neaktyvus jaunas žmogus arba bedarbis gautų nesubsidijuojamą pasiūlymą dirbti, mokytis, stažuotis arba mokytis per pameistrystę. Asmenims, kurie dalyvaujantys aktyvinimo veiklose negavo tokio pasiūlymo, pabaigus dalyvauti pirminėje intervencijoje, greičiau nei po mėnesio bus siūloma dalyvauti antrinės intervencijos programoje bei pasinaudoti teritorinėse darbo biržose siūlomomis aktyvios darbo rinkos politikos priemonių galimybėmis. Taigi jaunuoliui pačiam nereikia ieškoti naujų galimybių ar programų.

Paslaugų turinio pokyčiai

Instituciniame lygmenyje individualaus požiūrio taikymas taip pat atnešė pokyčių paslaugų turinio prasme. 46 proc. LDB JGI koordinatorių ir 37 proc. JRD JGI koordinatorių teigia, kad projekto „Atrask save“ dėka jų institucijoms buvo pradėtos teikti naujos paslaugos (žr. 44 paveikslą). LDB JGI koordinatoriai išskyrė keletą pagrindinių naujovių. Visų pirma, nepasirengusiems darbo rinkai bedarbiams bus suteiktos asmeninės psichologo konsultacijos, siekiant identifikuoti jų darbinius gebėjimus, profesinius interesus ir asmenybės bruožus. Jeigu pirmos konsultacijos su psichologu ir atlikto testo jaunuoliui nepakaks, bus sudaromos galimybės antrai ir (jeigu prireiks) trečiai psichologo konsultacijai. Taip pat naujų priemonių atsiranda nepasirengusius darbo rinkai bedarbius suskirsčius į grupes pagal orientaciją į tolimesnį užimtumą (samdomas darbas, mokymasis, savarankiškas darbas). Pavyzdžiui, **į samdomą darbą** orientuoti jaunuoliai bus prižiūrimi mentorių, t. y. susipažindami su tinkamiausiomis profesijomis, kurias galės išbandyti darbinėje aplinkoje su techninio **mentoriaus** pagalba. Jaunuoliams, orientuotiems **į švietimo sistemą**, bus teikiama **šešėliavimo paslauga**, kuomet konkrečioje įmonėje pasirinktos profesijos specialistas parodys užduotis, atliekamas darbo metu. Šias naujas paslaugas teiks samdyti paslaugų tiekėjai, todėl tai nėra tiesiogiai LDB teikiamos paslaugos, tačiau LDB JGI koordinatoriai turės teikti naują paslaugą – nepasirengusiems darbo rinkai jaunuoliams suorganizuoti **išvažiuojamuosius seminarus**, skirtus įsivertinimui. Šio seminaro metu bus apžvelgiama įgyta patirtis, žinios, dalyvavimo projekte lūkesčių pasiteisinimas, ateities planai. Kas trečiam JRD JGI koordinatoriui ir jo įstaigai darbas su tokia tiksline grupe kaip neaktyvūs jaunuoliai ir jų radimas apskritai yra visiškai nauja sritis, todėl kaip didžiausia naujovė jų darbe yra įvardijamas paslaugų individualizavimas: neaktyvaus jaunuolio konsultavimas įdarbinimo klausimais ir aiškios ateities planavimas.

44 paveikslas. JGI koordinatorių atsakymai į klausimą „Ar įgyvendindami projektą „Atrask save“ pradėsite teikti naujas paslaugas, kokių iki šiol neteikėte?“

Šaltinis: LDB JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-57) ir JRD JGI koordinatorių apklausa 2015 (N-55), PPMI.

3.8. Pasiūlymų kokybės vertinimo kriterijai

10.1.11. Kokiais kriterijais turėtų būti vertinama pasiūlymų dirbti, mokytis, mokytis pameistrystės forma ir atlikti stažuotę (praktiką) kokybė?

Europos Audito Rūmai 2015 m. kovo mėnesio specialioje ataskaitoje „ES Jaunimo garantijų iniciatyva: žengti pirmieji žingsniai, bet iškyla rizika jos įgyvendinimui“ konkrečių kriterijų, vertinant pasiūlymo kokybę, trūkumą išskyrė kaip vieną galimų kliūčių sėkmingam JGI įgyvendinimui. Europos Audito Rūmai pažymėjo, kad tokie ES dokumentai kaip *Tarybos rekomendacija dėl stažuotųjų kokybės sistemos*⁵⁴ ir *Tarybos deklaracija dėl Europos pameistrystės aljanso*⁵⁵ jau dabar reguliuoja stažuotųjų (praktikų) bei pameistrystės mokymosi kokybę⁵⁶, juose yra įtvirtinti neprivalomi minimalūs kokybės standartai stažuotėms (praktikoms) ir pameistrystės mokymuisi. Tačiau nėra atitinkamų darbo pasiūlymo kokybės vertinimą apibrėžiančių dokumentų.

Fokusuotos diskusijos su nacionalinio lygmens suinteresuotų institucijų – SADM, LDB ir JRD – metu buvo išskirtos trys pagrindinės prielaidos, kurių reikėtų laikytis kuriant pasiūlymų dirbti kokybės kriterijus: 1) kiekvieno NEET jaunuolio situacija turi būti įvertinama individualiai; 2) turi būti derinami kokybės vertinimo požiūriai, t. y. atsižvelgiama tiek į išorės vertintojo, pvz., JGI koordinatoriaus, nuomonę, tiek į paties NEET jaunuolio požiūrį; 3) svarbu remtis *ex-ante* ir *ex-post* pasiūlymo dirbti vertinimu, nes pirmasis daugiausiai suteiks informacijos apie momentinę pasiūlymo atitiktį NEET jaunuolio poreikiams, o *ex-post* vertinimas parodys ne tik, ar NEET jaunuolio poreikiai nepasikeitė, bet ir ar intervencija buvo sėkminga. Atsižvelgiant į visas tris prielaidas, 45 paveiksle yra pateikiamas pasiūlymas, kaip būtų galima įvertinti pasiūlymo dirbti kokybę.

JGI koordinatoriai, teikdami NEET jaunuoliui pasiūlymą dirbti, pirmiausia privalo vadovautis Užimtumo rėmimo įstatyme numatytu „tinkamo darbo“ apibrėžimu. Tinkamas darbas apibūdinamas kaip „darbas, atitinkantis ieškančio darbo asmens profesinį pasirengimą, turimą darbo patirtį ar gebėjimus atlikti siūlomą darbą ir sveikatos būklę, padėtį darbo rinkoje, taip pat jei nuvykimo į darbovietę ir grįžimo iš jos bendra trukmė neviršija 3 valandų, o neįgaliesiems ir asmenims, turintiems įsipareigojimų šeimai, – 2 valandų“⁵⁷. Taigi NEET jaunuoliui pateikiamas pasiūlymas privalo atitikti apibrėžime numatytus 5 kriterijus (žr. 45 paveikslą). Taip pat NEET

⁵⁴ Europos Sąjungos Taryba, 2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija dėl stažuotųjų kokybės sistemos. Prieiga internetu: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014H0327\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014H0327(01)&from=EN)>.

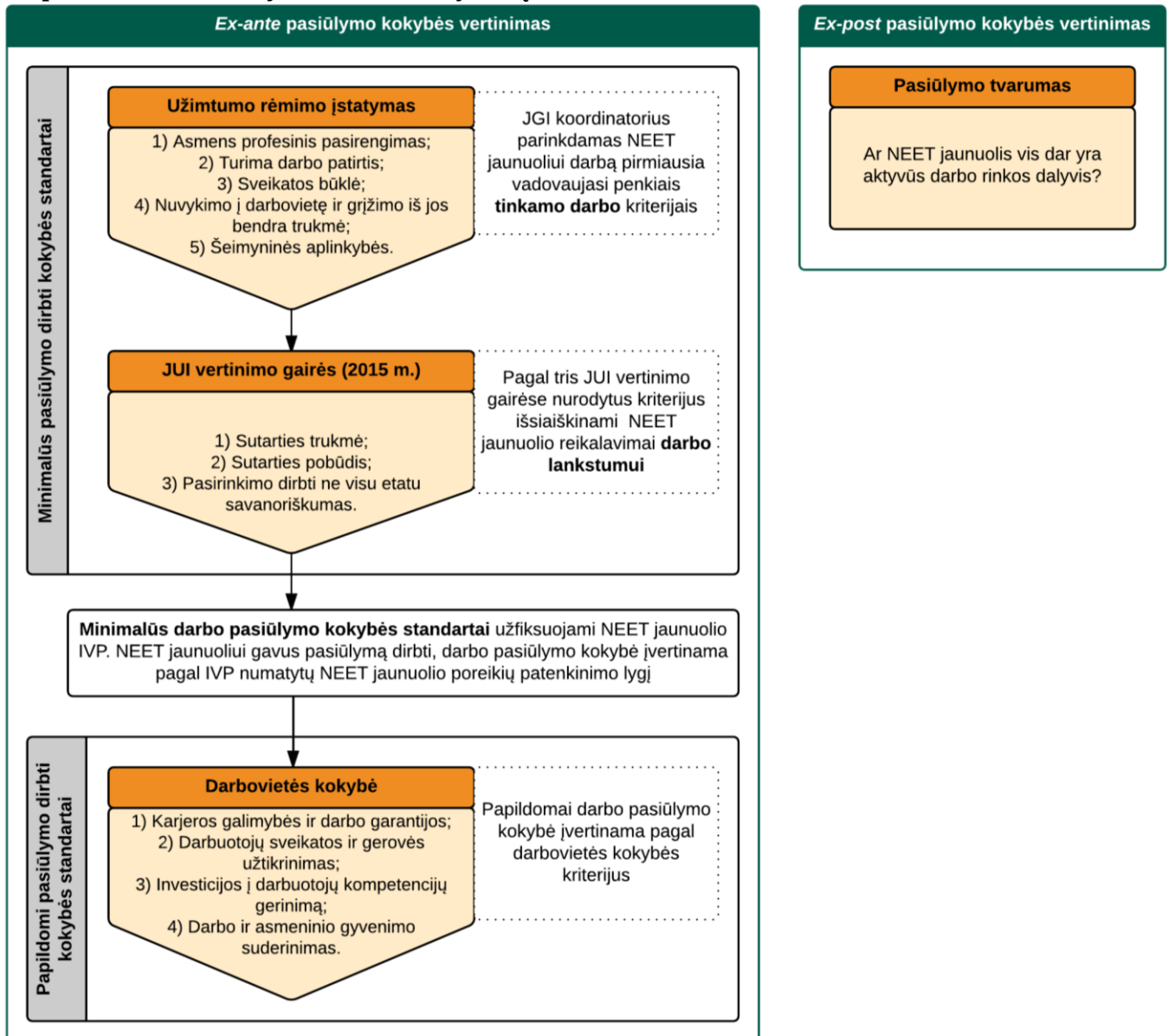
⁵⁵ Council of the European Union, Council Declaration “European Alliance for Apprenticeships.” 2013 m. spalio 15 d., Briuselis. Prieiga internetu: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2014986%202013%20INIT>.

⁵⁶ Europos Audito Rūmai (2015), *EU Youth Guarantee: first steps taken but implementation risks ahead*, Special report No. 3, Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras. Prieiga internete: <http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR15_03/SR15_03_EN.pdf>.

⁵⁷ Lietuvos Respublikos Seimas (2006), „Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymas“. Valstybės žinios, 2006-06-30, Nr. 73-2762. Prieiga internetu: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279173&p_query=&p_tr2=>>.

jaunuolio individualiame veiklos plane (IVP) be kitų susitarimų su konkrečiu jaunuoliu papildomai nurodomi NEET jaunuolio reikalavimai darbo lankstumui pagal JUI vertinimo gairėse (2015 m. rugsėjis) numatytus tris kriterijus: 1) sutarties trukmę (nustatytos trukmės arba neterminuota darbo sutartis); 2) sutarties pobūdį (savanoriškas ar nesavanoriškas darbas ne visą / visą darbo dieną); ir 3) pasirinkimo dirbti ne visu etatu savanoriškumą. Tuomet NEET jaunuoliui pateiktas darbo pasiūlymo **minimali kokybė** įvertinama palyginus su tuo, kaip jis atitinka IVP numatytus NEET jaunuolio pageidavimus.

45 paveikslas. Pasiūlymo dirbti kokybės įvertinimas

Šaltinis: PPMI.

Aukštesnė už minimalią darbo pasiūlymo kokybę gali būti įvertinama pasitelkiant Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo (*Eurofound*) išplėtotą kokybiško darbo apibrėžimą. Darbo kokybiškumas yra apibrėžiamas keturiomis dimensijomis⁵⁸:

- a. *karjeros ir užimtumo saugumo užtikrinimą*: ar asmuo gauna konkurencingą algą, ar moterims ir vyrams egzistuoja vienodos sąlygos, ar darbe yra galimybė kilti karjeros laiptais?
- b. *darbuotojų sveikatos ir gerovės užtikrinimą*: ar darbdavys imasi prevencinių priemonių prieš su darbu susijusių fizinių negalavimų pasireiškimą, ar palaikoma darbuotojų psichosocialinė gerovė, t. y. ar nesiimama psichologinio smurto prieš darbuotoją, ar stengiamasi, kad darbuotojas patirtų kuo mažesnę stresą ir t. t.?
- c. *įgūdžių ir kompetencijų gerinimą*: ar organizacija skatina darbuotoją panaudoti savo įgūdžius, juos tobulinti ir įgyti naujų kompetencijų, ar organizacija formaliai ir neformaliai pripažįsta darbuotojų pasiekimus?
- d. *darbo ir asmeninio gyvenimo suderinimą*: ar darbdavys lanksčiai reaguoja į dirbančių tėvų poreikius, ar organizacijoje yra įgyvendinamos dirbantiems tėvams palankios iniciatyvos?

Jeigu darbovietė gali užtikrinti NEET jaunuolio poreikius visose keturiuose dimensijose, tuomet darbo pasiūlymą reikėtų laikyti aukščiausios kokybės. Kai NEET jaunuolis priima konkretų darbo pasiūlymą, JGI koordinatorius gali įvertinti darbdavio atitiktį šioms keturioms dimensijoms pasitelkdamas penkiabalę skalę, kur „1“ reikštų, kad darbdavys visiškai netenkina NEET jaunuolio poreikių, o „5“ – kad visiškai išpildo NEET jaunuolio poreikius. Jeigu tam tikra dimensija, pavyzdžiui, darbo ir asmeninio gyvenimo derinimas, jaunuoliui yra neaktuali, tai taip nurodoma formoje, t. y. pažymima „neaktuali“ (žr. 10 lentelę).

10 lentelė. Aukštesnės už minimalią darbo pasiūlymo kokybės įvertinimo forma

Kokybiško darbo dimensijos	Vertintojas	Balai
Karjeros ir užimtumo saugumo užtikrinimas	JGI koordinatorius	
	NEET jaunuolis	
Darbuotojų sveikatos ir gerovės užtikrinimas	JGI koordinatorius	
	NEET jaunuolis	
Įgūdžių ir kompetencijų gerinimas	JGI koordinatorius	
	NEET jaunuolis	
Darbo ir asmeninio gyvenimo suderinimas	JGI koordinatorius	
	NEET jaunuolis	

Šaltinis: PPMI.

⁵⁸ The Work Foundation (2012), *Good Work, High Performance and Productivity*. Prieiga internete: <http://www.theworkfoundation.com/DownloadPublication/Report/316_Good%20Work%20High%20Performance%20and%20Productivity.pdf>.

Galiausiai *ex-post* darbo pasiūlymo kokybė būtų įvertinama nustačius, ar NEET jaunuolis po vienerių metų nuo įsidarbinimo vis dar yra aktyvus darbo rinkos dalyvis. Nėra būtina, kad jis dirbtų toje pačioje organizacijoje, kurioje įsidarbino dėl dalyvavimo „Atrask save“ projekte.

Toliau esančiose lentelėse, atlikus aktualių ES dokumentų apžvalgą, yra pristatomi galimi kiti pasiūlymo dirbti, toliau mokytis, mokytis pameistrystės bei atlikti stažuotę (praktiką) kokybės vertinimo kriterijai, kuriuos galima taikyti pagal prieš tai aprašytą logiką.

11 lentelė. Pasiūlymo dirbti kokybės vertinimas

Šaltinis	Kriterijai
Europos Audito Rūmai „ES Jaunimo garantijų iniciatyva: žengti pirmieji žingsniai, bet išskyla rizika jos įgyvendinimui“ (2015 m. kovas)	<ul style="list-style-type: none"> Sutarties trukmė (nustatytos trukmės arba neterminuota darbo sutartis); Sutarties pobūdis (savanoriškas ar nesavanoriškas darbas ne visą / visą darbo dieną); Pasirinkimo dirbti ne visu etatu savanoriškumas; Atlyginimo lygis, susijęs su atitinkamos valstybės narės pragyvenimo išlaidomis; Su darbu susiję įgūdžiai bei būtinos kvalifikacijos atitinkamas lygis ir tipas; Papildomų su darbu susijusių mokymų galimybės.
JUI vertinimo gairės (2015 m. rugsėjis)	<p>1. Darbo pasiūlymo charakteristikos</p> <ul style="list-style-type: none"> Sutarties trukmė (nustatytos trukmės arba neterminuota darbo sutartis); Sutarties pobūdis (savanoriškas ar nesavanoriškas darbas ne visą / visą darbo dieną); Pasirinkimo dirbti ne visu etatu savanoriškumas; Atlyginimo lygis, susijęs su atitinkamos valstybės narės pragyvenimo išlaidomis; Su darbu susiję įgūdžiai bei būtinos kvalifikacijos atitinkamas lygis ir tipas; Papildomų su darbu susijusių mokymų galimybės. <p>Vertinant darbo pasiūlymą, galima atsižvelgti į regiono / šalies specifiką. Todėl vertintojams paliekama laisvė nuspręsti, kaip vertinti, kuris pasiūlymas gali būti laikomas geru.</p> <p>2. Pasiūlymo atitiktis dalyvio situacijai ir poreikiams Duomenys, kuriais remiantis galima įvertinti tinkamumą: amžius, statusas darbo rinkoje, įgūdžių ir kvalifikacijos lygis, buvusi darbo patirtis, buvę nedarbo / neaktyvumo laikotarpiai, namų ūkio kompozicija (bedarbystė), šeimyninė padėtis (vienišas tėvas).</p> <p>3. Poveikis statusui darbo rinkoje Koks jauno žmogaus statusas darbo rinkoje po tam tikro laiko – 6, 12, 24 mėnesių.</p> <p>4. Pasiūlymų atmetimas ar baigimas anksčiau numatytos trukmės Jei dalyvis gauna daugiau nei vieną pasiūlymą, reikia vertinti tą, kuris buvo pasirinktas.</p>
JGI tarpusavio vertinimas (<i>Peer review on Youth Guarantee</i>), Helsinkis, 2014 m. rugsėjis	Pasiūlymas turi atitikti jauno žmogaus poreikius ir padėti pasiekti tvarius rezultatus darbo rinkoje.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Europos Audito Rūmai (2015), *EU Youth Guarantee: first steps taken but implementation risks ahead*, Special report No. 3, Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras. Prieiga internete: <http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR15_03/SR15_03_EN.pdf>; Europos Komisija, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas (2015), *Jaunimo užimtumo iniciatyvos vertinimo gairės* (angl. *Guidance on Evaluation of the Youth Employment Initiative*); Peer review on Youth Guarantee, Helsinkis, 2014 m. rugsėjo 18–19d. Prieiga internete: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1070&langId=en&newsId=2068&furtherNews=yes>.

12 lentelė. Pasiūlymo atlikti stažuotę (praktiką) kokybės vertinimas

Šaltinis	Kriterijai
JUI vertinimo gairės (2015 m. rugsėjis)	Vertinant stažuotes (praktikas) reikėtų atsižvelgti į <i>Tarybos rekomendaciją dėl stažuotčių kokybės sistemos</i> . Atsižvelgti į: <ul style="list-style-type: none"> pasitenkinimą suteiktu mokymosi turiniu, jo nauda pereinant į darbo rinką; tai, ar darbo sąlygos buvo tokios pat kaip nuolatinių darbuotojų (pagal darbo valandas, kiekį, elgesį, įrangą); tai, ar buvo galimybė gauti finansinį kompensavimą, draudimą dėl ligos / nelaimingų atsitikimų; mokymosi trukmę.
Tarybos rekomendacija dėl stažuotčių kokybės sistemos (2014 m. kovas)	Tikėtina, kad praktikos kokybė yra susijusi su praktikanto statusu darbo rinkoje po jos. Praktika padeda pereiti į darbo rinką, jei yra kokybiškas jos mokymosi turinys bei geros darbo sąlygos. Rekomenduojama sudaryti tokius stažuotčių (praktikų) susitarimus, kurie apimtų: <ul style="list-style-type: none"> mokymo ir mokymosi tikslų identifikavimą; tinkamas stažuotojų (praktikantų) darbo sąlygas; sutarimą dėl teisių ir pareigų; pagrįstą trukmę; tinkamą stažuotčių (praktikų) pripažinimą; skaidrumo reikalavimus.
Europos Komisija, Atsakymas į parlamentinį klausimą (2015 m. rugpjūtis)	Valstybės narės turi pateikti duomenis apie Jaunimo garantijų dalyvių statusą darbo rinkoje praėjus 6, 12 ir 18 mėn. po intervencijos. Komisija mano, kad pasiūlymas yra geras tuomet, jei juo pasinaudojęs žmogus pasiekia tvarų įsitvirtinimą darbo rinkoje.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Europos Komisija, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas (2015), *Jaunimo užimtumo iniciatyvos vertinimo gairės* (angl. *Guidance on Evaluation of the Youth Employment Initiative*).; Europos Sąjungos Taryba, 2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija dėl stažuotčių kokybės sistemos. Prieiga internetu: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014H0327\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014H0327(01)&from=EN); Answer given by Ms Thyssen on behalf of the Commission, 2015 m. rugpjūčio 18d. Prieiga internetu: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2015-009402&language=EN#def1>.

13 lentelė. Pasiūlymo mokytiis pameistrystės kokybės vertinimas

Šaltinis	Kriterijai
DUK apie Jaunimo garantijų iniciatyvą (2015 m. balandis)	Vertinant pameistrystės kokybę, galima atsižvelgti į <i>Tarybos deklaraciją dėl Europos pameistrystės aljanso</i> . Paminimi šie principai: <ul style="list-style-type: none"> Profesinio mokymo integracija į formalią švietimo sistemą, leidžianti įgyti pripažintą kvalifikaciją, kuri galėtų leisti priėti prie aukštesnio išsilavinimo ir mokymosi visą gyvenimą. Įgytos kvalifikacijos ir kompetencijų kokybė atitinka Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinės sistemos sukūrimo. Stiprus darbu pagrįstas mokymo ir mokymosi komponentas, kuris turėtų leisti šalia specifinių darbui reikalingų įgūdžių įgyti platesnius įgūdžius, tam, kad jaunas žmogus galėtų prisitaikyti po pokyčių. Tinkamas atlygis ir socialinė apsauga.
Tarybos deklaracija dėl Europos	Pameistrystės mokymasis turėtų atitikti šiuos principus: <ul style="list-style-type: none"> Turėtų suteikti pripažintą kvalifikaciją;

pameistrystės aljanso (2013 m. spalio)	<ul style="list-style-type: none"> • Užtikrinti, kad įgytos kompetencijos ir žinios yra aukštos kokybės – apibrėžiant mokymosi rezultatus bei vertinant kokybę pagal „Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinės sistemos sukūrimo“. • Praktika turėtų apimti kokybiškus darbu pagrįstus mokymo ir mokymosi komponentus bei suteikti įvairiapusiųs įgūdžius, padėsiančius jaunam žmogui prisitaikyti prie darbo rinkos sąlygų. • Suteikti daugiau progų mažesnes galimybes turintiems žmonėms, suteikiant karjeros konsultavimo paslaugas, paruošiamuosius mokymus ir kitą tikslią paramą.
Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinės sistemos sukūrimo (2009 m. birželis)	<p>Rodiklis Nr. 5: Profesinį išsilavinimą įgijusių asmenų įdarbinimas: a) profesinio mokymo srities besimokančiųjų asmenų profesinė situacija nustatyta laikotarpiu po mokymo pabaigos (pagal programos tipą ir individualius kriterijus); b) besimokančiųjų, įsidarbinusių nustatyta laikotarpiu po mokymo pabaigos, skaičius (pagal programos tipą ir individualius kriterijus).</p> <p>Rodiklis Nr. 6: Įgytų įgūdžių naudojimas darbo vietoje: a) informacija apie asmenų darbą po mokymo pabaigos (pagal programos tipą ir individualius kriterijus); b) asmenų ir darbdavių pasitenkinimas įgūdžiais ir (arba) kompetencija.</p>

Šaltinis: sudaryta autorių pagal *European Commission*, „Frequently Asked Questions about the Youth Guarantee.“ 2015 m. balandžio mėn.; Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinės sistemos sukūrimo, 2009 m. birželio 18 d., Prieiga internetu: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708(01)&from=EN); *Council of the European Union*, Council Declaration “European Alliance for Apprenticeships.” 2013 m. spalio 15 d., Liuksemburgas.

14 lentelė. Pasiūlymo toliau mokytis kokybės vertinimas

Šaltinis	Kriterijai
DUK apie Jaunimo garantijų iniciatyvą	<i>Bendrieji švietimo ir mokymo kokybės principai, Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinė sistema (EQAVET), Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo standartai ir gairės</i> jau dabar pateikia struktūrą, pagal kurią šalys gali užtikrinti švietimo ir mokymo politikos kokybę. Šis reglamentavimas turi užtikrinti, kad švietimas ir mokymai atitiktų tam tikrus kokybės reikalavimus – programų turinio, tvarkaraščio, mokymosi rezultatų vertinimo ir patvirtino etc.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal *European Commission*, „Frequently Asked Questions about the Youth Guarantee.“ 2015 m. balandžio mėn.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Spręsdama nedarbingo, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio (NEET) jaunimo problemą, 2013 m. Europos vadovų taryba nusprendė pradėti įgyvendinti Jaunimo užimtumo iniciatyvą (JUI). Pagal šią iniciatyvą 20 ES valstybių narių, kurių regionuose 2012 m. 15–24 jaunimo nedarbo lygis viršijo 25 proc. arba buvo aukštesnis nei 20 proc. ir per 2012 m. padidėjo daugiau nei 30 proc., buvo paskirta 6,4 mlrd. eurų papildomoms jaunimo užimtumo didinimo priemonėms iki 2018 m. įgyvendinti. Tarp šių 20 šalių pateko ir Lietuva, gavusi virš 69 mln. eurų JUI lėšų. Lietuvoje JUI buvo įtraukta į 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą, jos įgyvendinimui paskyrus 7 prioriteto 7.4.1. uždavinį „Sumažinti nedarbingo, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 m. amžiaus jaunimo skaičių“. Už šio uždavinio vykdymą atsako LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM), o pagrindiniai vykdytojai yra Lietuvos darbo birža (LDB) ir Jaunimo reikalų departamentas (JRD). Pastarosios institucijos, įgyvendindamos JUI, vykdo pirminės intervencijos projektą „Atrask save“ (LDB ir JRD kaip partneriai) ir antrinės intervencijos projektą „Naujas startas“ (tik LDB). Šie JUI projektai, kurių metu paslaugos turėtų būti suteiktos ne mažiau kaip 35 tūkst. NEET jaunuolių, turėtų prisidėti ne tik prie JUI, bet ir prie platesnės Jaunimo garantijų iniciatyvos (JGI) tikslų pasiekimo.

Šis vertinimas yra skirtas padėti tobulinti JUI intervencijų įgyvendinimą Lietuvoje bei tinkamai atsiskaityti Europos Komisijai už JUI skirtas lėšas. Kadangi JUI intervencijų įgyvendinimas vykdant vertinimą (2015 m. lapkričio – gruodžio mėn.) buvo dar tik beįsibėgėjantis, jo metu daugiausia dėmesio buvo skiriama įvertinti, kaip pasirengta JUI vykdymui nacionaliniu ir ypač vietos lygmeniu bei kokios rizikos kyla veiksmingam ir efektyviam JUI intervencijų įgyvendinimui. Vertinimo metu buvo atliktos šios veiklos: 1) 3 skirtingose Lietuvos savivaldybėse – Kauno miesto ir Ukmergės bei Ignalinos rajonų – surengti 6 tiriamieji vizitai, kurių metu buvo atlikti interviu su 11 šiose savivaldybėse dirbančių koordinatorių, prisidedančių prie JUI ir JGI įgyvendinimo; 2) atliktos dvi LDB ir JRD JGI koordinatorių internetinės apklausos, kuriose dalyvavo per 90 proc. visų koordinatorių; 3) surengta fokusuota diskusija bei atlikti keli interviu su nacionalinio lygmens institucijų – SADM, LDB ir JRD – atstovais; 4) atlikta pirminių ir antrinių šaltinių (statistinių duomenų, ankstesnių tyrimų, teisės aktų ir kitų dokumentų) analizė. Toliau pateikiamos išvados ir rekomendacijos yra grindžiamos rezultatais, kurie gauti taikant nurodytus metodus ir yra išsamiai pristatyti galutinės vertinimo ataskaitos tekste.

JUI intervencijų logikos tinkamumas

Pagrindinis JUI įgyvendinimo Lietuvoje tikslas yra sumažinti NEET jaunimo skaičių 15–29 metų amžiaus grupėje. 2014 m., Eurostato duomenimis, 12,9 proc. jaunimo iki 30 metų niekur nedirbo ir nesimokė. Tai sudarė virš 75 tūkst. jaunuolių, iš kurių beveik 40 tūkst. buvo iki 25 metų. NEET jaunuolių dalis tarp Lietuvos jaunimo didžiausia buvo ekonominės krizės įkarštyje (2010 m. ji siekė 17 proc.) ir nuo tada nuosekliai mažėjo, tačiau 2014 m. vis dar buvo didesnė nei 2008 m. Taigi pastarojo dešimtmečio Lietuvos patirtis rodo, kad NEET jaunimo grupės dydis labai priklauso nuo bendros ekonominės situacijos šalyje – gerėjant situacijai, mažėja ir nedarbingo bei nesimokančio jaunimo, ir atvirkščiai.

Norint politinėmis intervencijomis paspartinti NEET jaunuolių skaičiaus mažėjimą, svarbu pasirinkti, kuria kryptimi nukreipti ribotus išteklius: ar padėti labiausiai nuo darbo rinkos ir švietimo sistemos nutolusiems jaunuoliams, kurių galimybės patiems įsidarbinti arba pradėti mokytis yra mažiausios, pvz., turintiems negalią ar šeiminių išpareigojimų, sergantiems priklausomybės ligomis, pasirinkusiems asocialų gyvenimo būdą, visiškai praradusiems motyvaciją ir pan., ar bandyti užkirsti kelią ilgalaikiai bedarbystei ir motyvacijos praradimui, teikiant pagalbą kuo anksčiau ir pirmiausia tiems, kurie tokiai pagalbai yra santykinai imliausi, pvz., motyvuotiems dirbti, bet turintiems nepaklausią profesiją.

JUI intervencijų Lietuvoje logika yra abiejų įvardytų požiūrių mišinys. Viena vertus, stengiamasi įtraukti sudėtingesnius atvejus, numačius, kad didžioji dalis JUI projektų dalyvių bus neaktyvūs arba aktyvūs, bet darbo rinkai nepasirengę NEET jaunuoliai. Kita vertus, minėtos sudėtingiausios NEET jaunuolių grupės nėra išskiriamos JUI dokumentuose, be to, JUI projektuose nėra būtent tokioms grupėms reikalingų paslaugų, o numatytų paslaugų trukmė (3–4 mėnesiai) greičiausiai bus per trumpa suteikti veiksmingą pagalbą sudėtingiausiose situacijose atsidūrusiems jaunuoliams. Remiantis interviu ir apklausų rezultatais, JGI koordinatoriai taip pat nemato tokių NEET jaunuolių kaip savo tikslinės grupės, o mano, kad jiems turėtų būti skirtos kitos programos. Taigi tikėtina, kad JUI projektai daugiausia įtrauks santykinai lengvesnius ar vidutinio sunkumo atvejus, tokius kaip ilgalaikiai bedarbiai ar motyvaciją praradę, bet su specifinėmis kliūtimis nesusiduriantys jaunuoliai.

Pasirinkta intervencijų logika laikytina tinkama, jei pakaks santykinai lengvesnių atvejų surinkti norimą dalyvių skaičių ir jei bus užtikrinta, kad tarp JUI projektų dalyvių būtų kuo mažiau tokių jaunuolių, kurie potencialiai gali grįžti į darbo rinką ar švietimą ir be valstybės pagalbos (žr. toliau apie dalyvių atranką). Vis dėlto ilgainiui pasirinktos logikos tinkamumas, siekiant JUI tikslo sumažinti bendrą NEET jaunuolių skaičių Lietuvoje, gali sumažėti dėl socialinių-ekonominių tendencijų. Gerėjant ekonominei situacijai, jaunimas vis lengviau gali susirasti darbą Lietuvoje ar užsienyje, todėl NEET jaunuolių grupėje lieka santykinai vis daugiau sudėtingiausių atvejų, t. y. asmenų, kuriems reikia itin intensyvios ar išskirtinės pagalbos. Taigi norint įtraukti numatytą skaičių NEET jaunuolių į JUI projektus, gali tekti dirbti su vis sudėtingesniais atvejais. Rengiantis tam, reikėtų didinti JUI intervencijų ir kitų programų, skirtų būtent labiausiai nuo darbo rinkos ir švietimo nutolusių asmenų integracijai didinti, susietumą – nukreipti NEET jaunuolius į jiems tinkamas programas, kad jie pirmiausia gautų specializuotą pagalbą, o į JUI projektus bandyti pritraukti šių programų „absolventus“.

Padidinti JUI intervencijų ir kitų programų, skirtų labiausiai nuo darbo rinkos ir švietimo nutolusių asmenų integracijai didinti, susietumą:

- rinkti ir LDB bei JRD JGI koordinatoriams teikti periodiškai atnaujinamą informaciją apie nacionaliniu ir ypač vietos lygiu prieinamas pagalbos itin pažeidžiamoms jaunimo grupėms, pvz., jaunoms šeimoms, auginančioms mažamečius vaikus, taip pat jaunuoliams, turintiems neįgalią, sergantiems priklausomybės ligomis ar grįžusiems iš įkalinimo įstaigų, programas (tokia informacija turėtų padėti JGI koordinatoriams nukreipti itin pažeidžiamus NEET jaunuolius į tas organizacijas, kurios turi priemonių jiems padėti);

- *įpareigoti JGI koordinatorius kreiptis į tokias programas vykdančias vietas organizacijas, informuojant jas apie JUI teikiamas galimybes jų programas baigusiems jaunuoliams, pvz., pabaigus reabilitacijos programą dalyvauti projekte „Atrask save“.*

Tikslinės grupės ir darbas su jomis

Į JUI pirminės intervencijos projektą „Atrask save“ per trejus jo vykdymo metus yra numatyta įtraukti 35 tūkst. jaunų asmenų. JRD įgyvendinamoje pirminės intervencijos programoje turėtų sudalyvauti 12 tūkst. neaktyvių jaunuolių, o į LDB vykdomą programą turėtų būti įtraukti 5 tūkst. darbo rinkai pasirengusių ir 18 tūkst. nepasirengusių jaunuolių. Tai reiškia, kad, remiantis 2014 m. Eurostato duomenimis, maždaug kas antras-trečias NEET jaunuolis turėtų pakliūti į JUI pirminę intervenciją. Tai ambicingas tikslas, turint omenyje, kad NEET jaunuolį, ypač neaktyvų, prikalbinti dalyvauti projekte paprastai yra didelis iššūkis. Be to, JGI koordinatorių nuomone, realus neaktyvių NEET jaunuolių skaičius Lietuvoje yra mažesnis nei skelbia oficiali statistika, nes dalis jų dirba nelegaliai arba yra išvykę į užsienį. 15 proc. LDB JGI koordinatorių ir net 43 proc. JRD JGI koordinatorių mano, kad nepavyks pritraukti numatyto skaičiaus jaunuolių į projekto „Atrask save“ pirminės intervencijos programas.

Pritraukti reikiamą skaičių NEET jaunuolių į projektą vienoje savivaldybėse bus sunkiau nei kitose dėl taikytos tikslinės grupės nustatymo kiekvienoje savivaldybėje metodologijos. Nesant patikimų statistinių duomenų apie NEET jaunuolių dalį tarp atitinkamo amžiaus jaunimo savivaldybių lygiu, buvo daroma (nepagrįsta) prielaida, kad ši proporcija visoje Lietuvoje vienoda. Tuomet neaktyvių NEET jaunuolių, kurie turėtų būti įtraukti į JRD pirminės intervencijos programą, skaičius buvo apskaičiuotas padauginus atitinkamos amžiaus grupės jaunimo konkrečioje savivaldybėje skaičių iš nustatytos proporcijos ir atėmus tos savivaldybės TDB skyriuje užsiregistravusius NEET jaunuolius. Tikėtina, kad vienoje savivaldybėse buvo nustatytas per mažas, kitose – per didelis neaktyvių NEET jaunuolių skaičius, todėl ne visur gali pavykti rasti reikiamą skaičių potencialių projekto dalyvių.

Pagal apskaičiuotą neaktyvių NEET jaunuolių skaičių buvo nustatytas ir JRD JGI koordinatorių skaičius konkrečioje savivaldybėje bei jų darbo krūvis. Pastarasis svyruoja nuo 80 iki 340 neaktyvių NEET jaunuolių vienam koordinatoriui per trejus metus. Atsižvelgiant į tai, kad koordinatorius su kiekvienu neaktyviu jaunuoliu turėtų individualiai dirbti iki 4 mėnesių ir, kaip nurodyta projekto paraiškoje, bent 8 valandas per mėnesį, iš viso kai kurie koordinatoriai turėtų skirti virš 10 tūkst. valandų darbui su projekto dalyviais, nors tai gerokai viršija bendrą darbo valandų skaičių per trejus projekto metus. JRD koordinatoriai, numatydami gana didelį projekto dalyvių „nubyrėjimą“, kad galėtų pasiekti jiems nustatytus rodiklius, planuoja iš pradžių įtraukti netgi daugiau neaktyvių NEET jaunuolių nei privaloma pagal jų darbo sutartis. Dėl per didelio darbo krūvio gali pasireikšti įvairūs neigiami efektai: nebus įtraukta tiek jaunuolių, kiek numatyta, arba, siekiant nustatytų rodiklių, bus įtraukiami geresnėje padėtyje esantys jaunuoliai („grietinėlis efektas“), arba bus suteikta mažiau arba mažesnės kokybės paslaugų.

LDB JGI koordinatorių darbo krūvis yra vienodas visoje Lietuvoje: kiekvienas jų vienu metu turės užtikrinti 30 registruotų NEET jaunuolių (2 grupių po 15 asmenų) priežiūrą, o per visą projektą prižiūrėti 10 tokių srautų (iš viso 300 asmenų). Patys koordinatoriai tokį krūvį laiko iš esmės

tinkamu, tačiau vieniems jų gali būti gerokai sunkiau surinkti numatytas grupes nei kitiems, priklausomai nuo registruotų jaunų bedarbių skaičiaus savivaldybėje, nes, pvz., Šilutės r. bendras registruotų jaunų bedarbių skaičius 2014 m. siekė tik 125 asmenis. Ši problema gali dar labiau paaštrėti dėl vėluojančios paslaugų teikimo pradžios: per projekto įgyvendinimui likusį trumpesnį laiką reikės surasti tiek pat dalyvių.

REKOMENDACIJOS
NR. 2

Projekto įgyvendinimo metu, atsižvelgiant į veiklų vykdymo patirtį, peržiūrėti ir perskirstyti nustatytus dalyvių skaičiaus rodiklius:

- *pasiskirstymo tarp LDB ir JRD;*
- *pasiskirstymo savivaldybių lygiu tiek LDB, tiek JRD pirminės intervencijos programų rėmuose;*
- *pasiskirstymo projekto įgyvendinimo laikotarpiu LDB pirminės intervencijos programoje (arba didinti koordinatorių prižiūrimas grupes iki 20–30 asmenų, arba vienu metu teikti paslaugas didesniai skaičiui grupių).*

LDB pirminės intervencijos programai įgyvendinti palyginti palankias sąlygas sudaro tai, jog šios programos tikslinė grupė – bedarbiai NEET jaunuoliai – yra lengvai identifikuojami. Kita vertus, JRD pirminės intervencijos dalyvių – neaktyvių NEET jaunuolių – rasti gerokai sudėtingiau, nes nėra jokios vieningos administracinės sistemos, kurioje būtų fiksuojamas toks jų statusas. JRD JGI koordinatoriai daugiausia vilčių deda į seniūnų, socialinių darbuotojų ir kitų vietos institucijų pagalbą identifikuojant potencialius projekto dalyvius. Interviu ir apklausos parodė, kad dalyje savivaldybių jau yra susikūrę tokios pagalbos tinklai, tačiau bendradarbiavimas ne visur vyksta sklandžiai – tiek dėl duomenų apsaugos aspektų, dėl kurių įvairios institucijos negali teikti informacijos apie neaktyvius NEET JRD JGI koordinatoriams, tiek dėl pačių institucijų nenoro bendradarbiauti, kuris neretai kyla iš informacijos trūkumo ir nežinojimo, kodėl ir kaip turėtų padėti JRD koordinatoriams. Galiausiai, JRD JGI koordinatoriai ne su visomis institucijomis kol kas yra užmezgę vienodai tamprų ryšių, pvz., gana maža dalis bendradarbiauja su policija ar vaikų globos namais. Pastarųjų vyresnieji globotiniai, jei nesimoko ir nedirba, gali būti potencialūs JUI projekto dalyviai. Dalyviais taip pat galėtų tapti iš bedarbių sąrašų darbo biržose pusei metų išbraukti NEET jaunuoliai.

REKOMENDACIJA
NR. 3

Padidinti neaktyvių NEET jaunuolių paieškos lauką ir būdų įvairovę:

- *visoms aktualioms institucijoms išplatinti oficialią informaciją apie vykdomą projektą ir JRD JGI koordinatorių veiklą jų savivaldybėje;*
- *skatinti JRD JGI koordinatorius išplėsti vietos institucijų, su kuriomis bendradarbiaujama, ratą, įtraukiant vaikų globos namus, policiją, medicinos įstaigas ir pan.;*
- *sudaryti sąlygas LDB JGI koordinatoriams ir TDB konsultantams perduoti iš bedarbių sąrašų išbrauktų jaunuolių kontaktus JRD JGI koordinatoriams (reikia aiškiai apibrėžti, kaip turi būti gautas asmens sutikimas perduoti asmens informaciją) arba bent jau įpareigoti LDB JGI koordinatorius ir TDB konsultantus informuoti išbraukiamą NEET jaunuolį apie galimybę dalyvauti JRD vykdomoje pirminės intervencijos programoje;*
- *sudaryti ir išviešinti galimybę pačiam neaktyviam NEET jaunuoliui kreiptis į JRD JGI koordinatorių ar užsiregistruoti kaip potencialiam projekto dalyviui internetu.*

Palyginti su projekto dalyvių suradimu, galutinių projekto dalyvių atranka LDB JGI koordinatoriams, tikėtina, bus kur kas sudėtingesnis procesas dėl didesnėje dalyje savivaldybių gerokai didesnio NEET jaunuolių nei galimo projekto dalyvių skaičiaus. Interviu metu LDB JGI koordinatoriai minėjo, kad jiems nebuvo nurodyta, kokiais detaliais kriterijais jie turėtų remtis, atrinkdami projekto dalyvius iš išplėstinio sąrašo. Apklaustos rezultatai parodė, kad vieni koordinatoriai planuoja labiau orientuotis į pačioje sudėtingiausioje padėtyje esančius, labiausiai nemotyvuotus jaunuolius, o kiti, priešingai, į tuos, kurie turi noro ir motyvacijos dalyvauti projekte. Apskritai dauguma LDB JGI koordinatorių planuoja pagrindinį dėmesį skirti jaunuoliams, kuriems trūksta socialinių gebėjimų ir kurie yra ilgalaikiai bedarbiai ar neturi jokios darbo patirties. Koordinatoriai taip pat planuoja atrinkdami projekto dalyvius remtis TDB konsultantų rekomendacijomis ir individualiais pokalbiais su pačiais NEET jaunuoliais. Esamomis aplinkybėmis, kai nėra nustatyta prioritетinių atrankos kriterijų, kyla rizika, kad skirtingose savivaldybėse į JUI projektus bus atrinktos skirtingos NEET jaunuolių grupės.

**REKOMENDACIJA
NR. 4**

Nustatyti prioritетinius NEET bedarbių atrankos į JUI pirminės intervencijos projektą kriterijus ir jais vadovautis pavesti tiek TDB konsultantams, tiek LDB JGI koordinatoriams. Rekomenduotina nustatyti skirtingus atrankos kriterijus skirtingoms projekto dalyvių grupėms: pasirengusiems ir nepasirengusiems bedarbiams, kad būtų atrinktos tokios grupės, kurios galėtų gauti santykinai didžiausią naudą iš siūlomų paslaugų. Atrankos kriterijai taip pat turėtų skatinti į projektą įtraukti santykinai sudėtingesnius atvejus. Rekomenduotina taikyti toliau nurodytų kriterijų kombinacijas:

- *pasirengusių grupė: registruoti darbo biržoje ilgiau kaip 3 mėnesius, turintys daugiau nei vieną papildomo rėmimo požymį, gyvenantys kaime;*
- *nepasirengusių grupė: nedirbę 2 ir daugiau metų iki registracijos darbo biržoje, ilgalaikiai bedarbiai, turintys daugiau nei vieną papildomo rėmimo požymį, gyvenantys kaime.*

Bene didžiausias iššūkis renkant JUI projektų dalyvius bus įtikinti jaunus žmones juose dalyvauti. Net 72 proc. LDB JGI koordinatorių ir 42 proc. JRD JGI koordinatorių jaunuolių motyvavimą dalyvauti projekte išskyrė kaip patį sudėtingiausią procesą. Koordinatoriai dažniausiai planuoja motyvuoti jaunuolius individualiai pristatydami projekto paslaugas ir jų naudą, reklamuodami kitas patrauklias projekto sąlygas, tokias kaip maitinimą projekto metu ir transporto išlaidų kompensavimą, taip pat privalomojo sveikatos draudimo (PSD) neaktyviems NEET jaunuoliams užtikrinimą. Patirties iš anksčiau LDB įgyvendinto ESF projekto „Pasitikėk savimi“ turintys koordinatoriai taip pat ketina motyvuoti jaunuolius pasakodami šio projekto dalyvių sėkmės istorijas, tačiau net penktadalis koordinatorių ne tik nėra dalyvavę tame projekte, bet apskritai iki įsidarbinimo projekte „Atrask save“ neturėjo darbo su jaunimu patirties.

**REKOMENDACIJA
NR. 5**

Stiprinti LDB ir JRD JGI koordinatorių gebėjimus motyvuoti NEET jaunuolius:

- *sudaryti sąlygas ir paskatas labiau patyrusiems JGI koordinatoriams dalintis savo patirtimi ir gerosios / blogosios praktikos pavyzdžiais su mažiau patyrusiais, sukurti papildomų metodinių priemonių;*
- *pasitelkti ESF projekto „Pasitikėk savimi“ patirtį įgyvendinant JUI projektus, pvz., kviesti šio projekto dalyvius papasakoti savo sėkmės istorijas ar kitaip jas viešinti.*

Paslaugos

JUI intervencijomis siekiama Lietuvoje sukurti nuoseklesnę individualizuotos pagalbos NEET jaunimui sistemą. Nuoseklumą ir pagalbos visapusiškumą turėtų užtikrinti tai, kad reikiamos paslaugos bus teikiamos įgyvendinant du glaudžiai susietus projektus: pirminės intervencijos projektą „Atrask save“ ir antrinės intervencijos projektą „Naujas startas“, kuriame galės dalyvauti tik tie jaunuoliai, kurie prieš tai bus dalyvavę projekte „Atrask save“. Taip siekiama užtikrinti, kad NEET jaunuoliui bus prieinamos itin įvairios paslaugos: nuo socialinių įgūdžių ugdymo iki vienos ar net kelių aktyvios darbo rinkos politikos priemonių, tokių kaip subsidijuojamas įdarbinimas ir profesinis mokymas. Be to, įgyvendinant JUI intervencijas Lietuvoje, yra stiprinamas individualizuotų paslaugų jaunimui teikimas. LDB pirminės intervencijos programoje, remiantis individualaus darbinių gebėjimų, profesinių interesų ir asmenybės bruožų identifikavimo testo rezultatais, jaunuoliai bus suskirstyti į skirtingus pogrupius: (1) orientuoti į samdomą darbą; (2) orientuoti į švietimo sistemą ir (3) orientuoti į savarankišką veiklą – jiems paslaugas teikiant nedidelėse grupėse. JRD pirminės intervencijos programoje kiekvienam individualiai teikiamos paslaugos taip pat bus pritaikytos pagal neaktyvių jaunuolių amžių ir motyvaciją dalyvauti darbo rinkoje ar sugrįžti į švietimo sistemą. Siekiant geriau atitikti jaunuolių poreikius, JUI projektuose taip pat bus pasiūlyta visai naujų paslaugų, tokių kaip mentorystė, šešėliavimas, asmeninės psichologo konsultacijos ir pan. Galiausiai, naujovė yra tai, kad labai daug dėmesio bus skirta užmegzti jaunuolių ryšiui su potencialiomis darbovietėmis ar aktualiomis švietimo įstaigomis.

Numatytų paslaugų pobūdis JGI koordinatoriams atrodo iš esmės tinkamas, tačiau jie išvelgia ir riziką, kad tam tikrų paslaugų patrauklumas NEET jaunuoliams gali būti mažesnis nei tikimasi. Savarankiško darbo paklausa tarp NEET jaunuolių gali būti maža dėl to, kad šie jaunuoliai dažniausiai neturi pradinio kapitalo savarankiškai veiklai pradėti. Grįžimas į švietimo sistemą gali būti nepatraukli galimybė, jei jaunuoliams bus siūloma grįžti į tas pačias švietimo įstaigas, iš kurių jie iškrito, ir nebus pasiūlyta alternatyvių švietimo įstaigų. Be to, dažnai iš švietimo sistemos anksti pasitraukę jaunuoliai nori dirbti, o ne mokytis. Tai, kad jaunuoliams itin svarbu darbas ir piniginis atlygis už jį, greičiausiai mažins ir savanoriškos veiklos patrauklumą. Taigi, tikėtina, kad į samdomo darbo susiradimą orientuotos paslaugos bus pačios paklausiausios. Tiesa, užtikrinti, kad tokias paslaugas gavę jaunuoliai įsidarbins, gali būti sudėtinga dėl palyginti mažo skaičiaus tinkamų laisvų darbo vietų rajonų savivaldybėse, todėl reikėtų dėti pastangų, kad bent dalis apsispręstų dalyvauti ir kituose pogrupiuose.

REKOMENDACIJA NR. 6

Projekto įgyvendinimo metu, atsižvelgiant į pirmųjų mėnesių veiklų vykdymo patirtį, peržiūrėti ir perskirstyti nustatytus dalyvių skaičiaus rodiklius tarp trijų pogrupių LDB pirminės intervencijos programoje: 1) orientavimas į samdomą darbą; 2) orientavimas į švietimo sistemą ir 3) orientavimas į savarankišką veiklą.

Didžiąją dalį paslaugų LDB pirminės intervencijos programoje teiks paslaugų teikėjai, kurių paslaugos perkamos viešųjų pirkimų būdu. Vertinimo metu viešieji pirkimai tebevyko, todėl nebuvo galimybės įvertinti jų rezultatų, tačiau itin didelę riziką dėl būsimų paslaugų kokybės

kelia tai, kad nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai paslaugų teikėjams nėra aukšti, o pateikti pasiūlymai vertinami pagal mažiausios kainos kriterijų. Kita rizika sklandžiam paslaugų teikimui yra tai, kad LDB JGI koordinatoriams trūksta informacijos apie būsimą bendradarbiavimą ir darbo koordinavimą su paslaugų teikėju. Interviu ir apklausos metu koordinatoriai pateikdavo visai skirtingas funkcijų padalinimo tarp LDB JGI koordinatoriaus ir paslaugų teikėjo interpretacijas, pvz., kas – koordinatoriai ar paslaugų teikėjai – bus atsakingi už darbdavių, kurie sutiktų priimti jaunuolius trumpalaikiai praktikai, suradimą arba susisiekimą su švietimo įstaigomis dėl trumpalaikių vizitų.

**REKOMENDACIJA
NR. 7**

Aiškiau apibrėžti paslaugų teikėjų funkcijas ir didinti jų teikiamų paslaugų kokybės kontrolę:

- aiškiau apibrėžti LDB JGI koordinatorių ir paslaugų teikėjų atsakomybės sritis, apie tai informuojant abi puses;
- LDB JGI koordinatoriams priskirti paslaugų teikėjų teikiamų paslaugų kokybės kontrolės funkcijų ir numatyti tam reikalingas procedūras;
- tebevykstančiuose viešuosiuose paslaugų pirkimuose itin griežtai tikrinti ir vertinti paslaugų teikėjų kvalifikaciją, o ateityje perkant paslaugas didinti paslaugų teikėjams keliamus kvalifikacinius reikalavimus ir pateiktus pasiūlymus vertinti pagal ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų.

LDB ir JRD koordinuojamos pirminės intervencijos programos yra tarpusavyje gana glaudžiai susijusios. Pavyzdžiui, LDB pirminės intervencijos programos dalyviams yra numatyta galimybė imtis savanoriškos veiklos JRD programos rėmuose, o neaktyvūs NEET jaunuoliai, su kuriais dirbs JRD JGI koordinatoriai, taip pat galės bet kada užsiregistruoti viename iš TDB skyrių. Kadangi LDB ir JRD pirminės intervencijos programos yra tarpusavyje iš dalies integruotos, yra svarbu, kad visi koordinatoriai gerai išmanytų ne tik savo koordinuojamą programą, tačiau taip pat gerai žinotų apie projekto partnerių teikiamas paslaugas bei galimybes projekto dalyviams judėti tarp skirtingų programų. Koordinatorių apklausų rezultatai rodo, jog koordinatoriams taip pat trūksta informacijos tiek apie savo, tiek ypač apie projekto partnerių NEET jaunuoliams teikiamas paslaugas.

**REKOMENDACIJA
NR. 8**

JGI koordinatoriams suteikti daugiau informacijos apie santykį tarp JRD pirminės intervencijos ir LDB pirminės intervencijos programos bei antrinės intervencijos projekto, ypač apie dalyvių galimybes pereiti iš vienos programos / projekto į kitą bei tokio perėjimo sąlygas.

Partnerystės

Svarbi JUI intervencijų sėkmės prielaida yra sėkmingos dviejų tipų partnerystės. Pirmoji partnerystė – tai bendradarbiavimas tarp LDB ir JRD, kuriems kartu įgyvendinti vieną bendrą projektą yra nauja patirtis, bei jų vietos lygmens JGI koordinatorių. Apklausų duomenimis, JGI koordinatorių tarpusavio bendradarbiavimas vertinimo metu daugiausia apsiribojo

susipažinimu, gerokai rečiau planuojant bendradarbiavimą. Interviu metu visi koordinatoriai teigė, jog yra susipažinę su kitu koordinatoriumi savo savivaldybėje bei deklaravę abipusį įsipareigojimą bendradarbiauti, tačiau ne visiems atrodė, kad bendradarbiavimas vyksta pakankamai sklandžiai. Buvo išsakyta nuogąstavimų, kad kai kurie koordinatoriai yra linkę pabrėžti LDB ir JRD programų tikslinių grupių skirtumus ir atsiriboti vieni nuo kitų. Norint suartinti LDB ir JRD JGI koordinatorius, yra numatyta į kas mėnesį kiekvienoje TDB rengiamus LDB JGI koordinatorių susitikimus kviešti ir JRD JGI koordinatorius. Šiam tikslui galėtų pasitarnauti ir JGI įgyvendinimo komisijų, veikiančių teritorinių darbo biržų skyriuose, susitikimai, tačiau vertinimo metu daugiau kaip pusė JRD JGI koordinatorių net nežinojo apie tokias komisijas.

Antras ne mažiau svarbus partnerysčių tipas yra kitų suinteresuotų socialinių partnerių aktyvus įtraukimas į JUI įgyvendinimą. Pavyzdžiui, JRD JGI koordinatorių apklausos respondentai, atsakydami į atvirą klausimą apie tai, kaip planuoja surasti potencialius projekto „Atrask save“ dalyvius, pabrėžė vietos institucijų ir veikėjų, ypač socialinių darbuotojų, svarbų vaidmenį, tačiau visi interviu dalyviai taip pat pripažino, kad keitimasis informacija vyksta vien geros valios dėka – institucijos neturi jokio įpareigojimo ją teikti JRD JGI koordinatoriui. Labiausiai buvo pabrėžiamas oficialaus rašto, skatinančio bendradarbiauti, trūkumas. Taip pat tokia paskata galėtų tapti nacionalinių institucijų ir organizacijų, pasirašiusių Bendradarbiavimo memorandumą dėl JGI įgyvendinimo, informacijos apie JUI projektų vykdymą vietos lygiu išplatintas savo atstovaujамų organizacijų nariams.

**REKOMENDACIJA
NR. 9**

Stiprinti JGI koordinatorių ir socialinių partnerių tinklą bei bendradarbiavimo intensyvumą vietos lygmeniu:

- *į JGI įgyvendinimo komisijas įtraukti ir JRD JGI koordinatorius;*
- *organizuoti reguliarius JRD JGI koordinatorių apskrities lygmens susitikimus, į juos kviečiant ir svarbius socialinius partnerius, pvz., seniūnus, socialinius darbuotojus, savivaldybių Jaunimo reikalų koordinatorius, kad visi aktualūs veikėjai žinotų apie JUI projektus, taip pat kad būtų keičiamasi darbo su NEET jaunimu patirtimi, užmezgami naudingi ryšiai ir t. t.;*
- *JGI koordinatoriams išplatinti oficialų raštą, apibrėžiantį jų funkcijas įgyvendinant JUI intervencijas, kurį jie galėtų naudoti siekdami užmegzti ryšius su aktualiais socialiniais partneriais;*
- *pasitelkti nacionalinį Bendradarbiavimo memorandumą dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo pasirašiusias institucijas ir organizacijas, kad šios informuotų savo atstovaujamos srities vietos veikėjus apie vykdomus JUI projektus ir jų įgyvendinimą koordinuojančius JGI koordinatorius bei padėtų šiems identifikuoti bendradarbiauti linkusias organizacijas kiekvienoje savivaldybėje, pvz., Švietimo ir mokslo ministerija galėtų paskatinti mokyklas bendradarbiauti, o darbdavių asociacijos galėtų padėti identifikuoti vietos darbdavius, kurie būtų linkę priimti JUI projektų dalyvius į praktikas ar pan.*

Pasiūlymų kokybės vertinimas

JUI intervencijų pirminis rezultatas turėtų būti jose dalyvavusiems NEET jaunuoliams pateikti kokybiški pasiūlymai dirbti, mokytis ar atlikti stažuotę (praktiką). Fokusuotos diskusijos su nacionalinių institucijų atstovais metu buvo išskirtos trys pagrindinės sąlygos, kurių reikėtų laikytis vertinant pasiūlymų dirbti kokybę: 1) kiekvieno NEET jaunuolio situacija turi būti įvertinama individualiai; 2) turi būti atsižvelgiama tiek į išorės vertintojo, pvz., JGI koordinatoriaus, tiek į paties NEET jaunuolio nuomonę, 3) svarbu vertinti pasiūlymą tiek jo pateikimo metu (*ex-ante*), tiek ir jaunuoliui pradėjus dirbti ar mokytis (*ex-post*). Norint užtikrinti šių sąlygų laikymąsi, pageidaujamas darbo charakteristikas reikėtų užfiksuoti NEET jaunuolio individualiame veiklos plane, o vėliau darbo pasiūlymo kokybę įvertinti pagal tai, kaip jis atitinka IVP numatytus NEET jaunuolio pageidavimus. Taip pat verta išskirti minimalios (privalomos) ir aukštesnės nei minimali (pageidautinos) pasiūlymo dirbti kokybės vertinimo kriterijus.

REKOMENDACIJA NR. 10

Nustatyti JUI intervencijų dalyvio pageidavimus dėl darbo vietos kokybės individualiame veiklos plane, o pateikto pasiūlymo kokybę vėliau vertinti pagal tai, kiek darbo pasiūlymas atitinka nurodytus pageidavimus pagal šiuos kriterijus:

- pagrindinis kriterijus pasiūlymo kokybei vertinti: tinkamo darbo kriterijus (darbas atitinka asmens profesinį pasirengimą, turimą darbo patirtį, sveikatos būklę, o nuvykimo į darbovietę ir grįžimo iš jos trukmė yra ne per ilga, atsižvelgiant į šeimines aplinkybes);
- papildomi kriterijai pasiūlymo kokybei vertinti: 1) sutarties trukmė (nustatytos trukmės arba neterminuota darbo sutartis); 2) sutarties pobūdis (savanoriškas ar nesavanoriškas darbas ne visą / visą darbo dieną); ir 3) pasirinkimo dirbti ne visu etatu savanoriškumas;
- papildomi kriterijai aukštesnei nei minimali pasiūlymo kokybei vertinti: pasiūlymo (darbo) tvarumas ir darbovietės kokybė (1) karjeros galimybės ir darbo garantijos; 2) darbuotojų sveikatos ir gerovės užtikrinimas; 3) investicijos į darbuotojų kompetencijų gerinimą; 4) galimybės suderinti darbą ir asmeninį gyvenimą).

LITERATŪROS SĄRAŠAS

- *Answer given by Ms Thyssen on behalf of the Commission*, 2015 m. rugpjūčio 18d. Prieiga internetu: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2015-009402&language=EN#def1>.
- Bendradarbiavimo memorandumas dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo, 2014 m. sausio 14 d.
- *Council of the European Union, Council Declaration “European Alliance for Apprenticeships.”* 2013 m. spalio 15 d., Briuselis. Prieiga internetu: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2014986%202013%20INIT>.
- *Council of the European Union, Council Declaration “European Alliance for Apprenticeships.”* 2013 m. spalio 15 d., Liuksemburgas.
- Čaplinskas, Saulius, Dragūnevičius, Kęstutis, (2008), „Lietuvos AIDS centro narkomanų psichologinės socialinės reabilitacijos bendruomenės rezultatų analizė“. Mykolo Romerio universitetas. Prieiga internete: <https://www.mruni.eu/upload/iblock/b23/16_caplinskas_dragunavicius.pdf>.
- *Eurofound (2012), NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- European Commission, „European Court of Auditors report on the Youth Guarantee – comment from the Commission“. Fact sheet, 2015 m. kovo 24 d., Briuselis. Prieiga internetu: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4676_en.htm.
- European Commission, „Frequently Asked Questions about the Youth Guarantee.“ 2015 m. balandžio mėn.
- Europos Audito Rūmai (2015), *EU Youth Guarantee: first steps taken but implementation risks ahead*, Special report No. 3, Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras. Prieiga internete: <http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR15_03/SR15_03_EN.pdf>.
- Europos Komisija (2010), „*Judus jaunimas*“ – iniciatyva išlaisvinti jaunimo potencialą, kad Europos Sąjungos ekonomikos augimas būtų pažangus, tvarus ir integracinis, KOM(2010) 477 galutinis, Briuselis. Prieiga internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0477:FIN:LT:PDF>>.
- Europos Komisija (2010), *2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija*, KOM(2010) 2020 galutinis, Briuselis.
- Europos Komisija (2011), *Youth opportunities initiative*, COM (2011) 933 final, Briuselis.
- Europos Komisija (2013), *Jaunimo užimtumo iniciatyva*, COM(2013) 144 final, Strasbūras. Prieiga internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0144:FIN:LT:PDF>>.

- Europos Komisija (2014), *Jaunimo užimtumo iniciatyvos įgyvendinimo gairės*. Europos socialinio fondo teminis dokumentas, Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras. Prieiga internete: <<http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=457&langId=lt>>.
- Europos Komisija (2015), *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo dėl pradinio išankstinio finansavimo, skiriamo pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą remiamoms veiksmų programoms, sumos padidinimo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1304/2013*, COM(2015) 46 final, Briuselis. Prieiga internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2015:0046:FIN:LT:PDF>>.
- Europos Komisija, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas (2015), *Jaunimo užimtumo iniciatyvos vertinimo gairės* (angl. *Guidance on Evaluation of the Youth Employment Initiative*).
- Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinės sistemos sukūrimo, 2009 m. birželio 18 d., Prieiga internetu: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708(01)&from=EN)>.
- Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1304/2013 dėl Europos socialinio fondo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1081/2006, 2013 m. gruodžio 17 d. Prieiga internetu: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1304&from=EN>>
- Europos Sąjungos Taryba, 2013 m. balandžio 22 d. rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo, (2013/C 120/01), Liuksemburgas. Prieiga internete: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2013:120:FULL&from=EN>>.
- Europos Sąjungos Taryba, 2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija dėl stažuočių kokybės sistemos. Prieiga internetu: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014H0327\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014H0327(01)&from=EN)>.
- Europos Sąjungos Taryba, 2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija dėl stažuočių kokybės sistemos. Prieiga internetu: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014H0327\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014H0327(01)&from=EN)>.
- Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2015 m. balandžio 17 d. įsakymas „Dėl komisijos, vertinančios jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo partnerių atrankos paraiškas, sudėties tvirtinimo“, Nr. 2V-67-(1.4), Vilnius.
- Jaunimo reikalų departamentas, *JGI koordinatoriai*. Prieiga internetu: <http://www.jrd.lt/jgi-koordinatoriai> [vėliausiai žiūrėta 2015 m. gruodžio 21 d.].
- JRD direktoriaus 2015 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. 2V-105-(1.4) *Dėl jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo partnerių atrankos konkurso rezultatų patvirtinimo*.
- Jaunimo reikalų departamentas, *NEET situacija savivaldybėse*, 2016 m. sausio 1 d. Prieiga internetu: <<http://www.jrd.lt/neet-situacija-savivaldybese>> [vėliausiai žiūrėta 2016 m. sausio 28 d.]

- Krikštaponytė, Eglė, „Iškritusiųjų iš mokyklos gražinimas – sunkus darbas“. Prieiga internetu: <http://www.gzeme.lt/?s_id=1&n_id=2419>.
- Lietuvos darbo birža prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (2014), „Darbo rinkos tendencijos 2014 metais“, Prieiga internete: <https://www.ldb.lt/Informacija/DarboRinka/Tendencijos_pdf/2014%20m.%20darbo%20rinkos%20tendencij%C5%B3%20ap%C5%BEvalga.pdf>.
- Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2013 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-744 „Dėl jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo“.
- Lietuvos priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenių asociacija, „Reabilitacijos paslaugas teikiančios bendruomenės“. Prieiga internete: <<http://www.narkomanija.lt/index.php/rcentrai>>.
- Lietuvos Respublika (2014), *2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa*. Prieiga internete: <<http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2014-2020-metu-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programa>>.
- Lietuvos Respublikos Seimas (2006), „Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymas“. *Valstybės žinios*, 2006-06-30, Nr. 73-2762. Prieinama adresu: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279173&p_query=&p_tr2=
- Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymas Nr. A1-692 „Dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymas Nr. A1-692 „Dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymas Nr. A1-584 Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymo Nr. A1-692 „Dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo.
- Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymas Nr. A1-584 Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymo Nr. A1-692 „Dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo.
- Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. vasario 24 d. įsakymą Nr. A1-90 *Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioritetų įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plano ir nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašo patvirtinimo*
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 30 d. įsakymas, „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 25 d. įsakymo Nr. ISAK-1019 "Dėl Priėmimo į valstybinę ir savivaldybės bendrojo lavinimo, profesinio mokymo įstaigą bendrųjų kriterijų sąrašo patvirtinimo" pakeitimo“. Nr. 96-4533. Prieiga internetu: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=404156&p_query=&p_tr2=

- Lietuvos statistikos departamentas, 2015 m. pagrindiniai šalies ekonominiai ir socialiniai rodikliai, 2016 m. sausio 29 d. Prieiga internetu:
http://osp.stat.gov.lt/documents/10180/1333188/Metinis_pranesimas_2015.pdf.
- Lygių galimybių plėtros centras ir VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, „Šeimos ir darbo derinimo geros praktikos gairės darbuotojams, darbdaviams ir politikos formuotojams“. Prieiga internetu: <<http://gap.lt/wp-content/uploads/2014/06/%C5%A1eimos-ir-darbo-derinimo-geros-praktikos-gair%C4%97s.pdf>>.
- Oficialiosios statistikos portalas (2015), „Laisvos darbo vietos 2015 m. antrojo ketvirčio pabaigoje“, Prieiga internete: <<https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?eventId=62215>>.
- Okunevičiūtė Neverauskienė, Laima, Kavaliauskaitė, Rasa, Žemaitaitytė, Ginta, (2011), „Neįgaliųjų situacija darbo rinkoje. Aplinkos pritaikymas neįgaliųjų poreikiams“. atliktas Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos užsakymu, vykdant Europos Komisijos užimtumo ir socialinio solidarumo PROGRESS programos finansuojamą projektą „C.A.F.E.: keisk požiūrį – siek lygybės“ (Nr. JUST /2011/PROG /AG /1927).
- Peer review on Youth Guarantee, Helsinkis, 2014 m. rugsėjo 18-19d. Prieiga internete: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1070&langId=en&newsId=2068&furtherNews=yes>.
- PPMI (2015), *NEET jaunimo integracija į darbo rinką ir visuomenę įgyvendinant įvairias į NEET jaunimą orientuotas politikos intervencijas*, LR Vyriausybės kanceliarijos užsakymu atlikto vertinimo galutinė ataskaita.
- Skučaitė, Virginija, Karmazė, Elena Gauda, (2011), *Padėkime vaikui įveikti sunkumus: geroji bendradarbiavimo mokyklose patirtis. Metodinės rekomendacijos švietimo pagalbos specialistams ir mokytojams*. Vilnius.
- Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, „Iškritusių iš mokyklos mokinių gražinimas“. Prieiga internetu:
<<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:TMLN8jo9Gpkj:www.sppc.lt/index.php%3F2057842575+&cd=2&hl=lt&ct=clnk&gl=us>>.
- The Work Foundation (2012), *Good Work, High Performance and Productivity*. Prieiga internete:
<http://www.theworkfoundation.com/DownloadPublication/Report/316_Good%20Work%20High%20Performance%20and%20Productivity.pdf>.
- Vilniaus miesto savivaldybės taryba, „Priėmimo į Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas tvarkos aprašas“. Patvirtinta 2013 m. birželio 5 d. sprendimu Nr. 1-1273. Prieiga internetu:
<<https://www.vilnius.lt/vaktai2011/DefaultLite.aspx?Id=3&DocId=30225398>>.

1 PRIEDAS. LDB JGI KOORDINATORIŲ APKLAUSOS REZULTATAI

1. Prašome pasirinkti ir lentelėje pažymėti, kuris iš trijų pateiktų procesų Jums atrodo sudėtingesnis:

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Surasti reikiamą skaičių nepasirengusių darbo biržai jaunuolių, tinkamų dalyvauti projekte „Atrask save“		21,1 %	12
Motyvuoti tinkamus nepasirengusius darbo biržai jaunuolius dalyvauti projekte „Atrask save“		71,9 %	41
Remiantis „Ebirža“ ir „Žaibas“ sistemų sugeneruotais sąrašais, atlikti nepasirengusių darbo biržai jaunuolių atranką		7,0 %	4
Iš viso:			57

1.1. Įsivaizduokite, kad Jūsų savivaldybėje jauni bedarbiai nėra linkę dalyvauti projekte „Atrask save“. Kokias priemones naudotumėte, siekdami tokius jaunuolius motyvuoti dalyvauti?

#	Atsakymas
1.	Pasakosiu apie projekto naudą, parengsiu dalomą medžiagą.
2.	Visų pirma, stengčiausi jaunuoliams pabrėžti visus galimus projekto privalumus ir naudą pačiam jaunuoliui. Stengčiausi viską išdėstyti aiškiai ir suprantamai. Taip pat, siekiant labiau motyvuoti jaunuolius, papasakočiau ir apie buvusio ES projekto jaunimui „Pasitikėk savimi“ efektyvumą ir naudingumą buvusiems dalyviams: kaip jaunuoliai išitraukdavo į veiklas, įgaudavo trūkstantį įgūdžių ir sėkmingai įsiliedavo į darbo rinką ar švietimo sistemą.
3.	Naudočiau vaizdines priemones (skaidres), kuriose būtų pateikta detali informacija apie galimybę įgyti profesiją, įsidarbinti, pradėti savarankišką veiklą. Į pirminius vizitus pasikviesčiau asmenis, kurie dalyvavo prieš tai buvusiame panašiam projekte „Pasitikėk savimi“ ir papasakotų savo sėkmės istoriją.
4.	Pirmiausia įvardinčiau galimybę dalyvauti projekte ir tai, kokią naudą duotų projektas.
5.	Pasiekimus atspindinčius dokumentus (sertifikatai, mokymų pažymėjimai ir kt.) bei atlygį.
6.	Įtikinėčiau, pateikdama sėkmės istorijų pavyzdžius.
7.	Pirmiausia bendraučiau su kiekvienu potencialiu dalyviu individualiai, nes tokiu būdu juos pasiekti ir įtikinti yra žymiai lengviau nei matant visai grupei nepažįstamųjų. Taip pat reikėtų paaiškinti, kodėl verta dalyvauti, parenkant tam žmogui aktualiausias projekto plusus.
8.	Pasitelksiu pedagogines žinias, daug bendrausiu su nemotyvuotais jaunuoliais.
9.	Pateiksiu argumentus, kodėl verta dalyvauti projekte. Argumentai: projektas padės atrasti tolimesnį kelią (eiti mokytis, įgyti profesiją, pradėti dirbti); susipažinsite su bendraamžiais, taip įgysite naujų draugų; psichologo konsultacijos.
10.	Pirmiausiai išsiaiškinti, kokios priežastys, kodėl nenori dalyvauti. Pasiūlyti pagalbą problemų sprendimui, suteikti jiems kuo daugiau aiškios informacijos apie projekto veiklą naudingumą.

11. Individualūs pokalbiai, kurių metu išsiginysiu jaunuolio poreikius, galimybes ir pateiksiu projekto veiklas kaip jo savirealizaciją.
12. Bandyčiau pritraukti draugiškumu, įtraukti žmogų į pokalbį kažkokia jį dominančia tema ir po truputėlį kalbinti.
13. Individualus pokalbis, darbas su grupe, bendri susirinkimai su galimais projekto dalyviais, žiniasklaidos priemonės (profesionaliai sukurta reklama, pvz., populiariose tarp jaunimo radijo stotyse, socialiniuose tinkluose, internete).
14. Individualiais pokalbiais, savo gyvenimo patirties pasidalinimu ir motyvavimu, kad visko turi siekti pats.
Viskas priklauso nuo individualaus žmogaus, norint jaunuolį motyvuoti, pirmiausiai turi išsiaiškinti, kas jį demotyvoja.
15. Individualiais pokalbiais išreiškiant gaunamą naudą; pažymint, jog bus įdomu, susiras draugų; taip pat dalyviams aktualu finansinė pusė, todėl pažymint, jog bus finansuojamas transportas, finansuojamas maitinimas.
16. Pirmiausia susidraugauti ir kviestis pas save tiesiog pasikalbėti, pabūti. O vėliau pradėti kviesti į užsiėmimus.
17. Manau, motyvaciją dėl dalyvavimo būtų galima pakeisti naudojant individualų pokalbį.
18. Papasakočiau, kokią naudą jie gautų, jei sutiktų dalyvauti šiame projekte, akcentuočiau tai, jog projekte jie susiras naujų draugų, turės nuolatinį palydovą-koordinatorių, kuris padės atsakyti į visus iškilusius klausimus, nepaliks nežinioje. O svarbiausia, kad dalyvis galės pažinti save, bus įvertinami jo darbiniai gebėjimai ir jų suderinamumas su profesiniais interesais ir asmenybės bruožais, mokomasi, kaip efektyviai save pristatyti darbo paieškos ir darbo situacijose. Taip pat, kad dalyviams bus suteikta galimybė realiai susipažinti su mokymo įstaigomis, išmėginti savo jėgas darbo vietose, susipažinti su smulkiaisiais verslininkais, patiems įvertinti, ar tai tinkamas darbas.
19. Pirmiausia tokiu atveju bandyčiau užmegzti draugišką ryšį su jaunaisiais bedarbiais, išryškinti pagrindinius naudos aspektus, kuriuos jiems galėtų suteikti šis projektas: pavyzdžiui, pasirūpinimas transportu, maitinimas, individualios psichologo konsultacijos, išvažiuojamieji seminarai, turiningas laisvalaikis, nuvykimas pas darbdavius.
20. Individualaus pokalbio metu kuo išsamiau papasakoti apie projekto veiklas, siekiant parodyti, kad kiekvienas jaunuolis gaus naudingos informacijos dalyvaudamas projekte. Galima pasiremti buvusio projekto „Pasitikėk savimi“ gerą patirtimi ir pasidalinti jaunuolių išpūdžiais iš tų užsiėmimų, kokią naudą jie gavo, kas buvo įdomu ir pan. Taip pat svarbu būtų paaiškinti jaunuoliui, kad jis gaus individualų dėmesį iš koordinatoriaus, nuolatinį kontaktą visais klausimais, pagalbą pasirūpinant pokalbiui su darbdaviu, rašant CV ir kt.
21. Įvairias motyvacinės priemonės. Konkrečiai pasakyti projekto naudą, kurią gaus dalyvis, dalyvaudamas šiame projekte.
22. Manau, kad šiame projekte ir bus sunkiausias darbas juos motyvuoti. Tačiau, kiekvienam potencialiam projekto dalyviui reikėtų žinoti apie visą naudą, kuria jis gali naudotis projekto metu. Svarbu, kad kiekvienas dalyvis galėtų pasijausti svarbus, matomas ir reikšmingas projektui.
23. Dalinant informacines skrajutes, padedat TDB specialistams, mėginčiau individualiai konsultuojant jaunuolius sumotyvuoti dalyvauti projekte.
24. Bandyčiau įtikinti, parodydama šio projekto naudą bei privalumus. Pakviesčiau individualiam pokalbiui, kuriame papasakočiau jau buvusių projektų sėkmės istorijas.
25. Stengčiausi kuo įdomiau ir paprasčiau pristatyti projektą „Atrask save“. Pristatydama akcentuočiau projekto naudą, reikalingumą kiekvienam niekur nedirbančiam, nesimokančiam ir mokymuose

	nedalyvaujančiam jaunuoliui. Bendravimui su jaunimu rinkčiais neformalius būdus, stengčiais pelnyti jaunimo pasitikėjimą.
26.	Manau, šios priemonės priklauso nuo kiekvieno potencialaus dalyvio individualių poreikių.
27.	Motyvacijai išsamiai pristatyčiau projektą, pateikčiau daugybę projekto privalumų, kuo projektas įdomus, unikalus, kodėl tikrai verta dalyvauti, kokių yra tikimasi rezultatų po projekto, kokios galimybės atsivers projekto metu bei po jo ir pan.
28.	Individualių konsultacijų metu jaunimui akcentuojama, kad tai yra projektas, skirtas būtent jiems, atsižvelgiant į jaunuolio individualius poreikius ir galimybes. Yra daug motyvacinių priemonių: finansuojamas važinėjimas į užsiėmimus, finansuojamos kavos pertraukėlės, galimybė susipažinti su darbdaviais, susirasti draugų ir t. t.
29.	Visų pirma, pateikčiau visą informaciją, kokią naudą jaunuoliai gautų iš šio projekto – pradant naujomis pažintimis, naudingomis paskaitomis, pagalba, renkantis kelią profesinėje srityje, galiausiai nukreipimu ten, kur jaunas žmogus tinkamiausias – į savarankiškos veiklos pradėjimą, mokymąsi ar samdomą darbą. Pasitelkčiau asmeninę patirtį, asmeninius pavyzdžius, kurie iliustruoja, kaip blogai jaunam žmogui neturėti darbo.
30.	Projekto viešinimas, bendradarbiavimas su darbo biržoje dirbančiomis tarpininkėmis, konsultantėmis. Organizuojamas susitikimas su jaunuoliais, jiems pristatomas projektas „Atrask save“.
31.	Sėkmės istorijomis.
32.	Motyvuojau taip: kad galėsite pažinti save per įvairius ugdomuosius metodus, su bendraamžiais spręsti, diskutuoti bedarbių jaunuolių problemas, susipažinsite su darbdaviais, pas kuriuos norėtumėte dirbti.
33.	Stengčiais rasti sėkmingų istorijų ir skatinčiau dalyvauti tam, kad dalyviai galėtų geriau pažinti save, o ne įsiliesti į darbo rinką.
34.	Pokalbio su jaunuoliais metu išryškinau visus dalyvavimo projekte privalumus, pabrėžčiau naudą, kurią jie gali įgyti.
35.	Individualiomis konsultacijomis aiškinsiuosi, dėl kokių priežasčių nenori dalyvauti.
36.	Viešinimo priemonės, individualūs susitikimai, gerųjų pavyzdžių ir sėkmingų istorijų liudijimai.
37.	Išaiškinau projekto naudą dalyviui (nemokami mokymai, dalyvavimas praktikoje, psichologų konsultacijos), taip pat priminiau, kad registruodamasis darbo biržoje bedarbis įsipareigoja įvairiais būdais bandyti įsijungti į darbo rinką.
38.	Išvardinsiu argumentus, kurie turėtų motyvuoti sudalyvauti projekte. Argumentų pavyzdžiai: 1. Turiningai ir smagiai praleisi laiką; 2. Sustiprinsi pasitikėjimą savimi; 3. Įvairūs specialistai dirbs kartu su tavimi tam, kad būtų išsiaiškinta, kodėl nepavyksta įsidarbinti, ir ko reikia norint išlaikyti darbą; 4. Išbandysi įdomius užsiėmimus.
39.	O taip ir bus, nes jauni žmonės, kurie registruoti DB, tikrai (sakau tai iš patirties) labai nenori dalyvauti jiems siūlomose veiklose. Todėl teks pasinaudoti įtikinėjimo metodu ir kartu individualiai su kiekvienu potencialiu dalyviu aptarti jų tolesnės veiklos planus, kuriuose turės atsirasti vietos dalyvavimui projekte. Jau dabar jaunuolius siunčia pasikonsultuoti tėvai, socialiniai darbuotojai.
40.	Pirmiausia individualus pokalbis, kurio metu jaunuolis visad, kad ir nenorėdamas to, prasitars ko jam trūksta, kas jam negerai. Ir tos priemonės visiems bus skirtingos, individualios. Galbūt vienas

<p>norės dalyvauti, bet negalės atvykti, jam bus pasiūlyta atvežimo į užsiėmimų vietą paslauga. Kitas atvykti galės, bet noro dalyvauti nebus, jam galima kaip pavyzdžius pateikti kitų jaunuolių sėkmės istorijas.</p>
<p>41. Patraukliai informuoti, jog dalyvaujant projektui jaunuoliai galės grįžti į švietimo sistemą ar integruotis į darbo rinką ar atlikti praktiką. Informuoti, kokios bus teikiamos projekto partnerių paslaugos. Sudominti jauną žmogų, jog galės save išbandyti darbinėje aplinkoje.</p>
<p>42. Motyvuočiau tuo, kad jaunuoliai gaus išskirtines paslaugas ir yra labai naudinga bei svarbu jomis pasinaudoti.</p>
<p>43. Pasinaudočiau sėkmės istorijos pavyzdžiu, t. y. pakviesčiau panašaus projekto dalyvį pasidalinti patirtimi.</p>
<p>44. Akcentuoti projekto privalumus – „pagerintas, išskirtinis paslaugų paketas jaunam žmogui“. Kuo patrauklesnis projekto pristatymas individualiai kiekvienam, atliepiant kiekvieno jaunuolio poreikius.</p>
<p>45. Įdomus projekto pristatymas, veiklų bei užsiėmimų pateikimas. Pirmų susitikimų metu įtikinti išbandyti jėgas naujoje veikloje.</p>
<p>46. Smagias paskaitas, užsiėmimus. Į susitikimus galėtų atvykti visuomenės žinomi žmonės, turėję įvairiausių gyvenimo nesklaidumų, bet kuriems pavyko viską susitvarkyti – kitaip tariant „geri gyvi pavyzdžiai“.</p>
<p>47. Pirmiausia labai svarbi yra informacijos apie projektą sklaida. Todėl didelį dėmesį skirsime projekto veiklų viešinimui ir naudos išaiškinimui. Individualios konsultacijos, grupiniai užsiėmimai padės pažinti jaunus žmones, nustatyti jų poreikius ir atsižvelgiant į tai parinkti projekto siūlomas paslaugas.</p>
<p>48. Neformalų bendravimą, patrauklių veiklų siūlymą, individualius susitikimus su kandidatais, pagal jų individualius poreikius ir asmenybę, stengiantis atrasti tinkamiausią, veiksmingiausią motyvatorių.</p>
<p>49. Į šią klausimą pati ieškau atsakymo. Kokias priemones naudosiu, jei žmonės nesusidomės projektu ir nesutiks dalyvauti, dar pasakyti negaliu. Galbūt, individualios konsultacijos, gerosios patirties sklaida.</p>
<p>50. Tinkamai ir aiškiai pateiksiu projekto naudą. Pateiksiu pavyzdžių, kurie labiau sudomintų projekto eiga.</p>
<p>51. Išsamiai išaiškinsiu projekto tikslus.</p>
<p>52. Individualias konsultacijas.</p>
<p>53. Įkalbinėdama naudoju savo gerąją ir blogąją patirtis.</p>
<p>54. Gauti žinių, kurios bus naudingos ne tik darbo paieškoje.</p>
<p>55. Galima pasitelkti neformalaus pobūdžio renginį, kuriame jie sudalyvautų (diskusijos forma, debatai ir pan.).</p>
<p>56. Svarbu siekti, kad jaunuolis sąmoningai apsispręstų dalyvauti projekte ir siektų patenkinti dvasinius, profesinius bei asmeninius lūkesčius. Tikslinis tobulėjimo siekis suponuoja aukštą dalyvaujančiųjų motyvacinį lygmenį. Kuo didesnė žmogaus motyvacija siekti tikslų, tuo prasmingesnė jo atliekama veikla. Todėl pirminėje konsultacijoje koordinatoriui ypač svarbu padėti jaunuoliui identifikuoti jo poreikius, interesus, vertybes ir tikslus projekte bei gyvenime.</p>
<p>57. Per pokalbius sužinojusi, ko žmogus nori, ką mėgsta, bandyčiau gerų pavyzdžių dėka parodyti jam, kad galima pasiekti to, ko norima.</p>

1.2. Įsivaizduokite, kad pagal sistemų „Ebirža“ ir „Žaibas“ duomenis sudarėte bedarbių jaunuolių, kurie yra tinkami dalyvauti projekte „Atrask save“, sąrašą, tačiau šis sąrašas yra dvigubai ilgesnis už projekte numatytą dalyvių skaičių Jūsų savivaldybėje. Prašome aprašyti, kokiais būdais bandysite sudaryti galutinį bedarbių jaunuolių sąrašą ir kokius atrankos kriterijus taikysite.

#	Atsakymas
1.	Bendraujant su darbo biržos konsultantu analizuoti asmenis ir priimti sprendimą apie tinkamumą dalyvauti projekte.
2.	1) Pokalbis su būsimų dalyvių konsultantais. Konsultantai dalyvį pažįsta ilgesnį laikotarpį, tad geriau žino, kuriam jaunuoliui projektas yra reikalingiausias. 2) Stebėsenos rodiklių apžvalga. Kadangi rodikliuose numatomi jaunuoliai, kurie yra ilgalaikiai bedarbiai, dalis jų bus priskiriama ir prie prioritetinės grupės. 3) Neįgyvendintų JGI apžvalga. 4) Pakartotinės individualios konsultacijos su būsimais projekto dalyviais.
3.	Kuo daugiau informacijos stengsiuosi sužinoti iš konsultanto, pas kurį lankosi jaunuolis.
4.	Aptarčiau su konsultantu kuo daugiau sąraše esančių jaunuolių.
5.	1. Ilgalaikiškumas (kiek ilgai registruotas darbo biržoje); 2. Socialinis pažeidžiamumas; 3. Neturi išsilavinimo. Pokalbio metu išsiaiškintos priežastys.
6.	Pirmiausia atsirinkčiau ilgalaikius bedarbius, turinčius 2 ir daugiau PUG, gyvenančius bedarbių šeimose jaunus žmones.
7.	Pirmiausia bendrausiu su konsultantais, kurie jau yra susidūrę su šiais jaunuoliais. Aptartume, kuriems projektas būtų naudingiausias. Taip pat reikėtų individualiai pabendrauti su šiais jaunuoliais ir įvertinti jų pasirengimą dirbti, mokytis, asmenybės bruožus. Reikėtų rinktis tuos, kuriems labiausiai reikia pagalbos: neįgijusius jokios profesijos, nežinančius ne tik kur mokytis ar dirbti, bet ir nemokančius, nenorinčius ieškoti veiklos. Taip pat reikėtų atsirinkti ir labiau motyvuotų jaunuolių, nes jie grupėje laiktų atsvarą, drausmę, į juos galėtų atsiremti visiškai nemotyvuotas jaunimas.
8.	Prioritetai: neįsidarbinusiems absolventams; ilgalaikiams bedarbiams; jaunuoliams iš nedirbančių šeimų.
9.	Kriterijai, kuriais vadovaujantis rinksiu jaunuolius: neturintys profesinio išsilavinimo, neturintys darbo patirties, ilgalaikiai bedarbiai. Jaunuolius, kurie nepakliūs į šiuos kriterijus arba ne visai juos atitiks, bandysiu nukreipti dalyvauti kituose projektuose.
10.	Nustatyti svarbiausius kriterijus, pagal kuriuos paslaugos būtų teikiamos asmenis su didžiausiu paslaugų poreikiu. Siekiant atrinkti tinkamiausius dalyvius numatyčiau šiuos veiksmus: <ul style="list-style-type: none">• Bendradarbiavimas su aptarnaujančiu specialistu (konsultantu ar tarpininku).• Kiekvieno IĮP analizė.• Kontaktų su kiekvienu potencialiu projekto dalyviu užmezgimas.• Individualių konsultacijų kiekvienam projekto dalyviui organizavimas.• Anketavimas, siekiant kuo tiksliau nustatyti jaunuolio kompetencijas, motyvaciją,

pasirengimą konkuruoti darbo rinkoje.
11. Ilgalaikis bedarbis (registruotas darbo biržoje ilgiau nei 1-erius metus). Neturintis profesinio išsilavinimo. Neturintis darbinės patirties. Nemotyvuotas.
12. Atrinksiu tuos, kuriems labiausiai reikalinga integracijos pagalba, žinoma, pasitariant kartu su TDB specialistais.
13. Papildoma konsultacija su darbo biržos specialistais, pakartotinis įvertinimas bedarbių, turinčių papildomai remiamą požymį, individualus pokalbis su bedarbiais, tinkamais dalyvauti projekte.
14. Atrinksiu pirmiausiai tuos, kurie turės daugiausiai papildomai remiamų požymių.
15. Iš pradžių bandysiu sutrumpinti sąrašą, vertinant kiekvieno dalyvio individualų užimtumo veiklos planą, ir jame atsižvelgsiu į žemos motyvacijos indikacijas; atsižvelgsiu į tokius kriterijus: turintys daugiau nei vieną darbo rinkoje papildomai remiamo asmens požymį, neturintys darbo patirties arba pakartotinai registruoti darbo biržoje; tuomet tuos asmenis kviesiu individualiam pokalbiui.
16. Imsiu pirmus 30 ir tada skambinsiu bei aiškinsiuosi, ar jie išvis yra Lietuvoje, nes dažnai būna taip, kad žmogus yra registruotas biržoje, tačiau Lietuvoje nebūna. Vėliau rinkčiausi kriterijus: neturi vidurinio / pagrindinio išsilavinimo, trūksta socialinių įgūdžių.
17. Kiekvienam potencialiam dalyviui būtų paskambinta ir taikomas individualus pokalbis dėl dalyvavimo projekte.
18. Galutinį bedarbių jaunuolių sąrašą bandysiu sudaryti atsižvelgdama į kiekvieno kandidato asmeninius lūkesčius, jeigu matysiu, kad jaunuoliui reikia pagalbos pažįstant save, trūksta asmeninių ar socialinių įgūdžių, jis nežino, ką nori veikti ateityje: dirbti, mokytis, ar pradėti savarankišką veiklą. Nėra įvertinęs ir nežino, kokia veikla jam labiausiai tiktų pagal jo asmenybės bruožus, nėra motyvuotas imtis naujos veiklos. Turi tam tikrų priklausomybių, gyvena socialinės rizikos šeimoje, neturi jokios darbo patirties. Tai bus tie kriterijai, kuriais vadovausiuosi atsirinkdama jaunuolius.
19. Tokioje situacijoje projekto metu naudočiau tokius atrankos kriterijus kaip amžius, išsilavinimas, profesinis pasirengimas, gyvenamoji vieta, turima darbo patirtis ir motyvacija.
20. Jaunuolių sąrašą aptarčiau su TDB specialistais, kad išsiaiškintčiau, kuriems dalyvavimas projekte reikalingiausias. Taip pat atkreipčiau dėmesį į tuos, kurie seniai registruoti darbo biržoje ir į turinčius ne didesnę kaip pagrindinį išsilavinimą. Būtų svarbu ir tai, ką su jaunuoliu aptartume per pirmąjį individualų susitikimą.
21. Atsirenkant, kurie labiausiai tinka šiam projektui (kurie yra tikrai nemotyvuoti, kurie tikrai neturi jokios profesijos ar išsilavinimo ar tie, kuriems sunkiausia „susitvarkyti su pačiu savimi“, ar gyvena socialinėje šeimoje). Konkrečių dalyvių dalyvavimas projekte aptariamas su konsultantais. Skambinant kiekvienam asmeniui ir aiškinantis apie jo „norą“ dalyvauti projekte.
22. Svarbu tikslingai susidaryti grupes pagal tai, kokiems jaunuoliams labiausiai reikia pagalbos integruojantis į visuomenę. Reikėtų pasitelkti TDB specialistų žinias apie jaunuosius bedarbius ir tuos, kuriems labiausiai rekomenduotina dalyvauti projekte, pakviesti pirmuosius.
23. Pasikonsultavus su TDB specialiste formuočiau grupes pagal gyvenamąją vietą, amžiaus kategorijas, turimą išsilavinimą ir pan.
24. Kviesiuosi jaunuolius individualiam pokalbiui ir tokiu būdu bandysiu nustatyti, kam projekto teikiamų paslaugų labiausiai reikia. Atsižvelgsiu į turimą išsilavinimą, žmogaus asmenines savybes,

gyvenimo būdą ir kt.
25. Projektą pristatysiu visiems jaunuoliams, kurie atitinka kriterijus. Jeigu ir pristačius dalyvių kiekis bus didesnis nei reikia, tada individualiai su kiekvienu aptarčiau dalyvavimo įsipareigojimus.
26. Vadovausiuosi prioritetais, taip pat išsiaiškinsiu, kuriems potencialiems dalyviams projektas yra reikalingiausias.
27. Ilgalaikiai bedarbiai, neturintys pradinio, vidurinio išsilavinimo, neturintys darbinės patirties, bedarbis iš bedarbių šeimos, bedarbis iš daugiavaikės šeimos, asmuo, grįžęs iš profesinės reabilitacijos programos.
28. Individualių konsultacijų metu bendraujant su jaunuoliu dalyviai atrenkami pagal prioritetus: turintys tik pradinį išsilavinimą, gyvenantys kaimo vietovėse, socialinių išmokų gavėjai, neturintys darbinės patirties.
29. Visų pirma tai turėtų būti nepasirengęs darbo rinkai jaunas žmogus, neturintis išsilavinimo (ar neturintis darbo rinkoje paklausios profesijos), iškritęs iš švietimo sistemos, neturintis darbo patirties (ar ilgalaikis bedarbis) ar pakartotinai užsiregistravęs darbo biržoje po trumpalaikių darbų.
30. Konsultavimasis su tarpininkėmis, konsultantėmis apie nedirbančių jaunuolių prioritetus. Kriterijai: 1. Nekvalifikuoti asmenys; 2. Ilgalaikiai bedarbiai; 3. Kaimo gyventojai (asmenys, turintys susisiekiimo problemų); 4. Nedirbę 2 metus ir daugiau iki įsiregistravimo darbo biržoje.
31. Asmuo be kvalifikacijos. Nemotyvuotas (nedalyvauja darbo biržos renginiuose). Nedirba daugiau nei 2 metus. Dažnai keičia apsilankymų laiką. Labai mažai gebėjimų arba jų visai neįrašyta į sistemą.
32. Skirstysiu pagal tai, kiek jie laiko yra užsiregistravę darbo biržoje (jei ilgai ieško darbo, vadinasi, yra kažkokia problema), gyvenamąją vietą, amžių (kad būtų panašus), galbūt išsilavinimą, darbo patirtį.
33. Visų pirma rinkčiausi ilgalaikius bedarbius, taip pat neturinčius tinkamo išsilavinimo ir reikalingos darbo patirties.
34. Iš sąrašo atsirinkčiau jaunuolius, kuriems teikiamos paslaugos būtų reikalingiausios – turėtų daugiausia papildomai remiamų, nepasirengusio darbo rinkai jaunuolio požymių.
35. Bandysiu peržiūrinėti pasirengusių sąrašus, gal jie nėra pasirengę, tada bandysiu kalbėtis su kitais specialistais, kad būtų tikslinga pakeisti.
36. Atrinksime tuos dalyvius, kuriems pagalba labiausiai reikalinga. Individualių susitikimų metu išryškėja problemų, motyvacijos poreikiai.
37. Pirmas dalykas mano plane – pokalbis su jaunuos bedarbius aptarnaujančia darbo biržos specialiste, nes būtent ji realiai pažįsta klientus. Ir tik tada bandysiu atrinkti dalyvius pagal išsilavinimą, motyvacijos lygį, išsilaikymo vienoje darbovietėje trukmę, individualių pokalbių metu gautą informaciją.
38. 1. Yra nemotyvuotas ir nepasirengęs darbo rinkai.

2. Ilgalaikis bedarbis.

3. Neturi vidurinio išsilavinimo.

39. Prioritetus atrenkant dalyvius teiksiu:

- Registruoti darbo biržoje iki 3 mėn. – 20 proc.
- Registruoti ne pirmą kartą – 20 proc.
- Ilgalaikiai bedarbiai – 20 proc.
- Pirmą kartą pradedantys darbą pagal įgytą specialybę ir profesiją – 20 proc.
- Ilgą laiką nedirbę (iki registracijos 1 m.) – 20 proc.

Iš jų:

Turi atitikti po kelis (2–3) požymius iš žemiau išvardintų (dar geriau jei dėl jo dalyvavimo būtų pasitarta ir su jo tėvais / globėjais / ar soc. darbuotojais, tai yra tais asmenimis, kurie dar geriau galėtų parekomenduoti).

- Pagrindinis ar žemesnis išsilavinimas;
- Vidurinis išsilavinimas, bet dar nežino ko nori;
- Neturintys profesinio pasirengimo jaunuoliai;
- Dalyvavę arba pradėję dalyvauti partnerių vykdomame projekte „Atrask save“;
- Turintys nepaklausią profesiją;
- Stokojantys profesinių kompetencijų;
- Neturintys darbo patirties pagal įgytą profesiją;
- Absolventai, kurie nemotyvuoti dirbti pagal įgytą profesiją;
- Kuriems trūksta papildomų kompetencijų, siekiant įsidarbinti;
- Nemotyvuoti dirbti ir mokytis;
- Nemotyvuoti, stokojantys pasitikėjimo savimi, neturintys socialinių įgūdžių;
- Grįžę iš užsienio;
- Trūksta psichologinių, bendravimo ir socialinių įgūdžių;
- Kaimo gyventojai;
- Neturintys darbo patirties;
- Keli šeimos nariai registruoti darbo biržoje;
- Turintys kelis PUG požymius;
- Priklauso namų ūkiui, kuriame yra visi bedarbiai;
- Neįgalūs asmenys;
- Socialinių išmokų gavėjai;
- Turintys įsipareigojimų šeimai;
- Turintys vaikų iki 8 m.

40. Pirmiausia, vienas iš kriterijų bus jaunuolių gyvenamoji vieta. Subūrus į grupę daugiau jaunimo iš vienos gyvenvietės ar kaimo, jiems ir atvykti bus lengviau, ir užsiėmimuose bendraus laisviau, kai vieni kitus daugmaž pažinos. Kitas kriterijus – jaunuolio savarankiška veikla, ar jis turi noro grįžti į

	darbo rinką, tik tam neturi galimybių.
41.	Galutinį bedarbių jaunuolių sąrašą sudarysiu individualių konsultacijų pagalba. Kriterijai: ilgalaikiai bedarbiai, neturintys išsilavinimo, nemotyvuoti ir t. t. jaunuoliai, kurie turi kuo daugiau kriterijų, bus atrinkti dalyvauti projekte.
42.	1. Ilgalaikiai bedarbiai; 2. Pradinis, pagrindinis išsilavinimas; 3. Neturi profesijos; 4. Neturi paklausios profesijos; 5. Užaugęs socialinės rizikos šeimoje; 6. Iki įsiregistravimo darbo biržoje neįgijo darbinės veiklos; 7. Iki įsiregistravimo į darbo biržą nedirbęs 2 ir daugiau metų; 8. Neturi motyvacijos dirbti; 9. Neturi motyvacijos mokytis; 10. Neplanuoja savo karjeros; 11. Trūksta bendravimo ir socialinių įgūdžių; 12. Neįgalus asmuo; 13. Gauna socialinę pašalpą.
43.	Teisingai atranką galima padaryti tik pabendravus su žmonėmis. Visiems esantiems sąrašė skambinčiau, kviesčiau susitikti ir užduočiau kontrolinius klausimus.
44.	1. Prioritetas nemotyvuoti jauni bedarbiai, t. y. nežino, ko nori, arba žino kad ir to, ir kito, ir ano, bet nieko nesiima. Neturi vidinės motyvacijos, energijos. Tiems, kuriems reikia postūmio iš šalies, šviežio oro, naujų idėjų ir galimybių pristatymo. Tiems, kurie žino, kad gali atrasti save, bet nežino kaip. Arba tie, kurie net negalvoja, kad gali, bet gavę tinkamos informacijos ir nukreipimą imsis veiksmų. 2. Ilgalaikiai bedarbiai – kuriems niekaip nepavyksta išspręsti asmeninių problemų, pakeisti nuostatų, todėl jie nuolatos sugrįžta į darbo biržą. 3. Gyvenantys kaimo vietovėse ar iš asocialių šeimų, nes jiems visuomet sunkiau įsitvirtinti. Be to, galioja ir infrastruktūros problema – kaip pasiekti tašką B iš taško A. Šis projektas leis pasinaudoti transporto paslauga, todėl jiems bus daugiau galimybių sudalyvauti seminaruose.
45.	Atsižvelgsiu į tai, ar jaunuoliai yra ilgalaikiai bedarbiai, ar jau dalyvavę ankstesniame projekte. Gyvenamoji vieta taip pat svarbi atrankos kriterijaus dalis. Gyvenantys mieste jaunuoliai gali būti atrinkti vėlesniam srautui.
46.	Pasinagrinėčiau turimą dalyvių gyvenimo patirtį, ar yra dirbę, bandė mokytis ir t. t. Stengčiausi išlaikyti vienodą vaikinų-merginų santykį.
47.	Pirmas atrankos kriterijus būtų jaunas asmenis, nemotyvuotus ir nepasirengusius darbo rinkai, išskirti pagal amžiaus grupes. Vėliau išskirčiau asmenis, turinčius papildomai remiamus požymius, grupuočiau pagal išsilavinimą, turimą darbinę patirtį ir gyvenamąją vietą.
48.	Pasirenkami tik nepasirengę darbo rinkai jaunuoliai, jeigu jų per daug, atsižvelgiama į jaunuolių motyvaciją. Itin motyvuoti jaunuoliai į projektą nebūtų įtraukiami (galbūt tokiems jaunuoliams užtektų JDC ar kitų DB specialistų pagalbos įsitvirtinti darbo rinkoje). Jeigu kandidatų vis dar būtų per daug, apie atrinktus kandidatus būtų kalbama ir tariamasi su specialistais.

49.	Sudarant grupes reikės atsižvelgti į daug ką. Pirmiausia atsižvelgsiu į amžių, išsilavinimą, gyvenamąją vietą, kokiai tikslinei grupei priklauso. Jei kandidatų sąrašas būtų per ilgas, pirmenybę teikčiau ilgalaikiams bedarbiams.
50.	Kreipčiau dėmesį į šiuos kriterijus: ilgalaikio bedarbio, neturėjimą pradinio, pagrindinio, vidurinio išsilavinimo, nekvalifikuotas, priklausomybę nuo alkoholio ir narkotikų, socialinių gebėjimų trūkumo, neturi darbinės patirties.
51.	Išrinksiu labiausiai nemotyvuotus, neturinčius darbo patirties, neturinčius pradinio, pagrindinio, vidurinio išsilavinimo, neturinčius socialinių gebėjimų.
52.	Ilgalaikiai bedarbiai, kuriems trūksta išsilavinimo, neturi darbinės patirties, motyvuoti dalyvauti projekte.
53.	Tarkim, jei būtų du potencialūs dalyviai su vienodais kriterijais, tai rinkčiausi tą, kuriam matosi, kad tikrai yra sunkiau gyvenime.
54.	Tie, kurie dirbo (nelegaliai). Tie, kurie grįžo iš užsienio. Tie, kurie turi išlaikytinių.
55.	Pagrindinis atrankos kriterijus – menka motyvacija ir menka savivertė, menkas socialinių įgūdžių bagažas. Iš to išplaukia daug neigiamų pasekmių. Todėl pagrindinis būdas pasirinkti dalyvius – individualus pokalbis su kiekvienu, siekiant išsiaiškinti jų planus ateičiai.
56.	Pirmenybę dalyvauti projekte bus teikiama jaunuoliams, kuriems labiausiai reikalinga pagalba. Nepasirengusiems, nemotyvuotiems, ilgalaikiams bedarbiams, stokojantiems motyvacijos, profesinių įgūdžių, iškritusiems iš švietimo sistemos.
57.	Prioritetus teikčiau ilgalaikiams bedarbiams, registruotiems ne pirmą kartą, bei jaunuoliams, kurie ilgą laiką nedirbo (iki 1 m.).

2. Kuriems iš toliau pateiktų kriterijų teiktumėte pirmenybę, atrenkant nepasirengusius darbo rinkai jaunus bedarbius į projektą „Atrask save“? Jaunas asmuo:

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Gyvena socialinės rizikos šeimoje		64,9 %	37
Neturi jokios darbo patirties		75,4 %	43
Yra ilgalaikis bedarbis		91,2 %	52
Yra motyvuotas dalyvauti projekte		22,8 %	13
Neturi pagrindinio išsilavinimo		56,1 %	32
Neturi pradinio išsilavinimo		47,4 %	27
Augina / globoja mažametį vaiką		12,3 %	7
Turi priklausomybių (alkoholis, narkotikai ir pan.)		24,6 %	14
Turi negalią		8,8 %	5
Neturi vidurinio išsilavinimo		29,8 %	17
Jam trūksta socialinių gebėjimų		91,2 %	52
Yra nemotyvuotas dalyvauti projekte		31,6 %	18

Iš viso:

57

3. Ar Jums pakanka turimos informacijos apie LDB pirminės intervencijos programos įgyvendinimą (pavyzdžiui, apie programoje numatytą paslaugų teikimo schemą, atsakomybių pasiskirstymą tarp LDB JGI koordinatoriaus ir paslaugų teikėjo, darbo su paslaugų teikėju koordinavimą ir pan.)?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Tikrai pakanka		5,3 %	3
Greičiau pakanka		52,6 %	30
Greičiau nepakanka		26,3 %	15
Tikrai nepakanka		10,5 %	6
Negaliu atsakyti		5,3 %	3
Iš viso:			57

3.1. Prašome trumpai aprašyti, kokios informacijos Jums trūksta.

#	Atsakymas
1.	Atsakomybių pasiskirstymas tarp LDB, JGI koordinatoriaus ir paslaugų teikėjo. Darbo koordinavimas su paslaugų teikėju.
2.	Ne iki galo aišku: <ul style="list-style-type: none"> • paslaugų teikimo schema; • atsakomybių pasiskirstymas tarp LDB JGI koordinatoriaus ir paslaugų teikėjo; • darbo su paslaugų teikėju koordinavimas; • dalyvių pakeitimo schema (jei dalyvis nutraukia dalyvavimą).
3.	Apie darbą su paslaugų teikėju, taip pat neaišku, kas ir kaip dirbs su pasirengusiais darbo rinkai, kurie yra projekto dalis
4.	Atsakomybių ir konkrečių darbų pasiskirstymo tarp LDB JGI koordinatoriaus ir paslaugų teikėjo, darbo su paslaugų teikėju koordinavimo, informacijos apie paslaugų teikėjus.
5.	Labai neaiški informacija, kaip mes turėsime dirbti su moderatoriais. Ar mes turėsime vykti su grupe į paskirtą vietą, ar pas mus atvyks. Daug neaiškumų su transportu ir t. t.
6.	Trūksta išsamesnės informacijos, žinome tik bendras gaires; trūksta bendros informacijos apie įvairius kasdienius projekte atliekamus darbus ir rekomendacijas jiems atlikti.
7.	Trūksta informacijos apie programoje numatytą paslaugų teikimo schemą, atsakomybių pasiskirstymą tarp LDB JGI koordinatoriaus ir paslaugų teikėjo, darbo su paslaugų teikėju koordinavimą.
8.	Neaiški pati paslaugų teikimo schema: ar tikrai teikiama paslauga bus kokybiška, jeigu teikėjas neatitiks jaunuolių poreikių, ar kitam srautui bus galima parinkti kitą teikėją ir pan. Neaišku, kaip reikės koordinuoti užsiėmimus, jei vienas dalyvis bus vienoje vietoje (pvz., pas darbdavį), o kitas – kitoje (pvz., švietimo įstaigoje) tuo pačiu metu, nes koordinatorius negalės būti su visais dalyviais skirtingose vietose. Iš tikrųjų trūksta daug informacijos, bet trumpai gal šie būtų svarbiausi.
9.	Kokia šio projekto nauda dalyviui.

10.	Apie paslaugų teikimo schemą viskas žinoma, tačiau tolimesnis bendravimas su jais visiškai nėra aiškus. Jokių sąrašų, jokių atsakomybių dar nėra nurodyta.
11.	Labiausiai ir trūksta informacijos, kaip vyks bendradarbiavimas tarp LDB JGI koordinatoriaus ir paslaugų teikėjų (įskaitant ir įmones bei švietimo įstaigas).
12.	Trūksta konkretumo, daug neaiškumo dėl paslaugų teikėjų.
13.	Kol kas visiškai neaišku, kas projekte bus paslaugų teikėjas, kokią atsakomybę jis neš, kaip vyks bendravimas / bendradarbiavimas tarp paslaugų teikėjo ir koordinatoriaus.
14.	Apie programoje numatytų paslaugų teikimą, atsakomybių pasiskirstymą tarp LDB JGI koordinatoriaus ir paslaugų teikėjo, darbo su paslaugų teikėju koordinavimą ir pan.
15.	Pasiskirstymo tarp LDB ir JGI koordinatorių. Kokios mūsų veiklos bendros ar skirtingos?
16.	Trūksta informacijos apie atsakomybių pasiskirstymą, bendradarbiavimą su paslaugų teikėju.
17.	Nėra informacijos, kas teiks paslaugas, ar vienu metu dalyviai bus pas paslaugų teikėjus, ar paslaugų teikėjas stengsis motyvuoti dalyvį būti veiklose.
18.	Neaiški siuntimo į projektą schema. Ar konsultantas turi paskirti jaunuolį į projekto veiklas, ar į pirminį pokalbį su koordinatoriumi. Reikėtų rodiklius paaiškinančios lentelės (nuo ko skaičiuojami rodikliuose pateikti procentai?).
19.	Dar neaišku, kokios bus įsigytos paslaugos.
20.	Pavyzdžiui, apie programoje numatytų paslaugų teikimo schemą, atsakomybių pasiskirstymą tarp LDB JGI koordinatoriaus ir paslaugų teikėjo, darbo su paslaugų teikėju koordinavimą ir pan.
21.	Darbo su paslaugų teikėju koordinavimą.
22.	Proceso valdymo aprašymų ir metodikos.

4. Ar Jums buvo suteikta pakankamai informacijos apie JRD pirminės intervencijos programą (žinote, kokios paslaugos bus teikiamos, su kokia tiksline jaunuolių grupe dirbs JRD JGI koordinatoriai)?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip, informacijos buvo suteikta pakankamai		38,6 %	22
Informacijos buvo suteikta, tačiau nepakankamai		52,6 %	30
Informacijos nebuvo suteikta		7,0 %	4
Negaliu atsakyti		1,8 %	1
Iš viso:			57

5. Kaip žinote, šalia pirminės intervencijos projekto „Atrask save“ Lietuvos darbo birža taip pat įgyvendins antrinės intervencijos projektą „Naujas startas“. Šio projekto metu jaunuoliai galės dalyvauti įvairiose aktyviose darbo rinkos priemonėse (profesinis mokymas, įdarbinimas subsidijuojant ir pan.). Įsivaizduokite, kad jaunuolis pabaigė dalyvavimą JRD pirminės intervencijos programoje ir užsiregistravo darbo biržoje. Kad galėtų toliau dalyvauti antrinės intervencijos projekte „Naujas startas“, jaunuolis:

Atsakymai	Grafikas	Procentai	Skaičius
Turėtų pabaigti ir LDB pirminės intervencijos programą		17,5 %	10
Galėtų iškart dalyvauti (jam nereiktų papildomai pabaigti LDB pirminės intervencijos programos, pakaktų būti pabaigus JRD pirminės intervencijos programą)		22,8 %	13
Galimi abu variantai, priklausomai nuo konkretaus jaunuolio situacijos		45,6 %	26
Negaliu atsakyti		14,0 %	8
Iš viso:			57

6. Kaip žinote, projekte „Atrask save“ yra numatyta galimybė dalyviams vykdyti savanorišką veiklą. Kaip manote, ar savanoriškos veiklos galimybė bus aktuali LDB pirminės intervencijos programoje dalyvaujantiems jaunuoliams?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Labai aktuali		5,3 %	3
Greičiau aktuali		50,9 %	29
Greičiau neaktuali		29,8 %	17
Neaktuali		5,3 %	3
Negaliu atsakyti		8,7 %	5
Iš viso:			57

6.1. Prašome trumpai pakomentuoti, kodėl savanoriška veikla nėra aktuali.

#	Atsakymas
1.	LDB pirminės intervencijos metu jaunuoliai turi pasiskirstyti į tris grupes: orientuoti į samdomą darbą, orientuoti į švietimo sistemą ir orientuoti į savarankiškos veiklos pradėjimą, o savanoriavimas nėra numatytas veiklose.
2.	Jaunimas tingi dirbti už atlyginimą, o čia savanorystė už ačiū.
3.	Jei jie nemotyvuoti, tai jiems nieks bus neaktuali. Turėsime juos motyvuoti, kad taptų aktuali savanoriška veikla, ypač tiems, kurie neturi jokios darbinės patirties.
4.	Dažniausiai jaunuolių įgūdžiai orientuoti į samdomą darbą ir švietimo sistemą.
5.	Dauguma jaunuolių ateis nemotyvuoti „dirbti už dyką“, nes savanorystė kol kas nėra paplitusi taip, kad jaunuoliai įžvelgtų realią naudą. Kai kuriems dalyviams tai bus aktualu, bet turbūt ne daugiau kaip 10 proc.
6.	Nes mūsų grupė yra NEMOTYVUOTI. Manau, kad retas motyvuotas asmuo nori eiti savanoriauti, o nemotyvuotas – to greičiausiai net neplanuoja veikti.

7. Mano žiniomis, siuntimas į savanoriškas veiklas priklauso JRD JGI koordinatorių pirminės intervencijos programai. LDB pirminėje intervencijoje numatoma jaunuolius nusiųsti į švietimo sistemą, samdomą darbą arba savarankiškos veiklos kūrimą.
8. Manau, kad savanoriška veikla būtų greičiausiai neaktuali, nes nepasirengusiems ir nemotyvuotiems jaunuoliams svarbiausia yra atlygis už darbą. Kaip žinia, savanoriška veikla yra neatlygintina.
9. Manau, kad jaunuoliai dalyvaujantys LDB pirminės intervencijos programoje jau labiau yra orientuoti į darbo paiešką arba pradėjimą mokytis nei į galimybę savanoriauti. Todėl galvoju, kad jie nebus linkę savanoriauti.
10. Tikslinė grupė – nepasirengę nemotyvuoti, tai yra jaunimas, kuris nieko nenori, sunku šį jaunimą įtraukti į veiklą, už kurią nieko nemokama.
11. Savanoriškos veiklos galimybė bus aktuali nebent didžiuosiuose miestuose. Mažuose miesteliuose padėtis bus kiek kitokia, nes čia savanorystė nėra populiari ir į neatlygintą veiklą žiūrima skeptiškai. Net ir tas argumentas, jog savanoriaudamas asmuo gali įgyti patirties, dažniausiai „nesuveikia“.
12. Jaunuoliai labai skeptiškai žiūri į savanorystę. Jiems ji neįdomi, nes negauna „atlyginimo“. Aišku, ne visas toks jaunimas.
13. Manau, kad savanoriška veikla yra motyvuotų žmonių pasirinkimas. Šiuo atveju, žmonės, kurie ir šiaip yra pasyvūs, vargu, ar norėtų dalyvauti savanoriškoje veikloje.
14. Programoje dalyvaus darbo rinkai nepasirengę, nemotyvuoti asmenys, todėl vargu, ar galima tikėtis, kad jie norės dalyvauti savanoriškoje veikloje.
15. Dalyviai nepasirengę, tai reiškia, kad kitas neturi net pagrindinio išsilavinimo, todėl manau, kad aktualiau jį motyvuoti grįžti į švietimo sistemą, o ne eiti savanoriauti.
16. Jaunuoliai, kurie dalyvaus projekte, bus suinteresuoti kuo greičiau pradėti dirbti, nes jiems labai svarbios finansinės galimybės. Dauguma nori gauti atlygį.
17. Savanoriška veikla labiau domisi tie jaunuoliai, kurie yra motyvuoti ir pasirengę darbo rinkai. Padirbus mėnesį DB, susidariau nuomonę apie nemotyvuotą ir nepasiruošusį darbo rinkai jaunimą. Jie nori iškart dirbti ir gauti atlygį už atliktą darbą, arba mokytis ir po to iškart dirbtis tam, kad gautų pajamas.
18. Kadangi projekto dalyviai bus skirstomi į 3 tikslines grupes, į kurias nėra įtraukta savanorystė.
19. Manau, kad savarankiška veikla bus mažiausiai aktuali. Nesakau, kad tokių dalyvių nebus, tačiau vykdant duomenų analizę, daugiausiai, atrodo, bus į samdomą darbą orientuoti.
20. Jus sunku motyvuoti darbo rinkai, tai motyvuoti savanoriškai veiklai būtų gerokai sunkiau.

7. Kaip manote, ar LDB pirminės intervencijos programos įgyvendinimo metu bus poreikis jaunuoliams teikti psichologines konsultacijas?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Tikrai taip		66,7 %	38
Greičiau taip		29,8 %	17
Greičiau ne		0,0 %	0
Tikrai ne		0,0 %	0
Negaliu atsakyti		3,5 %	2
Iš viso:			57

7.1. Prašome trumpai pakomentuoti, kodėl psichologinės konsultacijos nėra aktualios.

Į šį klausimą nebuvo gauta atsakymų, kadangi nei vienas respondentas 7 klausime nepasirinko atsakymo *Greičiau ne* arba *Tikrai ne*.

7.2. Kaip manote, kiek tikėtina kiekviena iš toliau pateiktų situacijų Jūsų savivaldybėje:

	Labai tikėtina	Tikėtina	Mažai tikėtina	Visai netikėtina	Negaliu atsakyti	Iš viso
Nebus tinkamos kvalifikacijos psichologų, kuriuos būtų galima įdarbinti projekte	3 (5,3 %)	12 (21,1 %)	25 (43,9 %)	13 (22,8 %)	4 (7,0 %)	57
Tinkamos kvalifikacijos psichologai nesutiks dalyvauti projekte pagal numatytas darbo sąlygas (0,2 etato, darbo užmokesčio dydis ir pan.)	4 (7,0 %)	34 (59,6 %)	11 (19,3 %)	2 (3,5 %)	6 (10,5 %)	57
Projekto dalyviai nenorės / atsisakys bendrauti su psichologu	5 (8,8 %)	27 (47,4 %)	22 (38,6 %)	1 (1,8 %)	2 (3,5 %)	57

8.1. LDB pirminės intervencijos programoje numatyta jaunuolius suskirstyti į tris mažesnius pogrupius: 1) orientuotus į samdomą darbą; 2) orientuotus į švietimo sistemą bei 3) orientuotus į savarankišką užimtumą. Planuojama, jog į švietimo sistemos ir savarankiško užimtumo pogrupius turėtų patekti po 15 proc. dalyvių, o į samdomo darbo pogrupį turėtų patekti likę 70 proc. programos dalyvių. Jūsų manymu, kokia dalis LDB pirminės intervencijos programos dalyvių bus linkę eiti į švietimo sistemos pogrupį Jūsų savivaldybėje?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Žymiai daugiau nei 15 proc.		10,5 %	6
Maždaug 15 proc.		42,1 %	24
Žymiai mažiau nei 15 proc.		29,8 %	17
Negaliu atsakyti		17,6 %	10
Iš viso:			57

8.2. Jūsų manymu, kokia dalis LDB pirminės intervencijos programos dalyvių bus linkę eiti į savarankiško užimtumo pogrupį Jūsų savivaldybėje?

Atsakymai	Grafikas	Procentai	Skaičius
Žymiai daugiau nei 15 proc.		3,5 %	2
Maždaug 15 proc.		31,6 %	18
Žymiai mažiau nei 15 proc.		50,9 %	29
Negaliu atsakyti		14,0 %	8
Iš viso:			57

8.3. Jūsų manymu, kokia dalis LDB pirminės intervencijos programos dalyvių bus linkę eiti į sandomo darbo pogrupį Jūsų savivaldybėje?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Žymiai daugiau nei 70 proc.		24,6 %	14
Maždaug 70 proc.		56,1 %	32
Žymiai mažiau nei 70 proc.		12,3 %	7
Negaliu atsakyti		7,0 %	4
Iš viso:			57

9. Remiantis Jūsų turimomis žiniomis, pažymėkite, kas bus atsakingas už toliau nurodytų funkcijų atlikimą LDB pirminės intervencijos programos įgyvendinimo metu:

	LDB koordinatoriaus	JGI Paslaugų teikėjas	Negaliu atsakyti	Iš viso
Vietinių darbdavių, kurie sutiktų jaunuolius priimti trumpalaikiai praktikai, suradimas	10 (17,5 %)	39 (68,4 %)	8 (14,0 %)	57
Pažintinių vizitų į vietines švietimo įstaigas organizavimas (susisiekimas su švietimo įstaigomis)	25 (43,9 %)	26 (45,6 %)	6 (10,5 %)	57
Vietinių smulkiųjų verslininkų, kurie sutiktų susitikti su projekto dalyviais bei pasidalinti gerąja savarankiškos verslo veiklos patirtimi, suradimas	16 (28,1 %)	34 (59,6 %)	7 (12,3 %)	57

10. Ar įgyvendindami projektą „Atrask save“ pradėsite teikti naujas paslaugas, kokių iki šiol Jūsų TDB skyriuje nebuvo teikiama?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip		45,6 %	26
Ne		22,8 %	13
Negaliu atsakyti		31,6 %	18
Iš viso:			57

10.1. Prašome trumpai aprašyti naujai teikiamas paslaugas:

#	Atsakymas
1.	Ilgesni individualūs pokalbiai su jaunuoliais.
2.	Profesionalių lektorių vedamos paskaitos, parinktos atsižvelgiant į dalyvių poreikius.
3.	Mentorystė, galimybė atlikti 20 dienų praktiką orientuotiems į samdomą darbą.
4.	Praktinis mokymas su techniniu mentoriumi, mokymai su lektoriais apie savęs pažinimą, pasitikėjimą savimi, lyderystę, bendravimą.
5.	Mentorystė, šešėliavimas.
6.	TDB skyriuje nebuvo dalyvių paėmimo iš sutartos vietos ir nuvežimo į užsiėmimus.
7.	Išvažiuojamieji seminarai, psichologas, maitinimo paslaugos, praktika pas darbdavį.
8.	Bus atsižvelgiama į individualius jaunų žmonių poreikius, taikomos įvairios darbo su jaunimu formos, neformaliojo ugdymo metodai, individualios konsultacijos su psichologu, įvairūs testai skirti savęs pažinimui, realus susipažinimas su švietimo įstaigomis, verslo įmonėmis, verslininkais, organizuojami išvažiuojamieji seminarai savęs įsivertinimui, įgytos patirties apžvelgimui.
9.	Išvažiuojamieji seminarai.
10.	Šešėliavimas, praktinis mokymas pasirinktoje įmonėje su techninio mentoriaus pagalba.
11.	Šešėliavimas ir praktinis mokymas pasirinktoje įmonėje.
12.	Dalyvio atsivežimo / parvežimo veikla, užsiėmimo pertraukėlių organizavimas, mokymai pagal pasirinktas individualiai temas.
13.	Darbo patirties įgijimas kartu su techninio mentoriaus pagalba, šešėliavimo paslauga.
14.	Psichologo konsultacijos.
15.	Tai visų pirma motyvaciniai susitikimai, kuriuos praves koordinatorius, asmeninės psichologo konsultacijos bei mokymų moduliai.
16.	Pavyzdžiui, nauja paslauga – išvažiuojamieji seminarai.
17.	Daugiau dėmesio atskiriems žmonėms.
18.	Psichologo paslaugos.
19.	Jaunuoliai turės galimybę susipažinti su švietimo sistema, samdomu darbu, savarankiška veikla. Išbandyti profesinius interesus, darbinius gebėjimus, sužinoti savarankiškos veiklos pradėjimo galimybes.
20.	Mentorius.
21.	Šešėliavimas, lankymasis mokymosi įstaigose, darbovietėse.
22.	Praktika pas darbdavį, savarankiškos veiklos pagrindai, susipažinimas su švietimo sistema.
23.	Ilgalaikė mentorystė.
24.	Su kiekvienu asmeniu bus dirbama individualiai ir bus atsižvelgta į norus ir pageidavimus, konsultuos psichologas.
25.	Trumpalaikė praktika pas darbdavius, išvažiuojamieji dviejų dienų seminarai.
26.	Kad jaunuolis taptų aktyviu darbo rinkos dalyviu, teikiamos ankstyvos intervencijos ir aktyvumo skatinimo priemonės, atsižvelgiant į kiekvieno projekto dalyvio poreikius ir galimybes.

11. Kaip manote, ar pavyks Jūsų savivaldybėje į LDB pirminės intervencijos programą įtraukti numatytą skaičių jaunuolių?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Tikėtina, kad bus įtraukta daugiau		1,7 %	1
Tikėtina, kad bus įtraukta tiek, kiek numatyta		73,7 %	42
Tikėtina, kad bus įtraukta mažiau		15,8 %	9
Negaliu atsakyti		8,8 %	5
Iš viso:			57

11.1. Prašome trumpai pakomentuoti, kodėl.

#	Atsakymas
1.	Žmonės neturės noro važinėti, bendrauti ar klausyti, nes dauguma bus iš kaimų, didžiausia problema susisiekimas ir bėgimas nuo veiklos.
2.	Nes šiuo metu, „Žaibo“ duomenimis, reikiamo skaičiaus dalyvių nėra, o vasaros laikotarpiu jų, tikėtina, bus dar mažiau. Bet projekto viešinimo dėka gali pavykti pritraukti reikiamą dalyvių skaičių.
3.	Manau, kad bus įtraukta mažiau dalyvių nei numatyta, nes: jaunuoliai nėra linkę dalyvauti panašiose priemonėse; riboja transporto galimybes; nelegalaus darbo grėsmė; dalis jaunimo prastai kalba ir supranta lietuvių kalba (yra rusakalbiai ar lenkakalbiai).
4.	Sunku bus įtraukti numatytą skaičių dalyvių, nes šio jaunimo nėra daug ir jis nežymiai kinta.
5.	Jaunimo registracijos darbo biržoje trukmė ganėtinai trumpa, o projektas ilgas – nelengva bus išlaikyti jauną žmogų viso projekto metu.
6.	Dirbu regione, kuriame labai jaučiamas sezoniškumas. Ir sezono metu bedarbystės beveik nelieka.
7.	Kelionių neapmokėjimas iki užsiėmimų vietos.
8.	Šiuo metu yra 94 nepasirengę, nemotyvuoti jaunuoliai ir 176 nepasirengę motyvuoti. Pirmaisiais metais surinkti grupės neturėtų būti labai sudėtinga, tačiau vėliau gali iškilti keblumų. Didžioji jaunuolių dalis gyvena kaimiškose vietovėse, kurios yra nutolusios nuo rajono centro (tad ir užsiėmimus, ko gero, reikėtų organizuoti pagal seniūnijas). Nėra pakankamai darbdavių, kaimiškose vietovėse nėra darbo vietų, daug asmenų nemobilūs.
9.	Tai tik spėjimas. Bijau, kad jaunimas bus labai vangus, nesidomintis ir atsisakys dalyvauti.
10.	Gerai dirba TDB skyriaus specialistai.

12. Ar Jūsų savivaldybėje esama pakankamai laisvų darbo vietų, jog potencialiai visi projekto „Atrask save“ dalyviai galėtų gauti pasiūlymą dirbti?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip		28,1 %	16
Ne		64,9 %	37
Negaliu atsakyti		7,0 %	4
Iš viso:			57

13. Ar Jūsų savivaldybėje yra pakankamai švietimo įstaigų bei laisvų mokymosi vietų, jog potencialiai visi projekto „Atrask save“ dalyviai, kurie norės grįžti į švietimo sistemą, galės tai padaryti?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip		75,4 %	43
Ne		19,3 %	11
Negaliu atsakyti		5,3 %	3
Iš viso:			57

14. Prašome įvertinti teiginius, apibūdinančius Jūsų ir savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatoriaus (JRK) bendradarbiavimą.

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Žinau JRK, tačiau dar nesame susisiekę dėl projekto įgyvendinimo		21,1 %	12
Esame susisiekę / susitikę dėl šio projekto įgyvendinimo		50,9 %	29
Planuojame reguliarius susitikimus dėl projekto įgyvendinimo		15,8 %	9
Negaliu atsakyti		12,3 %	7
Iš viso:			57

15. Prašome įvertinti teiginius, apibūdinančius Jūsų ir JRD JGI koordinatoriaus bendradarbiavimo santykį.

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Žinau JRD JGI koordinatorių, tačiau dar nesame susisiekę dėl projekto įgyvendinimo		15,8 %	9
Esame susisiekę / susitikę dėl šio projekto įgyvendinimo		45,6 %	26
Planuojame reguliarius susitikimus dėl projekto įgyvendinimo		29,8 %	17
Negaliu atsakyti		8,8 %	5
Iš viso:			57

16. Lietuvoje savivaldos lygmeniu veikia JGI įgyvendinimo komisijos, į kurias yra įtraukti savivaldos, mokymo įstaigų, nevyriausybinų organizacijų, darbdavių ir kiti atstovai. Ar Jūs dalyvaujate JGI įgyvendinimo komisijos posėdžiuose?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip, dalyvauju		52,6 %	30
Žinau apie JGI įgyvendinimo komisiją, bet nedalyvauju		17,5 %	10
Ne, nesu informuotas apie JGI įgyvendinimo komisiją		22,8 %	13
Negaliu atsakyti		7,0 %	4
Iš viso:			57

17. Kokias viešinio priemones naudojote / planuojate naudoti, siekdami pritraukti jaunuolius dalyvauti projekte „Atrask save“?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Lankstinukai / skrajutės		96,5 %	55
Plakatai		96,5 %	55
Radijo reklama		14,0 %	8
Reklama televizijoje		8,8 %	5
Socialiniai tinklai		87,7 %	50
Skelbimai vietiniuose laikraščiuose		63,2 %	36
Vieši pristatymo renginiai		87,7 %	50
Kita, prašome nurodyti...		28,1 %	16
Iš viso:			57

17. Kokias viešinimo priemones naudojote / planuojate naudoti, siekdami pritraukti jaunuolius dalyvauti projekte „Atrask save“? (Kita, prašome nurodyti...)

#	Atsakymas
1.	Informaciniai stendai darbo biržos skyriuje.
2.	Įvairūs renginiai TDB, individualūs pokalbiai su bedarbiais.
3.	Mokyklose (rajono gimnazijose).
4.	Galėtų būti viešinamos projekto „sėkmės istorijos“.
5.	JGI komisijų posėdžiuose, savivaldybės institucijose, nevyriausybinėse organizacijose, dirbančiose su jaunimu.
6.	Dalyvavusių dalyvių rekomendacijos.
7.	Tiesiogiai pristatyti projektą potencialiems dalyviams, kurie ateina į susitikimus su TDB darbuotoju.
8.	Taip pat pristatyti jaunimui.
9.	Individualūs susitikimai.
10.	Stendai.
11.	Projekto pristatymą individualaus pokalbio metu.
12.	Reklama AJC, AJE, socialiniai centrai.
13.	Viešinimas dalyvaujant įvairiuose jaunimui skirtuose renginiuose, kaimo bendruomenių renginiuose (aktualu tose teritorijose, kuriose bus nustatytas didžiausias jaunuolių, atitinkančių projekto tikslinę grupę, skaičius).
14.	Skelbimai vietiniuose elektroniniuose naujienų portaluose.
15.	Asmeniniai pokalbiai

18. Prašome įvardinti tris viešinimo priemones, kurios, Jūsų nuomone, yra pačios aktualiausios, siekiant pritraukti jaunuolius dalyvauti projekte „Atrask save“?

#	Atsakymas
1.	Socialiniai tinklai Skelbimai vietiniuose laikraščiuose Plakatai
2.	Vieši pristatymo renginiai Socialiniai tinklai Plakatai
3.	Reklama televizijoje, socialiniai tinklai, vieši pristatymai.
4.	Reklama televizijoje, projekto pristatymas renginiuose, lankstinukai.
5.	Socialiniai tinklai Renginiai / koncertai Jaunimo sambūrio vietos
6.	Lankstinukai, plakatai, skelbimai vietiniuose laikraščiuose.

7.	Socialiniai tinklai, reklama TDB skyriuje, vieši pristatymai tikslinėms grupėms.
8.	Individualūs pokalbiai su bedarbiais Įvairūs renginiai TDB Lankstinukai / skrajutės
9.	1. Lankstinukai / Skrajutės; 2. Plakatai; 3. Socialiniai tinklai.
10.	Vieši pristatymo renginiai, lankstinukai / skrajutės, socialiniai tinklai.
11.	Plakatai, skrajutės, socialiniai tinklai
12.	Informaciniai stendai TDB teritorijoje, paprasta neformalaus bendravimo forma ir plakatai.
13.	Socialiniai tinklai, radijo reklama, reklama televizijoje.
14.	1. Socialiniai tinklai. 2. Lankstinukai. 3. Mokyklos.
15.	Socialiniai tinklai, plakatai jaunimo lankytinose vietose bei renginiai.
16.	Aktualiausias viešinimas: socialiniai tinklai, vieši pristatymai, lankstinukai.
17.	Lankstinukai / skrajutės, plakatai, socialiniai tinklai.
18.	Vieši pristatymo renginiai, socialiniai tinklai, lankstinukai / plakatai.
19.	Lankstinukai / skrajutės, plakatai, vieši pristatymo renginiai.
20.	Socialiniai tinklai, lankstinukai / skrajutės, TDB specialisto siūlymai.
21.	Lankstinukai, plakatai, informacija socialiniuose tinkluose.
22.	1. Viešinimas socialiniuose tinkluose. 2. Pranešimų apie projektą viešinimas TDB renginiuose. 3. Plakatai, lankstinukai.
23.	Vieši pristatymo renginiai, lankstinukai / skrajutės, plakatai.
24.	Socialiniai tinklai, skelbimai vietiniuose laikraščiuose ir vieši pristatymo renginiai.
25.	Socialiniai tinklai, spalvoti, su mažai informacijos lankstinukai, savivaldybės puslapyje talpinama informacija.
26.	Aktualiausios priemonės: Plakatai, socialiniai tinklai, vieši pristatymo renginiai.
27.	Plakatai, vieši pristatymo renginiai, reklama socialiniuose tinkluose.
28.	Reklama socialiniuose tinklapiuose, vieši pristatymo renginiai, dalyvavusių dalyvių rekomendacijos.
29.	TV reklama, kurioje filmuotąsi jaunimui įdomūs žmonės (J. Jankevičius, M. Stonkus., M. Katleris, V. Grincevičius). Radijo reklama jaunimo klausomose stotyse (Zip FM, M-1) ir įtaigi reklama socialiniuose tinkluose.

30.	Lankstinukų dalinimas į darbo biržą atvykusiems jaunuoliams, organizuojami susirinkimai jaunimui, per kuriuos būtų pristatomas projektas „Atrask save“, socialiniai tinklai.
31.	Socialiniai tinklai, plakatai, reklama televizijoje.
32.	Manau, daugiausia jaunimas dabar „lindi“ socialiniuose tinklalapiuose. Puikus viešinimas yra per užsiėmimus JDC bei plakatai.
33.	1. Svarbiausia yra informuoti asmeniškai ir bendrauti su potencialiu dalyviu. 2. Informacija atėjus į TDB skyrių.
34.	Viena populiariausių viešinimo priemonių būtų socialiniai tinklai, kadangi tai greitas ir lengvas būdas pasiekti jaunuolius. Taip pat vieši pristatymai, kadangi tai suteikia galimybę išgirsti platesnį paaiškinimą bei užduoti kilusius klausimus. Dar viena priemonė būtų internetiniai naujienų portalai, kadangi tarp jaunuolių jie taip pat yra populiarūs.
35.	Tiesiogiai pristatyti potencialiems projekto dalyviams.
36.	Projekto pristatymas viešų renginių ar užsiėmimų metu Jaunimo darbo centre; projekto pristatymas individualių susitikimų, konsultacijų metu; vietinė spauda bei informaciniai stendai.
37.	Plakatai, reklama televizijoje, lankstinukai.
38.	Vieši pristatymo renginiai, gyvi pokalbiai su jaunuoliais jų susibūrimų vietose.
39.	Vieši pristatymo renginiai, socialiniai tinklai, individualūs kvietimai.
40.	1. Socialiniai tinklai. 2. Jaunimo lankomose vietose iškabinti plakatai, dalinamos skrajutės. 3. Reklama televizijoje.
41.	Nuolatinės projekto informacijos pateikimas socialiniuose tinkluose, lankstinukuose, skrajutėse, skelbimai vietiniuose laikraščiuose.
42.	Viešinimas socialiniuose tinkluose; Viešinimas viešuose renginiuose; Lankstinukų, skrajučių platinimas.
43.	Darbo biržos informacija dalyviams per specialistus, socialiniai tinklai, projekto pristatymas per viešus renginius, galima per kitus jaunimui skirtus renginius.
44.	1. Lankstinukai / skrajutės 2. Socialiniai tinklai 3. Vieši pristatymo renginiai
45.	Skrajutės ir lankstinukai, išdėlioti jaunimo erdvėse bei centruose. Pranešimai vietiniuose laikraščiuose. Projekto veiklų skelbimas socialiniuose tinkluose.
46.	Socialiniai tinklai Plakatai mieste Vieši pristatymo renginiai
47.	Projekto viešinimas jaunimo susibūrimo vietose bei jaunimui skirtuose renginiuose, nuolatinės individualios konsultacijos, lankstinukų / skrajučių platinimas.

48.	Socialiniai tinklai, skelbimai vietiniuose laikraščiuose, vieši pristatymo renginiai.
49.	Lankstinukai, plakatai ir socialiniai tinklai.
50.	Socialiniai tinklai, vieši pristatymo renginiai, dalijamoji medžiaga.
51.	Vieši pristatymo renginiai, lankstinukai, skrajutės.
52.	Vieši pristatymo renginiai, lankstinukai, socialiniai tinklai.
53.	Socialiniai tinklai, vieši pristatymo renginiai, reklama televizijoje / radijo reklama.
54.	Informacija darbo biržoje Informacija socialiniuose partneriuose Konsultantų patarimas
55.	Projekto pristatymo renginiai. Lankstinukai. Socialiniai tinklai.
56.	Reklama televizijoje, socialiniai tinklai, vieši pristatymo renginiai.
57.	Reklama televizijoje, socialiniai tinklai, vieši pristatymo renginiai.

19. Kokias matote pagrindines rizikas ir kliūtis, įgyvendinant projekte „Atrask save“ numatytas veiklas ir siekiant numatytų tikslų?

#	Atsakymas
1.	Dalyvių nenorą, pasyvumą.
2.	1) Rizika nepasiekti numatytų rodiklių; 2) Dalyviai, neišlanke visų užsiėmimų ir veiklų, nutrauks dalyvavimą projekte.
3.	Dauguma jaunų žmonių nenorės dalyvauti projekte „Atrask save“, kai kurie dalyviai įpusėjęs projektui emigruos iš Lietuvos.
4.	Viena iš didžiausių rizikų – dalyvių „nubyrėjimas“.
5.	Komunikacijos sutrikimas ir trūkumas tarp teritorinių DB, LDB ir koordinatorių. Informacijos trūkumas.
6.	Nematau.
7.	Mažas laisvų darbo vietų skaičius rajone – bus sunku įvykdyti rodiklius. Nemotyvuotų jaunuolių priklausomybės nuo alkoholio, psichotropinių medžiagų – gali būti prastas lankomumas, rizika vežtis kai kuriuos jaunuolius į išvažiuojamąjį seminarą. Neįdomūs, nuobodūs lektorių užsiėmimai – bus sunku jaunuolius motyvuoti juose lankytis.
8.	Trūksta susistemintos, suplanuotos veiklos.
9.	Nepakankamas jaunuolių skaičius savivaldybėje. Jaunuoliai nesusidomės dalyvavimu projekte. Jaunuoliai, sutikę dalyvauti projekte, „dingtų“, nebesasirodytų susitikimuose. Gyvenantys toliau nuo DB skyriaus nenorės atvykti į susitikimus.
10.	Nepakankamas paslaugų teikėjų aktyvumas. Įmonių bei darbo vietų stoka mūsų savivaldybėje.

Lankomumo grafiko nesilaikymas dalyvavimo projekte metu arba savanoriškas dalyvavimo veiklose nutraukimas.
11. Išvažiuojamojo seminaro metu kartu su dalyviais turėtų būti ir daugiau koordinatorių.
12. Kad nepasirengęs ir nemotyvuotas jaunimas nenorės dalyvauti projekte be jokio atlygio, visi nori kažką gauti.
13. Veiklų rezultatai ir rodikliai.
14. Vasaros laikotarpis – projekto dalyvių savanoriškas pasitraukimas iš projekto veiklų. Atsižvelgiant į tikslinę projekto dalyvių grupę, yra rizika nepasiekti reikiamų rezultatų rodiklių. Įgyvendinant projektą gali kilti rizika dėl įsigyjamų (atliekamų) paslaugų kokybės. Galima rizika dėl projektavimo (planavimo) kokybės.
15. Dalyvių motyvacija dalyvauti projekte. Nepakankamas dalyvių skaičius.
16. Pagrindinės kliūtys ir rizikos yra, kad nepavyks surinkti grupių. O surinkus dalyviai praleidinės užsiėmimus – tokiu būdu jie neužbaigs pirminės intervencijos ir iškris iš projekto.
17. Mažas registruotų jaunuolių skaičius. Ar paslaugų teikėjų teikiamos paslaugos bus kokybiškos.
18. Atsižvelgiant į projekto dalyvių tikslinę grupę, yra rizika nepasiekti stebėsenos rodiklių.
19. Dalyvių pasyvumas projekto vykdymo metu, susitartų taisyklių pažeidimas, neatvykimas į projekto veiklas, taip pat nenumatyti rizikos atvejai su paslaugų teikėjais.
20. Per dideli užsibrėžti rodikliai (jaunuolių, nebaigusių visų trijų mėnesių, skaičius tikrai bus didesnis), neįgyvendinamas jaunuolių lankomumas, per didelės grupės (turėtų būti ne daugiau kaip 10 žmonių), kad koordinatorius galėtų teikti efektyvias paslaugas, prasta komunikacija su administracine grupe, nemotyvuoti TDB specialistai.
21. Tikimasi per daug gerų rodiklių, kuriuos, manau, bus sunku pasiekti.
22. Dalyvių nenoras ir motyvacijos nebuvimas dalyvauti projekte. Per dideli projekto dalyvių skaičiai / rodikliai.
23. Būsimų projekto dalyvių motyvacijos stoka.
24. Manau, pagrindinė rizika yra ta, jog jaunuoliai gali būti nemotyvuoti dalyvauti projekte.
25. Sugebėjimas motyvuoti, kad jaunimas dalyvautų visose veiklose, nuo pradžios iki pabaigos; rodiklių įgyvendinimas pagal teritorijas.
26. Pagrindinė rizika yra jaunuolių pritraukimas ir motyvavimas dalyvauti projekto veiklose.
27. Dalyvių neatvykimas laiku į projekto veiklas be pateisinamos priežasties, per maža motyvacija dalyvauti projekte.
28. Rizika dėl finansavimo (dalyvių lankomumo atžvilgiu, pasitraukimo iš projekto atveju), rizika dėl grupių formavimo ir jų suskaidymo į tris pogrupius (orientuoti į sandomą darbą, į švietimo sistemą ir į savarankiškos veiklos pradėjimą).
29. Dalyvių nenorą dalyvauti projekte, užsiėmimų nelankymą, priešlaikinį projekto nutraukimą. Arba po projekto dalyviai nesieks nei įsidarbinti, nei mokytis, nei savarankiškai dirbti. Dar nerimą kelia išvažiuojamieji seminarai, baisu, kad ten jaunuoliai nevirtotų alkoholio, nesukeltų konfliktinių situacijų ir kitų problemų.
30. Mažas skaičius ilgalaikių bedarbių. Jaunimo nenoras dirbti, mokytis, integruoti save į įvairias veiklas.

Gyvenantiems kaimo vietovėse, atvykimas į darbo biržą.
31. Dalyvių iškritimas iš projekto, finansavimo trūkumas, rodiklių neįgyvendinimas.
32. Sunku jiems bus išaiškinti, kad geriau eiti į užsiėmimą nei „lindėti“ namuose.
33. Dirbu regione, kuriame vyrauja sezoniškumas. Vasarą, jaunimas gali susirasti darbą be jokių problemų, ką daugelis ir padaro. Todėl vasaros metu galiu pritrūkti dalyvių arba jie gali pasitraukti iš projektinės veiklos.
34. Viena pagrindinių rizikų yra ta, kad nesusirinks reikiamas jaunuolių skaičius. Taip pat yra rizika, kad į projekto veiklas įsitraukę jaunuoliai gali nepasirodyti reikiamu metu, pasitraukti iš projekto, ir tai trukdys pasiekti numatytus rezultatus bei tikslus. Užsitęsusių projekto veiklų rizika.
35. Projekto dalyviai nutrauks dalyvavimą projekte neperspėję, taip pat projekto dalyviai susiras darbą nebaigę projekto.
36. Tikėtina, kad gali būti sunku įtraukti jaunus bedarbius dalyvauti projekte dėl jų nenoro, motyvacijos stokos bei jų atsakomybės rizika lankant paskirtus mokymus.
37. Dalyvių motyvacijos stoka.
38. Laiko trūkumas, tai, jog galbūt reiks važinėti su dalyviais į užsiėmimų vietas už savo pinigus, pasamdyti darbuotojai nedarys savo darbų: stengsis juos permesti „žemiau stovintiems“ specialistams.
39. Dalyvių nenoras dalyvauti veiklose, neatsakingumas ir susitarimų nevykdymas, paslaugų teikėjų atsakingumas.
40. Viena iš rizikų – ar paslaugas teikiantys asmenys bus kompetentingi ir mokės sudominti jaunimą, žinant tai, kad jaunimo tikslinė grupė yra nemotyvuoti ir nepasirengę darbo rinkai.
41. Projekto dalyvių apsisprendimas nebedalyvauti projekto veiklose.
42. Projekto dalyvių atsakomybės trūkumas (lankomumas).
43. Rizika dėl paslaugų teikėjų profesionalumo.
44. Surinkti pakankamą dalyvių skaičių, nes nors šie jaunuoliai ir yra darbo biržoje, tai nereiškia, kad visi jie ir dalyvaus. Kažkam šeimininės priežastys, kažkas tuoj vyks į užsienį ir etc.
45. Dalyvių lankomumas ir nenoras atvykti bei dalyvauti užsiėmimuose, susisiekiimo problemos.
46. Dalyvių nemotyvacija dalyvauti užsiėmimuose. Dalyvių trūkumas. Patalpų stoka.
47. Rizika – gali būti sudėtinga pasiekti projekte numatytus rodiklius ir rezultatus.
48. Dalyvių nubyrėjimas, jaunimui nepatrauklios darbinės praktikos vietos (įmonėse, į kurias bedarbiai nenori vykti), galimai (bet nebūtinai, priklausomai nuo lektorių, darbo, praktikos vietų) nekokybiškos teikiamos paslaugos. Jaunuolių koncentracija kaimiškose vietovėse, imobilumas.
49. Nepasiekti numatytų rezultato rodiklių.
50. Projekto dalyvių vengimas prisiimti atsakomybę.
51. Dalyvių trūkumas.
52. Kol neišibėgėjo projektas, neturiu komentarų.
53. Manau, didžiausia rizika yra nustatytų rodiklių pasiekimas.

54.	Nežinau, kaip bus organizuoti santykiai tarp projekto koordinatorių ir paslaugas teikiančių asmenų.
55.	Pagrindinė rizika – kad dalyviai neišlankys viso projekto laiko, nes įsidarbins ar išvyks į užsienį.
Sunkiai seksis psichologinės konsultacijos.
56.	Projekto dalyvių veiklų lankomumas.

20. Kokios papildomos priemonės padėtų Jums kuo geriau / lengviau įgyvendinti projekte numatytas veiklas ir pasiekti numatytus tikslus?

#	Atsakymas
1.	Galimybė nuvažiuoti į susitikimus su dalyviais jam artimoje aplinkoje.
2.	1) Nuolatinė rodiklių įgyvendinimo stebėseną; 2) Projekto dalyviai, net ir pabaigę veiklas, būtų nuolat informuojami apie registruotas laisvas darbo vietas, galimybes dalyvauti profesiniame mokyme.
3.	Bendradarbiavimas su kolegomis, socialiniais partneriais, bendrų tikslų siekimas.
4.	Aiškumas, konkretumas, kaip projektas turi būti įgyvendinamas.
5.	Pakankamas atlygis už darbą bei motyvavimo sistema.
6.	Nežinau.
7.	Glaudesnis bendravimas su dalyviais, darbdaviais, švietimo sistemos atstovais. Tikslingai sudaryti grupes – sudarytas iš mažiausiai motyvuotų jaunuolių drauge su labiau motyvuotais. Įsirengti savo darbo kabinetą jaunatvišku stiliumi, išlaikyti balansą tarp formalaus ir neformalaus bendravimo stiliaus – netapti griežtu mokytoju, nuobodžiu valstybinės įstaigos darbuotoju, išlikti žmogišku ir supratingu.
8.	Daugiau koordinuotos veiklos iš koordinatorių vadovo, koku laiko tarpu, kokius turime atlikti darbus. Daugiau informacijos apie paslaugų teikėjus (kas jų ieškos, kokius kriterijus jie turi atitikti ir t. t.)
9.	Platesnė informacija apie darbdavius, apie švietimo įstaigas, jų siūlomas programas. Kol kas pas mus nėra jaunimo centro, bet manau, kad jis padėtų dirbant su jaunimu.
10.	Manau, kad į šį klausimą efektyviau atsakyti galėsime, kai potencialūs projekto dalyviai pradės dalyvauti projekto veiklose. Numatomi paslaugų paketai, mano nuomone, yra efektyvūs, kad būtų pasiekti numatyti tikslai.
11.	Glaudus finansininkų, DB tarpininkų ir projekto koordinatorių bendradarbiavimas.
12.	Manau, reiktų jaunimui pasiūlyti apčiuopiamą naudą dalyvaujant projekte, nes kitaip jie nesutinka.
13.	Kol neprasidėjo projekte numatytų veiklų įgyvendinimas, negaliu atsakyti.
14.	Tiesiog koordinatorių vadovas turėtų nuolat kontroliuoti, ar viskas vyksta pagal numatytus planus. Atrinkti daugiau potencialių dalyvių nei reikia, kad vieniems pasitraukus, turėtume kuo juos pakeisti. Perkamų paslaugų kokybė turėtų būti tikrinama.
15.	Mažesnis dalyvių skaičius vienu metu.
16.	Kvalifikuoto žmogus su patirtimi patarimai.

17.	Tikiuosi, kad paslaugų teikėjai bus pasiruošę bendradarbiauti su koordinatoriais ir siekti numatytų tikslų.
18.	Siekiant užtikrinti projekto rodiklių įvykdymą, potencialūs ir esami projekto dalyviai bus nuolat informuojami apie projekte siūlomas veiklas, dalyvavimo jose galimybes, laisvas darbo vietas, tolesnio mokymosi galimybes.
19.	Išankstiniai susitikimai su darbdaviais, švietimo įstaigomis dėl glaudesnio bendradarbiavimo, iš anksto numatytas laisvų darbo vietų skaičius, kad jauni bedarbiai galėtų tikėtis būti įdarbinti.
20.	Kad dalyvavimas projekte jaunuoliams būtų privalomas kaip ADRPP, kad TDB specialistai aktyviai dalyvautų atrenkant dalyvius į projektą, kad koordinatoriaus atlyginimo priedai nepriklausytų nuo iškritusių skaičiaus (pagal dabartinius numatytus rodiklius priedo gauti beveik neįmanoma).
21.	Mokymai. Koordinatorių realūs mokėjimo priedai. Gauti 60 % priedą – misija neįmanoma (juk darbas su NEMOTYVUOTAIS JAUNAIS ASMENIMIS).
22.	Rajono socialinių partnerių parama, nukreipiant jaunos žmones į teritorinę darbo biržą dalyvauti projekte.
23.	Projekto metu gali prireikti papildomų priemonių, kurių šiuo metu nedirbdama su dalyviais negaliu paminėti.
24.	Manau, jei jaunuoliams būtų pasiūlyta, tarkim, minimali stipendija, tai būtų didelis paskatinimas.
25.	Galėtų būti neformalių būdų darbui su jaunimu, mokymai koordinatoriams.
26.	Metodikos jaunuolių motyvacijai didinti.
27.	Didelė projekto reklama socialiniuose tinkluose, per televiziją, su jaunimu dirbančių specialistų pagalba atrenkant dalyvius, klientų motyvavimas dalyvauti projekte.
28.	Trūksta metodinės medžiagos, kvalifikacijos tobulinimo ir įgūdžių lavinimo mokymų.
29.	Mažesni projekto įgyvendinimo rodikliai. Daugiau ir konkretesnės informacijos apie paslaugų teikėjus, jų funkcijas, taip pat bendradarbiavimą su JRD koordinatoriais, JRK koordinatorė. Taip pat būtų gerai, kad be koordinatoriaus ir jaunuolių į išvažiuojamuosius seminarus kartu važiuotų ir kitas lydintis asmuo.
30.	Bendras, efektyvus ir glaudus bendradarbiavimas tarp projekto koordinatorių. Bendradarbiavimas su skyriaus darbuotojais.
31.	Veiklų lankstumas.
32.	Gal jiems būtų pliusas, jei būtų mokama kažkokia minimali stipendija.
33.	Kol kas sunku ką pasakyti, tai pasimatys realiai prasidėjus projektinei veiklai.
34.	Tikslus veiklų numatymas, aiškus užduočių ir reikalingų užpildyti dokumentų pateikimas, nurodant laiko terminus, bendradarbiavimas su projekto koordinatoriais, koordinatorių vadovu, paslaugų teikėju, kitų darbuotojų pagalba, sklandus sistemų ir kompiuterinės įrangos darbas.
35.	Kad projekto dalyviu būtų užskaitomi tie žmonės, kurie susirado darbą.
36.	Laiku sulaukta pagalba, patarimai iš projekto koordinatorių vadovės bei administracinės grupės. Darbo biržos specialistų rekomendacijos ir reali pagalba kviečiant jaunuolius dalyvauti projekte. Organizuojami papildomi mokymai darbui su jaunimu iš socialinės rizikos šeimų.
37.	Kuo konkretesnės užduotys iš administracijos.

38. Elektroninio mėnesinio bilieto papildymas (viešojo transporto), glaudus bendradarbiavimas su visais į projektą įtrauktais specialistais, gerosios patirties pasidalijimas iš tų asmenų, kurie anksčiau jau vykdė panašius projektus, efektyvus vadovavimas, laiku atlikti projekto darbai, pvz., viešieji pirkimai.
39. Kad projekto koordinatoriams būtų suteikiama daugiau savarankiškumo. Dabartinis didelis ir biurokratinis Darbo biržos vaidmuo atima ir atims daug tiesioginio laiko, kurį galima būtų skirti tiesiogiai projektui įgyvendinti. Kiekvieną raštą (ir nesvarbu kas tai) reikia suderinti su skyriaus vedėja, toliau derinama su TDB atsakingais asmenimis ir dar su administracine grupe. Tai labai apsunkina ir sugaištama daug brangaus laiko. Vien priimant mus į darbą turėjome pasirašyti 23 dokumentus.
40. Į šį klausimą būtų galima atsakyti po pirmo srauto dalyvių. Tada būtų aišku, kur yra spragos, kokių priemonių dar trūksta, kas yra gerai, o į ką reikia labiau kreipti dėmesį.
41. Bendradarbiavimas su projekto specialistais, koordinatoriais.
42. Skatinamosios priemonės jaunuoliams.
43. Tinkama paslaugų teikėjų atranka (tinkamas apmokėjimas) ir informaciniai seminarai paslaugų teikėjams.
44. 1. Jeigu jaunuoliams 100 % būtų teikiamos transporto paslaugos – atsivežti juos iš kaimų į renginio vietą. Nes situacija tokia, kad autobusai iš kaimų ne visada važiuoja, o nevairuojantys ir neturintys pinigų, tikrai nesivers per galvą dalyvauti. Paprasčiausias pasiteisinimas bus – nevažiavo autobusas.
2. Moterys, vienos auginančios vaikus ar neturinčios kam jų palikti, irgi ne visada galės dalyvauti. Jeigu būtų teikiamos kažkokios trumpalaikės vaiko priežiūros paslaugos arba sudarytos sąlygos moterims dalyvauti su vaikais (jeigu jiems būtų specialūs vaikų kambariai, kur kažkas jais užsiimtų).
3. Pasiiekti konkrečius tikslus padėtų ir informacinės technologijos. Gal jaunuoliai galėtų gauti planšetinius kompiuterius naudojimui projekto metu. Taip jiems lengviau būtų siekti kompiuterinio raštingumo, pildyti kažkokį pasiekimų aplanką, ieškotis darbo internetu. Daugelis net neturi interneto namuose, ką jau kalbėti apie kažkokios informacijos prieinamumą. Reiktų sąsiuvinį jiems atskirai kiekvienam ir kitų priemonių – tušinukų, markerių, kitų priemonių užsiėmimams.
45. Veiklų teikimas kitose vietose nei TDB skyrius
46. Patalpos individualiems susitikimams.
Premijos už darbą.
47. Kol kas sunku nusakyti, manau, poreikis konkrečioms papildomos priemonėms atsiras nusiuntus pirmąjį dalyvių srautą dalyvauti projekto veiklose.
48. Galiu kontroliuoti tik tai, kas priklauso nuo manęs. T. y. kuo individualesnis, asmeniškėnis ryšys su kiekvienu dalyviu, nuoširdumas, atvirumas, tvaraus ryšio užmezgimas, aiškiai pristatytos projekto veiklos.
49. Privalomas dalyvavimas darbo biržoje registruotiems ilgalaikiams bedarbiams.
50. Skatinančios priemonės.
51. Didesnis bendradarbiavimas tarp institucijų, daugiau seminarų ir mokymų.
52. Kol neišsibėgėjo projektas, neturiu komentarų.
53. Manau, geriausia pagalba būtų sumažinti siekiamus rodiklius, labiau atsižvelgti į realią situaciją.
54. Kuo tikslesnės ir detalesnės metodikos.

55. Kaip papildomą priemonę galima būtų taikyti stipendijos mokėjimą pavyzdinai lankantiems projektą.

56. Papildomai skatinti ir motyvuoti projekto dalyvius.

Numatyti piniginiai ar kt. jaunuoliams aktualūs prizai už aktyvų dalyvavimą projekte.

21. Jūs esate:

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Moteris		94,7 %	54
Vyras		5,3 %	3
Iš viso:			57

22. Jūsų amžius (metais):

Amžius (metais)	Skaičius
Iki 25	17
26–30	19
31–35	9
36–40	6
41–45	2
46–50	3
Daugiau nei 50	1
Iš viso:	57

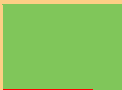

Jauniausio koordinatoriaus amžius	23
Vyriausio koordinatoriaus amžius	55
Koordinatorių amžiaus vidurkis	30,5614

23. Ar turėjote ankstesnės patirties dirbant su jaunimo grupe iki įsidarbinimo projekte „Atrask save“? Jei taip, tai kiek metų?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Neturėjau		19,3 %	11
Iki 1 metų		35,1 %	20
2–3 metus		28,1 %	16
4–5 metus		7,0 %	4
Daugiau nei 5 metus		10,5 %	6
Iš viso:			57

2 priedas. JRD JGI koordinatorių apklausos rezultatai

1. Prašome pasirinkti ir lentelėje pažymėti, kuris iš trijų pateiktų procesų Jums atrodo sudėtingesnis:

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Surasti reikiamą skaičių neaktyvių jaunuolių, tinkamų dalyvauti projekte „Atrask save“		56,4 %	31
Motyvuoti tinkamus neaktyvius jaunuolius dalyvauti projekte „Atrask save“		41,8 %	23
Iš visų galinčių dalyvauti projekte „Atrask save“ neaktyvių jaunuolių atrinkti sudėtingiausioje padėtyje esančius jaunuolius		1,8 %	1
		Iš viso:	55

1.1. Papasakokite, kaip planuojate surasti ir motyvuoti dalyvauti neaktyvius jaunuolius?

#	Atsakymas
1.	<p>Surasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Naudojantis tarpžinybiniais tinklais; - Pasitelkus mobilų ir gatvės darbą. <p>Motyvuoti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Atviras darbas; - Patirtinis mokymas.
2.	Planuoju bendradarbiauti su seniūnijų atstovais, socialiniais darbuotojais ir pedagogais, darbo birža, savivaldybe.
3.	<p>Pagrindinis neaktyvių jaunuolių paieškos šaltinis – žmonės, esantys arčiausiai jų: seniūnai, socialiniai darbuotojai, bendruomenių pirmininkai, mokyklų socialiniai darbuotojai, darbo biržos atstovai, socialinių pagalbos centrų darbuotojai ir kiti aktyviai tam tikruose regionuose veikiantys asmenys.</p> <p>Pagrindinė motyvacijos priemonė neaktyviems jaunuoliams – socialinis draudimas, tačiau bandoma motyvuoti įvairiais užsiėmimais, veiklomis, mokymais, kurių metu žmogus galėtų tobulėti ir pakeisti savo gyvenimą tinkama linkme.</p>
4.	<p>Rasti – bendradarbiauti su suaugusiųjų (pro)gimnazijomis, profesinėmis mokyklomis, seniūnijų socialiniais darbuotojais, įvairaus pobūdžio NVO (globos namai, nakvynės, paramos, krizių centrai).</p> <p>Motyvuoti – dirbi individualiai ar su siauros srities specialistu, taikyti įvairius metodus, veiklas.</p>
5.	Surasti neaktyvų jaunimą bus labai labai sunku, nes statistiniai projekto duomenys kardinaliai skiriasi nuo realios situacijos. Apvažiavus savo rajono seniūnijas galiu pasakyti, kad labai daug 18–29 metų jaunimo yra išvykę į užsienį, o gyvenamą vietą deklaravę Lietuvoje. Mano rajone iš švietimo sistemos iškritusių 15-mečių nėra, nes mokyklos stengiasi, kad ir prasčiausiai lankančius ir nesimokančius mokinius išlaikyti mokyklose dėl mokinio krepšelio. Kita problema yra, kad ne

visos institucijos renka duomenis apie nesimokantį ir nedirbantį jaunimą. Sudėtingiausia bus surasti 16–18 metų jaunimo, nes apie jų užimtumą institucijos duomenų neturi. Iš patirties žinau, kad tokio amžiaus jaunimas dirba nelegaliai pas ūkininkus ar statybose, nes legaliai įsidarbinti sunku dėl amžiaus cenzo. Pačios sudėtingiausios kategorijos jaunimo, kurie yra padarę nusikaltimų, vartoja narkotikus, laukia išvykimo į socializacijos centrus ar yra prižiūrimi probacijos tarnybos, yra labai maži. Probacijos tarnybos specialistų teigimu, jie gyvena atokiose kaimo vietovėse, kur praktiškai nėra normalaus susisiekiimo, jie neturi komunikacijos priemonių, ir, tarnybos teigimu, jokios prevencijos priemonės ir veiklos tokių asmenų nedomina.

6. Viešindama projektą ir važinėdama po rajono seniūnijas, stengiuosi kiek galima „žmogiškiau“ (o ne vien oficialiai) bendrauti su įvairių institucijų darbuotojais. Beveik kiekvieno vizito metu gaunu NEET kontaktų. Susitikus su NEET, akcentuoju projekto suteiktą galimybę atsižvelgti į individualius poreikius ir stengiuosi jaunuolio „nespausti“, išsiaiškinti, kas jam patiktų – pomėgius, poreikius, polinkius. Po to stengiuosi tartis dėl dalyvavimo jam įdomiose ir naudingose veiklose.
7. Bendradarbiaudama su įvairiais partneriais (socialiniais darbuotojais, kaimo bendruomenėms, seniūnais, LDB, JRK). Užmegzti santykių, išsiaiškinti jo (jos) lūkesčius, motyvuoti ir nukreipti tinkama linkme.
8. Partnerių pagalba: TDB, Seniūnijų soc. darbuotojai, seniūnai. Pasiteiravus pažįstamų rate, projekto marketingas „iš lūpų į lūpas“, jaunimo organizacijų pagalba, policijos komisariatai, bendradarbiavimas su mokyklų ir gimnazijų soc. atstovais.
9. Surasti nemotyvuotus jaunuolius planuoju bendradarbiaudama su socialiais partneriais rajone ir naudodamasi asmeniniais ryšiais. Manau, kad tokių žmonių motyvavimui labai svarbu materiali nauda. Greta žadamos PSD kompensacijos dalyvavimo projekte metu, jaunuolius gali sudominti organizuojamos veiklos (kino filmų peržiūros, etc.).
10. Surasti jaunuolius planuoju per seniūnijas, socialinius darbuotojus, kurie geriausiai žino neaktyvių jaunuolių buvimo vietas.
Motyvavimas kiekvienam jaunuoliui bus skirtingas. Vienam užtenka tiesiog supažindinti su tuo, kokias galimybes jis turi, o kitam reikia ilgesnių pokalbių, kad suprastų, kad gali būti ir kitaip.
11. Bendradarbiaujant su Kelmės rajono savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos ir socialinės paramos skyriumi, jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų darbuotojais, atvira jaunimo erdve, teritoriniu policijos komisariatu, teritorine darbo birža, seniūnijomis bei socialiniais darbuotojais, rinkti iš jų informaciją apie neaktyvius jaunuolius. Rašyti straipsnius vietinei spaudai apie projektą, gal ir tokiu būdu atsirastų neaktyvių jaunuolių, kurie kreiptųsi į mane. Dalyvaujant įvairiuose renginiuose, ieškant jaunimo gatvėse ir kitur.
12. Visos viltys nukreiptos į įstaigas, kurios vienaip ar kitaip turi prieigas prie neaktyvių jaunuolių. Tik jų dėka ir užtikrintu bendradarbiavimu bus pasiekti geriausi rezultatai. Juk kaip sakoma: „Vienas lauke ne karys...“ Pagrindinis motyvas dalyvauti projekte NEET'sui bus PSD draustumas. Manau, jie norės dalyvauti projekte vien dėl to, kad visus tuos mėnesius bus draudžiami minėtu draudimu.
13. Dalyvių paieškos pagalbai pasitelkiau soc. partnerius: policijos nepilnamečių reikalų specialistus, probacijos tarnybą, rajono mokyklas, seniūnijas, soc. darbuotojus, savivaldybės vaikų teisių skyrių, jaunimo reikalų koordinatorių, socialinių paslaugų centro darbuotojus, kitus partnerius.
Motyvuoti dalyvius įsitraukti į projekto veiklas naudosis neformalaus ugdymo metodiką, individualaus darbo su jaunimu metodus.
14. Paieška vykdoma bendradarbiaujant su rajono seniūnijomis, rajono mokyklomis, jaunimo reikalų koordinatoriumi, probacija, darbo biržos darbuotojais ir t. t. Aiškinama, kad tik dalyvaudamas mokyklos, gyvenamojo rajono, miesto ar asociacijos gyvenime jaunas žmogus gali įgyti patirties ir pasitikėjimo, kurie yra reikalingi formuojant tolesnius žingsnius, kurių jam reikia dabar ar prireiks vėliau darant tolesnį žingsnį viešajame gyvenime.

15. Rasti padeda kai kurių rajono seniūnijų darbuotojai. Motyvacija – praleisti linksmai laiką JLC, pokalbis, o tada tik bandymas pritraukti į projektą. Jei jaunuolis nemotyvuotas – bus sudėtinga.
16. Surasti planuoju su seniūnų ir socialinių darbuotojų pagalba, su probacijos, vaikų globos namų darbuotojų bei kitų įstaigų darbuotojų pagalba, kurie teiks informaciją apie NEET. Suradus stengsiuosi užmegzti draugišką ryšį, o po to bandysiu motyvuoti, papasakodama, ką teigiamo ir gero jie gali gauti dalyvaudami projekte, ir plus PSD 4 mėnesiams.
17. Neaktyvius jaunuolius planuoju surasti bendradarbiaudama su švietimo, socialinės paramos skyriais, policijos komisariatu, seniūnijų seniūnais ir pan. Tiesa, realybė neatitinka tų rodiklių ir neaktyvių jaunuolių skaičių, kurie nurodyti projekte. Paprastai tariant, motyvuoti neaktyvius jaunuolius planuoju kalbėdama jiems apie projekto galimybes, privalumus ir apskritai jauno žmogaus savirealizacijos, aktyvaus ir prasmingo gyvenimo reikšmę bei svarbą.
18. Pasitelkiame, pirmiausia, organizacijas, įstaigas, su kuriomis bendradarbiaujame (pvz., probacijos tarnyba, miesto mokyklos, teritorinė darbo birža, kt. socialiniai partneriai) ir prašome, kad apie mus informuotų, duotų mūsų kontaktus, kad jie susisiektų. Bandome gauti NEET kontaktus per asmenines pažintis.
19. Surasti neaktyvius jaunuolius planuojama bendradarbiaujant su seniūnijų seniūnais, socialiniais darbuotojais bei kitomis galimai su NEET'sais ryšius palaikančiomis įstaigomis: (socialinių paslaugų centras, probacijos skyrius, policijos komisariatas, VTAT ir kt.). Motyvuojant jaunuoliams bus pristatytos patrauklios veiklos bei užimtumas atviroje jaunimo erdvėje, atsižvelgiant į jų poreikius bei motyvacijos lygį.
20. Surasti neaktyvius jaunuolius planuoju vadovaujantis mobilaus darbo metodu, važiuojant į rajono bendruomenes, bendradarbiaujant su kitom įstaigom ir kitais šaltiniais. Motyvuosiu jaunuolius, supažindinama apie jų galimas galimybes ir teikiamas paslaugas, projekto naudą.
21. Neaktyvius jaunuolius planuoju rasti bendradarbiaudama su seniūnijų socialiniais darbuotojais, seniūnais, savivaldybės administracijos struktūriniais padaliniais, nevyriausybinėmis organizacijomis, probacijos tarnyba ir t. t. Sudarydama IVP, informuosiu apie galimybę įgauti trūkstamų žinių bei įgūdžių, bandysiu išsiaiškinti, kokių įgūdžių jaunuoliui trūksta, sudominti jį savanorystės ar pameistrystės galimybėmis.
22. Visų pirma, didelis motyvas yra projekte apmokamas PSD.
23. Surasti neaktyvius jaunuolius planuoju pasitelkiant užmegztus kontaktus su seniūnijų seniūnais, soc. darbuotojais, turimais asmeniniais kontaktais ir kitomis pažintimis, o motyvuoti planuoju pasiūlant tokias veiklos galimybes, kurios būtų patraukliausios jaunuoliui (atsižvelgiant į situaciją). Šiuo metu labai sunku tai įsivaizduoti, manau, kiekviena situacija bus labai specifinė ir individuali.
24. Surasti potencialius projekto dalyvius planuojama: pasitelkus socialinių darbuotojų, dirbančių su rizikos šeimomis, duotus duomenis, jaunimo reikalų koordinatorių duotus duomenis ir informaciją. Pirminė motyvacija, su kuria manoma pritraukti neaktyvius jaunuolius, tai, socialinės garantijos, o po to metodai bus taikomi individualiai pagal situaciją, asmens norą bendrauti ir kurti santykį.
25. Jaunuolių ieškojau per seniūnijų socialinius darbuotojus, socialinius pedagogus, nepilnamečių reikalų inspektore, probacijos tarnybos specialistę, vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėją – visi jie noriai padėjo ir pateikė nemažą skaičių jaunuolių. Motyvuosiu individualiais ir grupiniais pokalbiais, užsiėmimų, žaidimų metu.
26. Bendradarbiaudama su seniūnijos socialiniais darbuotojais, JRK, LDB, per kaimo bendruomenes, NVO.

Motyvuodama dalyvauti savanorystėje, PSD, socialinių ir gyvenimo įgūdžių įgijimas, edukaciniai užsiėmimai, profesinis konsultavimas, orientavimas.

27. Bendradarbiaujant su vietos partneriais (socialiniais darbuotojais, vietos jaunimo reikalų koordinatoriumi, vietos bendruomenėmis, švietimo įstaigomis, teritorine darbo birža ir kt.). Stengtis užmegzti kuo glaudesnę ryšį su neaktyviais jaunuoliais. Padėti išsiaiškinti jų galimybes, norus ir pagal poreikį motyvuoti (re)integruotis į švietimo sistemą ar darbo rinką.
28. Jaunuolių ieškosime su seniūnijos darbuotoju, soc. pedagogu, KC darbuotoju, bendruomenių atstovų pagalba. O motyvuosime pokalbių metu, siūlysimė įvairius jiems priimtinus pagalbos variantus.
29. Jaunuolių ieškau per jaunimo organizacijas, valstybines institucijas, stengiuosi sudominti projektu kviesdama į užsiėmimus centre bei į kompiuterių klasę.
30. Neaktyvius jaunuolius planuoju surasti bendradarbiaujant su socialiniais darbuotojais ir seniūnais bei savivaldybės padaliniais.
31. 1. Partneriai.
2. Įvairūs renginiai.
3. Žiniasklaida.
4. Internetinėje erdvėje.
5. Draugų ir pažįstamų skleidžiama informacija.
32. Yra kuriamas tarpžinybinis tinklas, labai daug tikimės iš seniūnijų.
Motyvuoti individualiais pokalbiais, išsiaiškinant jauno žmogus poreikius.
33. Surasti NEET'us nėra labai sudėtinga, jų yra ir juos galima rasti. Sudėtingiau yra juos motyvuoti, nes jų mąstymas yra visai kitoks nei normalių žmonių. Jie nori nieko neveikti ir už tai gauti pinigėlio, ir gerai gyventi. O geras gyvenimas jiems yra alkoholis ir nieko neveikimas. Bet aišku yra tokio jaunimo, kuris nori pasireikšti ir stengtis gerinti savo gyvenimą, bet jiems neišeina, nes jie sužlugdyti ar paveikti savo šeimos, matę visą gyvenimą, kad tėvai gėrė ir panašiai. Planas motyvacijos paprastas, manyčiau, reikia su jais šnekėtis ir tiek, o motyvacija yra ta, kad jiems bus daug kas apmokama, kad ir kelionpinigiai bei būsto nuoma, jei jie savanoriaus kitame mieste. Motyvacija, manau, pakankama :) Ir tikrai kiek aš jau bendravau su Neet'sais, kai kuriems tai yra priimtina.
34. Kadangi dirbu mieste, tai didžiausias galimybes surasti NEET matau bendradarbiaujant su įvairiomis organizacijomis, taip pat su probacijos tarnyba, policijos prevencijos skyriumi, socialiniu skyriumi ir vaikų teisių apsauga.
Motyvuoti, manau, kiekvieną žmogų reikės skirtingai, vienam kaip motyvas gali pasirodyti PSD apmokėjimas, kitam pagalba ir atrama ieškant darbo, o kitam dėmesys ir savanorystė.
35. Surasti neaktyvius jaunuolius labai geranoriškai sutinka padėti seniūnijos, socialiniai darbuotojai. Taip pat bendradarbiavimą užmezgiau ir su darbo birža. Dėl duomenų apsaugos informacijos jie teikti man negali, tačiau sutarėme, kad jei toks jaunuolis būtų braukiamas iš sąrašų, jis būtų informuotas apie galimybę susitikti su manimi ir veikti kitoje plotmėje arba tiesiog paprašys susitikimo perduoti jo duomenis man.
Motyvavimui labai padeda užsiminimas apie PSD ir galimybę savanoriauti (kol kas kiek teko bendrauti su tokiais žmonėmis, šie faktoriai veikia puikiai).
36. NEET jaunuolių paieškai svarbus tarpinstitucinis bendradarbiavimas – jaunuolių ieškosime per partneres organizacijas (jaunimo mokyklas, probacijos tarnybą ir kita). Taip pat projekto viešinimas ir sklaida – tam svarbi informacinė medžiaga, kuri būti pasiekiamą jaunuoliui, matoma, pasiektų einamais kanalais (socialiniais tinklais, spauda ir kt.). Tikėtina, kad su tokia grupe, kaip NEET jaunuoliai, suveikia ir sniego gniūžtės principas – suradus keletą neaktyvių jaunuolių, dažniausiai jie turi panašioje situacijoje esančių draugų. Motyvuojant jaunuolius dalyvauti projekte

padės tai, jog projekto dalyvavimo metu yra sumokamas PSD, taip pat, jog organizacija gali pasiūlyti tiek individualų darbą su jaunuoliu, tiek kompleksines paslaugas (AC „Patria“ veikia savanorius koordinuojantis Savanorių centras bei atviras jaunimo centras „Vartai“).

37. Surasti – kuriant bendradarbiavimo tinklą su kitomis organizacijomis ir šio bendradarbiavimo nuolatinis stiprinimas (tai itin svarbu), tuomet darbas gatvėje, veikiausiai šiltuoju metu *outreach work*, kur jaunimo dažnai lankomose vietose išskirtume erdvę, kur patraukliai papasakotume apie projektą ir megztume santykį su jaunuoliais. Viešinimas internetinėje erdvėje (vėlgi svarbu atrinkti patrauklius ir lankomus internetinius puslapius). Tikiu, kad vėliau, kada jau projektas taps žinomesnis, tuomet ir patys jaunuoliai pradės kreiptis (geriausias informacijos būdas tarp jaunuolių – rekomendacijos vieni kitiems).

Motyvacija. Didelė motyvacija jau yra tai, kad dalyvavimo metu bus apmokamas PSD, teikiamas individualus palydėjimas. Mūsų organizacija gali pasiūlyti ir kompleksines paslaugas – saugų užimtumą jaunimo centre ar savanorių centro konsultacijas. Taip pat, mano nuomone, svarbiausias motyvacijos veiksnys – santykis su jaunuoliu. Jei konsultantui pavyks užmegzti lygiavertį, pagarba ir supratimu grįstą santykį su jaunuoliu, tuomet ir tikėtini geri rezultatai ir išlikimas projekte. Tai svarbiausias veiksnys – realus ir tikras santykis.

38. Bendradarbiaudami ir bendraudami su organizacijos partneriais, viešindami prasidėjusį projektą, naudodamiesi kontaktais iš mūsų jaunimo centro, kadangi daugelis jaunuolių pažįsta draugų, kuriems reikalinga pagalba, kurią gali suteikti projektas. Taip pat surasti ketiname pasitelkiant informacines priemones per internetą. Motyvavimas yra viena svarbiausių dalių šiame projekte, todėl pristatymas, jog bus apmokėtas PSD, turėtų labai motyvuoti jaunuolius. Kartu parodymas, jog mūsų organizacija gali teikti įvairias paslaugas, reikalingas jaunuoliams, bei lygaus santykio palaikymas ir jaunuolio emocinis palydėjimas.

39. Surasti nėra sunku, tarpinstitucinis bendradarbiavimas yra visagalis, su manimi sutiko bendradarbiauti: parapijos centras, Radviliškio policijos komisariatas, probacijos tarnyba, viešoji biblioteka, seniūnijos, bendruomenės. Su motyvacija, nemanau, kad bus sunku, nes turiu tokio darbo dviejų metų patirtį (Atvirame jaunimo centre).

40. Per seniūnijų socialines darbuotojas, užimtumo centrus ir nevyriausybines įstaigas. Geriausia motyvacija, kai NEET' sai, kurie atvykę kartą į susitikimą platina informaciją kitiems NEET' sams.

41. Surasti neaktyvius jaunuolius planuoju su seniūnijų seniūnų ir soc. pedagogų pagalba. Nes jie, mano nuomone, turėtų žinoti geriausiai, kam reikia tokios pagalbos.

42. Glaudžiai bendradarbiaujant su kitomis institucijomis, darant pristatymus kitose institucijose ir viešinant projektą, taip pat tikėtina, kad surasti jaunuoliai padės surasti kitus neaktyvius jaunuolius. Motyvuoti jaunuolius bandysime tiek tuo, kad projekto metu yra sumokamas PSD, tiek tuo, jog organizacija gali pasiūlyti ir individualų darbą su jaunuoliu, ir savanorystę, ir įvairias veiklas atvirame jaunimo centre.

43. Planuojame bendradarbiauti ir sukurti tinklą su miesto ir rajono seniūnijomis, darbo birža, probacijos tarnyba, policija, savivaldybės vaikų teisių tarnyba, NVO ir kaimo bendruomenių centrais. Organizuoti bendrus susitikimus, situacijos analizę atskirose vietovėse. Motyvacija priklausys nuo jaunuolių situacijos ir poreikių, bet turime specialistų ir darbo patirties su jaunimu.

44. Per seniūnijų, bendruomenių darbuotojus, bendradarbiaujant su įvairiausiomis galimomis institucijomis.

45. Neaktyvių jaunuolių ieškoti bendradarbiaujant su seniūnijų soc. darbuotojoms, probacijos tarnyba, „Carito“ darbuotojomis, mokyklomis, skelbti apie projektą įvairiuose rajoniniuose leidiniuose.

Motyvuoti – su kiekvienu kalbant individualiai bei bandant suprasti jų poreikius ir trūkumus norimam darbui ar specialybei įgyti.

46. Rasti: bendradarbiaujant su įv. įstaigomis ir institucijomis, seniūnijomis, soc. darbuotojais.
Motyvuoti: sudominant, darbas grupėse ir individualus, pokalbiai, žaidimai ir pan.
47. Surasti per partnerius. Motyvuoti pristatant galimybes, taip pat kviečiant dalyvauti jaunimui patraukliose veiklose jaunimo centre tam, kad būtų daugiau laiko užmegzti santykį.
48. Na, ne tik planuojame, bet jau ir ieškome būdų kalbėdamiesi su skirtingais partneriais (policija, probacijos tarnyba, JRK, švietimo skyriumi, socialinių paslaugų centru. Iš visur gauname informacijos apie 1–2 asmenis, kuriuos šiuo metu galėtų mums atsiųsti. Bet kadangi dirbame miesto teritorijoje ir dar tokiam mieste, kur nėra nei vieno atviro jaunimo centro, labai sudėtinga surasti vietas, kur mūsų tikslinės grupės jaunimas renkasi. Ir jeigu nebus suteikta galimybė mums prieiti prie jų duomenų, pvz., NEMIS sistemoje ar darbo biržos išbrauktųjų sąrašų, tai 80 proc. savo darbo laiko teks skirtų paieškoms, užuot dirbus tiesiogiai su jaunais žmonėmis.
- Motyvvavimo pagalba labai individuali, priklausanti nuo jaunuolio poreikių ir situacijos, kai kuriems reikia tik minimalios pagalbos, palydėjimo, kai kuriems tereikia, kad juos kas nors išklausytų ir padrąsinimo, kad galėtų eiti toliau, kai kuriems reikės pagalbos specialistų, samdomų iš šalies ar labai dažnų susitikimų. Mes planuojame derinti individualius ir grupinius užsiėmimus, nes manome, kad atsiradęs mažiau ar daugiau motyvuotas bendraamžis gali tikrai padaryti didelį poveikį kitam savo pavyzdžiu.
49. Surasti jaunus neaktyvius asmenis man padeda savivaldybės, taip pat ir darbo birža. Dėl asmenų motyvavimo, manau, kad pirmas ir pats svarbiausias dalykas yra susipažinimas ir problemos iškėlimas, neperšant minties apie registravimąsi darbo biržoje, integraciją švietimo įstaigose ar kita veikla. O sukūrus stipresnį ryšį su žmogumi galima vesti pokalbį ir mintis apie integracijos į sistemą.
50. Bendradarbiauti su institucijomis, palaikančiomis ryšį su jaunuoliais.
51. Kreiptis į seniūniją, mokyklą, kaimo bibliotekas, kai kuriuose vietose į kaimo parduotuves su užklausimais, ar pažįsta potencialių projekto dalyvių.
52. Ieškoti – visiškai visur (per socialinius partnerius, įv. renginiuose, viešose jaunimo mėgiamose vietose, socialiniuose tinkluose...). Motyvuoti – nuoširdžiu neformaliu bendravimu ir pasiūlymu pasinaudoti Projekto paslaugomis.
53. Surasti: seniūnai, seniūnaičiai, JRK, soc. darbuotojai, kitos institucijos.
Motyvavimas: individualus ir grupinis darbas su dalyviais.
54. Ieškodamas bendradarbiausiu su įstaigomis, organizacijomis, institucijomis, šiaip fizinais asmenimis ir pačiais niekur nedirbančiais ir nesimokančiais jaunuoliais. Motyvuosiu užmegzdamas asmenišką ryšį, su kurio pagalba išsiaiškinsiu jaunuolio poreikius ir motyvus, o tada padėsiu siekti tikslo.

1.2. Įsivaizduokite, kad bendradarbiaudami su įvairiais partneriais (socialiniu darbuotoju, seniūnu ir kt.) sudarėte neaktyvių jaunuolių sąrašą, galinčių dalyvauti projekte „Atrask save“, tačiau šis sąrašas yra dvigubai ilgesnis už projekte numatytą dalyvių skaičių Jūsų savivaldybėje. Prašome aprašyti, kokiais būdais bandysite sudaryti galutinį neaktyvių jaunuolių sąrašą ir kokius atrankos kriterijus taikysite.

#	Atsakymas
1.	Visų pirma, išsiaiškinsiu, ar jie tikrai neregistruoti darbo biržoje. Dažnai atvejais, bendradarbiaujant pateikiami jaunuolių sąrašai, kurie galimai registruoti darbo biržoje. Kai kurie iš jų gali būti deklaruojant savo gyvenamąją vietą Lietuvoje, bet gyventi užsienyje ar kitoje savivaldybėje. Pagrindiniai kriterijai – patikrinimo sistema, ar jaunuolis neregistruojamas jokiose sistemose ir

	tiesioginis kontaktas su juo (kiek tai įmanoma).
2.	Taikysiu tokius atrankos kriterijus: pagal socialinę padėtį, t. y. jaunuolius, esančius soc. rizikos šeimose, priimčiau pirmiau. Pagal veiklas ir galimybes jas suteikti, t. y. pagal jaunuolių poreikius, veiklas, kurias galėčiau iš karto suteikti, tiems jaunuoliams teikčiau prioritetą.
3.	Visų pirma, pagal iš anksto sudarytą sąrašą, susisieksime su visais neaktyviais jaunuoliais, susipažinsime, aptarsime esamą situaciją ir galimus jos sprendimo būdus. O vėliau iš visų neaktyvių jaunuolių atrinksime galutinį sąrašą, kuris bus sudaromas remiantis keliais kriterijais: amžius (didžiausias dėmesys bus skiriamas jauniausiems sąrašo nariams, stengiantis pradėti su jais dirbti kuo anksčiau ir padėti grįžti į teisingą kelią), motyvacijos lygis (pirmiausia bus stengiamasi dirbti su tais, kurie rodo bent menką motyvaciją, iniciatyvą ar norą ką nors keisti, tol, kol šis jų noras neužgeso ir jų gyvenimas dar labiau nepablogėjo) bei keletu kitų.
4.	Įsitikinti, kurie jaunuoliai tikrai priklauso projekto tikslinei grupei, pasidalinti su kitomis kolegėmis pagal seniūnijas, abejoju, kad sąrašas gali būti ilgesnis už numatytą, ypač pradžioje.
5.	Pirmenybę teiksiu jaunimui, kuris linkęs į delinkventinį elgesį, gyvena asocioliose šeimose, kur vartojamas alkoholis, narkotikai, yra antisanitarinės gyvenimo sąlygos ir pan. Taip pat į projektą pirmiausiai bandysiu įtraukti vienišas jaunas mamas, kurios dėl vaikų auginimo iškrito iš švietimo sistemos ir darbo rinkos. Kadangi dabar sparčiai ryškėja tendencija pabaigus mokyklą pirmus metus nestoti į universitetą, o išbandyti kažką naujo, tai paskutinė tikslinė grupė būtų tokie mokiniai, kurie nežino, ko nori.
6.	Tai man kol kas atrodo iš fantastikos srities. Manau, kol projektas „įsisiūbuos“ su NEET paieška nebus tokia paprasta. Kol kas apie sąrašus net nekalbama. Jeigu pasiūlo vieną – tai jau yra nemažas laimėjimas. Na, bet jei taip būtų, manau, kad stengčiausi pritraukti į įvairias veiklas tuos, kurie ilgiau „užsibuvo“ be darbo ir be mokslo.
7.	Dirbčiau su visais, pirmumą teikčiau mažiau motyvuotam jaunimui.
8.	Jokių, nes jeigu sąrašas tikrai bus didelis, stengsimės padėti kiekvienam, pasitelkdami TDB pagalbą, jaunimo organizacijų, savanorystės principus ir t. t. TDB padėtų kartu, nes kai kuriuos asmenis būtų galima nukreipti į TDB organizuojamus mokymus.
9.	Realybėje šis sąrašas keičiasi mėnesio bėgyje. Atrankos kriterijus gali būti reali ŠIANDIENINĖ jaunuolio situacija (neketinu teikti pirmenybės prieš savaitę išvykusiam į užsienį). Apskritai nemanau, kad verta sudarinėti galinčių dalyvauti sąrašus. Reikia realiai dirbti, o ne nebūtinus popierius pildyti.
10.	Nelabai galiu įsivaizduoti tokios situacijos, nes ji nereali. Bet, manau, tokiu atveju pirmenybė būtų žmonėms, kurie rodo bent menkiausią norą keisti situaciją.
11.	Bandysiu į projektą įtraukti dalyvauti visus Neet'sus, kurie nori tikrai dalyvauti. Kad projekte galėtų dalyvauti kuo didesnis dalyvių skaičius, reikės sudaryti dalyvių grupes (organizuoti veiklas atsižvelgiant į jų poreikius). Jei negalėtų visi norintys dalyvauti projekte, pirmenybę teikčiau šiems dalyviams: menka darbo patirtis arba išvis jos neturėjimas; žemas profesinis pasirengimas; marginaliniam jaunimui; ką tik baigusiam mokyklą.
12.	Pirmoje vietoje pagrindinis dėmesys bus skiriamas jaunuoliams, kurie pageidauja grįžti į švietimo sistemą, t. y. 15–18 metų amžiaus jaunuoliams. O toliau paslaugos bus teikiamos visiems kuo jaunesniems jaunuoliams. Paaiškinimas tas, kad kuo jaunesnis asmuo, tuo labiau jį galima paveikti ir nukreipti tinkama linkme. Nors aš, asmeniškai, stengsiuosi suteikti pagalbą kiek įmanoma didesniai klientų skaičiui.
13.	Sąrašas nebus dvigubai ilgesnis, nes reali situacija yra kitokia.
14.	Mano savivaldybės teritorijoje dėl mažo gyventojų skaičiaus toks scenarijus yra labai mažai tikėtinas.

15. Pirmiausia pasirinksiu tuos jaunuolius, kurie gyvena neaktyvų gyvenimą Lietuvoje, o ne užsienyje.
16. Stengsiuosi susitikti su visais.
17. Atrankos kriterijai tikriausiai būtų tokie: amžius, jaunuoliai iš vaikų namų ar ne, ir kokie jų poreikiai.
18. Tai yra neįsivaizduojama, nes kol kas panašu, kad situacija kaip tik yra priešinga. Tačiau vis tik įsivaizduojant, galutinis sąrašas būtų sudaromas atsižvelgiant į tai, kuriems jaunuoliams pagalba atrandant save yra labiausiai reikalinga, t. y. jie atrenkami būtų atsižvelgiant į: užimamą socialinę padėtį, psichologinę būseną, motyvacijos lygmenį ir pan. Į sąrašą būtų atrenkami silpniausi, mažiausiai galimybių turintys žmonės.
19. Sunku įsivaizduoti, nes kol kas susiduriame su pagrindine problema, kaip surasti reikiamą skaičių NEET'ų.
20. Pirmiausia bus atsižvelgiama į jaunuolio motyvacijos lygį, problemų lauką: (ekonominė, socialinė, šeimyninė padėtis, savęs vertinimas). Svarbiausias atrankos kriterijus – sutikimas dalyvauti projekte bei noras spręsti iškilusias problemas.
21. Bendradarbiaujant su partneriais būtų atrinkti jaunuoliai, kuriems teikiamos projekto „Atrask save“ paslaugos būtų reikalingiausios. Pagal poreikius, esamą situaciją.
22. Kadangi jau esu susipažinęs su realia situacija, tai žinau, kad jaunuolių skaičius tikrai nėra didesnis už projekte numatytąjį, todėl dirbsiu su visais jaunuoliais, kurie tik duos sutikimą dalyvauti projekte.
23. Manau, jog sąrašas norinčių dalyvauti projekte nebus dvigubai didesnis ir nesusidursiu su šia problema.
24. Dirbsiu su visais jaunuoliais.
25. Visų pirma, bus žiūrima į tai, kad nesidubliuotų asmenys. Kitas etapas: identifikuojant problemą, kreipiant dėmesį į asmens savijautą, bendravimo įgūdžius, elgesį su kitais ir t. t., teikiant pirmenybę tiems, kuriems reikalinga visapusiška pagalba.
26. Nelabai suprantu klausimo, kaip galima sudaryti galutinį sąrašą, juk realiai, gali būti, kad dalis jaunuolių pradžioje gali atsisakyti dalyvauti, vėliau gali sutikti. Stengsiuosi dirbti su visais jaunuoliais, kurie sutiks dalyvauti projekte. Manau, sunkiausia bus juos motyvuoti ir sudominti.
27. Pasitelkus socialinius partnerius, seniūnijas su deklaracijų specialistų pagalba patikrinsime, ar tikrai toks jaunuolis yra registruotas minėtoje teritorijoje. Su soc. darbuotojais nuvyksime į namus patikrinti, ar toks jaunuolis gyvena tokiu adresu, pasikalbėjus su juo ir nustačius, ar jam tikrai reikalinga pagalba, įtrauksime jį į projektą.
28. Jei sąrašas bus ilgesnis už projekte numatytą dalyvių skaičių, pagal galimybes įtrauksiu kuo daugiau, tačiau pirmenybę teikčiau mažiau motyvuotam, sunkiau gebančiam save realizuoti, stokojančiam socialinių ir gyvenimo įgūdžių.
29. Taip neverta įsivaizduoti, nes dirbsime su visais jaunuoliais, kurie sutiks dalyvauti projekte, sąrašas gali būti ilgiausias, tačiau jų atitiktis ir pačių sutikimas čia svarbiausias dalykas.
30. Įsivaizduoju, kad kuo daugiau jaunuolių įtrauksiu į projektą tuo jis bus sėkmingiau įgyvendintas, todėl sąrašo netrumpinčiau.
31. Jei turėsiu daug neaktyvių jaunuolių, dirbsiu pagal situaciją, pagal eilę. Bandysiu sudaryti grupes pagal amžių.
32. Manau visi dalyvaus. Ir savaime projekto metu atkris.
33. Kiek jau susidūrėme, didelių sąrašų išvis nėra, todėl atrankos, manau, nereikės, nes norint pasiekti

	reikiamus rodiklius, intensyviai ieškome.
34.	Jei tai įvyks, reikės apibrėžti visus jaunuolius ir žiūrėti, kokios pagalbos jie norėtų patys. Ir tada išaiškės, kurie tikrai nori ir jiems reikia padėti, o kurie tik ieškosi naudos ir vis tiek nekeis savo gyvenimo. Manau, kol kas apie kriterijus anksti šnekėti, nes reikia susidurti asmeniškai su jais ir tada bus viskas matyti.
35.	Taip greičiausiai neįmanoma, bet fantazuojant... Manau, tarp nemotyvuotų ieškočiau motyvuotesnių tam, kad darbas turėtų rezultatų.
36.	Tai svajonių situacija. Realybė kol kas kitokia. Projekte numatytų dalyvių kur kas daugiau – labai didelė dalis jų išvykę į užsienį. Be to, bent jau mano rajone tokią sąrašą susidaryti yra beveik neįmanoma. Seniūnija ar socialiniai darbuotojai skambina kiekvienu konkrečiu atveju. Sąrašo jaunuolių niekas neteikia.
37.	Manau, svarbu pasiekti kuo daugiau neaktyvių jaunuolių (net jei skaičius viršija projekte numatytus skaičius). Tikėtina, kad gavus sąrašą, nebus paprasta juos visus iš tiesų pasiekti ir motyvuoti susitikti dalyvauti projekte (taip jaunuolių skaičius sumažėja). Likusius verta bandyti įtraukti į projektą (vėlgi, neaišku, kiek jaunuolių išbūtų projekte / laikytųsi susitarimų / reguliariai lankytųsi). Taigi suradus daugiau jaunuolių, būtų prasminga ne juos atrinkinėti, o stengtis į veiklas įtraukti didžiąją dalį.
38.	Kiekvienas atitinkantis pradinis kriterijus jaunas žmogus yra svarbus, tad pradžioje netaikyčiau jokių atrankos kriterijų, nes galimas natūralus atbyrėjimas – praktika su jaunais žmonėmis rodo, kad nuo pradinio sąrašo dažniausiai natūraliai „atbyra“, apie 20–30 procentų. Taip pat ne visi gali susidomėti projektu, tad tai taip pat lems natūralų atbyrėjimą.
39.	Kadangi prasidėjus projektui ir susitikus su jaunuoliu gali atsitikti taip, jog jis nebus tinkamas projektui, tai galėtų turėti įtakos sąrašo sumažinimui. Taipogi, kartais jaunuoliams netinka teikiamos paslaugos ir dėl tokios priežasties jie taip pat galėtų „atkristi“ iš projekto tikslinės grupės. Kartu gali būti, jog užsiregistravęs jaunuolis vėliau gali atsisakyti dalyvauti projekte, tai taip pat sumažintų dalyvaujančių skaičių.
40.	Šitai sunku numatyti, nes kiekvienas su skirtingomis problemomis ir skirtingais poreikiais, esu labiau linkus rinktis tuos, kurie turi socialinių problemų ir gan didelių, linkusių į nusikalstamumą, neturinčių motyvacijos niekam, nes tai yra tie, mano manymu, kurie labiausiai paklydę savyje ir ieškantys atsakymų į klausimus, kurių patys savarankiškai tikrai neras.
41.	Sugrupuosiu jaunuolius pagal poreikius ir kriterijus, kurie atliekant atranką svarbiausi (pirmenybę teiksiu atsiskyrusiems, nemotyvuotiems ir tiems jaunuoliams, kuriems labiausiai reikia pagalbos). Galimybių ieškančius, aktyvius asmenius jungsiu darbui į grupes arba dirbsiu tuomet, kai paslaugos bus suteiktos pažeidžiamiesiems jaunuoliams.
42.	Galutinį sąrašą bandyčiau sudaryti pagal jaunuolių motyvaciją, poreikį, planus (ar neplanuoja vykti į užsienį).
43.	Manau, jog neaktyvūs jaunuoliai yra tokia tikslinė grupė, kurios skaičių sunku numatyti. Net ir turint ilgesnį sąrašą, tikėtina, jog ne visi jaunuoliai pakviesti ateis, o ir tie, kurie ateis, nebūtinai sutiks dalyvauti projekte. Todėl svarbu pakviesti kuo daugiau jaunuolių, nes dirbant su tokia tikslo grupe tikėtinas didelis atkrytis.
44.	Manome, kad bet kuriuo atveju reikėtų išsiaiškinti jaunuolių situacijas, o atrankos kriterijai galėtų būti: <ol style="list-style-type: none">1. Poreikis ir motyvacija dalyvauti projekte, aiškūs lūkesčiai.2. Galimybė patenkinti dalyvio lūkesčius (darbas, mokymasis, kursai).3. Galimybė dirbti ne tik individualiai, bet ir su dalyvių grupėmis (jei lūkesčiai panašūs).

45.	To tikrai nebus, kad bus per daug.
46.	Atmesiu tuos, kurie gyvena užsienyje ir kurie nėra linkę dalyvauti projekte.
47.	Sąrašas niekada neatitinka realybės. Kviesčiau į susitikimus visus esančius sąrašė, tačiau kaip praktika byloja, dažniausiai iš 10 kviestų ateina 3–5. Tad kuo ilgesnis sąrašas, tuo geriau.
48.	Manau, kad pirmiausia surašyčiau tuos, kuriems didžiausia tikimybė padėti, taip pat tuos, kuriems labiausiai reikalinga pagalba, ir matyčiau, kad ši pagalba įmanoma šio projekto rėmuose.
49.	Norėčiau, kad taip būtų:-) Net sunku įsivaizduoti, nes dabar džiaugiamės suradę vieną kitą jaunuolį. Jeigu išibėgėjus projektui taip atsitiktų, manau, kad pirmiausiai dirbčiau su tais, kurie patys ateina ar kurių artimieji kreipiasi padėti. Vadovaučiausi tokiu kriterijumi, kad projektas skirtas kiekvienam, todėl tai – tik išsidėliojimo laike klausimas, su kuriais dirbti pirmiausiai, o su kuriais galima palaukti. Pradžioje vis tik orientuočiausi į tuos, kuriuos reikėtų sugrąžinti į švietimo sistemą, t. y. jauniausius amžiumi, nes jeigu tokie jaunuoliai turi problemų ir dažniausiai neturi artimos aplinkos palaikymo, jų ateitis gali labai nesėkmingai klostytis.
50.	Neturint pakankamai patirties šioje sferoje galiu pasakyti tik tiek, kad galutinio sąrašo sudarymo klausimą spręščiau tikrai ne vienas. Socialiniai darbuotojai turi pakankamai informacijos apie tokius asmenis ir žino jų padėtį bei bendradarbiavimo galimybes. Taip būtų atrenkami asmenys, kuriems būtų įmanoma padėti ir jie patys būtų linkę tą pagalbą priimti.
51.	Bandysime aktyviau bendrauti su švietimo institucijomis, JRK, kurie gali turėti informacijos šaltinių apie NEET.
52.	Nelabai tikiu, kad toks variantas bus. Bet... pirma atrinkčiau tuos, kuriuos lengviau būtų sumotyvuoti: kuriems nereikėtų skirti daug laiko – jų „problemos“ nėra įsisenėjusios ar pagavusios „pagreitį“.
53.	Dirbsiu su visais, kurie sutiks dalyvauti.
54.	Išsiaiškinsiu, kas gali dalyvauti TDB projekte, ir nukreipsiu jiems. Po to kreipsiuosi į JRD ir kolegas. Prašysiu jų patarimo, jei sąrašas vis dar bus per ilgas.
55.	Bandysiu apklausti jaunuolius individualiai, atrinkdamas atsižvelgus į jaunuolių situaciją ir motyvaciją.

2. Ar Jums pakanka turimos informacijos apie JRD pirminės intervencijos programos įgyvendinimą (pavyzdžiui, apie programoje numatytų paslaugų teikimo schemą, teikiamų paslaugų pobūdį)?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Tikrai pakanka		1,8 %	1
Greičiau pakanka		67,3 %	37
Greičiau nepakanka		12,7 %	7
Tikrai nepakanka		16,4 %	9
Negaliu atsakyti		1,8 %	1
		Iš viso:	55

2.1. Prašome trumpai aprašyti, kokio pobūdžio informacijos Jums trūksta.

#	Atsakymas
1.	Projekto administravimo, informacijos apie projekto dalyvio statusą, ar projekte dalyvaujantis jaunuolis turi socialinį draudimą ir galimybę gauti socialinę paramą ir t. t.
2.	Konkrečios metodikos, kaip dirbti su neet'su. Norėčiau, kad ta metodika būtų tokia pati aiški kaip ir LDB.
3.	Metodinės medžiagos, kurią naudojant būtų galima padėti jaunuoliui pažinti save bei savo poreikius, užsiėmimų temų darbui su NEET.
4.	Pateikta schema yra bendro pobūdžio. Pageidautina kiek galima smulkesnio detalizavimo, kad neliktų klausimų „o ką daryti jeigu ...?“. Pateikti teiktinų paslaugų aprašymai prašosi papildomo paaiškinimo. Reiktų konkrečių nurodymų veiklai ir jos pristatymui (ataskaitai), pvz., per mėnesį susitikti su 25–30 % seniūnijų soc. darbuotojų ar pan.
5.	Trūksta sisteminės informacijos.
6.	Apie programoje numatytų paslaugų teikėjus, teikėjų paslaugų pobūdį.
7.	Pagrindinis tikslas aiškus, tačiau kaip viskas vyks, manau, daug kam dar neaišku.
8.	Apie neformalų ugdymą.
9.	Trūksta informacijos apie paslaugų teikimo schemą, apie teikiamų paslaugų pobūdį.
10.	Vaiko minimalios priežiūros paslaugos (kaip žinoma, kurie priskiriami vaiko minimalios priežiūros grupei, tiems vaikams reikia spec. priežiūros). Paslaugos: auklėjimo paslaugų (neaišku dėl šito punkto), individualios pedagoginės konsultacijos (neaišku, jei mano kompetencija neleidžia, kaip įgyvendinti šią paslaugą).
11.	Teikiamų paslaugų pobūdis – nėra smulkesnės informacijos. Apie vizijas nemėgstu atsakinėti.
12.	Trūksta praktinių patarimų ir aiškios vizijos apie numatomą veiklą.
13.	Tiesiog reikia pradėti dirbti, nes kol kas kad ir kiek besiaiškintumėme, kol nepradėjome tiesiogiai dirbti su sistema, tai ir atrodo sudėtinga.
14.	Kaip programa veiks, ką galės pasiūlyti – NEET'ui, su kuriuo aš dirbsiu. Ar DB JGI koordinatorius gali konsultuoti kitais, ne vien programos klausimais? Pavyzdžiui, kokia situacija, pasiūla su darbu nepilnamečiams, kokios kitos programos? Jei ne, tai į ką reiktų kreiptis šiais klausimais?
15.	Trūksta kompleksinio vaizdo, ką siūlo DB koordinatoriai ir kaip mes galime kartu bendradarbiauti. Vis tik dirbame tame pačiame projekte, o vieni apie kitus beveik nieko nežinome. Buvome susitikę pora kartų, bet tos mergaitės irgi nelabai ką žinojo. Gal būtų galima kažkokius bendrai sujungtus veiksmus, akcijas daryti, ypač kalbant apie viešinimą ir tolesnį darbą. Nesuprantu, kodėl DB koordinatorės negali mums perduoti kontaktų tų žmonių, kurie pas jas nebeateina, kurie išbraukiami. Norisi, kad paslaugos būtų savalaikes ir efektyvios, bet kol kas, žinant, kad kiekviena institucija dirba sau, kažkaip sudėtinga tai matyti. Vienas dalykas gauti projekto aprašymus ir skaityti sausą informaciją, kita – į ją įsigilinti ir ją aptarti su kolegomis, taip atrandant siūlymų ir sprendimų.
16.	Kokie dokumentai reikalingi veikloms pagrįsti.

3. Ar Jums buvo suteikta pakankamai informacijos apie LDB pirminės intervencijos programą (žinote, kokios paslaugos bus teikiamos, su kokia tiksline jaunuolių grupe dirbs LDB JGI koordinatoriai)?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip, informacijos buvo suteikta pakankamai		38,2 %	21
Informacijos buvo suteikta, tačiau nepakankamai		54,5 %	30
Informacijos nebuvo suteikta		7,3 %	4
Negaliu atsakyti		0,0 %	0
		Iš viso:	55

4. Kaip žinote, šalia pirminės intervencijos projekto „Atrask save“ Lietuvos darbo birža taip pat įgyvendins antrinės intervencijos projektą „Naujas startas“. Šio projekto metu jaunuoliai galės dalyvauti įvairiose aktyvios darbo rinkos priemonėse (profesinis mokymas, įdarbinimas subsidijuojant ir pan.). Įsivaizduokite, jog jaunuolis pabaigė dalyvavimą JRD pirminės intervencijos programoje ir užsiregistravo darbo biržoje. Kad galėtų dalyvauti antrinės intervencijos projekte „Naujas startas“, jaunuolis:

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Turėtų pabaigti ir LDB pirminės intervencijos programą		9,1 %	5
Galėtų iškart dalyvauti (jam nereikėtų papildomai pabaigti LDB pirminės intervencijos programos, pakaktų būti pabaigus JRD pirminės intervencijos programą)		30,9 %	17
Galimi abu variantai, priklausomai nuo konkretaus jaunuolio situacijos		43,6 %	24
Negaliu atsakyti		16,4 %	9
		Iš viso:	55

5. Kaip žinote, projekte „Atrask save“ yra numatyta galimybė dalyviams vykdyti savanorišką veiklą. Kaip manote, ar savanoriškos veiklos galimybė bus aktuali JRD pirminės intervencijos programoje dalyvaujantiems jaunuoliams?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Labai aktuali		27,3 %	15
Greičiau aktuali		47,3 %	26
Greičiau neaktuali		16,4 %	9
Neaktuali		0,0 %	0
Negaliu įvertinti		9,0 %	5
		Iš viso:	55

5.1. Prašome trumpai pakomentuoti, kodėl savanoriška veikla nėra aktuali.

#	Atsakymas
1.	Neaktuali, nes visuomenės požiūris apie savanorystę yra gana ribotas, jaunuoliams, manau, aktualu yra darbas, o ne savanorystė.
2.	Nebuvo palikta vietos atsakymui kita arba, kaip yra iš tiesų, labai priklauso nuo žmogaus situacijos, norų ir galimybių, neteigiu, kad nėra aktuali, bet, manau, būtų aktuali jaunesnio amžiaus klientams, gal iki 25 metų, o su vyresnio amžiaus žmonės labiau tikisi konkrečių veiklų su atlygiu.
3.	Lietuvoje, deja, nėra savanoriškos veiklos tradicijos, o NEET'sas vargu ar bus tas žmogus, kuris norės dirbti be pakankamo materialinio atlygio.
4.	Tam reikia motyvacijos.
5.	Mažai galimybių atlikti savanoriška veiklą.
6.	Neaktyvūs jaunuoliai yra labai nemotyvuoti ir todėl nėra aktyvus.
7.	Manau, jiems labiau rūpi užsidirbti. Bet savanorystė tai viena iš prioritetinių veiklų, kurias siūlysiu.
8.	Nes kol kas tai nėra populiaru mūsų krašte, dažniausiai tik išsilavinęs žmogus supranta savanoriškumo svarbą.
9.	Dauguma iš mano sutiktų niekur nedirbančių jaunuolių savo veikla nori užsidirbti pinigų.

6. Kaip manote, ar JRD pirminės intervencijos programos įgyvendinimo metu bus poreikis jaunuoliams teikti psichologines konsultacijas?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Tikrai taip		50,9 %	28
Greičiau taip		38,2 %	21
Greičiau ne		5,5 %	3
Tikrai ne		1,8 %	1
Negaliu atsakyti		3,6 %	2
		Iš viso:	55

6.1. Prašome trumpai pakomentuoti, kodėl psichologinės konsultacijos yra / nėra aktualios.

#	Atsakymas
Aktualios	<ol style="list-style-type: none"> Nes dažnai žmonės turi daug kompleksinių problemų, kurių sprendimui ar pagalbai neturiu atitinkamų kompetencijų Kai kuriems, emociškai pažeistiems žmonėms, bus reikalinga pagalba Psichologinės konsultacijos bus aktualios, nes jaunuoliai ateis su individualiomis problemomis. Greičiausiai viskas nuo psichologinės būsenos ir priklausys, jei jaunuolis nesaugiai jausis ir visą laiką savimi nepasitikės, jokios pagalbos priemonės ir užimtumas nebus veiksmingas. Mano manymu, jos bus aktualios, gal ne visiems, bet daugumai nemotyvuoto jaunimo ji reikalinga, nes dauguma jų yra palūžę ir nebežino, kaip vėl įsijungti į

	<p>normalų gyvenimą.</p> <p>5. Manau, psichologinės konsultacijos gali būti aktualios, siekiant pažinti save. Taip pat psichologo konsultacijos gali būti reikalingos profesinio orientavimo tikslais.</p> <p>6. Psichologinės konsultacijos turėtų būti aktualios tiek profesinio konsultavimo klausimais, tiek dėl savęs pažinimo, asmenybės ugdymo procesų.</p> <p>7. Nemanau, kad nėra aktualios. Tačiau galbūt kai kurie JGI koordinatoriai bus pakankamai kompetentingi (baigę socialinio darbo studijas, sertifikuoti JD, turintys darbo patirtį su jaunimu neformalaus ugdymo srityje) ir galės konsultuoti jaunuolį įvairiose situacijose, tuomet psichologo reiktų tik itin sudėtingose situacijose ir matant, kad psichologo pagalba būtina.</p> <p>8. Kiekvienas žmogus yra skirtingas su savais poreikiais, taigi psichologo pagalba gali prireikti. Tačiau konsultuoti žmogų nėra gera idėja nes, mes negalime piršti kitam žmogui savo nuomonės. Mes, kaip koordinatoriai, galime asmeniui padėti išsiaiškinti ir iškelti jo problemas. Tada žaidimų ar paprasto bendravimo būdu padėti jam pačiam susivokti ir išspręsti tą problemą.</p>
Neaktualios	<p>1. Manau, kad nebūtų aktualios – nes jaunuoliams yra gėda eiti pas psichologą, dėl tokio suformuoto visuomenės požiūrio.</p> <p>2. Teko bendrauti su keliais jaunuoliais ir jie nurodė šias priežastis: baimė pajusti gėdą; neigiami stereotipai; baimė keistis; baimė susilaukti neigiamo vertinimo iš draugų ar artimos aplinkos; jiems geriau išsikalbėti su draugais ar artimaisiais; patys nesupranta, ar reikalinga psichologo konsultacija.</p> <p>Prieš siūlant psichologo konsultacijas, manau reiktų, keisti jaunimo požiūrį į šias konsultacijas.</p> <p>3. Todėl, kad jaunuolius gąsdina žodis „psichologas“. Jie šios specialybės atstovus tapatina su psichiatrais ir jei siūlysim psichologo pagalbą, jie tiesiog pas jį neis. Nepamirškime, kad šie jaunuoliai yra ypatingai reiklūs, baikštūs ir nepasitikintys.</p> <p>4. Manau, nesudėliotas teisingas NEET paveikslas – jie nemotyvuoti, išgeriantys, linkę į nusikaltimus. Abejoju, kad sutiktų psichologo konsultacijai.</p> <p>5. Psichologinės konsultacijos nėra aktualios, todėl kad mūsų visuomenėje yra nusistovėję tam tikri stereotipai, dėl kurių žmonės į psichologines konsultacijas žiūri skeptiškai. Manau, jaunuoliai psichologines konsultacijas vertintų palankiau, jei apie jų poveikį ir reikšmę būtų pateikta informacija tinkama forma.</p> <p>6. Todėl, kad ne visi įžvelgia psichologinės konsultacijos naudą neaktyviam jaunuoliui. Manau, ji padėtų aktualiais klausimais jaunuoliui. Vienas iš motyvacijos būdų.</p> <p>7. Psichologinės konsultacijos nėra aktualios, nes kuris jaunuolis suvokia, kas yra psichologo įrašas tavo asmens byloje, atsisako, nes tai užkerta kelią tavo tolimesnei atečiai.</p> <p>8. Todėl, kad dauguma žmonių galvoja, jog psichologas reikalingas tik esant rimtam psichikos sutrikimui, todėl tiesiog bijo konsultuotis, kad kiti nepagalvotų, jog jis nesveikas (kvailas).</p> <p>9. Jaunuoliai bijo artimo kontakto ir likti nesuprasti.</p> <p>10. Nes niekas jų nepasiūlo.</p>

6.2. Kaip manote, kiek tikėtina kiekviena iš toliau pateiktų situacijų Jūsų savivaldybėje:

	Labai tikėtina	Tikėtina	Mažai tikėtina	Visai netikėtina	Negaliu atsakyti	Iš viso
Nebus tinkamos kvalifikacijos psichologų, kuriuos būtų galima	0 (0,0 %)	8 (14,5 %)	27 (49,1 %)	19 (34,5 %)	1 (1,8 %)	55

įdarbinti projekte

Tinkamos kvalifikacijos psichologai nesutiks dalyvauti projekte pagal numatytas darbo sąlygas (0,2 etato, darbo užmokesčio dydis ir pan.)

Projekto dalyviai nenorės / atsisakys bendrauti su psichologu

14 (25,5 %)	21 (38,2 %)	11 (20,0 %)	4 (7,3 %)	5 (9,1 %)	55
11 (20,0 %)	30 (54,5 %)	13 (23,6 %)	1 (1,8 %)	0 (0,0 %)	55

7. Ar įgyvendindami projektą „Atrask save“ pradėsite teikti naujas paslaugas, kokių iki šiol Jūsų organizacijoje nebuvo teikiama?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip		36,4 %	20
Ne		30,9 %	17
Negaliu atsakyti		32,7 %	18
Iš viso:			55

7.1. Prašome trumpai aprašyti naujai teikiamas paslaugas:

#	Atsakymas
1.	Mobilus darbas (gatvės darbas).
2.	Individualios konsultacijos (JGI koordinatoriaus, ne psichologo, NEET'so ieškojimas, IVP planų sudarymas ir jų vykdymas.)
3.	Individualios konsultacijos ir mokymai.
4.	Konsultavimas įdarbinimo klausimais, aiškus ateities planavimas, palydėjimas.
5.	Psichologo konsultacija ir kitos individualius NEET poreikius atliepančios paslaugos.
6.	Konsultavimas darbo rinkos ypatumais.
7.	Neet'sų suradimas, motyvavimo paslaugos, informavimo ir konsultavimo apie jauno žmogaus galimybes, tarpininkavimo su darbo birža ir švietimo įstaigomis.
8.	Individualaus darbo su tokia jaunimo grupe mano institucijoje nebuvo.
9.	Konsultavimas.
10.	Neaktyvių jaunuolių paieška bei jų motyvavimas tapti aktyviais Lietuvos piliečiais.
11.	Taip, nes mūsų organizacijoje paslaugos, kurios bus teikiamos neaktyviems jaunuoliams, bei darbas su šia žmonių grupe bus vykdomas pirmą kartą.
12.	Individualus darbas su jaunimu.
13.	Darbas su neaktyviais jaunuoliais, jų informavimas, motyvavimas ir kt.
14.	Šiuo metu esame pateikę paraišką akredituoti įmonę savanorystei.
15.	NEET teikiamos individualios paslaugos.

16.	Tiesioginis darbas su neaktyviu jaunimu, dirbant individualiai.
17.	Psichologo konsultacija, teisininko, auklės funkcijos naujos organizacijai.
18.	Mobilios paslaugos didesnėje teritorijoje. Tarpininkavimas su DB.
19.	Platesnis, nes atsiras didesnis paslaugų spektras jaunam žmogui, platesnis bendradarbiaujančių partnerių tinklas.
20.	Į namus ateinančio konsultanto paslaugos, asmeniniu ryšiu paremtos motyvavimo paslaugos, individualizuotos darbo asistento paslaugos.

8. Kaip manote, ar pavyks Jūsų savivaldybėje į JRD pirminės intervencijos programą įtraukti numatytą skaičių jaunuolių?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Tikėtina, bus įtraukta daugiau		5,5 %	3
Tikėtina, bus įtraukta tiek, kiek numatyta		32,7 %	18
Tikėtina, bus įtraukta mažiau		43,6 %	24
Negaliu atsakyti		18,2 %	10
Iš viso:			55

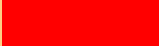

8.1. Prašome trumpai pakomentuoti, kodėl.

#	Atsakymas
1.	Bus įtraukta mažiau, nes pusė jaunuolių iš sąrašų yra ne Lietuvoje, arba ne man paskirtame rajone. Dažniausiai didmiesčiuose dirba sukūrę šeimas ir pan.
2.	Nes labai sunku pritraukti visiškai nemotyvuotus jaunus žmones kažką keisti gyvenime, kai kurie asmenys turi labai žemą slenksčių ir jiems sunku net priimti kažkokią galimybę ar pagalbą.
3.	Situaciją aprašiau pirmame klausime. Tiek jaunuolių, kurie atitiktų visus JRD kriterijus, nebus. Dalis atsisakys dalyvauti, dalis atkris eigoje. Nemažai konsultavausi su specialistais, kurie su socialinės rizikos grupėmis dirba metai iš metų, tai, jų teigimu, rodikliai gerokai per aukšti.
4.	Projekto pradžia, sunku yra numatyti, kiek žmonių bus įtraukta. Mažas jaunų žmonių susidomėjimas projektu, jaunimas rajone nėra aktyvus.
5.	Šiuo metu važinėju po seniūnijas ir bandau susitikti su potencialiais Neet'sais. Su socialiniais darbuotojais kartu peržiūrime sąrašus. Socialiniai darbuotojai išsigrynino sąrašus kviečiant jaunuolius į susitikimus, paaiškėjo, kad daugiau nei pusė esančių sąrašuose važinėja į užsienį dirbti arba yra emigravę. Pvz., viena seniūnija teigė, kad Neet'sų jų seniūnijoje yra 8, o kviečiant į susitikimą, paaiškėjo, kad tik du potencialūs Neet'sai yra neišvykę ir galėtų dalyvauti projekte. Dar atokiose kaimo vietovėse nėra susisiekiama.
6.	Todėl, kad jaunuoliai yra visiškai neaktyvūs. Jiems viskas neįdomu, nereikalinga. Jei jie yra nemotyvuoti mokytis ar dirbti, jie ir neturės noro tapti projekto dalyviais. Jie nereaguos ir neatsilieps į raginimus, prašymus tapti šio projekto dalyviais.
7.	Nes skaičių duomenys yra pakitę.
8.	Nes dauguma bus išvykę į užsienį.

9.	Daug jaunuolių išvykę dirbti į užsienį.
10.	Nes pradėjus ieškoti NEET'sus paaiškėjo, kad, pvz., iš 65 neaktyvių jaunuolių realiai yra tik 8, daugiausia, 9 asmenys. Visi kiti yra išvykę į užsienį arba kažkur kitur. Iš 60, kurie yra iškritę iš švietimo sistemos, praktiškai 37 yra išvykę į užsienį.
11.	Gana sunku šiuos jaunuolius pasiekti, surasti, net ir pasitelkiant įvairias institucijas.
12.	Bendraujant su seniūnijų socialiniais darbuotojais paaiškėjo, kad dalis neaktyvių jaunų žmonių yra išvykę į užsienį. Svarbu būtų akcentuoti, kad gauti rodikliai nėra tikslūs, nes bendraujant su socialiniais darbuotojais paaiškėjo, kad į sąrašus buvo įtraukti ir TDB registruoti, pasyviai ieškančys darbo asmenys. Tad dėl duomenų patikimumo kyla abejonių. Apie tai pranešta jaunimo reikalų koordinatorėi.
13.	Todėl, kad mano savivaldybės jaunimas yra itin pasyviai nusiteikęs ir sudominti jį be galo sunku. Prisišaukti juos, kad suprastų, jog jiems norima padėti.
14.	Manau, jaunuolių bus įtraukta mažiau, nes žmonių skaičius, kurie yra tikslinė šio projekto grupė, ženkliai mažėja, išvykstančių daugėja.
15.	Nes skaičiai neatitinka realybės. Bet, stengsiuosi bent numatytą neaktyvių jaunuolių skaičių įtraukti.
16.	Manau, nepavyks rasti tiek jaunuolių.
17.	Manau, skaičiai tikrai nerealūs.
18.	Kaip jau minėjau, labai didelė dalis jaunuolių yra išvykę į užsienį. Viltis yra, kad per tris projekto įgyvendinimo metus jie grįš.
19.	Statistiniuose duomenyse buvo nurodytas 151 jaunuolis, tai yra nelogiška, nes pakalbėjus su visomis institucijomis, kurios sutiko bendradarbiauti, jos pareiškė, kad skaičius yra tris kartus didesnis.
20.	Dauguma jaunuolių išvykę iš Lietuvos.
21.	Dauguma jaunuolių išvykę į užsienį.
22.	Nes mano, kaip darbuotojos, motyvacija yra labai didelė.
23.	NEET jaunuolių galbūt ir bus tiek, bet tų, kurie sutiks dalyvauti, nebūtinai bus toks skaičius. Mūsų rajone numatytas skaičius yra pakankamai didelis, o dirbant su NEET sunku prognozuoti, kiek realiai sutiks dalyvauti programoje.
24.	Nes labai sudėtinga surasti jaunuolius, neveikia centralizuota paieškos sistema, negalime prieiti prie duomenų oficialiai (net darbo biržos koordinatoriai sako, kad oficialiai kontaktų išbrauktųjų negali duoti).
25.	Pagal dabar gaunamą informaciją didelis skaičius jaunuolių išvykęs į užsienį ir to nedeklaravę.
26.	Nusiteikęs esu optimistiškai.
27.	Daug jaunuolių dirba nelegaliai (ir dėl to nesileidžia į jokiais kalbas su koordinatoriumi), dar didelė dalis dirba ir gyvena užsienyje.

9. Ar Jūsų savivaldybėje esama pakankamai laisvų darbo vietų, kad potencialiai visi projekto „Atrask save“ dalyviai, kurie bus motyvuoti dirbti, galėtų gauti darbo pasiūlymą?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip		18,2 %	10

Ne		41,8 %	23
Negaliu atsakyti		40,0 %	22
		Iš viso:	55

10. Ar Jūsų savivaldybėje yra pakankamai švietimo įstaigų bei laisvų mokymosi vietų, kad potencialiai visi projekto „Atrask save“ dalyviai, kurie norės grįžti į švietimo sistemą, galės tai padaryti?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip		80,0 %	44
Ne		12,7 %	7
Negaliu atsakyti		7,3 %	4
		Iš viso:	55

11. Įvertinkite savo ir toliau išvardintų institucijų atstovų ligšiolinį bendradarbiavimą įgyvendinant projektą „Atrask save“ 5 balų skalėje. (5 – reguliariai susisiekiame ir reguliariai susitinkame, 4 – reguliariai susisiekiame ir esame bent kartą susitikę, 3 – kartais susisiekiame ir esame bent kartą susitikę, 2 – esame bent kartą susisiekę, 1 – nesame nei karto susisiekę).

	1	2	3	4	5	Negaliu atsakyti	Iš viso
Seniūnai/-ės	6 (10,9 %)	8 (14,5 %)	9 (16,4 %)	19 (34,5 %)	11 (20,0 %)	2 (3,6 %)	55
Socialiniai darbuotojai/-os	0 (0,0 %)	4 (7,3 %)	7 (12,7 %)	18 (32,7 %)	25 (45,5 %)	1 (1,8 %)	55
Socialiniai pedagogai/-ės	5 (9,1 %)	7 (12,7 %)	13 (23,6 %)	9 (16,4 %)	19 (34,5 %)	2 (3,6 %)	55
Policija	8 (14,5 %)	6 (10,9 %)	18 (32,7 %)	13 (23,6 %)	7 (12,7 %)	3 (5,5 %)	55
Vaikų namai	14 (25,5 %)	11 (20,0 %)	11 (20,0 %)	7 (12,7 %)	6 (10,9 %)	6 (10,9 %)	55
Probacijos tarnyba	5 (9,1 %)	10 (18,2 %)	16 (29,1 %)	15 (27,3 %)	7 (12,7 %)	2 (3,6 %)	55
Atvirieji jaunimo centrai	6 (10,9 %)	3 (5,5 %)	6 (10,9 %)	5 (9,1 %)	23 (41,8 %)	12 (21,8 %)	55
Atvirosios jaunimo erdvės	9 (16,4 %)	1 (1,8 %)	3 (5,5 %)	8 (14,5 %)	17 (30,9 %)	17 (30,9 %)	55
Savivaldybių administracijų vaiko teisių apsaugos skyriai	0 (0,0 %)	12 (21,8 %)	15 (27,3 %)	13 (23,6 %)	14 (25,5 %)	1 (1,8 %)	55
Jaunimo ir su	0	3	9	19	22	2	55

jaunimo dirbančios organizacijos	(0,0 %)	(5,5 %)	(16,4 %)	(34,5 %)	(40,0 %)	(3,6 %)
----------------------------------	---------	---------	----------	----------	----------	---------

12. Prašome įvertinti teiginius, apibūdinančius Jūsų ir savivaldybės seniūnų / seniūnių bendradarbiavimą (atsakydami galvokite apie tai, koks santykis yra su didžiąja dalimi seniūnų / seniūnių).

	Taip	Ne	Negaliu atsakyti	Iš viso
Seniūnai / seniūnės suteikė informacijos apie konkrečius potencialius projekto dalyvius	28 (50,9 %)	16 (29,1 %)	11 (20,0%)	55
Planuojame kartu vykti pas potencialius projekto dalyvius	16 (29,1 %)	19 (34,5 %)	20 (36,4 %)	55
Seniūnai / seniūnės tarpininkauja bendraujant su socialiniais/-ėmis darbuotojais/-omis ar kitų aktualių organizacijų (pvz., policijos, vaikų namų ar pan.) atstovais	33 (60,0 %)	10 (18,2 %)	12 (21,8 %)	55

12.1. Prašome įvardyti ir kitas bendradarbiavimo formas, jei tokių yra.

#	Atsakymas
1.	Numatyti jaunuolių susitikimai seniūnijose.
2.	Informacijos viešinimas, susitikimų su neaktyviais jaunuoliais, bendruomenių pirmininkais ir t. t. organizavimas.
3.	Pagalba ar nukreipimas ne tik dalyviams ar potencialiems dalyviams, bet ir jų šeimos nariams.
4.	Padeda sukviesti jaunas žmones į pirmuosius susitikimus. Leidžia naudotis seniūnijų patalpomis susitikimams. Seniūnai padeda viešinti apie projektą. Jaunimo lankomiausiose vietose skelbimų lentose prisega plakatus.
5.	Bendradarbiavimas su šeimos gerove besirūpinančiomis įstaigomis, probacijos skyrius.
6.	Informacijos teikimas el. paštu. Kontaktų (socialinių darbuotojų) perdavimas. Domėjimasis projekto eiga. Deja, juntamas skeptiškas numatytų projekto rezultatų vertinimas.
7.	Kol kas nėra.
8.	Nėra.
9.	Kol kas nėra..
10.	Kol kas yra tik šios bendradarbiavimo formos.
11.	Nėra.
12.	Bendraujame kartu su seniūnais, KC, seniūnaičiais, bendruomenių pirmininkais.
13.	Nežinau kitų bendradarbiavimo formų.
14.	Nėra.

15.	Kolkas jie visi turi nemažai darbų, tačiau po naujų metų suteiks visą reikalingą info.
16.	Su seniūnais bendradarbiavimas vyksta daugiau per informacijos sklaidą ir, jei žinos tokį žmogų, būtinai mane informuos.
17.	Biblioteka, nes ten ateina daug jaunuolių pasinaudoti internetinėmis paslaugomis nemokamai, kurie niekur nedirba ir nesimoko.
18.	Susirasti partneriai, kurie teiks prevencines programas jaunuoliams, turintiems žalingų įpročių, su VŠĮ įstaiga susitarta dėl tėvystės kursų (socialinių įgūdžių stoka).
19.	Informuoja seniūnijos gyventojus apie galimybes šiame projekte.
20.	Kol kas bendrauju tiesiogiai su specialistais, kurie dirba ir gali pažinoti NEET jaunuolius.
21.	Pas mus nėra seniūnijų.
22.	Nelabai supratau klausimą: apie kokias bendradarbiavimo formas? Telefoniniai pokalbiai, tiesioginis susitikimas, renginiai, e-paštas ar FB.
23.	Bendradarbiauju su įv. įstaigomis, kurios organizuoja renginius – išprašau būti ten ir prisistatyti jaunimui.
24.	Negaliu atsakyti, dirbu dar tik antra savaitė.
25.	Nėra.

13. Prašome įvertinti teiginius, apibūdinančius Jūsų ir savivaldybės socialinių darbuotojų bendradarbiavimą (atsakydami galvokite apie tai, koks santykis yra su didžiąja dalimi socialinių darbuotojų).

	Taip	Ne	Negaliu atsakyti	Iš viso
Socialiniai darbuotojai/-os suteikė informacijos apie konkrečius potencialius projekto dalyvius	38 (69,1 %)	12 (21,8 %)	5 (9,1 %)	55
Planuojame kartu vykti pas potencialius projekto dalyvius	32 (58,2 %)	12 (21,8 %)	11 (20,0 %)	55
Socialiniai darbuotojai/-os tarpininkauja bendraujant su aktualių organizacijų (pvz., policijos, vaikų namų ar pan.) atstovais	32 (58,2 %)	12 (21,8 %)	11 (20,0 %)	55

13.1. Prašome įvardyti ir kitas bendradarbiavimo formas, jei tokių yra.

#	Atsakymas
1.	Tarpininkauja numatant jaunuolių užimtumo galimybes.
2.	Skleidžia informaciją potencialiems projekto dalyviams, šeimos nariams apie galimybes dalyvauti projekte „Atrask save“. Padeda sukviesti jaunas žmones į pirmuosius susitikimus.
3.	Soc. darbuotojai, probacijos darbuotojai įpareigos atvykti arba mes atvyksime į jų skyrius dirbti su tiksline grupe.
4.	Kol kas nėra.
5.	Nėra.

6.	Soc. darbuotojai, paskyrę susitikimus savo prižiūrimiems asmenims, pasikviečia ir mane, kad iš šono pasižiūrėčiau, kaip vyksta bendravimas.
7.	Nėra.
8.	Kol kas yra tik šios bendradarbiavimo formos.
9.	Nėra.
10.	Mokyklų socialiniai pedagogai kviečia į savo metodinius susitikimus pristatyti projektą, pabendrauti NEET tema.
11.	Nėra.
12.	Kolkas jie visi turi nemažai darbų, tačiau po naujų metų suteiks visą reikalingą info.
13.	Nėra.
14.	Padedą viešinti projektą. Kartu organizuojame projekto pristatymus kitose organizacijose.
15.	Padedą viešinti projektą, suteikia informacijos tikslinėms grupėms, kviečia jį pristatyti savo organizacijose ar erdvėse.
16.	Padedą viešinti projektą „Atrask save“, kviečia jį pristatyti į savo organizacijas.
17.	Skleidžia informaciją.
18.	Kol sistema neveikia informacijos ir kontaktų irgi neteikia.
19.	Toks pats atsakymas, kaip ir 12.1.
20.	Negaliu atsakyti, dirbu tik antra savaitė šiame projekte.
21.	Nėra.

14. Prašome įvertinti teiginius, apibūdinančius Jūsų ir savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatoriaus (JRK) bendradarbiavimą.

	Taip	Ne	Negaliu atsakyti	Iš viso
Žinau JRK, tačiau dar nesame susisiekę dėl projekto įgyvendinimo	4 (7,3 %)	47 (85,5 %)	4 (7,3 %)	55
Esame susitikę dėl šio projekto įgyvendinimo	53 (96,4 %)	2 (3,6 %)	0 (0,0 %)	55
Planuojame reguliarius susitikimus dėl projekto įgyvendinimo	46 (83,6 %)	3 (5,5 %)	6 (10,9 %)	55

15. Prašome įvertinti teiginius, apibūdinančius Jūsų ir LDB JGI koordinatoriaus bendradarbiavimą.

	Taip	Ne	Negaliu atsakyti	Iš viso
Žinau LDB JGI koordinatorių, tačiau dar nesame susisiekę dėl projekto įgyvendinimo	10 (18,2 %)	41 (74,5 %)	4 (7,3 %)	55
Esame susitikę dėl šio projekto įgyvendinimo	45 (81,8 %)	10 (18,2 %)	0 (0,0 %)	55

Planuojame reguliarius susitikimus dėl projekto įgyvendinimo	37 (67,3 %)	9 (16,4 %)	9 (16,4 %)	55
--	----------------	---------------	---------------	----

16. Lietuvoje savivaldos lygmeniu veikia JGI įgyvendinimo komisijos, į kurias yra įtraukti savivaldos, mokymo įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, darbdavių ir kiti atstovai. Ar Jūs dalyvaujate JGI įgyvendinimo komisijos posėdžiuose?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip, dalyvauju		25,5 %	14
Žinau apie JGI įgyvendinimo komisiją, bet nedalyvauju		9,1 %	5
Ne, nesu informuotas apie JGI įgyvendinimo komisiją		54,5 %	30
Negaliu atsakyti		10,9 %	6
Iš viso:			55

17. Ar Jūsų apskrityje yra numatomi reguliarūs JRD JGI koordinatorių susitikimai?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip		16,4 %	9
Ne		23,6 %	13
Negaliu atsakyti		60,0 %	33
Iš viso:			55

17.1. Koku dažnumu jie vyks?

#	Atsakymas
1.	Pagal poreikį.
2.	Nežinau, tik žinau, kad numatyti 20 susitikimų.
3.	Kartą per mėnesį
4.	Kartą per mėnesį.
5.	Žinau, kad jie bus organizuojami, tik dar nežinau kaip dažnai.
6.	Kauno miesto koordinatoriai susitinka kas savaitę. Su kitais apskrities koordinatoriais susitikimai dar nėra suderinti.
7.	Kauno miesto koordinatoriai susitinka kas savaitę, su kitais Kauno rajono koordinatoriais dar nesame suplanavę susitikimų, nes nėra aiškus poreikis tam.
8.	Kauno JGI koordinatoriai susitinka kas savaitę, tačiau su kitais apskrities koordinatoriais susitikimai dar nėra suplanuoti.
9.	Kas mėnesį.

18. Ar nacionaliniu lygiu yra numatomi reguliarūs JRD JGI koordinatorių susitikimai?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Taip		47,3 %	26
Ne		9,1 %	5
Negaliu atsakyti		43,6 %	24
		Iš viso:	55

18. 1. Kokiu dažnumu jie vyks?

#	Atsakymas
1.	30 susitikimų per 3 metus.
2.	Kas ketvirtį.
3.	Nežinau.
4.	Priklausomai nuo organizatorių tokių susitikimų.
5.	Reglamentuota kas 2–3 mėn.
6.	Mano turimais duomenimis, jie turėtų vykti 1 kartą į ketvirtį.
7.	Kas trys mėn.
8.	Jei neklystu, kas ketvirtį.
9.	Dar nėra aišku.
10.	Jei neklystu, kas tris mėnesius.
11.	Kas 3–4 mėn.
12.	Nežinau.
13.	Kas du trys mėnesiai.
14.	Per ketvirtį bent kartą.
15.	Kaip suplanuos JRD.
16.	Kaip suplanuos JRD.
17.	Kaip bus suplanuota su JRD.
18.	Dar nežinau.
19.	JRD numatytu dažnumu.
20.	1 kartą per 2 mėn.
21.	10 susitikimų per 3 m.
22.	Negaliu pasakyti, vienas jų vyks šiandien.
23.	10 ar 20 kartų.
24.	Pagal poreikį, maždaug kas du trys mėn.
25.	Maždaug kas 2 mėn.
26.	Kas keli mėnesiai.

19. Kokias viešinimo priemones naudojote / planuojate naudoti, siekdami pritraukti jaunuolius dalyvauti projekte „Atrask save“?

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Lankstinukai / skrajutės		98,2 %	54
Plakatai		81,8 %	45
Radijo reklama		9,1 %	5
Reklama televizijoje		12,7 %	7
Socialiniai tinklai		94,5 %	52
Skelbimai vietiniuose laikraščiuose		76,4 %	42
Vieši pristatymo renginiai		74,5 %	41
Kita, prašome nurodyti...		29,1 %	16
Iš viso:			55

19. Kokias viešinimo priemones naudojote / planuojate naudoti, siekdami pritraukti jaunuolius dalyvauti projekte „Atrask save“? (Kita, prašome nurodyti...)

#	Atsakymas
1.	Važiuoju į seniūnijas ir asmeniškai kalbuosi su įvairiomis institucijomis ir organizacijomis bei palieku medžiagą ir kontaktus.
2.	Jaunimo organizacijos, daugiafunkciniai centrai.
3.	„Iš lūpų į lūpas“.
4.	Straipsniai tinklapiuose: www.kelme.lt ; www.manokelme.lt ; dalyvavimas NVO renginiuose.
5.	FB grupės.
6.	Iš lūpų į lūpas.
7.	Vietinė televizija, video filmukas socialiniuose tinkluose.
8.	Susitikimai, per kitus žmones.
9.	Publikacijos internetiniame tinklalapyje.
10.	Projekto pristatymas rajono tarybos posėdyje.
11.	Pristatymai kitų renginių metu.
12.	„Iš lūpų į lūpas“.
13.	Individualūs susitikimai su potencialiais partneriais.
14.	Savivaldybės puslapis.
15.	Informaciniai stendai.

20. Prašome įvardinti tris viešinimo priemones, kurios, Jūsų nuomone, yra pačios aktualiausios, siekiant pritraukti jaunuolius dalyvauti projekte „Atrask save“?

#	Atsakymas
1.	Manau, kiekviena iš jų yra efektyvi skirtingu atveju. Vienus gali paveikti vienokia, kitus kitokia priemonė. Reikia išnaudoti viską, ką tik turime ir galime naudoti.
2.	Televizija, radijas, internetinėse socialinio bendravimo svetainėse („Facebook“).
3.	Vieši pristatymo renginiai, informacija socialiniuose tinkluose, plakatai.
4.	Pokalbiai su vietiniais Neets'ais, jų pačių rekomendacijos kitiems – geriausia reklama mano darbo regione.
5.	Vieši renginiai, kurie būtų patrauklūs jaunimui, neformalus viešinimas „iš lūpų į lūpas“, kai patys projekto dalyviai papasakoja draugams apie projektą, reklama žiniasklaidoje nacionaliniu lygmeniu, kurią įgyvendintų žymūs Lietuvos žmonės, jaunimo autoritetai.
6.	Individualūs pokalbiai su įvairių institucijų ir organizacijų atstovais, socialiniai tinklai, pristatymas įvairiuose renginiuose.
7.	Pagal gyvenamą vietą skleidžiama informacija iš seniūnijos darbuotojų, vieši pristatymo renginiai, lankstinukai, skrajutes, reklama per televizija.
8.	Socialiniai tinklai, jaunimo organizacijos, laikraščiai.
9.	„Iš lūpų į lūpas“, lankstinukai / plakatai, soc. tinklai.
10.	Socialiniai tinklai, plakatai, skrajutės.
11.	Socialiniai tinklai, straipsniai vietinėje spaudoje, lankstinukai.
12.	Plakatai, socialiniai tinklai, skelbimai vietiniuose laikraščiuose.
13.	„Facebook“ grupės, vieši renginiai.
14.	Vieši pristatymai. Darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su potencialiais dalyviais, palydėjimas / nukreipimas. Iš lūpų į lūpas.
15.	Radijo, socialiniai tinklai, reklama televizijoje.
16.	Socialiniai tinklai, reklama televizijoje, vieši pristatymo renginiai.
17.	Socialiniai tinklai, plakatai, vieši pristatymo renginiai.
18.	Reklama televizijoje, socialiniai tinklai, plakatai / lankstinukai.
19.	Tarimasis tiesiogiai. Socialiniai tinklai Skrajutės
20.	Socialiniai tinklai, reklama televizijoje, vieši pristatymo renginiai.
21.	„Facebook'as“.
22.	Lankstinukai, socialiniai tinklai, vieši pristatymo renginiai.
23.	Viešas projekto pristatymas renginiuose, socialiniai tinklai, radijo reklama.
24.	Plakatai, socialiniai tinklai, lankstinukai.
25.	Socialiniai tinklai („Facebook“), mieste ir kitose jaunimo lankytinose vietose iškabinti informaciniai plakatai ar bet kokia kita informacija.
26.	Šiai dienai mano viešinimo priemonės jokių rezultatų nedavė, manau svarbiausia yra susitikti su jaunuoliu ir jam pačiam pristatyti projektą.

27.	Vieši pristatymo renginiai, lankstinukai, plakatai. Tačiau geriausia reklama iš lūpų į lūpas.
28.	Pagal gyvenamąją vietą skleidžiama informacija iš seniūnijų darbuotojų vietos bendruomenių ir kt. Per jaunimo organizacijas ir, mano manymu, pati populiariausia ir pigiausia tai iš lūpų į lūpas, kada jaunuoliai vieni kitiems perduoda informaciją ir platina draugų bei pažįstamų tarpe.
29.	Socialiniai tinklai, kalbos „iš lūpų į lūpas“, užimtumo / renginių metu pakalbinimas ir papasakojimas apie projekto galimybes.
30.	Socialiniai tinklai, lankstinukai, reklama televizijoje.
31.	Socialiniai tinklai, laikraštis, lankstinukai.
32.	Televizija, internetas, vieši renginiai.
33.	Socialiniai tinklai, vieši pristatymo renginiai, reklama televizijoje.
34.	Lankstinukai, socialiniai tinklai bei viešinimas laikraščiuose.
35.	Socialiniai tinklai, radijo reklama, skelbimai vietiniuose laikraščiuose.
36.	Vieši pristatymai, skelbimai vietiniuose laikraščiuose, socialiniai tinklai.
37.	Vieši pristatymo renginiai, socialiniai tinklai, lankstinukai.
38.	Vieši pristatymo renginiai vietose, kuriose lankosi jaunimas. Socialiniai tinklai, lankstinukai.
39.	Vieši pristatymo renginiai, socialiniai tinklai ir lankstinukai.
40.	Iš lūpų į lūpas, skrajutės, socialiniai tinklai („Facebook“).
41.	Skelbimai, vietinė spauda ir televizija.
42.	Socialiniai tinklai, kuriuose jaunuoliai dažnai leidžia laiką. Reklama televizijoje, turėtų būti aktuali, nes dažnai leidžia laiką ir žiūrint televiziją. Plakatai tose vietose, kur yra jaunimo susibūrimo taškai.
43.	Vieši pristatymo renginiai, socialiniai tinklai, lankstinukai.
44.	Lankstinukai, vieši pristatymo renginiai, susitikimai bendruomenėse.
45.	Socialiniai tinklai, vieši pristatymai per renginius, skelbimai vietiniuose laikraščiuose.
46.	Vieši pristatymai, individualūs pristatymai potencialiems NEET'ams, projekto viešinimas rajoninėje spaudoje.
47.	Plakatai, soc. tinklai, pasakojimas vienu kitiems.
48.	Plakatai, reklama televizijoje, radijo reklama.
49.	Socialiniai tinklai, susitikimai, renginiai.
50.	Plakatai – pritraukiantys akį ir yra viešoje visiems pasiekiamoje vietoje. Socialiniai tinklai – dauguma jaunuolių praleidžia nemažai laiko internetiniuose puslapiuose, kas padidina tikimybę būti pastebėtam..
51.	Internetas, radijo laidos ir TV.
52.	„Facebook“, jaunimo renginiai, reklama radijo stotyse.
53.	Socialiniai tinklai, skrajutės, <i>flashmobai</i> .
54.	Socialiniai tinklai, televizija, radijas.

55. Vietos spauda, lankstinukai, informaciniai standai.

21. Kokias matote pagrindines rizikas ir kliūtis, įgyvendinant projekte „Atrask save“ numatytas veiklas ir siekiant numatytų tikslų?

#	Atsakymas
1.	Sąrašuose esantys (pavyzdžiui, mokyklų, profesinių mokyklų ir kitų institucijų), tačiau pagal realų faktą nebelankantys jaunuoliai (tarsi teoriškai yra, bet praktiškai nebe, t. y. patenka į tikrai didelę rizikos grupę ir dirbti su juo reikia, bet negalima, nes dauguma įstaigų laiko finansavimo krepšelį); Neadekvati deklaruota gyvenamoji vieta (jaunuolis gali būti deklaravęs vienokią gyvenamąją vietą, tačiau gyventi užsienyje).
2.	Susitikimuose su NEET'sais agresyvus jaunuolių elgesys, kliūtys būtų tokios: praleis individualias konsultacijas, nevykdys IVP. Iš JRD kliūtys – sistemos nesklandumai.
3.	Sunkumai motyvuojant neaktyvius jaunuolius dalyvauti veiklose.
4.	Jaunuoliai gali „dingti“, seniūnijos nesuinteresuotos bendradarbiauti.
5.	Jaunuolių apatija ir abejingumas, nenoras įsitraukti į veiklas, sunkumai kontroliuojat, ar jaunuolis vykdo numatytas veiklas, susisiekimo problemos rajone, JGI koordinatoriui gali grėsti pavojus gyvybei lankantis asociuose šeimose ir jaunimo susibūrimo vietose, įdomių veiklų, darbo vietų trūkumas, darbdavių abejingumas ir negatyvus požiūris į projekto dalyvius.
6.	Pačių NEET nihilizmas.
7.	Neaktyvius jaunuolius bus sunku motyvuoti dalyvauti projekte.
8.	Problematiškos šeimos (alkoholizmas).
9.	Neaktyvių Neet'sų motyvavimas, tinkamo darbo pasiūlymo suradimas.
10.	Jaunuolių nenoras dalyvauti.
11.	Šiuo metu tik sistemos neveikimas. Per daug formalumų, t. y. du sutikimai iš Neet'sų. Vienas iš sunkumų bus sunku kovoti su Neet'sų požiūriu, kad „viską galiu pats, viską žinau“.
12.	Net nenumanau. Praktiškai kol su tuo nesusidurta, tol negaliu komentuoti.
13.	Nepatikimas įvaizdis dėl vėluojančio starto, užtrunkantys sistemoje patikrinimai.
14.	Nesusirinks reikiamas kiekis dalyvių. Dalis dalyvių nesudalyvaus visoje numatytoje programoje. Dalyvių motyvacijos trūkumas (ką projektas gali duoti man.. / kas iš to...).
15.	Kaimo jaunuolių atvykimas į numatytas veiklas.
16.	Bus sudėtinga motyvuoti jaunuolius.
17.	Informacijos stoka apie NEET, partnerių abejingumas šiam projektui ir ryšio užmezgimas su NEET.
18.	Kol kas pagrindinės rizikos ir kliūtys atsirado surandant neaktyvius jaunuolius: nėra tikslų skaičių, ne visos įstaigos nori suteikti informaciją arba tiesiog jos neturi, o jei turi, tai tik labai netikslią; ieškant „kelių“, kaip tiesiogiai su jais susiekti (juk į namus nueiti negalima, be to, tai ir rizikinga). Ryškėja tendencija, kad nemažai neaktyvių jaunuolių yra aktyviai alkoholį vartojantys asmenys, taip pat yra agresyvių žmonių ir pan. JGI koordinatoriui taip pat gali būti nesaugu ir rizikinga

bendrauti su tokiais asmenimis.
19. Papulti į nepatogią padėtį ar smurtinę erdvę.
20. Sutikimo dalyvauti projekte formos griežtumas (daug asmeninės informacijos), kurią vargu ar jaunuolis atskleis. Bendradarbiavimas su TDB projekto koordinatore, nežinau kaip ir prieiti prie jos. Juntama konkurencija dėl neaktyvių jaunuolių, nors skiriasi tikslinė grupė. Matyt tam įtakos turi darbo užmokesčio priedas.
21. NEET suradimas ir kokybiškos paslaugos suteikimas.
22. Jaunuolio motyvacijos stoka ir galimybių ribotumas.
23. Nėra aiškios sistemos, tai manau ir būtų pagrindinis dalykas – kliūtis.
24. Sunkumai randant tinkamus jaunuolius, tinkamų motyvavimo priemonių suradimas.
25. Rizika: jaunimo nesutikimas / atsisakymas dalyvauti projekte; Susitikimas su NEET'iu. Kliūtys: galbūt duomenų gavimas iš tam tikrų įstaigų.
26. Man atrodo, kad didžioji rizika, tai jaunimo nenoras dalyvauti veiklose. Ji man ir kelia didžiausią baimę. Jaučiu, kad nuo mano gero noro ir profesionalumo priklausys, ar pavyks tą riziką įveikti ar ne.
27. Didžiausia rizika, kad jaunuolis nesutiks dalyvauti projekte.
28. Neaktyvius jaunuolius bus sunku motyvuoti dalyvauti projekte.
29. NEET nenorą įsitraukti į projektą, NEET nusiteikimą agresyviai. JGI koordinatorių kaita.
30. Rizika – nesurinkti reikiamo skaičiaus jaunuolių. Kliūtis – nemotyvuotas jaunimas.
31. Negaliu atsakyti.
32. Pasiūlytų veiklų strigimas (ministerijos lygmenyje) – savanorystė ar pameistrystė.
33. Nėra konkretumo, nėra aiškumo, tik reikalavimai.
34. Pagrindinė, manau, bus išvykė į užsienį jaunuoliai. Kitas – rizika bendrauti su neblaiviais asmenimis.
35. Organizacijų negalėjimas dalintis duomenimis.
36. Sunku bus įtraukti tiek jaunuolių, kiek numato projektas, baisu, kad didelė dalis atsisakys dalyvavimo – bus sunku motyvuoti.
37. Sunkiai surandama tikslo grupė; projekto rėmuose skiriamas pakankamai trumpas laikas užmegzti santykį su neaktyviu jaunuoliu; didelis dokumentacijos krūvis (ypač jei darbo laikas bus skaičiuojamas nuo kontaktinių valandų).
38. Sunkiai pasiekama tikslo grupė. Gali kilti sunkumų užmezgant kontaktą su jaunuoliu – trys mėnesiai yra trumpas laiko tarpas, ypač atsižvelgiant į tikslinės grupės charakteristiką. Be to, trys mėnesiai pakankamai mažas laiko tarpas suformuoti naujiems įgūdžiams.
39. Sunkiai surenkamas tikslo grupės skaičius, trumpas projekto laikotarpis, norint atrasti kontaktą su jaunuoliu, taip pat techninė projekto pusė, kuri vis dar kelia šiokių tokių neaiškumų.
40. Dar kol kas nematau didelių rizikų ar kliūčių.
41. Abejingumas, pasyvumas jaunuolių, kurie dalyvauja projekte. Sunkiausia bus išlaikyti jaunuolius tris mėnesius ir įgyvendinti numatytas veiklas.

42.	Jaunuolių pasyvumas, nelegalus jų darbas.
43.	Tikslo grupė sunkiai surandama. Gali būti nemotyvuoti dalyvauti projekte. Gana trumpas laikas bendrauti, užmegzti santykį su jaunuoliu. Kolkas neaiškus projekto administravimas ir sistemos veikimas.
44.	1. Atotrūkis tarp teorinio įsivaizdavimo ir praktinio darbo bei realios situacijos. 2. Bendro savivaldybėje veikiančio tinklo, skirto projekto įgyvendinimui, silpnas funkcionavimas (visos grandys dirba atskirai). 3. Vėluojantys sprendimai dėl dokumentų ir kt. pakerta pasitikėjimą JGI koordinadoriais.
45.	Nurodytas labai jau netikslus NEET skaičius mūsų savivaldybėje, mažiausiai 2 kartus viršijantis realų NEET skaičių. Rizika nesugebėti sumotyvuoti jaunuolio, kad iš tikrųjų grįžtų ilgam, o ne tik trumpam, iki pirmos kliūtis, į švietimo sistemą ar darbo rinką.
46.	Sunku rasti jaunuolius, nes didžioji dalis yra emigravę į užsienį, socialiniai darbuotojai nėra visuomet linkę padėti rasti NEET'us.
47.	Kad nepavyks rasti pakankamai NEET'ų.
48.	Didelė kliūtis, kad nėra finansuojamos dalyvių kelionės. Labai komplikuoja darbą, atima daug darbuotojo laiko resursų, sunku motyvuoti atvykti už savo pinigus ir taip nemotyvuotą, niekur nedirbantį jaunuolį. O vežiotis jį iš namų – menkas įgalinimas. Taip pat norėtųsi panaudoti daugiau patrauklių priemonių dirbant su šiais jaunuoliais, išvykstamieji seminarai, patyriminiai, bet tam apgyvendinimui lėšų nėra numatyta.
49.	Jaunuolio suradimas atims daug daugiau laiko nei darbas su juo.
50.	Pačių jaunuolių neveiklumas ir nenoras kažko imtis. Kalbėjau su seniūnais ir buvau informuotas, kad neretai pasitaiko atvejų, kad kai kuriems tiesiog užtenka gauti kvaišalų, jie net nenori ir nesistengia susitvarkyti pašalpas.
51.	Jaunuolių išvykimas į užsienį.
52.	Kompetencijų stoka: ypač kritinėse situacijose. Duomenų konfidencialumas: tarp LDB ir vietos JGI.
53.	Kliūtis – sunku rasti NEET'us. Rizika – be efektyvesnės kitų organizacijų pagalbos nebus surinktas jų reikiamas skaičius.
54.	Dalyvių priklausomybės nuo alkoholio.
55.	Per daug jaunuolių dirba ir gyvena užsienyje. Per daug jaunuolių dirba nelegaliai. Labai sudėtingi biurokratiniai reikalavimai.

22. Kokios papildomos priemonės padėtų Jums kuo geriau / lengviau įgyvendinti projekte numatytas veiklas ir pasiekti numatytus tikslus?

#	Atsakymas
1.	Parama darbdaviams, kaip tai turi LDB. Ne visi norės priimti jaunuolį atlikti savanorišką praktiką.
2.	Papildomos lėšos įvairesnėms veikloms, pvz.: lektorių kvietimas, patalpų paruošimas, išvykoms su NEET, suteikti daugiau paslaugų, galimybių jaunuoliams.
3.	Papildomos priemonės jaunuolių motyvacijai didinti: lengvatos, užsiėmimai, garantijos.
4.	Būsimų darbdavių motyvacijos kėlimas, kad jie norėtų įdarbinti projekto dalyvius. Skirti lėšų

	jaunuoliams, kurie gyvena atokiuose kaimeliuose, atvykimui į rajono centrą ir grįžimui namo.
5.	Tai išryškės tik dirbant, o ne dabar, kol nėra realios patirties.
6.	Glaudus ir geranoriškos bendradarbiavimas tarpžinybiniu lygmeniu.
7.	Sąrašas žmonių su kontaktais iš TDB, kurie neseniai yra įtraukti į darbo biržą ir ten yra tik dėl PSD.
8.	Reguliarūs mokymai, konsultacijos.
9.	Oficialus leidimas seniūnijoms teikti informaciją.
10.	Reiktų skanerio.
11.	Jei po atitinkamo laikotarpio būtų paklausta šio klausimo – atsakyčiau, o dabar apie tai negaliu komentuoti.
12.	Aiškūs terminai, planai, struktūros, tinklai.
13.	Dalyvių kelionių į / iš projekto veiklas išlaidų kompensavimas.
14.	Kompensuoti jaunuolio kelionę.
15.	Jaunus žmones dažniausiai motyvuoja tik piniginis atlygis, o čia jiems siūloma tik PSD.
16.	LDB informacija apie iškritusius iš darbo biržos jaunuolius be teisės registruotis 6 mėn. Aktyvesnis partnerių darbas teikiant informaciją apie NEET.
17.	Šiuo metu įvardinti negaliu.
18.	Priemonės, kaip lengviau pritraukti nemotyvuotus jaunuolius.
19.	Manau, kad svarbu informuoti TDB apie skirtingas projekto dalyvių grupes. Reikia supaprastinti sutikimo formą. Glaudesnis bendradarbiavimas su jaunimo reikalų koordinatore.
20.	Bendradarbiavimo sutarčių būtinybė su įstaigomis. Papildomas darbuotojas ieškant NEET.
21.	Bendradarbiavimas su partneriais, diskusijos grupėse.
22.	Viso projekto struktūra, aiškumas, kokie žmonės, už ką yra atsakingi projekte, pačių veiklų struktūra.
23.	Turėti, ką konkrečiau pasiūlyti NEET'sui.
24.	Man padėtų komandinis darbas – savivaldybės jaunimo koordinatore, socialiniai pedagogai, socialiniai darbuotojai, manau, komandoje galima pasiekti didesnių rezultatų.
25.	Glaudus ir geranoriškas bendradarbiavimas tarpžinybiniu lygmeniu.
26.	Manau, šitas klausimas bus aktualus praėjus pirmiems mėnesiams po tiesioginio darbo su NEET pagal jo individualų planą. Tada praktiškai matysime, ko trūksta ir galėsime atsakyti. Dabar galima spėti, kad galbūt trūks galimybės NEET įtraukti į savanorišką veiklą pačioje JGI iniciatyvų partnerių veikloje arba kitose tame rajone dirbančiose NVO, kur galima savanoriauti. Tai būtų vis šokia tokia socializacija. Nes ne visi NEET gyvenantys atokiuose rajono kampeliuose dėl savanorystės norės važiuoti toliau nuo namų. Galimybė savanoriauti vietinėse organizacijose sustiprintų ryšį su vietos bendruomene, o gal ir pakeistų vietos bendruomenės požiūrį į patį NEET.
27.	Psichologo etatas.
28.	Kitų organizacijų ir institucijų noras, bendradarbiavimas.
29.	Savivaldybės lygmenyje visi žinotų apie šį projektą, labiau bendradarbiautų ir t. t.
30.	Lankstesnis bendravimas.

31. Vienas jų, manau, būtų pažymėjimų išdavimas, įrodantis, kad koordinatorius gali ir turi dirbti šį darbą. Kad jaunuoliai suprastų, kad tai naudinga, ir jie gali juo pasitikėti.
32. Duomenų pasidalinimas ir tikslingesnis bendradarbiavimas.
33. Sukonkretinti, kiek per mėnesį turime pakalbini jaunuolių.
34. Ilgesnis laikas kontaktui palaikyti su surastu jaunuoliu, lankstesnis požiūris į jaunuolio pasiekimus (įgytas didesnis pasitikėjimas savimi, išmoktas laiko planavimas ar pan. irgi turėtų būti darbo rodiklis), paprastesnė dokumentacija, glaudus bendradarbiavimas tarp JGI koordinatorių.
35. Ilgesnė darbo su jaunuoliu trukmė (ne trys mėnesiai, o apie pusė metų), palydėjimo trukmė turi būti ilgesnė (ne vienas mėnuo).
36. Ilgesnis laikotarpis atrasti santykį ir kontaktą su tiksline grupe, išmokyti reikiamų įgūdžių ir paruošti jį savarankiškam gyvenimui.
37. Tikrai gali reikėti psichologo konsultacijų klientams, nes kai kurie atvejai yra tikrai sudėtingi.
38. Didesnė pagalba iš jaunimo organizacijų.
39. Atsakingesnis partnerių požiūris į šį projektą.
40. Bendras JRD ar LDB projekto viešinimas nacionaliniu lygmeniu (televizijoje, radijuje), sklandi komunikacija tarp koordinatorių ir JRD bei informacijos pasiekiamumas, bendradarbiaujantis kontaktas, nesudėtinga dokumentacija.
41.
 1. Projekto vadovų susitikimai ne tik su JGI koordinatoriais, bet ir su savivaldybės, darbo biržos, seniūnijų darbuotojais (vienijančio tinklo kūrimas).
 2. JGI koordinatorių mokymai (turint omenyje, kad visų išsilavinimas ir patirtis labai skirtinga).
 3. Laiku įgyvendinami numatyti sprendimai.
42. Mokymai, galbūt žmogus departamente, su kuriuo galima būtų pasitarti, padiskutuoti apie susidrusią situaciją ar veikimo būdus atitinkamoje situacijoje ir pan. Na, psichologo konsultacijos mums irgi labai praverstų.
43. Pasirašyti sutartis su LDB dėl duomenų suteikimo jaunuolių, išbrauktų iš sąrašų. Poreikiui esant pratęsti NEET'so dalyvavimą projekte.
44. Konkrečių sąrašų su NEET'sų kontaktais gavimas.
45. Dalyvių transporto išlaidų kompensavimas.
Galimybė nuomotis patalpas išvykstamiesiems renginiams.
Galimybė finansuoti įvairias jaunimui patrauklias veiklas, kurios galėtų padėti pritraukti, motyvuoti, išlaikyti jauną žmogų, pvz., baidarių nuoma, nuotykių parkas.
46. Priėjimas prie duomenų tikslinės grupės, reguliarius darbiniai susitikimai su kitais JGI koordinatoriais, bent apskrities mastu, galimybė darbuotojams kelti kvalifikaciją, dalyvauti mokymuose, tarptautiniuose projektuose ir pan.
47. Kol kas didžiausia problema yra laisvų darbo vietų skaičius, kur būtų galima žmonėms pasiūlyti įsidarbinti.
48. Galimybė dalyvauti mokymuose ar pan. renginiuose, kad būtų galima įgyti reikalingų žinių.
Jei duomenų gavimas iš LDB būtų oficialus.
49. Kad aukščiau išvardinti partneriai realiai padėtų susitikti su potencialiais klientais, ne tik moraliniu palaikymu ir pažadais be veiksmų.

50. Paskaitų ciklą paketai su skaidrėmis ir aprašu, kaip praveisti.

Tokios temos kaip: savanorystė, lytiškumas, verslumas, kt.

51. Gerokai ilgesnis darbo su neaktyviu jaunuoliu terminas. Mažiau parašų, kuriuos turi padėti jaunuolis. Supaprastinti biurokratiniai reikalavimai.

23. Jūs esate:

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Moteris		85,5 %	47
Vyras		14,5 %	8
		Iš viso:	55

24. Jūsų amžius (metais):

Amžius (metais)	Skaičius
Iki 25	17
26–30	16
31–35	6
36–40	6
41–45	3
46–50	4
Daugiau nei 50	1
Nenurodė	2
Iš viso:	55

Jauniausio koordinatoriaus amžius	21
Vyriausio koordinatoriaus amžius	51
Koordinatorių amžiaus vidurkis	31,41509

25. Ar turėjote ankstesnės patirties dirbant su jaunimo grupe iki įsidarbinimo projekte „Atrask save“? Jei taip, tai kiek metų.

Atsakymas	Grafikas	Procentai	Skaičius
Neturėjau		18,2 %	10
Iki 1 metų		21,8 %	12
2–3 metus		25,5 %	14
4–5 metus		14,5 %	8
Daugiau nei 5 metus		20,0 %	11
		Iš viso:	55

